¶ Textus alexandrici cū sentētijs ⁊ constructionibus.

¶ Textus alexandrici sententijs & constructionibus.

Antegonistem.m

Antegonistem.p.p.frem

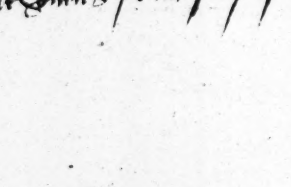

Scribere clericulis paro doctrinale nouellis.

¶ Quia certus est planus non indiget explanatione. Sed tamen pro forma seruanda sic construe. Ego magister alexander paro scribere doctrinale. id est librum danetem doctrinam novellis clericulis. id est scholaribus iunioribus. Quasi dicat non pro proiectis hoc opus scribitur sed pro rudibus.

Pluraq; doctorum locabo scripta meorum.

¶ Construe. Ego locabo plura. id est multa scripta meorum doctorum. id est magistrorum. hoc dicit ad arroganciam euitandam vt ostendat q̄ sit scripturus dicta prestantium virorum: et non solum vtetur propriis sed etiam alienis.

Jamq; legent pueri pro nugis maximiani.
Que veteres locis nolebant pandere caris.

¶ Id est per me scribenda legent pueri pro nugis. id est loco nugarum maximiani (qui fuit scriptor fabularum) que. i. quas res veteres. i. antiqui nolebant pandere locis caris: quia ea caras habebant seu tenebant has nugas vt carissimis occultabant illas. Ideo dicit hic libenter legent loco illarum nugarum scilicet fabularum.

Prelens huic operi sit gratia pneumatis almi.
Me iuuet et faciat complere q̄ vtile fiat.

¶ More boni catholici spūssancti gratiam inuocat dicens. Gratia almi pneumatis. i. sancti spūs sit huic operi: et iuuet me ad hoc opus et faciat complere opus q̄ vtile fiat legentibus.

Si pueri primo nequeant attendere plane
Hic tamen attendat qui doctoris vice fungēs
Atq; legens pueris laica lingua reserabit.
Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

¶ Quia superius dixit pueros hunc librū lecturos et p illis eciā scribere. Ideo tacite respondens questioni sic dicit. Si pueri novelli nequeant prima vice attendere seu hunc librū intelligere/attendat ille q̄ est vicefungens doctoris. i. preceptoris vel magister lecturus. Atq; pro q legens hunc librum pueris reserabit. i. declarabit eundem lingua laica. i. vulgari postea non erit magna difficultas in hoc libro: quia etiam sicut magistro maxima pars libri patebit plana. id est manifesta sic et clara erit; veris hoc dicit ne timore difficultatis obmittatur liber iste.

Voces in primis quas per casus variabis
Ut leuius potero te declinare docebo.

Primū capit̄ de declinationib⁹.

¶ In ista parte incipit auctor dare ordinē libro suo ipm q capitula distinguendo. Dicit sic. Ego docebo declinare vt leuius potero in primis. i. in primo capitulo/voces quas variabis. i. declinabis per casus. Quasi di-

cat primū capitulū erit de declinationibus nominū/ibi. Rectis as/es/is.

Scōm capm. **Istis continem retinent heteroclita sedem.**

¶ Construe. Heteroclita nomina retinent sedem continem. i. locum proximum istis declinationibus supradictis. Secundū capitulum erit de heteroclitis ibi. Hec tibi significabilis.

Tertiū. **Atq; gradus triplicis collatio subditur istis.**

¶ Construe. Collatio. id est comparatio triplicis gradus: subditur et immediate subiungitur istis scilicet heteroclitis. Et tertium capitulum erit de comparationibus/ibi. Hunc gradibus ternis.

quartū. **Cuiq; sit articulo que vox sociando notabo.**

¶ Construe. Ego notabo que vox sit sociandā cuiq; articulo. i. per quos articulos quelq; vox sit declinanda. Quartū capitulum erit de generibus nominum/ibi. Tu quantum potero.

Quintū. **Hinc de preteritis petrum sequar atq; supinis.**

¶ Construe. Hinc. i. postea tractādo de preteritis atq; p et de supinis verbor: sequar petrū helie(q; quēdā tractatū de simili materia ordinauit). i. quintū capitulū erit de preteritis et supinis verbor/ibi. Te tibi g metrū.

Sextū. **His defectiua suberunt et anoꝛmala verba.**

¶ Construe. His predictis. i. preteritis et supinis: suberunt. i. immediate sequuntur verba defectiua et anoꝛmala. i. sextum capitulum erit de verbis defectiuis et anomalis/ibi. Bonatum sequere.

septimū **Verboꝛum foꝛmas exinde notabo quaternas**

¶ Construe. Exinde. i. immediate post notabo. i. scribam quaternas formas verboꝛ: et qualiter verba quaternas formis distinguātur. i. septimū capitulum erit de quatuoꝛ formis verboꝛ/ibi. Quatuoꝛ in verbis.

Octauū **Hinc pio posse meo vocum regimen reserabo.**

¶ Construe. Ego reserabo hinc. i. post pio posse meo vocum regimen. i. qualiter vna vox aliam regit. i. octauū capitulum erit de regimine dictionum/ibi. Hic iubet ordo libri.

Nonū. **Quo iungenda modo constructio sit sociabo.**

¶ Construe. Ego sociabo predictis quomodo constructio sit iungenda. i. facienda. i. nonū capitulum erit de ordinatione dictionū in constructionibus/ibi. Est post predicta.

decimū. **Post hec pandetur que sylaba quanta locetur.**

¶ Construe. Post hec pandetur. i. dicitur quanta quelq; sylaba locetur. id est locari debeat in carmine. hoc est decimū capitulū erit de cognitione sylabarū qualiter p̄duci et breuiari debeant/ibi. Pandere proposui.

Undecimum. **Accentus noꝛmas exhinc variate docebo.**

¶ Construe. Ego docebo variare. i. mutare exhinc. i. post hec normas. i. regulas accentus siue accentuum: hoc est undecimum capitulum erit de accentibus/ibi. Accentus normas.

Tandẽ grammaticas ꝓ posse docebo figuras.

Duodẽcimũ capituluz.

¶ Construe. Tandẽ.i. vltimate/docebo grammaticas figuras.i. figuras grãmaticales/ꝑ posse.i. iuxta possibilitatẽ meã.i. duodecimũ capitulum erit de figuris grãmaticalibus/ibi. Pluribus est membris.

Quãuis hec doctrina non sit satis generalis

Ꝓderit ipsa tamen plus nugis maximiani.

¶ Hec doctrina ꝓderit plus nugis maximiani fabulosi: quãuis non sit satis generalis.i. multũ ꝓlixa seu vniuersalis. Hic se humiliat.

Post alphabetum minus hec doctrina legetur

Inde leget maius mea qui documenta sequetur.

¶ Construe. Hec doctrina.i. liber meus leget post minus alphabetũ.i. post donatũ vel priscianũ quẽ vocat alphabetũ. Inde.i. deinde leget maius volumẽ prisciani. Et hic ostendit quo tempore et per quẽ scolarẽ legi debeat.

Iste fere totus liber est abstractus ab illo.

¶ Quia scilicet iste liber fere.i. quasi totus est abstractus ab illo scz prisciano. Et vult dicere ꝙ primo legendus est donatus siue prisciannus minor/deinde liber suus. Quasi diceret ꝙ iste liber est quasi totus extractꝰ a prisciano. Et sic finitur prohemium et ordo libri.

¶ Capitulũ primũ de declinationibus nomi.

Ꝓma declinatio A as es/am.

Ectis as es a dat declinatio prima.

Atq; ꝙ am ꝓpria quedã ponunt hebrea.

¶ Id est prima declinatio seu nota prime declinationis in rectis.i. in nota eius singularibus facit as: vt andreas. in es: vt anchises. in a: vt musa. et patet constructio. Atq; ꝙ et quedã ꝓpria nota hebrea seu iudea ponũ tur ꝙ am.i. terminant per am. vt adam/abrahã. Et ita videtur prima declinatio quatuor habere terminationes: videlicet as/es/a/t am.

Gtõ e. Dtõ. e.

Vans ae dipthongon genitiuis atq; datiuis.

¶ Vans scz prima declinatio gtis atq; ꝙ t dtis aq; dipthongon.i. ꝙ gti t dti singulares prime declinationis facit in ae dipthongon. vt poetae/musae licet nõ ꝓferat nec scribat ex toto: vt dicit regula dipthongon. Hã sunt quatuor scz ae/eo/au/et eu. quarũ due scribunt et ꝓferunt ex toto. scz au: vt audio. eu: vt eunuchus. Alie due scribuntur nõ tamẽ ꝓferunt scz ae et oe: vt musae et foenũ. Et hoc seruatur apud modernos.

Accusatiuo am

Am seruat quartus: tamen an aut en reperimus.

Cum rectus fit in as vel in es: vel cũ dat a grecus

Rectus in a greci facit an quarto heuitari.

¶ Id est accusatiuꝰ singularis prime declinationis ꝓprie terminat in am: vt poetã/musam. Cũ nos reperimus an aut en in accusatiuo prime

declinationis. Cū ꝙ qñ rectus .i. ntūs fit in es. hoc est terminat in es tm as. Videlicet cū ꝙ qñ rectus .i. ntūs dat a .i. terminatur in a. Quasi diceret ꝙ actūs singularis prime declinationis: preter generalem terminationem reperitur in an terminari: et hoc est qñ ntūs terminatur in as: vt hic eneas. actō hunc eneā vel enean. Reperit in en terminari: et hoc qñ ntūs terminatur in es. vt hic anchises/actō hunc anchisan vel anchisen. Reperitur etiā in an correptam terminari: et hoc qñ ntūs grecus in a terminatur vt hec egina/actō hanc eginam vel eginan. Ideo subiūgit dicens. Rectō id est ntūs nois greci in a terīari facit an breuiari quarto .i. actō singlari.

Utō a. Quintus in a dabitur post es tamen e reperitur

¶ Id est vocatiuus prime declinationis terminat in a: vt vtō o andrea/o anchisa/o poeta. Tū e .i. vtūs in e terminatus reperit post es .i. post ntūs in es terminati: vt hic anchises/vocatiuo o anchise vel anchisa.

Ablto a Asextus/tamen es quandoq; per a dare debes.

¶ Id est ꝙ ablatiu9 fit in a. vt ablto ab hoc andrea. Tu debes qñq; .i. aliquando dare es .i. nomen prime declinationis in es terminatum per a in ablatiuo: vt hic anchises/ablatiue ab hoc anchisa vel anchise.

Am recti repetes/quinto sextum sociando.

¶ Id est nois prime declinationis facientis ntūa ꝙ am/repetunt illū ntūa sc3 illā terminationē am in vtō sociando sextū .i. ablatiuū. Quasi diceret. ꝙ nois terminate in am in ntō: faciunt vocatiuum et ablatiuū similes: vt hic adam/vocatiuo o adam/ablatiuo ab hoc adam.

Ntō plī
Utō e. PRimo plurali decet e/quintoq; locari.

¶ Cōstrue. Decet ꝙ declinationē in primo plurali .i. ntō. q; pro t quinto .i. vtō locari e. vt plr ntō hi poete/vtō o poete.

Gtō ay Atq; secundus habet arum/nisi syncopa fiet.

¶ Construe. Atq; pro et/secds .i. gtūs pluralis habet arū. vt poetarū. Nisi figura fiat que vocat syncopa. vt gratigenū ꝙ gratigenarū .i. dūs grecoꝝ Est autē syncopa qñ lra vel syllaba eripitur de medio dictionis.

Dtio is
Ablati=
uo is. Tertius et sextus habet is/tamen excipiemus
Quando mas fit in us/in a fimineum sine neutro.
Fimineis abus sociabitur vt dominabus.
Sexum discernens istis animas superaddes.

¶ Construe. Tertius t sextus .i. datiuus et ablatiuus pluralis prime declinationis habet is: vt dtō his musis/ablto ab his musis. Tamē excipiem9 a predicta regula qñ mas .i. masculinus genus fit in us. vt dūs. femineum in a vt domina. sine neutro. id est ꝙ talis non habeant neutrū: vt dūs dūs non enī dicimus dūm in neutrō genero in femineis terminationibus horum talū noīm hec terminatio abus sociabitur datiuis et ablatiuis pluralibus. vt dominabus/malabus. Et hoc est causa differentie masculorum suoꝝ: nō obstāte ꝙ sint prime declinationis: q̄ hec nois femineas reme-

De secunda declinatione nom.

lariter debeant in is terminari. Serum discernens in talibus nolbus: q debent esse res animate. vt dñs dña. Nã si talia nomina significarent res inanimatas non facerent datiũ et ablatiũ plurales in abus: sed in is/ vt pugnus pugnis. Hec etiã si serus nõ discernitur: vt columbus columba. Sunam requiritur q femineus recte formaretur a masculino recte mutando us in a/et ab hoc excipitur gallus gallina. Requiritur etiã q significatio non variatur. et per hoc excipitur lacertus lacerta. Nã lacertus significat brachiũ. lacerta serpens est. Deinde dicit autor. Tu supaddes illis hoc nomen animas quod facit animabus.

Accusatiuis pluralibus as sociabis.

Accusatiuo as.

¶ Tu declinator sociabis as accusatiuis pluralibus prime declinationis vt accusatiuo has musas.

Uersibus his nota fit declinatio prima.

¶ Cõstrue. Prima declinatio fit nota. id est manifesta tibi his versibus supradictis.

De secunda declinatione.

Er vel ir/ur aut um/us vel eus/pone secunda

Er/ir/ur us/ eus/ um. Gtõ I.

¶ Construe. Pone in secunda declinatione in nominatiuo casu singulari has terminationes: videlicet er/vt magister. ir/vt vir. ur/vt satur. um/vt scãnum. us/vt dominus. eus/vt ydeus.

I genitiuis erit. sed quando rectus habebit Ir aut ur aut eus genitiuus eum superabit.

¶ Id est q gẽus singularis nom scõe declinationis terminat in i/ producãt quomodocũq faciat nẽus. vt magister magistri. vir viri. satur saturi id est repletus. scãnum scãni. dñs dñi. ydeus ydei. proprium nomen.

¶ Sed est sciendũ q gẽus aliqñ superat ntiũ qñ nẽus terminatur in ir/ vt vir viri. in ur/vt satur saturi. in eus/vt ydeus eius gẽus licet non in ãcatur crescere tamen crescit. q ydeus ydei est dictio bisyllaba et nõ trisyllaba cũ sit digthongata in fine/ydei verotrisyllaba.

Um par fiet et us/sed quod fit in er variamus.

Us/ um non crescentia.

¶ Um. i. nomen secunde declinationis in um terminatũ: vt scãnũ. et us/ id est nomẽ secunde declinationis in us terminatũ: vt domin⁹. fiet par. i. equale in nõ et gtõ. Sed nos variamus illud qõ fit in er. Quasi diceret q illud tale nomẽ in er terminatum aliquando crescit in gtõ: vt puer pueri/aliquando non crescit: vt magister magistri. Et hoc declarat inferius per regulas speciales.

Er sp iuncta superabit et er sine muta.

Er/ crescit sine muta.

¶ Hic ponit duas regulas quarũ prima talis est. Nomen secũde declinationis in er/terminatũ sp precedente seu iuncta vel coniuncta superabit in gtõ. vt asper/asperi. prosper/pperi. Alia ponit cũ dr. Et er sine muta. id est nomen terminatum in er/ nulla musa precedente superabit in gtõ. vt puer pueri. Nota q mute sunt nouem/scilicet b/c/d/f/g/k/p/q/t.

Si ti presit genitiuus non superabit.

¶ Hec sententia est q genitiuus non superabit nominatiuum si sit presse ere vt magister magistri/minister ministri.

Huic nozne lubertt ternam ve sequester habebit.

¶ Dicit autor q hoc nomē sequester habebit huic nomini .i. regnte predicere: si sit presse. q̄ seruit regulā .i. nō crescit in gtō. Et declinat nolam⁹ sequestra Sequestra/sequestrū. gtō sequestri. no potest etiā declinari per tertiā declinationē: vr nō hic sequester/hec sequestris/et hoc sequestre .i. pacificator discordiarum.

Er/ non crescens

Par est eum mute subit er per a dans muliebre.

¶ Nomē sc̄e declinatiōis in er terminati est par .i. equale in nō r gtō cū p q̄ ista terminatio er subtrit mutē .i. sequit mutā / dans muliebre .i. femininū genus q ere nō pulcher/pulchra/pulchrū. gtō huius pulchri.

Hinc tamen excipias que de gero vel fero formas.

¶ Dic autor ponit exceptionē a regula predicta vbi. Tu excipies .i. excipere debes hinc .i. ab ista regula illa nota que in formas p derivationē seu p cōpositionē de gero gerris vel de fero ferto: licet illa nota habeat mutā ante er/tā habens grām superantē nām: vt bapifer bapiferi: qui portat dapes/armiger/armigeri: q portat arma. in his enī et similibus ista muta precedit er. videlicet f vel g. Et .i. femininū in a: vt bapifera et armigera. grās tamē non superabit nec: vt bapiferi/armigeri.

Us/ crescit.

Crescunt que dant us/et adulter erit superandus

¶ Dic ponitur vna regula per modū exceptionis que talis est illa nota que dant us in gtō crescunt .id est habent grām superantē: vel in syllabis: vt vius vnius/alter alterius. vel in temporibus. vt alius alius. Et ut⁹ adulter erit superandus a gtō licet habet mutā ante er/et semiuocalē in a. Et est adulter ille qui vadit ad alienā thorū siue ad alienā vxorē. Similiter etiā illa que ponuntur in sequentibus versibus habent grām superantem: non obstante regula. Par est cum mute.

Ista crescunt.

Celtiber atq; lacer locer ac iber atq;.

Presbyteri cum mulcibero memor esse memento.

¶ Celtiber est dē populus. Lacer .i. laceratus. Liber .i. francus. Etiam liberi sunt filij filie .i. pies. Etiā est deus vinit: p ista significatis crescit sed liber p codice et p cortice nō crescit. Socer .i. pater vroris aut pater viri. Iber populus hyspanie atq; p r tu memēto esse memor huius nois presbyteri cū hoc nomine mulcibero: qr ola ista habēt grām superantē nām. Presbyter ōr: quasi prebens iter. Mulciber ōr quasi mulcēs imbrem vel quasi mulcens esset idem est q ferrarius.

Dexter formar ert poteris quoq; dicere dextri.

¶ Hoc nomen dexter aliquando facit dextreri: et sic habet grām superantem. et aliqñ facit dextri: et sic non habet grām superantē. anglice (rygh) Unde. Iunij vir dexter desiderat esse ministri.

De secunda declinatione nomi.

Cetera cum muta dic esse frequentius equa. Nomia non crescentia.

¶ Sententia talis est: videlz q cetera nola scde declinatiõis in er terminata que nõ possunt cõprehẽdi in regulis p̃dictis sunt equalia in nõ t grõ: vt ager agri/faber fabri. ¶ Cõstructio talis est. Tu dic cetera a predictis cũ muta scz pretedente/sepius esse equa.i. equalia in nõ et grõ.

Unus et ullus uter et nullus solus et alter Crescũt
Totus dant in ius genitiuos addes alius ista octo
Nãq tenent nomam pronominis ista secundam.

¶ Superi? dixit q ista nola que dãt us in nõ crescit in grõ. nisi specificat in istis .viibus que sunt ta nola que hñt us: t ot sic. Ista nola videlz unus ullus. rc. dãt grõs in ius. Tu etiã addes his predict? alius qõ facit alius. Sed dimissis aliis que clara sunt/attende sup hoc nole alius cuius grãs videt esse equalis nõ. Vñde q si non crescit in syllabis: crescit tñ in exoubus. q. pnãt in grõ t in nõ brevia?. Deinde dicit auctor. Nã.i. quia nola tenẽs scam naturã pnole.i. variant ad modũ scõi modi pronominis. Erũ quetantũ virũ sunt nola vel pnola. Vñde nola naturã pnols hz benela in modo declinandi et non in modo significandi.

Eus dabit et uel eos genitiuo more pelasgi.

¶ Quasi dicat nomẽ in eus terminatum secunde declinationis habet dativũ genitiuũ eos vel.ei. vt thideus/geõ huius thidei vel thideos. et hoc more pelasgi.i. grece.

Cum dãtur ij bina tacitur quandoq suprema.

¶ Dicit q cũ p dãs bina.i. geminã ij datur in grõ suprema.i. ultima elicitur.i. adiicit aliqñ. Et hoc fit causa metri t in versu. Quid timeas non est anthoni scripta leguntur, Le ponitur anthoni pro anthonij.

Tertius o pluit: tertium sibi sociabit. Dtio et ablõ o.

¶ In hoc versu ponit regulã de dõ t ablatiuo singularibus scõe declinationis dicẽs. Tertius.i. dativus ponit o.i. terminet in o. vt dño. q p et sociabit sibi scrũ.i. ablatiuũ/hoc est in eadẽ terminatiõe videlz o vt dño

Sed dabis i terno cum fecerís tus genitiuo.

¶ Hic ponit exceptionẽ a regula dei: et dicit. Sed tu dabis i terno.i. dtõ cũ p qñ fecerís unius grõ. vt unus unius uni. alter alterius alteri.

Aut retinet quartus: sed neutris proiudeamus actõ um
Plurimum cum quarto quintoq sono dabis uno.

¶ Hic ponit regulã de actõ dicẽs. Quartus.i. actus retinet um. vt actõ hãc magistrũ. Deinde ponit vnã notabile siue vnã regulã validã in qua libet declinatione dicẽs. Sed proiudeam?.i. proiudiciã faciam? in neutris in ipsis enĩ neutris proiudeam? cuiuscũq declinatiõis sint. Nos decet de re primũ.i. nolatiuũ cũ quarto.i. cũ accusatiuo. q. p et quinto.i. vocatiuo uno sono.i. sub una terminatione. Quasi diceret q nola neutra habent tñm accusatiuũ et vocatiuũ silles in omni declinatione. In prima vt hoc

pascha. acto hoc pascha. vto o pascha. In sco hoc scanū. acto hoc scanū vto o scanū. In tertia hoc thema. acto hoc thema. vto o thema. In quarta hoc comu. acto hoc comu. vto o comu. In quinta vero non est exēplum quia nulla nola neutra reperiuntur quinte declinationis.

On iunges grecis menelaon sit tibi testis.

¶ Tu iunges on grecis nolbus in acto singulari. Quasi diceret q nola greca secūde declinationis preter generalem terminationē possunt actū in on terminari vt hic menelaus/acto hunc menelaū vel menelaon. Et hoc est qđ dicit menelaon sit tibi testis.

Cum tenet eus rectus aliquando fit per a quartus.

¶ Sententia est q qñ nūs desinit in eus. quartus. i. actūs fit aliqñ in a. vt thideus/acto hunc thideū vel thidea.

Vto R. vto u m

Rectus in r vel in um simtlem facit sibi quintum.

¶ Hic autor ponit regulam de vocatiuis singularibus scde declinatiōis et dicit. Rectus. i. nūs in r ifam terminatus vel in um facit quintū. i. vtū sibi simlē: vt hic magister/vto o magister. hic vir lator. vto o vir lator. et hec doctrix et sic philotrix et glicerix que sunt nomina greca.

Er er quandoq per metathesim reperis re.

¶ Dicit q ppria nola in er/terminata aliqñ facit vtū in re. vt hic leander. vto o leander vel leandre. et hoc fit p figurā que dr metathesis. Metathesis nichil aliud est q transpositio litterarū. Constructio talis est. Tu reperies qñq re in vto ex er. i. nominatiuo terminato in er per metathesim. id est per illam figuram que sic nominatur.

Raro p eu.

Recti di pthongus dabit eu quinto quasi grecus

¶ Id est nola terlata in eus diphthongon faciēs en in vto: vt hic thideus vto o thideu. quasi grecus. i. secundū grecā declinationem.

Sepe per i.

Cum proprium dat ius tenet i quinto tacens us.

¶ Id est nola propria terminata in ius: faciunt vocatiuum in i/remota us vt hic anthonius. vocatiuo o anthoni. et hoc in nolbus propriis terminatis in ius. ¶ Construe sic. Quintus. i. vocatiuus tenet i/cum pro qđ proprium scilicet nomen dat ius tacens. id est abdicens us.

Scpiꝰ per e.

Us mutabis in e/si formas cetera recte.

¶ Id est cetera nola scde declinatiōis que nō plene quinti sub aliqua regula predictorū formāt vtū a nō mutādo us in e. vt dūs us in e/ut dūe.

Quintus habet casus filii deus agne vel agnus
Et vulgus pelagus populus fluuiusq; chorusq;

¶ Dicit autor q nola que in ifa penunt nō penultꝰ seruāt regulā predictā qr filius facit o filie: et aliqñ o filiere tñc seruat regulā. deus o deus. agnꝰ o agne vel agnꝰ. vulgus o vulgus. et pelagus o pelagus. populus o populus. fluuius o fluuius. chorus o chorus. Dicta sic ifam. Quintus casus. i. vtūs huius nole filius habet fili. deus o deus in vto.

De tertia declinatione nom.

Primo plurali quinto simul i sociabis. Ntō plī Uctō i.

¶ Id est ntūs scē declinationis in primo plurali: hoc est in nō et quinto .i. vtō facīt i. Dānctā: et hoc intelligit in masculino femino et cōi genere. t plr nō hi dēs. t plr nō he papīn. plr ntō hi philosophi. In neutro enī genere sīnti regula debitur et doctrina. Construe. Tu sociabis i primo plurali .i. ntō plurali. q; pro et quinto .i. vocatiuo.

Hos casus neutri quartumq; decet per a ponit neutra a

¶ Sententia est q; nota scē declinationis neutri ghis in nō actō vtō pluralibus facīt a. vt plr ntō hec scāna actō hec scāna. vtō o scāna. Terrus vero sic ordinat. Decet .i. debitum est hos casus predictos. scz ntūs actūs t vtūs neutri .i. in olbus nolbus neutri generis. ponī .id est terminari per a.

Dic nisi concisis oxuin fieri genitiuis. Gtō ox

¶ Iunior ponit regulā de grō plurali scē declinatiōis: t dicit q; grūs pluralis scē declinationis facit ōrū. vt dūorū. nisi sint cōcisa .i. sincopata. Littera sic ordinatur. Tu dic ox fieri grīs pluralibus secunde declinationis/ nisi in concisis .i. sincopatis. vt deum pro deorū.

Tertius is finit: sextumq; sibi sociabit. Dtō is. Ablatiuo is.

¶ Tertius .i. dtūs pluralis finit in is. vt dtō his dūs. q; P et sociabit sextū .i. ablatiuū sibi .i. in eadē terminatione. vt ablatiuo ab his dūs. Quasi diceret q; datiuus et ablatius secūde declinationis finiunt in is.

Os faciet quartus/nisi neutris a damus illis. Actō os vel a.

¶ Quartus .i. actūs faciet os. vt dūos: nisi in nolbꝰ neutris que nō facīūt actūs in os: sed nos damus illis scz neutris a. vt actō hec scāna.

Excipis ambo duo tamen hec heteroclita pono.

¶ Quasi dicat q; hec duo nola ambo t duo recipiunt a regula predicta: q; deberent facere amba et dua in neutro generorū nō facīūt tñ heteroclita sunt: ac de eorum declinatione tractat in capitulo heteroclitorum.

De nominatuis tertie declinationis.

Omnia habet eq; vel a tibi declinatio terna. A/E/O

¶ Tertia declinatio habet .i. habebit has terminationes in nō singulari: videlicet o. vt sermo. e. vt mare. a. vt thema. et multas alias habebit: vt infertus patebit.

Cunctis a vel e/d vult i sola preesse. C/D.

¶ Inueniuntur etiam terminata in c precedente a. vt lac lactis. vel c precedente e. vt allec allecis. Et hoc est q; dicit. Cunctis a vel e. Inueniunt etiā terminata in d sola i precedente: vt dauid. nec potest alia vocalis precedere d. ideo dicit. D vult i sola preesse.

L cum vocali patietur qualibet addi. L.

¶ Inueniunt etiā nola terminata in l qualibet vocali precedēte. Exemplā de a. vt sal. e. vt mel. i. vt vigil. o. vt sol. u. vt consul. Ideo dicit ista l patiet addi cū qlibet vocali. Et est sciēdū q; vocales sūt quīq; .s. a e i o u.

N. **N̄ v non iunge reliquis vocalibus adde.**

¶ Inueniuntur etiam terminata in n̄ qualibet vocali precedente preter v. Exemplum de a. vt manā. sol. de e. vt nomē. de i. vt delphin. de o. vt de mon. Sepone igitur sic. Tu nō iunges hanc literam n̄ hanc vocali v. sed bene cum reliquis vocalibus, scilicet a. e. i. o.

R/S. **Cuilibet r iunges/s insuper omnibus addes.**

¶ Inuenitur etiā terminata r. qualibet vocali precedēte. a. vt torcular. e. vt pater. i. vt mart. o. vt sonor. u. vt fur. Tertius sic exponit. Tu iūges cuilibet vocali r. ¶ Inuenitur etiam terminata in s qualibet vocali precedente. a. vt pistas. e. vt sedes. i. vt lis. ossibus. u. vt rus. Et hoc est quod dicit. Tu addes insuper omnibus vocalibus s.

Bs **B quoq; prepolita datur omnibus s sociata.**

¶ Dicit autor q. ista littera s. vna sociata alibus vocalibus prepositis b. a. vt arabs: et est quidem populus. e. vt celebs. i. castus. i. vt calibs. stele. o. vt scrobs fossa. s. illa quā porci faciunt. u. vt vibs. i. ciuitas

Uls/ms **Uls vt puls sequitur: sed ems vt hyems reperitur.**

¶ Dicit autor q. etiam inueniuntur iste due terminationes: vls. vt puls. id est pulmentum. pappe. Et inuenitur hec terminatio ems: vt hyems. id tempus frigidum.

Ns. **N̄ si preponas s omnibus addere debes.**

¶ Dicit autor. q. si tu preponas hanc litteram n̄ huic littere s. tu debes addere omnibus vocalibus. Exemplum de a. vt glans fructus quercinus. eckell. de e. vt mens. de i. vt tigrins. i. quoddam oppidum. de o. vt mons. de u. vt quicuns. decuns.

Ps. **Non p sed reliquis s p̄ precunte locabis.**

¶ Tu locabis hanc literā s. nō cū ista vocali u. sed cū reliquis precedente p. Exemplū de a. vt dapsa. e. vt adeps. i. pinguedo. i. vt stipes. id est truncus arboris. Inde venit hec stipula. o. vt ops. i. terra.

Rs. **Non i/sed relique preunt r s sociante.**

¶ Sensus est q. ista vocalis i. non precedit sed relique vocales bene precedit r sociante s. Quasi diceret omnes vocales preter i. possunt precedere rs. de a. vt ars. de e. vt iners. de o. vt mors. de u. vt tyburs. nomen fluuii.

Dicimus aes vt preas/aus vt laus iungere debes

¶ Sensus est q. inueniuntur nouē terminata in aes: vt praes. et alia terminata in aus: vt laus.

Irps vt stirps iunges: b solam t sociabis.

¶ Tu iūges predictis terminationibus irps. vt stirps. i. progenies vel truncus arboris. Tu sociabis u. soli. i. nō alia vocalē. u huic littere t. vt caput.

Cum vocali patietur qualibet addi.

¶ Sensus est q. ista littera p. patietur addi. i. potest iungi qualibet vocali. Exemplū de a. vt par. de e. vt rex. de i. vt nix. de o. vt nox. de u. vt nux.

Alx dabit anx tx bnx vt calpiant aux quoq; coniunx

¶ Hēc vis est q̄ ista nota tertie declinatiōis dabit in nō singulari hos terminationes. alx vt calcēmētū vt calcis pedis. anx vt lanx. i. magna scutella. rx vt arx. i. fūmitas. vnx vt coniunx. i. coniugens vel coniugata.

¶ De generibus tertie declinationis.

HDzuat nomen in s genitiuum tis sibi iuncta — **A tis.**

¶ In illa parte autor ponit regulam de gñ̄ veniente a nō terminato in e/et dicit sic. Nomen terminatū in s/formate genitiuū hac syllaba tis iuncta. vt hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ete/veluti mare sine cubile. — **E tis.**

¶ Hic ponit regulā de gñ̄ veniente a nō terminato in e/et sic exponit Fam. Tu facies is ex e. i. nole terminato in e. quasi dicat q̄ nola in e/terminata mutāt e in is formando genitiuū singularē: veluti mare/te in is fit maris. cubile/e in is fit cubilis. id est lectus vel camera.

Onis habes ax o/led inis do perficit et go. — **Do inis**
Femineo genere/nemo sociatur homoq; — **Go inis**
Dzdo vel margo cardo cum turbine virgo.
Sic et apollo facit bzitonis bzito caroq; carnis.

¶ Dicit autor sic. Tu habes in gñ̄ singulari tertie declinatiōis onis penultima p̄ducta ex o. i. ex nō terminato in o. vt sermo sermonis. ¶ Hic autor ponit exceptionem dicens. Sed ex do. go in feminino genere perficit inis penultima correpta: vt dulcedo dulcedinis. i. suauitas. caligo caliginis. i. tenebre. nemo q̄ p̄ et homo sociatur predictis: vtrūq; facit gñ̄ in inis penultima correpta: vt nemo nemīnis/homa hois. et illa que segnatur in littera sociantur predictis. vt ordo ordinis. margo/ginis. et est spatiū qō circūcirca ifas vt finitos est. Cardo cardinis est ferrū sup quo voluit hostiū. Inuenitur etiā cardo cardonis: et est quedā herba spinosa. Turbo turbinis est turbacio maris vel alius rei. Virgo facit virginis: et apollo facit apollinis. i. sol. Bāto facit bātonis quidā populus. Caro etiā excipitur qō facit carnis et non caronis. ideo dicit caro carnis.

Lac lactis ponit allec allecis habebit. — **C is.**

¶ Dicit autor q̄ hoc nomē lac habebit lactis in gñ̄: et hoc nomen allec/habebit allecis in gñ̄: et est quidā piscis de quo dicit. Allec assati thurinis est bene gratum. We solo cupite facium bene fercula quinq;.

Is post l/pone/sed lis mel felq; dedere. — **L is.**

¶ In hac parte autor ponit talem regulam de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in l/et dicit sic. Tu pone is post l/quasi dicat q̄ nomina terminata in l/faciunt genitiuum addendo is. vt animal addē is fit animalis. Sed mel et fel excipiūtur: quia suscipiūt lis in genitiuo. vt mel addita lis fit mellis. fel addita lis fit fellis. Et hoc est quod dicit. Sed lis mel felq; dedere.

Al alis. **Al alis longam dat neutro cetera curtam.**

¶ Nomen neutrū in al terminatū dat alis longā in grō: vt ale al alalis pe ultima producta. Cetera scilicet que nō sunt neutra dant alis curtā in grō vt hanibal hanibalis. et est proprium nomen viri.

El elis. **Curtam pone salis/longam dant elis et olis**

Ol olis.

¶ Excipitur hoc nomen sal qō quātus sit neutri generis corripit tamen penultimā. et ideo dicit curtā pone salis. i. penultimā gri. Innenitur etiā sal masculini generis et tunc tenet illam regulam. Cetera curtam. Longum dant elis et olis. i. genitiui terminati in elis et in olis dant penultimā longam/vt michael michaelis. sol solis.

Ul ulis. **Ul dat ulis: il ilis consul pugil est tibi testis.**

Il ilis.

¶ Dicit q nomen terminatū in ul/dat ulis in grō: et nomen terminatum in il/dat in grō illis vtrobiq; penultimā corripiēs. o: vt cōsul consulis. Pugil pugilis est tibi testis. i. exemplum. Et est consul ille qui dat consilium. Pugil est ille qui cum alio pugnat.

An anis **An erit is cuncta fietq; penultima longa.**

¶ In hac parte autor determinat de grō venīēte a nō terminato in an/ et dicit sic. An erit is cuncta. Hec terminatio is erit iuncta an. i. nō terminato in an: et hoc intellige formādo grīm: vt tytan addita is fit tytanis penultimamq; producit: ideo dicit. Fietq; penultima longa.

En inis **E super n dat inis curtam/sed deme lienis.**

¶ Autor determinat de grō venīente a nō in n e precedente. et dicit sic. E sup n. i. nomen terminatū in n e precedēte dat inis curtā in grō: vt nomen nominis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed deme. i. excipe a regula precedēte hoc nomen lien. Et declinat hic lien lienis: et est quoddā intestinū. Deberet enī facere līnis penultima correpta: et facit lienis penultima producta. Excipiuntur etiā illa que ponuntur in litera sequenti.

In inis **Renis syrenis splenisq; / sed in dabit inis.**

¶ Ren renis declinatur sic. hic ren renis: est intestinū a quo ruit materia luxurie (lechery) Syren syrenis autem sic declinatur. hec syren syrenis est piscis marinus vel periculum maris. Splen sic declinatur. hic splen splenis (the mylce). Sed in dabit inis. Dicit autor q nomē in in/terminatum dabit inis in genitiuo penultima producta: vt delphin delphinis. est piscis marinus magnus valde humanus.

on onis. **On tibi copulat is/sed quedam proprīa dant tis.**

¶ In hac parte autor determinat de grō venīēte a nō terminato in on/ dicēs. On. i. nūs in on terminatus copulat tibi hanc terminationē is formādo grīm: vt demon demonis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed quedam ppria nola dant tis. vt demophon demophontis: ppriū nomen.

¶ De qualitate proprīa et appellatiua.

Quod nomē proprium quod non ita sit tibi notum.

Jo ꝓpriū dices quod non notat vnīuoce res plures namq; duo sensu non signat in vno.

¶ Quia magister immediate fecit mentionē de nole ꝓpriō nunc decla rāt quid sit ꝓpriū nomen dicens q; illud est ꝓpriū nomen quod non imponit plures res vnīuoce .i. sub vna vocis institutione: et non significat duos ꝑ vnā significatiuē ꝑ tertius. Quinta sic literam. Illud supple nomen qđ est ꝓpriū si nosti .i. manifestū ita vt sequit. Illud supple nomen qđ nō est ꝓpriū nomē appellatiuū sit tibi notū: ita vt sequit. Tu dicis id esse ꝓpriū nomē qđ nō notat .i. imponit plures res vnīuoce .i. per vnam impositionē. Nam ꝓ certe ꝓpriū nomē non significat duo in vno sensu .i. significato. Quasi dicat nomen ꝓpriū non debet imponere plures ꝙ vnā rem per vnā impositionē. Sed si opponat: q; si contingat duo vnīuoce baptizari siue ambos gregorius nolaris gregorius duo significat in vna impositione. Volunt aliqui dicere q; gregorius in istis est ꝓpriū: et in istis appellatiuum. Alii tamen dicunt q; in istis et similibus ꝓpriū est: licet duo contingat vel plures in eodem nomine ẽ simul baptizari vel nolari. Nihilominus attento de positionis lauacro illis duobus vel pluribus singulariter in fusum nomen quod communiter impositum vnicuiq; est ꝓpriū et non appellatiuum. Ideo sequitur non licet.

Non licet vnīuoce ꝓpriū tibi plura notare.

¶ Non licet .i. non est debitū ꝓpriū nomē notare .i. imponere plura tibi vnīuoce .i. sub vna vocis institutione: scilicet vel vna impositione: sed bene equiuoce sub diuersis impositionibus et diuersis rationibus.

Appellatiu is varias res vnīuocabis.

¶ Tu vnīuocabis .i. sub vna vocis institutione vocabis: significabis vel importabis varias res appellatiuis hoc est in appellatiuis nolb⁹. Aliter dicerem q; nomen appellatiuum est illud quod vnīuoce plura significat vt homo. Et sic patet differentia inter ꝓpriū et appellatiuum.

Is post ar ponet: sed far facit r/geminare.

Ar aris.

¶ In hac parte auctor determinat de genitiuo venientē a nominatiuo terminato in ar/r dicit sic. Tu pones post ar .i. post nomen in ar terminatū debes addere is formando eius genitiuum: vt circular circularis .i. pressorium. anglice (a presse) Deinde ponit exceptionem dicens. Sed far facit r/geminare in genitiuo: vt far genitiuo huius farris. Et hoc ad differentiā huius verbi for faris: quod scribitur per simplex r. Est autem far farris pinguedo frumenti.

Due primaria sunt nisi naris curta manebunt.

¶ Modo vult auctor ostendere quanta proferri debeat penultima genitiui nois terminati in ar/r vt sic. Illa que sunt primaria .i. primitiua manebunt curta in penultima gr: vt nectar nectaris .i. claretum: dulcis potus. Nar naris nomen fluuii: quod longatur huius sit primitiuum.

In deriuatiuis neutris producitur aris.

¶ Pentilena ... nostros ... nobis ... uis hoc ... de ...

Species ptinuatiaꝝ de riuatia.

Ptinuitatis erit vox in qua dicitur ens.

Ptinuitas prodijt vna ligurificatio ferri.

¶ Quia de ptinuatiua regula magister facit mentionem de diminutiua et ptinuatiua ... ptinuatiua ... ptinuatiua ...

Et dices epatis iubaris cum nectare ponis

¶ Reuertit ad propriū illius regule. In verbalibus neutris. Et excipit autor aliqua nola regulā nō obseruācia. dicit ita q. Et tu dices epatis in gō huius nolis epar qđ significat iecur sithe iecuris vt excipit a regula generali. Ja post ar pone. deberet enī facere eparis et facit epatis. Jubar iubaris. i. splendor vt comta leonis vel alterius alatisue excipitur a regula. In verbalibus. Nectar enī excipit a regula. In verbalibus quia cū sit neutrū et derivatū a necto nectis pertinet contra gramaticā licet nectaris et idem est qđ dicendū. Jdeo dicit autor iubaris cum nectare ponis.

Asparis vlus habet et bolbaris additur illis.

¶ Dicit autor q̄ illa duo nola bolbaris et asparis breuiant in gō. Jdeo dicit vlus habet bolbaris. Asper est partes facē ex albentibus. Vnde dicit ex terra vel cosa: vel aliud factū causa similitudis. Bolbar propriū nomen corripit gramatica sed aliqđ est locus bolī t hic pducit gra. Cū bolbar presepe notat producitur ultra. Cum proprii nomen tunc breuiatur ultra.

Er tibi prebet eris cer mobile breuiatur in tris

Er eris.

¶ Er. i. nullo certe declinatiōis in er terlatā habet eris in gō pepul. cer. vt aer aeris. Welde dicit cer mobile. i. nomē adiectiuū terne declinatiōis in cer terlatā habit. i. mutat in eris l gō vt acer cer in eris fit acris. harp.

Tertris

Ter per tris fozma sint iupiter et later extra.

¶ Ponit autor exceptionē dicēs. nola certe declinatiōis in ter desinētia mutāt ter p tris in gō vt pater ter i. tris fit patris. Jdeo dicit. Tu fozma ter. i. nomē in ter terminatū q̄ eris in gō. Deinde ponit vnā subexceptionē dicēs. Jupiter et later sint extra. i. excipiunt a regula. q̄ iupiter deberet facere iupiteris et facit iouis. later deberet facere lateris et facit lateris.

Ether et crather per yris fozmabitur imber
Et sua compolita ber et crather dabit eris.

¶ Excipiuntur etiā ether t crather ab illa regula. Ter p tris fozma. deberent facere ethis et crathis t facūt ether is et crather is. ether. i. aer. ¶ Deinde dicit q̄ tris fozmabitur imber. i. facit imbris. et est exceptio ab illa regula. Er tibi prebet eris. deberet enī facere imberis t facit imbris: et sua cōpolita excipiunt q̄ facūt gen in bris: vt nouēber nouēbris/decēber decembris. Ether et crather dabit eris. ver excipit ab illa regula. Er tibi prebet eris. deberet enī componere penultimā gri et producit. Similiter et crather qđ nisi excipit ab illa regula. Ter p tris. deberet facere crathis et facit crotheriaz. est cyprus ex quo ponitur differtis crathera. ¶ Est ciphus crather ter. terra. ris. ethis. metheos.

Jr iris.

Jr breuiabit iris martyr. fiet tibi tellis.

¶ Dicit q̄ nola. er in insacit gen in iris p enūl. cor. vt martyr martyris.

Oz oris.

Js post os pone coz cozdis debet habere.

¶ Dic ponit regulā de gō enūtes a nō in os ter. di. Tu pone hāc ordinationē. s. post os vt marmor addita. s. lic marmoris. i. lapis durus et satis

nobilis.et cetera addes is ut volo:sed cor excipit qđ facit cordis in gen.

Mas aut commune dabit oris femineumq.

¶ Dicit autem q nota terminata in or masculini aut feminini aut cõi generis producit penul.gti.vt dolor doloris.sonor sonoris.melior melioris:

Formar oris rhetor memor arbor neutraq castor.

Et quedam propria velut hectoris/addeq nestor.

¶ Hic ponit exceptionẽ a regula predicta subiungẽs regulã de neutris et de hoc nõle castor.t dicit. Formar oris rethor.i. hoc nomen rethor corripit penultimã gti quãuis sit masculini seu cõi generis:et est rethor aliquis qui ornate loquitur. Excipiunt etiã illa que ponunt in ĩa que corripiunt penultimã gti:vt hic t hec t hoc memor huius memoris qui recordatur alicuius.hec arbor huius arboris.et neutra nola terminata in or corripiunt penultimã gti.vt marmor marmoris.et hoc nomẽ castor corripit gtiter:est quoddã aial vel propriũ nomen viri:et tunc producit gtiã: et quedam propria sociantur his predictis:quia corripiunt genitiuum:vt hector hectoris.nestor nestoris propria nomina.

Ur uris **Ur tibi prebet uris:sed fur subdit tibi furis.**

¶ Auctor dicit.Ur.i.nomẽ terminatũ in ur prebet tibi uris in gen penultima correptam:vt murmur murmuris.sed fur subdit tibi furis in gen penultimã producẽdo. Ideo excipit. Unde murmur est rumor.t fur est q alienas res capit. Ho. Holpes ubi fur est tibi furari leue non est.

Robur formar oris ebur iecur et femur et aggris.

¶ Ponit aliã exceptionẽ t dicit. Hoc nomẽ robur prebet tibi oris i gen penultima correptam:vt robur roboris pro ligno vel p fortitudine. Tu ad dis illud nomen ebur qđ facit eboris:et est os pretiosum. Et illud nomẽ iecur qđ facit iecoris.et est epar.anglice(the leuyr)

As atis **Er as est atis elephas gigasq dant antis.**

¶ Auctor dicit q nola in as terminata facit atis in gen:vt malefactas malefactatis. Sed ponit exceptionẽ dicens. Elephas et gygas dant antis in gen:vt elephas elephantis.i.animal mire magnitudinis. Hygas gygantis.homo magne quantitatis.anglice(a giant).

Et diamas adamas/veteri quoq propria quedam.

¶ Excipiunt quedam ppria nola:et etiam ista duo nola diamas t adamas que faciũt gtiã in antis:vt diamas diamantis.et est quidẽ lapis pretiosus valde durissimus:quoq pro et quedã propria nomina veterum.i. antiquorũ faciunt gtiã in antis:vt athlas athlantis:et est nomẽ gygantis qui secundum fabulas eram in humeris gestat.

Mas maris as assis bas bassis bas badis isti.

Jungesq pallas sit formar lampas et archas.

¶ Ponit aliquã exceptionẽ dicẽs. Tu iunges his ꝓdictis ista nola que in as ponũtur:videlicet mas maris.i.vir. As assis.i.obolus. Bas vasis.

id est cupa vel pelui. vas vacuū .i. pigni. Et iſtes pallas ſic formatur pas et archas. Ab pallas facit palladis in grō: et eſt dea ſapientie. ſapas ſi padis(a lampe) Archas archadis nomen gentile eſt.

His ſimilem formam dant patronymica quedam.

¶ Id eſt quedā patronymica ſunt que ad modū predictorū declinant. vt ambroſias ambroſiadis. menechmes menechiadis.

Et breuis as formabit genitiuus grecus os addit.

¶ Quaſi dicat q̄ nola terminata in os breuē faciunt in grō ſicut dictum eſt ſin grecos. aliqñ grā in os: vt ambroſias ambroſiadis vel ambroſiados. hec pallas palladis vel pallados.

Was aut commune ſi fiat in es breuiatam. Breuis es itis.

E mutans dat itis miles ſtipes eſt tibi teſtis.

¶ Dicit autor q̄ nola terminata in es breuiatā faciūt grā in itis penultima correpta mutando e in i. vt miles militis. Littera ſic ordinatur. Was id eſt maſculinū genus aut cōe .i. cōe genus ſi fiat in es breuiatā. mutāo e in i dat itis in grō. vt miles fiet tibi teſtis. q̄ facit militis. et eſt nomen dignitatis(a knyght) ſtipes .i. baculus.

Ut prepes dat etis diphongus in antepuprema.

¶ Dic autor ponit exceptionē a regula predicta dicēs. q̄ diphongus in antepuprema .i. nomē terminatū .i. es breuē diphongo precedēte dat etis in grō: nec mutat e in i. vt prepes prepetis .i. velox.

Que pertuantur a verbis aſſociantur

In quibus e curta reperitur in antepuprema.

¶ Dicit nacor q̄ nola in es terminata et derivata a verbis in q̄bus reperitur curta e in antepuprema .i. in penultima ſyllaba ſociantur predictis: q̄ faciūt grā in etis. vt ab hoc verbo habeo habes deriuat hic et hec hebes hebetis .i. debilis obtuſus. anglice(dull)

Inquies eſt curtata tamen etis erit ſibi iuncta.

¶ Ponit autor exceptionē dicēs. q̄ hec nicio inquies eſt curta in mō: et tamen p̄ducit penultimā grā: vt hic et hec et hoc inquies grō huius inquietis .i. ſine quiete. Tepens eſt plumbum.

Femineum dat etis curtam ſeges eſt tibi teſtis.

¶ Dicit autor q̄ nola feminini generis terminata in es breuē faciūt grā in etis curtā. vt ſeges ſegetis. Cemes. eſt eiā natura metūs.

A pede compoſitum dat edis ſed apes remouebis

¶ Dicit autor q̄ cōpoſita ab hoc nolo pes faciūt grā in edis penultima correpta. vt bipes bipedis .q̄ habet duos pedes: ſed ex remouebis apes quod facit apis in genitiuo eſt animal mellificans. anglice(a bee)

Quod prebet ſedeo formabit idis genitiuo.

¶ Nola que deriuant a ſedeo ſedes etiam excipiūtur a regula illa. mas

aut cōmune q̄ faciunt genꝰ in ides et nō in ites quālis terminentur in es
correpta: vt obses obsidis. i. pignus (a pledge) Textus est planus.

Es longam mutabis in is/sed deme quietis
Heredis cereris mercedis vel locupletis
Magnetis iunges agnetis dicere debes.

Autor dicit. Es longā mutabis in is. i. q̄ nois terminata in es longam
mutant es in is formando genꝰ singulare vt sedes es in is fit sedis. Hoc
de ponit exceptionē dicēs. Sed deme quietis. Hec quies quietes: et illa
que sequunt: videlicet hic et hec heres grō huius heredis. Hec ceres grō
huius cereris: et est dea bladi. Hec merces huius mercedis. i. premium.
Hic et hec locuples grō huius locupletis. i. dives. Hec magnes genitiuo
huius magnetis: et est quidam lapis attrahens ferrū. Hec agnes genitiuo huius agnetis. proprium nomen mulieris.

Cum preter i formabit etis/pavies tibi restis

Dicit autor q̄ nomina terminata in es precedente i faciunt genitiuum
in etis penultima correpta: vt paries parietis.

Preuis is.

Is correpta sibi similem faciet genitiuum

Dic autor dicit. Is correpta. i. nomē terminatū in is correptā faciet ge
nitiuum sibi similem: et nō hic panis genitiuo huius panis. Unde versus. Non bene prandetur vbi panis abesse videtur.

Cuspidis et lapidis et callidis excipiantur.
Sanguinis et dices exanguis et aspidis addes.
Egidis atq̄ notes: sic patronimyca iunges
Thetios et thetidis dices paris is dat idisq̄
Sardis inis dat talpis idis/sic ibidis ibis
Isidis adiunges/indeclinabile semis
Est pro dimidio/pondus semissis habeto.
Et tibris tibridis tigris quiritis q̄ quiritis.

Hic autor ponit exceptionē ab illa regula. Is correpta. dicēs. Ista nomina cuspidis et lapidis. ꝛc. Talia pleq̄unt in ka excipiunt a regula: q̄ aliter faciūt genꝰ q̄ regula precepit. Et q̄ terna est diarus veniem⁹ ad exposicionē vocabulorū. Sed hec cuspis cuspidis. i. lancea (a spere). Hic lapis lapidis. i. petra. Dic sanguis sanguinis idem est q̄ cruor. Hic et hec exanguis et hoc exangue. i. sine sanguine. et componitur de ex et sanguis et facit exanguis et non exanguinis. Ex quo patet q̄ non excipitur ab illa regula. Is correpta. Sed ab illa. Simplicium nomina. Hec aspis aspidis. est nomē serpentis. Hec egis egidis. i. scutū pallad̄. Et patronimica in is terminata similiter faciūt genitiuum. vt priamis priamidis. thetis thetidos. i. aqua vel mater achil

lis. Paris dat paris vel paridis in grō: nomē ꝓpriū. Sardis facit sardinis id est lapis preciosus. Iaspis iaspidis. est lapis pretiosus. Ibis facit ibis/ vel ibidis et est auis. Ilis illidis nomen dee. Bemis ꝓ vimidio est inde dimabile: sed semis ꝓ pondere medie libre habebit semissis in grō. Tybris nomen fluuij facit tybridis in grō: poterit et ita facere tybris. et sic non excipitur. Tygris facit tygridis: et sic non excipitur. aliqñ facit tygridis: et est animal quoddā. Quiris quiritis: eques romanus.

Quod dedit et dat eris ꝑ nouis pulueriz cineriz.

¶ Nomen in er e in is terminatum facit gen̄ in eris penultima correpta vt vomer vel vomis/ grō huius vomeris. instrumentum aratri (a share) Hic puluer vel puluis/ huius pulueris (dust) Hic ciner vel cinis huius cineris (ashes)

Is itis ꝓducta dabit: tamen excipiantur Glis glitis glissis/ glis glitis non cadit extra.

Longa is itis.

¶ Autor vt. Is ꝓducta. i. nomē terciati in is ꝓducta dabit itis in grō pe nul. producta. vt lis litis. Deide ponit exceptionē dicēs. Tñ excipiant glis glitis ꝓ alali/ et glis glissis pro terra tenace. sed glis glitis ꝓ herba que alio nole lappa vocat nō cadit extra regulam. i. nō excipit. Poterit obiici de hoc nole vis: qi nō seruat regulam. q nō excipitur. Dicamus ꝙ vis est nomen heteroclitum. Ideo de ipso tractat in capitulo de heteroclitis.

Oris formabit os ꝓ mare deme nepotis

Os oris

¶ Autor dicit. Os ꝓ mare. i. nomē terminatū in os masculini ghis facit oris in grō penultimā producēdo: vt ros roris. Deinde ponit exceptionē dicens. Deme. i. excipe hoc nomen nepotis: et est filius filij vel filie. aut filius fratris. et aliquando est luxuriosus.

Cetera dant otis sed depotis o bzeuiabis.

Os otis

¶ Dicit ꝙ cetera nola in os terminata. i. que nō sūt generis masculini fa ciūt gen̄ in otis penultima ꝓducta. vt dos dotis. donū qō dat cū sponsa. Deinde ponit exceptionē dicens. Sed breuiabis hec nola que sunt deri uata ab hoc nole pos potis. i. potēs. vt cōpos cōpotis. i. sanus et potens. impos impotis penultima correpta. i. non potens.

Sed bouis et gloris demantur os oris et ollis. Custodis simul herois sociabitur illis.

¶ Dicit autor ꝙ ista nola excipiunt: videlz bos bouis qō deberet facere botis et glotis: et est mulier fratris. Innenit etiā glos glossis ꝓ quodā ligno de nocte relucēte. et glos glotis ꝓ quodā flore. Ali. Dicite quid sit glos ligni vel femina vel flos. Glos glossis ligni luceṅ de nocte serenū. Glos glotis flos est/ glos glotis femina fratris. Os oris. angl. a mouthe) Os ossis (a bone) Ista excipiuntur illa que patēt in textu: videlicet custo dis gen̄is de hic et hec custos: qui vel que custodit. Et herois gen̄is de he ros. i. dñs. Et minos qō facit minois: et est ꝓpriū nomē viri.

Vis curtam dat oris neutro: sed eris damus illis

Vis oris

Nue dant lus nus dus: fed oris prebet tibi fenus
Et facinus pignus intercus vtis tibi prebet
Adde penus penoris quod terne eſt liue ſecunde

¶ Dic autor dicit q̄ nomen in us tertie declinationis neutri generis habet curtā oris in grō. vt hoc corpus corporis. ſtercus ſtercoris. Deinde ponit exceptionem dicens. Sed nos damus eris illis nolbus que dant terminationes infraſcriptas videlicet lus/vt vellus velleris: eſt pellis cū lana. In nus/vt vulnus vulneris. i. plaga. anglice (a wounde). In dus/vt pondus ponderis. i. onus graue. anglice (a Weght) Etiā eſt aliud q̄ menſuratur. Sed ab illa regula excipiuntur fenus q̄ facit fenoris (an ocker) Et facinus facinoris. i. peccatū. Et pignus pignoris. id eſt filius. Inuenitur etiam pignus pigneris/et ſic non excipitur. Intercus prebet tibi vtis i grō penultima correpta. vt nō hic & hec & hoc intercus interci et eſt morbus inter cutem & carnem. Tu adde his predictis penus quod aliquando eſt tertie declinationis et facit penoris in genitiuo. Et aliquando eſt ſecunde declinationis et facit peni/et eſt feminini generis in tertia eſt neutrum. et ſignificat anglice (a ſeller).

Dat pecus her pecudis pecus hoc pecoris tibi iungit.

¶ Dicit q̄ hoc nomē pecus dupliciter variat. aliquā eſt generis feminini et facit pecudis. et ſigt aliqua minora que nō poſſunt iugum portare: et aliqñ neutri et facit pecoris/ et ſignificat aliqua maiora que valēt ad labores. Unde. Eſt pecus hoc quod arat pecus hec quod non iuga portat.

Hec formas in eris que ſunt confinia verbis
In quibus e curta reperitur in anteſupzema.

¶ Dicit autor q̄ nota in us terminata veniētia a verbis habētibus e curtam in penultima ſyllaba faciūt gnīa in eris penultima correpta. vt vicus viceris/in ſtatio cutis vel aliud malum q̄ naſcitur ꝓpter nimiū laborē: et derivatur ab vicero as. q̄ idē eſt q̄ vulnero as. Et ſm hoc tempus deberet facere temperis/et derivatur a tēpero as. vel tepeo tepes. tamen facit temporis in grō: vt autor inferius declarat.

Compa rat iuus oris. Neutrum declina quod comparat vt duo ꝓxima.

¶ Nomē quod cōparat. i. q̄ eſt comparatiuū neutrū in us terminatū declinat in grō quēadmodū duo genera. i. ſicut cōparatiuus in or cōis generis. Nam ſicut melior facit melioris: ita melius facit melioris.

Dant aceris lepozis acer et lepus addito tempus.

¶ Dicit q̄ iſta nomina acus et lepus dant in eorum genitiuis aceris & leporis. Hic acus aceris eſt palea frumenti. Inuenitur etiā hec acus acus acui pro inſtrumento ſuendi. Hic lepus eſt quoddam animal. Adde etiā tempus quod facit temporis.

Us vtis Us producta tibi dabit utis: deme palludis
Et que dant tellus incus demenda tenebis.

¶ Dicit. Us producta. i. nomẽ terminatũ in us productã dabit utis lõgã in grõ. vt salus salutis. i. valitudo. virtus tutus. Deinde ponit exceptionem dicẽs. Deme paludis. qõ declinat hec palus/huius paludis. est terra aquosa vbi pascunt rane. Et tu etiã tenebis illa nota demẽda. i. excipienda: vt tellus et incus dant grõs telluris et incudis. Tellus. i. terra. Incus instrumentũ fabr quod faber malliat ferrum.

Fœmabunt vtis monosyllaba grus gruis et sus.

¶ Hic autor ponit aliam exceptionem dicens. q monosyllaba. i. vnius syllabe in us terminata fœmabũt utis in gen. tiuo penultima producta vt thus thuris. et mus muris. i. soricis. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Grus dat gruis in grõ. et est nomen auis. Et sus dat suis. et idem est qõ porcus vel porca.

Os eris dabitur pres predis laus quoq; laudis
Fraus fraudis iunges. sed emaus nõ flectere debes

¶ Dicit. Eris dabit in grõ huius nois es. qõ significat pecuniã. vel est species metalli qõ significat diuitias. t predis dabitur in grõ huius nois pres. qõ idẽ est q diues. laudis dabit in grõ huius nois laus. t fraudis in grõ huius nois fraus (dicẽte) Sed tu non debes flectere. i. declinare emaus nomen castelli. Quasi dicat q hoc nomẽ emaus est indeclinabile

Si pzeit s b vel m vel p. facies genitiuum Bs bis.
Interponas i. tamen e si b pzeit aut p/ ms mis
E mutatur in i si non monosyllaba fiant Ps pis.

¶ In hac parte autor determinat de genitiuo venientẽ a nõ terminato in a precedente b vel m vel p. t dicit. Si ista littera b vel m vel p preit. i. precedit s in nõ singulari tu facies gnũ. ex tali nõ interponens hanc literam i videlz inter cõsonantes predictas t s. Herbi gra. Hoc nomẽ araba terminatur in s precedẽte b: ponatur i inter b t s fit arabis in grõ. t hic arabs q dam populus. Item hoc nomen hyems terminat in s precedente m: ponatur i inter m et s fit hyemis in grõ. Hoc nomen inops terminatur in s precedente p: interponatur i facie inopis in grõ. Deinde ponit exceptionem dicens. Tamen si ista lra e precedit hanc literam b vel p tunc e mutatur in i in grõ. vt celebs celibis t non celebis. i. celestẽ vtã vnces. vel. i. castus. Et princeps principis. nomen dignitatis. Et hoc dico si talia nola nõ sunt. i. nõ sint monosyllaba: q; nõ mutant e in i sed retinent e in grõ. vt plebs plebis. i. multitudo gentium vel populus.

Aucupis excipitur ex anceps quod reperitur

¶ Hoc nomen anceps excipit a regula predicta siue ab illa exceptione. Tamen e si b pc. q; p illã exceptionẽ deberem; mutare e in i t dicere auceps aucipis. t dicimus aucupis. t est qui capit aues. Ls tis.

Ls aut ns aut rs/s remouebis Ns tis.
Tis iunges/frondis lendis glandisq; remotis. Rs tis.

¶ Dicit. Tu removebis hanc literā s/a nō terminato in is aut no aut re. et pones tis iungēs tis formando gen̄ singulare. Verbi gr̄a. Lo. vt puls remota o t addita tis fit pultis. i. pulmēti. Mo. vt mons remota o t addita tis fit montis (an hylie) Ro. vt ars remota s et addita tis fit artis (scilicet) Deinde ponit exceptionē dicēs. Remotis. i. exceptis nolbus in littera positis: videlicet frondis quod declinatur hec frons. i. ramus. Inuenitur etiā hec frons frontis: inuenitur pars capitis: et sic nō excipit. Lens quod declinatur lens lendis: est semen pediculorum. Inuenitur etiam lens lentis quoddam legumen: et sic non excipitur. Glans quōd declinatur hec glans glandis: fructus quercū. Etiam inuenitur glans glantis. id est tumor carnis. et sic non excipitur.

Mue coz vel pendo componit eis sociando.

¶ Iste versus continuatur cū predictis hoc modo. Dictum est q̄ ista nomina frons glans z lens faciūt gen̄ in dis. Continua modo sic. Sociando eis predictis illa nomina que cor vel pendo componit: q̄ illa nomina faciunt etiā gen̄ in dis: vt vecors vecordis. i. stultus: et. quā libripēs dis. i. illud a quo pendet libra: vt manus holo vel alterius rei.

Semper tens cum prole sua fozmabit euntis.

¶ Autor ponit exceptionē ad illa regula. Le aut no. dicēs q̄ hoc participiū tens cū prole sua. i. cū suis derivatiuis facit euntis in gen̄. vt redēs re deuntis: deberet enim facere tentis vt redditis. ideo excipitur.

Ambio lege caret vncisq̄ quod vncia fozmat.

¶ Dic autor ponit exceptionē ab exceptione predicta dicēs. Hoc verbū ambio caret lege. i. regula. q̄ sicut tens facit entis in gen̄: ita et ambiens ab eo derivatū deberet facere ambentis vt facit ambientis. Et causa est quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur. i. qđ nō facit in aliis cōpositis ab eo tis in quibus e nō mutatur. vt redeo redis. Et antēdē q̄ autor posuit verbū pro participio/cū dixit. Ambio lege caret. forte hoc fecit causa metrici vel vt denotaret irregularitatē/nō solū in participio: sed etiā in verbo et p̄ et hoc nomē quincunx qđ derivat ab vncia caret lege/q̄ deberet facere quincuncis/et est quincunx res ponderis quinq; vnciarum: et hoc intelligas in omnibus similibus. vt sepcunx sepcuncis.

Ut itis. Ut tibi fozmat itis sic per caput esse pzobabis

¶ In hac parte autor determinat de gen̄ venientē a nominativo terminato in t/dicēs. Et. id est nomen terminatum in t vt formabit tibi itis in genitivo pēnultima corripiatur: vt caput capitis.

X gis a verbo. A verbis in go veniens x gis tibi fozmat.

¶ In alia parte autor determinat de gen̄ venientē a nō terminata in x/et dicit. X. i. nomen terminatū in x veniēs a verbis in go terminatis formabit tibi gis in gen̄. i. mutabit x in gis formādo gen̄: vt ab hoc verbo rego regis decidit hoc nomē rex: et x in gis fit regis. et ita lex legis.

Conjugis n remouet cum rectus n sibi seruet.

¶ Dic autor ponit exceptionē dicēs. Hic gen̄s coniugis removet n. i. abjicit

De tertia declinatione nom̃.

cum ꝙ quãcio recens i. nullo seruet sibi n. Quasi dicat ꝙ deberet facere cõiungio in gñ et facit cõingio. Fouet ad differentiã huius verbi coniugo gis. a quo derivat plusq cõiungis/et est cõiugatus vel ꝑiugata.

Cis iungunt alia tamen x ꝓtius inde remota. Ẋ cis.

¶ Dicit ꝙ alia nomina in x terminata videlicet que non veniunt a verbis terminatibus in go iungunt cis post nominatiuũ remota prius x formando genitiuum: vt pax remota x et addita cis fit pacis. Felix remota x et addita cis fit felicis.

E super x nisi sint monosyllaba compositum ve.
Ex ipsis e per i mutant que vult vbi uiari.

¶ Hic auctor ponit documentũ dicẽs. E super x. i. nota habentia e ante x in gñ singulari mutãt e ꝙ i breuem in gñ. vt cortex corticis q nõ corticis et est comune arboris. Et hõc est verũ in nolbus pluriũ syllabarũ. q ideo dicit auctor. Nisi sint monosyllaba. i. vnius syllabe tantum: quia illa non mutant e in i in gñ immo remanet e. vt rex regis. et nisi sint cõposita ab ipsis monosyllabis. vt exlex exlegis. i. qui vnit sine lege.

Lodicis demas verucis dicere debes. De quãtitate genitiui.

¶ Autor exclpit hic duo nomina/videlicet lodicis. i. opertorium aut vestis pilosa/quod deberet corripere penultimã genitiui et producit. Etiam verucx facit verucis penultima producta: et est verucx id ꝙ aries castratus vel mutus.

Si mas fiat in ix dat icis malix dabit icis
Fenix fenicis bombix bombicis habebit.

¶ Dicit autor ꝙ si mas. i. nomẽ masculini generis fiat in x in ntõ dat icis in gñ penultima corripiꝫ. vt calix calicis/est cyphus. etiã est vas in quo conficiatur. Deinde ponit exceptionẽ. Malix dabit icis. penultima producta. i. quedam species. Fenix etiã dabit icis penultima ꝓducta. vt fenix fenicis/nomen auis. Bombix bombicis/nomen vermis.

Cetera que dant x producunt in antesupzema.

¶ Dicit autor ꝙ cetera nota in x terminata de quibus non est facta mentio ab illa parte circa. E sup x. producuntur in antesupremã. i. antepenultimã/vt pax pacis. nux nucis.

Sed gregis atq trucis facis picis et nucis inde
Excipis atq ducis trucis salicis siliciscq.

¶ Dicit autor ꝙ nota in littera posita excipiuntur ab illa regula. Cetera que dant x. quia corripiunt penultimã genitiui. vt grex gregis. id est multitudo animalium. Trux trucis. id est commotum vel pena. Item trux est crudelis. Fax facis. id est incendium. Nux nucis (a nutte) ꝓpter picis (pyche) Dux ducis nomen dignitatis. Crux crucis est idem cum trux. Salix salicis/est nomen arboris. Silix silicis. est nomen proprium fratris ionis. Et silex silicis/est nomen duri lapidis.

Nec g nec t tenent quę dant nix nox atq; suppellex
Dic senis & noctis syngos vel dicito sygos.

¶ Dicit autor q nix nox & suppellex nec c recipiẽt nec g in gñ. Nã senex facit senis. nox nocte. Vt suppellex stabit doctrina. Syrinx facit syringis vel syngos. & est monstrum marinum.

Crementum duplex debet formare suppellex.

¶ Dicit autor q hoc nomen suppellex crescit supra nrm duabus syllabis vt suppellex suppellectilis. i. tegmen lecti.

Quę das a capite velut anceps iunge biceps q

¶ Hic dicit autor q composita ab hoc nõe caput capitis crescunt supra nominativum duabus syllabis sicut suppellex. vt anceps anceps. i. duobus quibꝰ eligat. vel est ab vtroq; parte cadens. & biceps bicipitis. i. res habens duo capita.

Iter iteris iteri iter non vt regula queris

¶ Dicit q hoc nomen iter prebet exia in gñ. vt gñ iteris. sed nõ vt regula queris. qꝛ regulã datum facit tris. & sic patet q habet duplex crementũ supra nrm. Plura tamen q inuenit hic iter nomẽ aliis. Iterius. Carpe viam ait iter. sed in arboie conciuit iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

¶ Epilogando dicit autor q q predictas regulas patet quõ gñs habet excessum supra nrm. Iterius est clarus.

¶ Regula generalis genitiui.

Gñ is. Dñ i

Is genitiuus habet sed tertius i tibi prebet

¶ Hic ponit regulã generalem gñ singularis tercie declinationis. Gñs singularis tercie declinationis habet hãc terminatiõem in quocumq; tacto nrm. Sed tertius i tibi prebet. Hic autor ponit regulã de datiuo. dicens. Sed tertius. i. datiuus prebet tibi hanc terminationẽ i. vt hic pater huius patris huic patri.

Cum dedit es grecus sit sepe per i genitiuus

¶ Dicit autor q quãdãs grecus terminat in es gñs sepe terminat in i vt achilles huius achillis. vlixes vlixi. moyses moysi. poterit cõprehendi.

Accusatiuo em/ velim

Em retinet quartus sed in im quandoq; locamus
Magudarim turrim burim peluimq; securim
Vim sitim restim pupim tussimq; caribdim.
His quedam propria sociamus paucaq; greca
Vt tybrim tygrim tripolim sirtim vel eclipsim
Iris et hypocrisis sociantur eis tertinis

¶ Autor determinat de eõ singulari tercie declinationis dicens. Em

retinet quartus. Expone sic. Quartus .i. accusativus singularis tertie declinationis retinet em. vt patrē. Et hoc intelligein quolibet genere preterq; in neutro de ipso ei facie mentionē vt ei fecit in sexta declinatione ibi. Sed neuteris prouideamus. Deinde determinat de accusativo in speciali dicens. Sed in im quoq; locamus .i. q; actus aliqñ terminat in um. Et hoc intellige duobus modis: videlicet in im tm̄ z in im z em. Subsequēter ponit exemplaria doctrine/videlicet in oibus sequētibus in textu. Ete nō hec maguderis/acc̄ō hanc maguderim .i. truncus. Ītō hec turris/accusativo hanc turrim. t ōri a terrere, etiam potest facere turrem. Hec pelvis/acc̄ō hanc pelvim/vas ex quo lauat barba. Hec tussis/acc̄ō hanc tussim. anglice (the coughe) Hec securis/acc̄ō hanc securim/est instrumentū secandi. Hec vis/acc̄ō hanc vim (mygth). Hec buris/acc̄ō hanc burim .i. cauda aratri. Hec restis/acc̄ō hanc restem vel restim .i. corda. Hec puppis/acc̄ō hāc puppē vel puppim .i. nauis. Hec stirps/acc̄ō hāc stirpem/chirst Hec caribdis/acc̄ō hanc caribdim: periculū maris. Hos etiā iungimus his predictis quedā ppria nois et paucs greca: vt hec tybis / acc̄ō hanc tybim/nomē fluuij. Hec tigris/acc̄ō hanc tigrim/nomen alatis. Hec tripolis/acc̄ō hanc tripolim/nomen ciuitatis. Hec syrtis/acc̄ō hāc syrtim/periculū maris. Hec eclipsis/acc̄ō hanc eclipsim .i. obscuritas lune vel solis Hec iris/acc̄ō hanc irim .i. arcus in celo. Hec hipocrysis/acc̄ō hanc hipocrysim/vitiū est. Et erinis sociabitur eis predictis. Hec erinis/accusativo hanc erinim/furia infernalis.

Eu dat et in turris restis puppisq; securis
Et cum predictis nauis peluis quoq; iungis

¶ Dicit autor q̄ hec quinq; nois in secu posita habent em et im in acc̄ō vt turris turrem vel turrim. restis restem vel restim. rc.

Quinetiam multa per a ponuntur quasi greca.

¶ Dicit autor q̄ etiā multa nois facilit actiū p a quasi greca .i. fm̄ grecā declinationē. vt hic hector/acc̄ō hanc hectorā vel hectora. Non solum in tertia declinatione/sēd in secunda: vt rhidens rhidei vel rhidem.

¶ Regula generalis de neutris.

Neutra notare decet: sic nullum regula fallit.

¶ Dicit q̄ nos decet notare neutra nois tertie declinationis: q̄ nō facilē actiū in em nec in im. sed vt dicit est in sexta declinatione ibi. Sed neuteris prouideam⁹. rc. Quasi dicat q̄ nois neutri generis habent actiū similem nō vt hoc tempus/acc̄ō hoc tēpus. Et sic notando regula nullum fallit.

Per recto quintus sed sepe tamen facit vsus Uctus.
Ad morem greci ceu thebai pallaq; colchi.

¶ Dicit autor q̄ quint⁹ .i. vltus tertie declin. est par .i. similis recto .id est nō suo: vt pater/vtō o pater. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed sepe tamē facit vsus ad morem greci ceu pro sicut thebai: mulier illius ciuitatis. Pallas est vocatiuus de pallas .i. dea sapiētie. Colchi est vocativ⁹ de

colchos.i.mulier filius loci. Et est sciendū q̄ isti vocatiui formantur a nō
mi.tiuo remota a, vt pallas remota a fit palla.

Es grecī longe simul es subiungitur eq̄

¶ Id est nomē grecum terminatū in es longū facit vrīm in e vel in es: vt
vlixes vō o vlixes vel vlixe propriū nomē multis sapientissimi grecor.

Ablūs. **Sextus in i vel in e quandoq̄ tamen dat vtrunq̄.**

¶ In hac parte autor determinat de ablō singulari tertie declinationis
et dicit sic. Sextus.i. ablīus tertie declinationis terlat in i vel in e/vt hoc
alal/ablō ab hoc alali. hic pater/ablō ab hoc patre. Tū q̄nq̄ dat vtrūq̄
Quasi dicat q̄ aliq̄ terminat in i et in e. vt hic et hec et hoc felix/abla-
tiuo ab hoc et ab hac et ab hoc felice vel felici.

E dat i. **I dat nomen in e/quedam retrahi decet inde**
Gaufape presepe preneste cepe focarie.

¶ Dicit q̄ nomē in e terminatū dat in ablō i. vt hoc mare/ablō ab hoc
mari.i. freti. Sed ponit exceptionē dicēs. Quedā retrahi decet inde. id
est ab ista regula: videlz gausape.i. mappa. Preneste nomē ciuitatis. (vbi
sepe (a credit) Cepe est quoddā genus alli. Focarie: nomē ciuitatis: que
omnia excipiuntur: quia faciunt ablatiuū in e/et non in i.

Cum preit er aut is per e si neutrale sequatur
Ablatiuus in i debet tantummodo poni.

¶ Dicit q̄ q̄ neutra terminat in er vel in is ⁊ sequat neutrū per e/ablūs
facit i tantū. vt hic alacer/hec alacris/⁊ hoc alacre. ablūs facit ab hoc et
ab hac et ab hoc alacri. Hic et hec omnis et hoc omne/ablatiuo ab hoc et
ab hac et ab hoc omni. et sic de similibus.

Regula **Quod fit in al vel in ar sic formas dum genitiuo**
A longam teneas dat e far par e vel i ponas.

¶ Dicit autor. Q̄ fit in al vel in ar. vt alal et torcular: ista faciūt in ablō
vt in predicta regula cōtinet. dū est tale nomē producit penultimā geī: vt
alal alalis/ablō ab hoc alali. hoc torcular torcularis/ablō ab hoc tor-
cular. Cōstrue sic. Tu forma.i. declinas in ablō singulari illud nomē quod
fit in al vrīm ar. vt dicti est in regula precedēte: hoc dico dū teneas a lon
gam in geō illius nois terminati in al vel in ar dat e. far.i. hoc nomen far
dat e in ablō. vt farre. par e vel i ponas. Quasi dicat q̄ hoc nomē par
facit pare vel pari in ablō. ⁊ hoc intellige q̄si est adiectiuū: nā q̄si est sub
stantiuū facit pare tm. Et sic patet quō facit abalatiuū in e et in i tm.

¶ Dicat q̄ est doctrina ⁊ non exceptio id q̄ dr de par ⁊ far. quia regula
est data de habentibus naturaliter a longā in grō ⁊ ista nō habēt. nā pro
ducit a grō ex parte genitoꝛ. r. par vero nō producit immo corripit.

Cum iare sal demas.

¶ Hec littera est fugitiua: q̄ exceptio debet fieri in dictionibus cōprehē
sis sub regula. regula autē datur de habentibus a longā in grōe et in istis

a breuiatur. Si querat per quā regulam faciunt ablatiuum in e. Respon
dēat per illam inferius posteam. Inuenies alia per e. ꝛc.

Quod fit in as longam gentile per e vel i ponam.

I E.

¶ Dicit autor q nomē gentile terminatū in as longam facit ablām in e/
vel in i. vt hic et hec rauennas alpinas. ablatiuo ab hoc et ab hac rauen/
nate vel rauennati. Et est vir vel mulier de tali ciuitate.

Consona si preit is dupla sertus in i vel in e fit.

¶ Dicit q nota in is terminata habētia duas consonas ante is in eadē sil
laba faciunt ablām in e vel in i. vt ignis ablō ab hoc igne vel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi veste.

¶ Hic ponit exceptionē a regula ḋicta vices. q hoc nomē testis cū hoc
nomē peste fit q e. i. terlai in e in ablō iz habeāt duas cōsonātes ante is in
eadē syllaba. vt hic et hec testis. ablō ab hoc et ab hac teste. i. q vel que
dat testimonii. Hec pestis. ablō ab hac peste. i. morbus. Etiā vestis fa/
cit veste in ablatiuo. Et hoc est q dicit. Iuncta sibi v. ste. i. indumenti.

Quattuor imber habet quibus i trimodo prebet.

¶ Dicit q imber habet quattuor composita que faciunt ablatiū in i sili
et sunt ista scilicet september october nouēber decembr que faciunt in
eo. ablatiuis septēbri octobri nouēbri decēbri: et sunt nola mensium.

I dant tres menses solam e dant solpes et holpes.

¶ Dicit autor q tres menses dant in ablō i/videlicet aprilis quintilis et
sextilis. Aprilis habet clarā significatiā de se. Quintilis idē est q mensis
Julij. Sextilis idē est q mēsis augusti. Deinde dicit q hoc nomē solpes
et holpes dant e solā in ablō. vt hic et hec solpes ablō ab hoc es ab hac
solpite. i. sanus vel saluus. hic et hec holpes ablō ab hoc es ab hac holpi
te. id est qui suscipit alium in domo/ vel qui ab alio suscipitur.

Adierti
uai e ꝛ i

Quidam pro certo reputant e vel i dare sexto.

Cuncta trium generum/sed degener vber e tantum

Ipsa tamen reperimus in i sed non nisi raro.

¶ Hic autor ponit regulā nō assertiuā sed narratiuā. Et dicit q ḋām ma
gistri reputāt p certo ciētes vocabula triū generū. i. gīnis ojs dare i sexto
id est ablō e vel i. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc fessr. ablō ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc
felice vel felici. hic et hec et hoc legens ablō ab hoc et ab hac et ab hoc
legente vel legenti. Sed degener et vber licet sint omnis generis nili fa
cient ablatiuū in e tantū. vt hic et hec degener ablō ab hoc et ab hac de
genere. id est rusticus vel ignobilis. hic ꝛ hec ꝛ hoc vber ablatiuo ab hoc
et ab hac et ab hoc vbere. i. fertilis. Tamen nos reperimus ista nomina
scilicet vber et degener in ablatiuo casu in i. terminata: sed non nisi raro
vt in lucano. Sed me degeneri strauisset facta sub hoste.

Ponunt alterutrum si fiat mobile firmum.

¶ Ponit vnū documētum tale. q si aliqs mobile. i. adiectiuū fiat firmum

id est substantiuū magistri ponūt aīe neutrū. s. ablatiuuz i. s. modo i mō e. Sed nō q̄ habet in regulis dictis. Illi dicūt q̄ ad placitū formāt ablatiuū. vt vitalis vitale. clemens clemente. si substantiue capiuntur.

Regula

Inuenies alia per e scripta esse locata.

¶ Pulchra regula est q̄ omnia alia nomina tertie declinationis de quibus nō est mentio facta habent e in ablatiuo. vt dogma dogmate. carbo carb. ne.

Quod dedit in quarto casu solet i dare sexto.

¶ Dicit q̄ illud nomen q̄ dedit in quarto casu. i. actō solet i dare sexto id est ablatiuo. vt hec cultus. actō hanc cultum. ablō ab hac cultu.

Ātūs/ Ātūs/ ētūs in es.

PRimus pluralis dabit es et flectabis
Quartū ēi quinto sed a debes ponere neutro

¶ In hac parte auctor determinat de tertia declinatione quātū ad numerū pluralē. et dicit. Primus pluralis. i. actus tertie declinationis dabit es vt plr nō hi patres et flectabis ei quartū ēi quinto. q. etiā faciūt in es. vt actō hos patres. vō o patres. Et hoc est verū in masculino femenino et cōi genere. In neutro vero non. q. in neutris nolbus nec is actūs et vtūs pluralis in oi declinatione in a terminat. vt plr nō hec pecora. actō hec pecora. vrō o pecora. Et hoc est q̄ dicit. Sed a debes ponere neutro.

Si sexto dabitur i sola vel i simul eq̄
Fit neutrum per ia quod comparat inde retracta.
Iudicra vel vetera dices ampliatraq̄ iunges.

¶ Quia in precedente regula dictū est q̄ nola neutri generis faciunt no minatiuū actūs t vt ll ātis i a. Ideo vult auctor declarare hoc specialiter dicēs. Si sola i datur sexto. i. ablō. vel si i e dabit ablō. tūc neutrū genus per ia in nō actō t vō pluralibus. vt hoc mare. ablatiuo hoc mari. et plr nō hec maria. actō hec maria vrō o maria. Ablō hic et hec et hoc felix. ablō ab hoc et ab hac et ab hoc felice vel felici. et plr mō hi et he feces et hec felicia. actō hos et has felices et hec felicia. vrō o felices t hec felicia. Deinde ponit exceptionē dicens. Sī cōparat inde retracta. i. excipit a regula illud nomē q̄ cōparat. q. licet faciat ablatiuū in i t in e ti non facit in ia. vt fortior et non fortiora. Tu dices etiam iudicra in nō actō et vō pluralibus hui' nola iudicria. i. delectabilia. vt hic t hec iudicria et hoc iudicrium licet faciat ablatiuū in i. Vetera etiā dicitur in pluali hoc tuus nola vetus veteris q̄ ibi est q̄ antiquus. licet faciat in ablō vetere vel veteri. Et tu iunges etiam predictis hoc nomen ampliatra quod declinatur hoc ampliatre ampliatris. ablatiuo ab hoc ampliatri. Et pluraliter nō hec ampliatra. i. remo navis.

¶ Nota Johannes de garlandia reprehendit autorem et dicit q̄ habet ampliatria et et non ampliatra. Sed priscianus dicit q̄ habet indifferenter ampliatra vel ampliatria.

Cum dedit e solam sextus solam dat a rectus.

¶ Dicit autor q; qñ abitus terminatur in e tantū: vt ītpete casus predicti faciūt in e et non in. vt tempore. hoc intellige de neutris.

Um vel tum pone genitiuo vel dat vtrumq; Um/vel tum.

¶ In hac parte autor determinat de gñ plurali tertie declinationis dicēs. Tu pone in gñ plurali tertie declinationis um: vt pater patrū. vel in vt sedes sedīū. vel dat vtrūq; simul. vt legens legentū vel legentiū. q̄q; autem faciunt in um. q̄q; in ium et um. vt patebit inferius.

Quod debit i sexto formabit ium genitiuo I
Et prebens e veli quod comparat hinc volo demi E
Artificum iunge memorum veterumq; vigilumq;
Atq; sacerdotum custodum vel locupletum.

¶ Dicit q; si abitus singularis faciat i tm t in e/t in i gētis pluralis faciet in ium: vt alal alalīū. et felice vel felici felicīū. Deinde ponit exceptiones dicēs. Ego volo illud nomē q̄ cōparat demi. i. ercipi hinc. i. ab illa regula: q; licet faciat ablationē in e et in i tñ facit gñm pluralē in um et nō in ium vt fortior. Excipiuntur etiā illa que sequunt in ira: videlicet artifex artificū: et est magister alicuius artisumemor memorū est ille qui recordatur veterū veterū. vigil vigilū. sacerdos sacerdo. ti. i. presbyter. custos custodum. locuples locupletum. id est diues.

C per ium fit et l aus et fraus um tibi prebet.

¶ Dicit q; nomē terminatū in c vel in l facit gñm pluralē in ium. vt alec allecīū. et mel melliū si esset de vsu. Deinde dicit q; laus et fraus faciunt in um. vt laus laudum est honor in oe. fraus frandū. i. dolus.

Non crescens per ium facit is aut es genitiuum Es et is non crescens.

¶ Dicit autor q; nomē terminatū in es vel in is nō crescēs in gñ singulari facit ium in gñ plurali. vt sedes sedium. collis collīū.

Um dat apis volucris panis cants iuuenisq;
Et soboles heresis cum fruge vel indole vates

¶ Autor ponit exceptionē a predicta regula dicēs. q; nota in ira ponta: licet serpiment in is vel in es tnō crescāt in gñ singulari nō nō faciūt in gñ plurali iā sed in um. vt hec apis in gñ plurali facit apum. i. alal volatilē mellificās. Hec volucris gñ habet volucrū. i. aues. Panis panīs. Canalis canīs. Iuuenis iuuenū. Soboles sobolīs. i. pgenies. Heresis heresīū. id est vitiū pra fidē. Fruges facit frugū. i. fructū. Indoles facit indolīs. i. signū future pdicatis vel pgenies. hic vates. i. poeta vel ppheta vel diuinator. Solet etiam declinari in cōi gñe: vt hic et hec vates.

Ons per ium formas s tunges r preeunte. Ons rs

Comors atq; cohors demantur que faciunt tum.

¶ Dicit q; nomē terminatū in ons facit gñm pluralē in tū. vt mons montīū. Tu tunges etiā s. i. nomē terminatū in r precedente. vt pars partīū.

Et excepto conseco et cohorso que faciant cum in gō plurali. Conseco i socius. Cohors id est turba quingentorum hominum.

Simplex compositi nonnam quandoq tenebit

Sic ror et opis probant si componantur utrimq.

¶ Hec dicere vñ aliquos q hyperius gñi sic p contrarium exponit. Et dicit simplex aliqñ tenebit nomē compositi. cōpositi tenebit aliqñ nonnam simplicis. Sed hec expositio michi non seruat quia hoc est dicere sibi ipsi contrarium. Simplicium nomen. vt. Quid ait exponens hic rerum vt sonat dicentes q simplex nomen tenebit aliquando nonnam oppositi. Nam sicut cornicis facit cōcinium in genitivo pluralis ita corfacit corcinium. Et sicut inops facit inopum nica opis facit opum.

Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitivum

¶ Dicit q nomina terminata in ans et in ens sepe faciunt genitiui pluralem in um vel in ium: ve amans amantum vel amantium. legens legentium vel legencium.

Glans dat ium gens dens mens sociabitur illis.

¶ Autor ponit exceptionē a regula predicta dicens. Nota in ista positiua cet terminentur in ans vel in ens: ei faciūt gñi pluralem in um tantum: vt glans glandium/dens dentium/gens gentium/mens mentium.

Urbs plebs seps stirps q ium calx arx simul ⁊ lanx.

¶ Dicit q nota in ista positiua faciūt gñi plurale in ium: vt calx calcis.i. cementi. plebs plebis.i. multitudo gentis. pulvis pulveris.i. pulmenti. seps sepis. stirps stirpis.i. progenies. calx calcis calcis.i. talus. arx arcis arcis.i. id est turris vel summitas. lanx lancis.i. id est discus magnus.

a o il ul. ur ir or/ yr ag.

Demptā carne per um facit a vel o sociando

Il vel ul nq simul r solam iungimus irq.

Cor demas q aut ur ponas ag addere debes.

¶ Hic autor ponit decē regulas dicēs. Nota tertie declinationis terminātes in a vel in o faciūt gñi plurale in um: vt thema thematis/r sermo sermonum. dempta. i. excepta hac dictione carne que facit carnis. faciando illi predicte terminates in il. vel in ul que faciūt in um. vt consul consulis: et vigil vigilis. r in ir. vt nomen nolim/delphin delphinis. cuius contrarium dās iungimus illi predicte terminates in r solū. vt pater patrum: excipiendo solam. vt excludat illa que valent ut illa terminatione in nō cadit singulari illa ipsa non continentur sub hac regula: vt sulcifer sulcifris et lucifer. Iungimus etiam cum predicte terminata in ir. vt martyr martyris. Tu pone etiā illi predicte terminata in or. vt sotor sotoris. et terminata in ur. vt murmur murmuris. Sed ne debeas dicere excipias hoc nomen cor quod facit cordium. Nu debes addere predicte terminates in ag. vt plebs plebis. id est pedissequus. Alia exempla sunt supra.

Due mqol vlaba sunt omnes velut est mas et as.

De tertia declinatione nominū.

¶ Dic autor ponit xij regulas ab illa grecia. De addere debes. dices. Tu addes. l. excipies illa nola ā ſūt monoſyllaba in es terminata q̄ faciūt gen̄ pluralē in ū. vt mes. manū. i. imicalnes. et es assium. i. obolus.

Si crescant is et es dant ium monosyllaba demas. Es um.

¶ Dicit q̄ nola terminata in is q̄ in es habēte gen̄ crescentē supra nom̄ faciūt gen̄ pluralem in ium. vt mūes mūiū. lapis lapidū. Sed deme monoſyllaba ā faciunt genitiuum pluralem in ū. vt lis litium. vis virium. is um.

Plus dat ium sed pes dabit um: pluralia sola
Que dant es fiunt per ium: sed deme penatum.

¶ Dicit q̄ hoc nomē plus dat ium. vt pluriū: sed hoc nomē pes dat um: vt pedū. pluralia sola. i. cantū pluraliter declinata. que dant es in nō faciunt gen̄ pluralem in ium. vt manes manium. i. ale infernales. Sed deme penates qū facit penatū. i. parentes inclini vel imagines deuū domesti cū quasi penes nos nati.

Preter os um faciunt os et us: sed s preeunte vs bs
B vel p ponis vel t monosyllaba demes. pst

¶ Dic ponit duas regulas dices. q̄ nola terminata in os t in us faciunt gen̄ pluralē in um. vt flos florum. corpus corporū. preter os ossis qū facit ossium. Dic etiā terminata in o precedēte b vel p. vt arabs arabū. princeps principū. Et t. terminata in t sic faciunt. vt caput capitū. Monosyllaba demes. hec est exceptio ab illa particula. Sed s preeunte b vel p. Quasi dicat q̄ monosyllaba facilit in ium. vt hoc nomē plebs facit plebium. ꝛc.

Supradicta notes: sed ium per cetera formes
Que prebente vel t sexto.

¶ Dicit q̄ tu notes supradicta. i. nota que possunt contineri in supradictis regulis. sed tu formes. i. formare debes ium per cetera nola que prebent e vel i sexto. i. ablō singulari. vt ignis igni vel igne ignium. piscis piscium. si vero continearentur in regulis faciunt genitiuum sicut in eis continetur vt felico vel felici felicium.

Facit um sibi subdi.
Quod datur a capio sic municipum tibi formo

¶ Dicit q̄ illud nomē qū datur. i. derivat a capio capis p cōpositionē facit hanc terminationē um sibi subdi in gen̄ plurali. vt municeps municipū. Et hoc est qū autor dicit. Dic municipū tibi formo. Cōponit enī municeps ex manus et capio capis: et fit municeps quasi manus capiens. Et sic de aliis compositis a capio. vt menceps mencipū. i. mente captus.

Cumq̄ caput dabit eps formabit ium velut anceps

¶ Dicit autor q̄ hoc nomē caput si dabit eps in cōpositione formabit iū in gen̄ plurali velut anceps qū cōponit ex an et caput. t facit anciputū in gen̄ plurali. t idem est q̄ dubius. Tamē est sciendū q̄ hi gen̄ plerūq̄ sincopantur. vt anciputum t dicipitū. i. duorum capitum.

Fum. Fixum dabit um nisi nix nox atq; supplex.

¶ Sensus est q̄ nola subst̄ativa i x terminata facit gen̄ plurale in um vt lex legūmis nix qō facit nivis nox nocti⁹ supplex supplecellium.

Um supplex complex: sed ium prebet tibi simplex.

¶ Quasi dicat q̄ nola subst̄ativa in x terminata facit gen̄ plurale in um. vt lex legum. Visus est excludere adiectiua: ideo dat doctrinam de illis adiectiuis supplex cōplex vicēs q̄ faciūt in ium. vt supplex supplicis ꝛ cōplex complicis. i. particeps mali. et hoc nomen simplex facit simplicis. i. purus vel vnicus vel individuus vel fatuus.

Nox metri demit his vlus sepe vel addit

Ium proceres facit vox boues v suscipit ales.

¶ Dicit q̄ vsus grāmaticoꝝ sepe demit. i. aufert vel addit aliq̄d his sexagis pluralibus nox. i. causa metri. Et hoc p exēpla declarat dicēs. hoc nomē proceres facit i q̄ illā regulā. Pluralia sola. deberemus enī dicere proceriū. i. nobiles. ꝛ hoc nomen boues facit u in grō. q̄ deberemus dicere bouum ꝛ dicimus boum. Sed hoc nomē ales suscipit u in grō pluralis cū deberemus dicere alitū ꝛ dicimus alitum. ꝛ idē est q̄ aues.

dtō ib⁹. ablatiuo ibus Tertius est in ibus et et sextum sociemus.

¶ In hac parte autor expedit tertiam doctrinam tradens regulā de dativo et ablativo pluralibus. ꝛ dicit. Tertius. i. dativus est in ibus penultima correpta. ꝛ ei sociemus sextum. i. ablativū. Quasi diceret q̄ dativus et ablativus plurales tertie declinationis faciunt in ibus. vt dativo his patribus ablativo ab his patribus.

Dicemusq̄ boum seu bobus duplici casu

¶ Autor dicit q̄ dicemus boum seu bobus duplici casu. videlz in genitivo boum ꝛ dō ꝛ ablō bobus. Et sic patet q̄ bobus ꝛ nō boubus excipitur a regula predicta. Tertius est in ibus.

¶ De quarta declinatione.

Quarta dat us recto /dabit u sed non nisi raro.

¶ In hac parte autor determinat de quarta declinatione dicēs. Quarta declinatio dat us recto. i. nō. vt nō hic vlus hec manus, ꝛ dabit u sed non nisi neutro genere. vt hoc cornu.

U non mutabis donec plurale tenebis

¶ Dicit q̄ si nomen quarte declinationis terminatur in us non variabis hanc terminationē u donec tenebis plurale numerū. hoc est q̄ in singulari numero non variabitur. vt hoc cornu huius cornu huic cornu accusatiuo hoc cornu vtō o cornu ablō ab hoc cornu. In plurali bene variatur. vt inferius patebit.

Genitiuo Dtō Us genitivus habet ꝛ tertius ui tibi prebet

¶ Dicit autor q̄ grūs singularis nūi terminati in us habebit us p ductō vt hic vlus huius vlus. Sed tertius. i. dētis prebet tibi ui. vt visui.

Um quarto dabitur quintus recto similatur accusati uo vtō.

¶ Dicit autor q hec terminatio um dabitur quarto .i. accusatiuo. vt visū manū. Quintus .i. vrās similatur .i. similis est recto .i. nominatiuo. vt hic visus vocatiuo o visus.

U sextus retinet sed flecte domum sapienter. ablatiō.

¶ Dicit autor q sext⁹ .i. ablatiꝰ tenet u. vt ablatiō ab hoc visu. sed flecte .i. declina sapienter hoc nomē domū qō parti est scōe declinatiōis & parti quarte. vt patebit in hexerocliticis sūt. Tota domus quarte mi mo. rc.

Primo plurali dabis us binos iociando

¶ In hac parte autor determinat de quarta declinatiōe quātū ad numerū pluralē. & dicit. Tu dabis hāc terminationē us primo .i. ablatiō plurali. vt pōr nātō hi visus iociando binos casus: videlz accūs et vocās d faciunt in us. vt actō hos visus vocatiuo o visus.

Neutra notare decet genitiuus unum tibi prebet

¶ Dicit q neutra nola sunt notāde: qr nō faciunt in us sed in u. vt cornua. Unde dicit q grās facit in um. vt visuum cōmune.

Datq; dātiuus ibus sextusq;/sed excipiemus.
Ante bus u seruant ficus tribus arcus acusq;
Artus cum verubus portus partusq; lacusq;.
Et specus et quercus.

¶ In hac parte autor determinat de dātō & ablatō pluralibus quarte declinatiōis dicens. Datiuus q p & sextus .i. ablatiꝰ dant ibus penultima corepte. vt datiuo his visibus. Sed excipiemus .i. exceptionē faciemus vt infra videlz q nola in littera posita seruant u ante bus .i. faciunt datiuū & ablatiū plurales in ubus & nō in ibus. vt ficus ficubus. tribus tribubus .i. pgenies. arcus arcubus. artus artubus .i. quodlibet membrū. veru verubus. partus partubus. est actus pariendi vel est ipse puer. specus specubus .i. spelūca. exīt potest esse scōe declinatiōis. Cetera vero quarte declinationis faciunt in ibus.

De quinta declinatione.

Es rectus quinte dat semper et est muliebre. Ntō es.

¶ In hac parte autor determinat de quinta declinatiōe dicēs. Rectus .i. nātiꝰ singularis quinte declinationis dabit semp es. vt res & species. & est muliebre .i. generis femīnini.

Mente diem memori volo compositumq; teneri

¶ Autor dicit q hoc nomen dies & eius cōpositū debēt teneri memori mēte .i. in mente: qr nō est generis femīnin: imo est dies generis incerti .i. dubij. & cōpositum eius meridies est generis masculini.

Et dicetis genitiuis atq; datiuis. Genitiuo Dtō

¶ Hic determinat de gnō & dtō singularibus quinte declinatiōis dicens

Vos dicetis. i. dabitis et i. hanc terminationē a. g. ue t dēs singularibus quinte declinatiōis. vt hec res huius rei huic rei.

Actō vo catiuo ablto.

Em quarto quinto demus es decet e dare sexto

¶ In hoc versu auto: dicit q accusatiu⁹ singularis quinte declinationis facit in em. vt accusatiuo hanc rē. vocatiuus in es. vt o res. ablatiuus in e. vt re. Tertius est planus.

Genitiuo erū

Primo plurali d emus es qui vult sibi subdi.
Quartū eum quinto tribuens erū genitiuo.

¶ In hac parte auto: determinat. vt quinta declinatiōe quātū ad numerū pluralē: t dicit. Vos dem⁹ primo plurali quīte declinatiōis es. vt primō hi dies. q vult sibi subdi quartū. i. gen⁹ cū quinto. i. ptō. Quasi dicat q etiā actūs tytūs facit in es. Ponit regulā de gō dicens. Tu tribues es erum. vt rerum specierum dierum genitiuo plurali.

Dtō et ablatiuo ebus

Tertius et sextus semper formantur in ebus.

¶ In hac parte auto: ponit regulam de datiuo t ablatiō pluralibus quīte declinationis dicēs. Tert⁹ t sextus. i. dēs⁹ t ablatiūs formant in ebus. vt datiuo his rebus ablatiuo ab his rebus.

Desunt plurali genitiui siue datiui.
Et sexti quinte nisi res species dies.
Progenies et maneries dic materies.

¶ Dicit auto: q nota quīte declinatiōis carent gtis dels et ablis pluralibus: preter hūc videlz res rerū rebus. species specierū speciebus. progenies progenierū progeniebus. materies materierū materiebus. maneries manerierum maneriebus.

¶ De declinatione nominum compositoꝝ.

Recios compone sinum sic tertius tuntur bterinq

¶ Dicit auto: q si duo recti cōponātur. i. terminq variantur. vt nominatiuo hec respublica genitiuo huius reipublice.

Non sic alterutrum declines nec leopardum.

¶ Auto: ponit exceptionem a regula predicta dicens. Tu non declines sic vt dixim⁹ hoc nomen alteruter alterutra alterutrū: q: deberet facere alterius terius t facit alterutrius. nec etiā leopardi: q: deberet facere leonis pardi in genitiuo t facit leopardi.

Obliquo rectum componens iunges in unum.
Ex sola parte recti decet hanc variari.

¶ Auto: dicit q si rectus cōponatur cū obliquo solūmodo rectus variatur t nō obliquus. vt nō hic magister militū. gō huius magistri militū Item paterfamilias genitiuo huius patrisfamilias.

Si componantur obliqui non variantur.

De declinatione nomiꝫ patronimicoꝝ.

¶ Videndum q̃ deus obliq̃ cum patronymica terminatione eiusmodi variet. Et primo de

De declinatione patronymicorum.

De patronymicis i des

Patronymica tibi dat pellinaeo genus
Que dãtur maribus: sed in es recta facient.

¶ In hac parte auctor determinat de declinatiõe patronymicoꝝ masculinoꝝ dicens. q̃ quedam recta nominatiui casus q̃ finiũtur in es. ut pellinaeo genus patronymica q̃ dãtur maribus. i. que masculina sunt. Quasi dicat q̃ patronymica masculina sunt prime declinationis. et facientia rectum casum in es. ut hic priamides. et hic priamides.

Am quartus casus aut en gerit e vel a quintus

¶ Dicit q̃ quartus casus facit in am vel in em. ut priamidã vel priamidem. vltus facit in e vel in a. ut vltõ o priamide vel priamida.

Ablatiuus in e det in a ter tetra muta.

¶ Dicit autor q̃ ablatiꝰ facit in e vel in a. ut ab hoc priamide vel priamida. Hec petites mutare cetera. i. ceteros casus. de quibus nichil dictum est ipse causa determinandi. Aut prime declinationem. ut gõ hui priamidẽ vel dõ huic priamidæ. Et pr̃ nõ hi priamidæ gõ horũ priamidarum vocatiuo hic priamides, etc.

Tertia femina tibi patronymica formet
Is recto prebens genitiuus erit tibi ereticus
Isq; vel vs faciet quartus a vel am tibi prebet.

De patronymicis in is

¶ In hac parte auctor determinat de declinatiõe patronimicoꝝ femininoꝝ dicens. Tertia declinatio formet tibi patronymica femenina prebẽs tibi hãc terminationẽ is recto. i. nõ casui singulari. Quasi dicat q̃ patronymica femenina sunt tertie declinationis et facilia nõ in is. Deinde ponit exceptiones dicens. Iste erit tibi tres. i. duo nichil. nisi q̃ faciet is vel os. ut hec priamidis. q̃ nõ huius dis. vel dos. est filia vt neptis priamidis. Quartus. i. actus prebet tibi em vel a. vt actõ hãc priamidẽ vel da.

Quintus i seruabit sed rectum non superabit.

¶ Dicit autor q̃ vltus seruabit hãc terminationẽ i. ut vltõ o priami penultima correpta. Sed casus vltus non superabit nisi. imo erit tibi equalis.

E solam sertus tenet esq; vel as reperimus.
Plurali quarto nil plus preter metra muto.

De patronimicis in tas

¶ E solam sertus tenet. i. obtinet terminat in e solã. ut ablatiꝰ ab hac priamide. esq; p̃ nos reperim⁹ es vel as quarto. i. actõ plurali vt actõ has priamides vel das. Nil plus muto supple de tertia declinatiõe in patronymicis femininis preter metra. hoc est preter illud q̃ aliqñ causa necessitate metri conuenit permutari.

Interdum per tas hec patronymica formes

¶ Dicit autor q̄ intendit hoc patronymica formare ⁊ ideo dicit ⁊ ideo
nō calurye pelias ⁊ ambrosius. ēt dia vel iapetus pelias

As bzeuis in patro dat ad. vel ades genitiuo

¶ Modo autor docet nos facere patronymica in ides terminata
et alia similia dicens. As breuis in recto tione terminati in ae breue in
nō dubitabilis vel adoe. i. gō pelias ades. vel ades. vt hēc ambrosias vō
huius ambrosiadis vel ados. i. dia vel iapetus ambrosiades

Em dat vel ē quartus tū e fit tertius modo tertius.

¶ Dicit autor q̄ actus facit in em vel in ē. vt dō hanc ambrosiadis vel
ambrosiadē. Dicitur. i. autor facit in ē. vt dicitur dō hāc ambrosiadē.

Dant reliquos tertia hū mutat in his nihil metra.

¶ Dicit autor q̄ reliq̄ casus variat ad modū tertie declinatōis. et nō mu
tat hic nihil metra. nisi de tertia dicit. nihil de necessitate metri potuit fieri.

Noze dicies greci tamen s quinto remouet.

¶ Dicit autor q̄ aliqn̄ remouet s dō nōie greci. vt nōie graecus
vt pelias remouet s de pelia. ambrosias remouet s de ambrosia.

de patro nimicis in ne.

Ne pleriq; damus quibus exanimam iocamus.

¶ Dicit q̄ nos damus hanc terminationem ne pleriq. i. nonnulli vel alij
bus nobis. vt a cristine ppria vel a ppriis nobis dicimus quib⁹ nos
sociamus e. i. regulā nam terminat in e. vt libie. Quasi dicat ipa declī
nentur sicut illa que terminantur in e. de quibus immediate regula da
datur. vt hec cristine. e. cristinis.

de grecis i os.

Cum dedit e grecus recto tenet es genitiuus

¶ Monstrabit hic qualiter variari debeant nōia greca in e terminata.
et dicit. Cū grecus dedit hanc terminationē e recto. i. nominativo. hāc ge
nitiū⁹ tenet es. vt nominativo hec phebe genitivo huius phebes. ita pē
thesilee penthesilees. paraleene paraleenes.

de grecis i e.

Em dat s en quartus reliquos rectos locutamus

¶ Quartus. i. actus nōia greci e terminati dat en vel em. vt accō hāc
phebē vel phebem. Reliquos 5 casus nos locutimus. i. dicimus secundū
recto. i. nō. vt nō huic phebe. vtō. phebe. et ita dicit phebe.

Cum greci rectos tenet os par est genitiuus
Vel dat oy grecus melos meloy tibi telis

¶ In hac pte autor determinat de declinatiōe patronymicon ter. t os gre
cos dicēs. Cū rectus. i. nōis nōis greci tenet os. i. genitivū. par. i. simile
similis. Vel grec⁹. i. grecus dat hāc terminationē oy. melos. i. hoc nomē gre
cum melos. tibi telis. vt nō hoc melos gō huius meloy vel meloy.

Quartus on os quintus o tertius atq; supremus

¶ Quart⁹. i. actus nōis greci in os ter. facit ch. vt accō hāc delon. Quin
tus. i. vocatiuus in os. vt vocatiuo o delos. tertius. i. dicus atq; suprem⁹. i. ablatiuus
tuus facit in o. vt dō huic dēlo ablatiuo ab hoc delo. Unde poeta. Ma-

ternam agnoscere debes.

Sepe dat is rectus: dat eos vel eos genitivus.

¶ Dicit autor q̄ nūs grecos sepe habet in is. vt hec theetis mater achillis. & hic geūs dat eos vel eos. vt gō theetos vel theos.

In quartus dabit i quintus nautes superabit

¶ Dicit autor q̄ quartus. i. certūs vult predicti nat in. vt certō hanc theetim. Quintus. i. vltūs dat i. vt vltō theti. Sed neutr. scz hec ablūs nec vocatiuus superabit secundum. i. nominatiuum.

Fit quintus recto par declinante latino

¶ Dicit q̄ quintus. i. vltūs vult geci. in te ter. fiet par. i. similis nō declināte latino. i. sm latinam declinationem. vt hec theetis vltō o theetis.

Dat genesis quintum similem sibi dat genitivum.

Eos vel os tenet in quartus: reliquis dabit i.

¶ In hac parte autor determinat de hoc nole genesis qō est quidam liber bibl'ie. & dicit sic. Hoc nomen genesis dat quintū. i. vltimū sibi similem. vt vltō o genesis. Et dat gētī in is vel in os. vt genesis vel genesos Quartus. i. certus habet in. vt acc̄ hanc genesim. Reliquis casus vide licet datiuo & ablatiuo dabunt i. vt datiuo huic genesi vocatiuo o genesi ablatiuo ab hac genesi.

Dat moyses moysi reliquos terne sociabis

¶ In hac parte autor vult regulam de hoc nole moyses qō est ppriū nomē viri. & dicit. Moyses dat moysi in gō. Et tu sociabis reliquos casus terne. i. tertie declinatiōis. Hoc est in aliis casibus declinat ad modū tertie declinationis. vt hic moyses gō̄ huius moysi dō̄. huic moysi qō̄ hāc moysim. vō o moyses ablō̄ ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto reliquis u semper habeto

¶ Hic autor dat doctrinam de hoc nole iesus. & dicit q̄ hoc nomē iesus dat hāc terminationē um in quarto. i. accō. Reliquis u semp habeto. i. q̄ in reliqs casibus in u semper terminat. qō̄ patet declinādo. vt nō hic Jesus gō̄ huius iesu dō̄ huic iesu accō̄ hāc iesū vō o iesu ablō̄ ab hoc iesu

De declinatione pronominū. Prima.

Est declinandi pronomina nouem quaterna.

¶ In hac parte autor determinat de quatuor formis declinationū pronominū. & dicit q̄ nouem sunt pronomina & quelibet eorum habet quaternas formas declinandi. scz quaterna. i. quatuor plures formas (scz primā secundā tertiā & quartā.

Est q̄ mei vel mis in prima tuiq; sui

¶ Dicit autor q̄ tria sunt pronomina in prima nouem sine in prima declinatione. videlicet mei vel mis michi. mei vel tui tibi. sui vel sibi. & dicitur prime. q̄ habent gēn. in i vel mis vocā in i.

Recto persone non seruit regula prime

¶ Dicit q̄ hec regula scz recte declinationis nō seruit recto. i. nō prime q̄ sone. Quasi dicat huic pnal ego cui⁹ obliq nō recte fouent ab tpo nō

Secunda. Debet ius facere gentiuum nomis secunde

Debes formare per eam pronomina quinq;

¶ Dicit autor q̃ pnola sedm̃ pnomis seu sedm̃ modū faciunt gen in ius. ve
lle illius. Peteris dicit q̃ tu debes formare p̃ secūdā nomā quinq; pnola. s.
lle ipse illa illud ille illi illo illi habet ius in suo ⁊ dat in i ⁊ in.

octo primitiua. His octo superes primaria dicitur esse.

¶ Dicit q̃ octo pnola supra dicta sunt primaria: ideo dicit septies pri
maria vt esse his octo pnolis supradictis: videl. tribus primi modi et
quinq; sedm̃ modū. Et dicunt primaria quia formantur ab illis.

Monstrant et referunt sier et quasi fira manebunt.

¶ Dicit autor q̃ pnola dicta sunt demonstratiua. pnola dicta sunt relatiua
dicta modū dicit ille ⁊ [illegible] pnola dicta sunt demonstratiua. sier et quasi dicit ius
si fira. i. subsit ego. Quasi dicat q̃ pnola dicta sunt demonstratiua. pnola dicta sunt re
stratiua. q̃ hic ⁊ ille ⁊ ego ⁊ tu. Illa quę sunt relatiua. q̃ is ⁊ sui. ⁊ mane
bile quasi fira. i. subsistentia. Ita licet subintelligere pronomen. q̃ ego curro. ali
q̃ ad se recipit subsistentiam tantū ⁊ esse relationis. q̃ ego pater. Alii dicit
q̃ [illegible] pnola dicta sunt demonstratiua. pnola dicta sunt relatiua. q̃ ego pater. Alii dicit
positus loco [illegible] ⁊ certam [illegible]

Is suus ipse sui referunt: ceteri monstrant.

Ille refert monstrat nos facit hoc alius.

¶ Dicitur est q̃ pnola ista sunt ille ⁊ sui sunt relatiua. cetera vero sunt
demonstratiua. Tamen ille potest esse relatiuū ⁊ demonstratiuū. ⁊ hoc
nomen facit alius pronomen.

septem diuersa tiua. Ne deridus primus septem sit origo superius.

¶ Dicit autor q̃ a primis pnolis dictis sunt alia. q̃ meus tuus ⁊ [illegible]
ster ⁊ vester nostras ⁊ vestras. Modo nolet ⁊ nostras ab hoc pnomine
ego. Tuus potest ⁊ vestras ab hoc pnomine tu. Sed vero ab hoc pnomine
sui. Et est sciendū q̃ illa quę sequuntur a demonstratiuis demonstratiua
sunt ⁊ quę a relatiuis relatiua sunt.

Personas pronomen per personale poterunt

Cum possessiua potestis significare.

¶ Dicit autor q̃ [illegible] possessiua significant suas personas sedm̃
pnoia possessiua ⁊ pnoia rei quę possidetur. Nam cum dico liber meus
per hoc pnomen meus intelligo possessorem libri. videl. me ⁊ possessio
nem meam: videl. librum.

Formans quis pri qui nonto crede minori.

¶ Autor dicit q̃ hoc nomē quis vel. ⁊ declinat. sm̃ q̃ donat ⁊ habet esse
declinandū: sed in hac parte. Nō [illegible]

Tertia. Tertia per primam ti nominis atos secunda ti

¶ Dicit autor. q̃ tertia nomis declinandi. pnola sic q̃ primā ⁊ secundam

nois declinationē. Quasi dicat q̄ quatuor modi declinantur sicut nomina prime ꝛ sūe declinationis. Nam sicut dicimus nō bonus a.um, gō boni ne ui. Ita dicimus meus a.um, gō mei ꝛc.

Has tres distinguit donatus sufficienter

¶ Dicit ergo q̄ donatus distinguit sufficienter has tres nomina prēdicta.s.i. quota primi modi secūdi ꝛ tertii. Ideo ibi nō p̄cedit literatus in declinatione ipsorum.

Quarta quidem tetre par debet nominis esse.

quarta.

¶ Dicit q̄ quarta nouna declinandi quota debet esse par ꝛ similis tertie.s. tertie declinationis nois. Nam sicut dicimus maiestas maiestatis: ita dicimus vestras vestratis.

¶ Capitulum secundum de heteroclitis.

De hete roclitis.

Et tibi signabis que declinans variabis.

¶ Hoc est secūdū capitulū huius libri in quo auctor intendit determinare de determinatione nois heteroclitū. ꝛ hoc propositū ꝑ facere intendit dicēs. Et tibi signabis. id est in mente tua bene pona. que nota ti declinādi variabis. i. varia modo declinabis. Et est sciendū q̄ nomen heteroclitum dicit aliud esse q̄ nomē varie seu aliter declinari. vt nomen hoc celum ꝛ ꝑ nō hi celi celarum.

Pascua sola datur et pascua plura dabuntur.

¶ Auctor dicit q̄ hoc nomē pascua in singulari est generis feminini. et in plurali generis neutri. ꝛ est heteroclitū in genere. ꝛ est pascua nutrimentum animalium. vel locus vbi animalia pascuntur.

Est zizania sunt zizania plura nicq;

¶ Dicit auctor q̄ hoc nomē zizania in singulari est generis feminini. ꝛ in plurali neutri vel femininī. vt nō hec zizania et ꝑ nominativo he zizanie vel hec zizania. Ideo dicit. plura nicq. ꝛ est herba inutilis.

Balnea dic vel eas ea non ꝓtius: sed uu das

Sic et amigdala dic lum fructus lusq; fit arbor

¶ Dicit q̄ hoc nomen balneum in singulari est generis neutri. in plurali vero femininī ꝛ neutri. vt ꝑ nō hec balnea vel he balnee. sed in singulari semp est generis neutri. Et hoc est q̄d dicit. Dic. i. dicere debes balnea vel eas. i. balneas in plurali numero. ea. i. balnea nō esse primo in singulari numero. sed tu debes dicere ei. i. balneū. In singulari est generis neutri. ꝛ in plurali femininī ꝛ neutri. ꝛ est locus in quo balneatur. Sic et amigdala dic. Quasi dicat amigdala eodem modo variatur quo balnea. vt nō hec amigdalū et ꝑ nō he amigdale vel hec amigdala. Tamen inuenitur hec amigdalus ꝓ arbore tantū. Sed amigdalū ꝓ eius fructu Et ideo dicit. Tam fructus lusq; fit arbor. Inuenitur hec amigdala tam pro fructu q̄ pro ligno.

Est locus atq; loci sunt artes sunt loca terra

¶ Autor dicit q locus in singulari est generis masculini in plurali veri masculini ⁊ neutri. sed in masculino genere significat artes dialectica. in neutro vero loca terre. Ideo dicit. Atq; loci sunt artes sunt loca terre.

Est locus atq; loci. sunt et loca plurima genti

¶ Dicit autor q locus in singulari est generis masculini. in plurali veri masculini ⁊ neutri. vt nō hic locus ⁊ plr nō hi loci vel hec loca. i. ludus vel solacium.

Balteus addatur neutrū plurale sequatur.

¶ Autor dicit q hoc nomen balteus addatur predicto. q in singulari est generis masculini et in plurali neutri. vt hic balteus es plr nō hec balltea. i. zona argentea vel signum militare.

Carbasus una rates ⁊ carbasa plura videbis.

¶ Autor dicit q carbasus i singulari est generis feminini et i plurali ē generis neutri. vt nō hec carbasus ⁊ plr nō hec carbasa. i. vela nauis.

Arbutus est simili is huic intuba pergama iungis.

¶ Autor dicit q hec virgilo arbutus es tertie declinationis q i singulari est generis feminini ⁊ in plurali neutri. vt nō hec arbutus ti plr hec arbuta. i. collectio arborū. Intuba enim intuba ⁊ pgamon pergamus ⁊ sic nō do declinant. nō hec intubus ⁊ plr hec intuba. est genus legumenis vel fructus et vt quasi intus bona. nō hec pgamus ⁊ plr hec pgama. i. troia.

Hoc epulū comedis epule q parantur amicis

¶ Dicit q epulū in singulari est generis neutri et in plurali generis feminini et idem est q cibus.

Delicium tibi sit mihi semper delitie sint.

¶ Dicit autor q hoc nomē delicium est heterocliti significationē generis et declinatione. q i singulari significat peccatū ⁊ est generis neutri ⁊ plr cūde declinationis. in plurali significat cibū delicatū vel delectationes ⁊ est generis feminini ⁊ prime declinationis. vt plr nō he delicie.

Sic rastrum rastros pozrū facit tibi pozros.

Cui celum seruit celos ⁊ cuncta creauit

¶ Dicit q ista nola sex rastrū pozrū celi in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini. vt nō hoc celum ⁊ plr nō hi celi celorum ⁊ plr hi rastri. hoc pozrum ⁊ pluraliter nominativo hi pozri.

Frenum detur equo frenos vel frena teneto.

Sic claustrum fozmas filum parcerq; capistrum.

¶ Autor dicit q ista nola frenū claustrū filum et capistrum in singulari sunt generis neutri ⁊ i plurali masculini ⁊ neutri. vt nō hoc frenū et plr nō hi freni vel hec frena. est quo domat os equi. Hoc claustrum ⁊ plr hi claustri vel hec claustra. i. cenobium. Hoc filū ⁊ plr nō hi fili vel hec fila. inde filare (to spynne) Hoc capistrū ⁊ plr nō hi capistri vel hec capistra est frenum factum de fune.

Dicimus alcilla si plura sit alcillis bna
Consimiliq; modo sic dicitur a suppellex.

¶ Dicit q̄ hec duo nola alcis ex suppellex in singulari sunt generis feminini z in plurali generis neutri. vt hec alcillis z plr nō hec alcillia .i. anis bonestica. hec suppellex z plr nō hec suppellectilia .i. omnē ts vel vtensilis domus.

Tartarus ater habet plurale ra pinaq; dant rum

¶ Dicit q̄ hoc nomē tartarus in singulari est generis masculini in plurali neutri. vt plr nō hec tartara .i. inferna. Extimenit hoc tartarū p fece q̄nē Inde dicte. Tunde q̄ vant rum. Sed tartarus .i. infernus.

Sibillus sit dices: seb sibilla plurima iunges.
Suparus esto comes ptr hic tenet vs: sed a subdes
Cetratus infernus sit menalus sic et auernus.
Dyndema pileus hilmara gargarus associamus.

¶ Dicit q̄ ista nola in ista posita in numero singulari sunt generis masculini z in plurali neutri. vt nō hic sibillus er plr nō hec sibilla. est sonus sacrus ab hole ad modum serpētis. Hic suparus z plr nō hec supara est manica rugata longa z pēdēs. Trenar⁹ et pluraliter nominatius hec cetrara .i. infernus Hic infernus. z plr nō hec inferna. Hic menalus z plr nō hec menala .i. mons quidā in archadia. Hic auernus z plr hec auerna .i. infernus. Hic dyndemus et plr nō hec dindima. est quidam mons. Hic pileus z pluraliter nō hec pilea. Hic hilmarus et plr nō hec hilmara .i. quedam arbor stans in via qua descenditur ad infernum. Hic gargarus et pluraliter hec gargara .i. quidam mons.

Ista solent quarta variari sine secunda
Cum lauro querrus pinus comus quoq; ficus
Ac colus atq; domus penu z lacus associamus
Cantus cetus simul spetus associantur.

¶ Dicit q̄ nola predicta possunt variari p scōam z quartā declinationē videlz hec laurus grō huius lauri .i. arbor sēp viridis. hec querc⁹ grō huius querci vel quercus. arboz glādifera hec pinus grō hui⁹ pini vel pinus. est nomē arboris. hec comus grō hui⁹ comi vel comus. est nomē arboris hec ficus grō huius fici vel ficus. etiā est arbor vel fructus arboris hec colus huius coli vel colus .i. instrumētū et quo filant femine. hec domus huius domi vel domus. hec penus huius peni vel penus .i. cellarium. hic lacus huius lacu vel lacus. Et ista tria videlz cātus cetus z otus possunt variari p scōam z quartā declinationē sensu variato .i. sm variam significationē. In scōa vero declinatiōe cāt⁹ significat partē roce. etiam est pars exterior panis. vel est principiū de cantū. Cet⁹ est balena. Spetus viridaris. In quarta vero declinatione cātus significat actū cātandi

vel carmen. Cetus ge ti. Pecus. Pudendum vel pecten.

Jis vel us ille suus hec hoc sept compositus

Cera ingenium limus animus solus arma bacillus

Cum noxia nemus cum freno tollige clivum

¶ In his versibus dicit q̄ composita ex nobis in littera posita possit terminari in is ⁊ sunt tertie declinationis. ⁊ in us ⁊ tunc sit scde declinationis verbi gra. Cano componi cui dic ⁊ dicimus hic ⁊ hec sincerus ⁊ hoc sincerum vel sincerus tertia sincerū. Aquinas. Jugū componit cū bis ⁊ dicimus hic ⁊ hec bijugis ⁊ hoc bijuge. vel bijugum bijuga bijugum. res duorū iugorū simis cōponit cū sub ⁊ dicim⁹ hic ⁊ hec sublimis ⁊ hoc sublime. vel sublim.is ma. mū. i. altus. animus cōponit cū magnus et pus mus ⁊ dicim⁹ hic ⁊ hec magnanimis ⁊ hoc magnanime. vel magnanima. mū. i. magni animi. Ex in ⁊ colus cōponit hic et hec incolumis ⁊ hoc incolume. vel incolumus ma. mū. i. salues sanus vel potens. Ex in ⁊ arma componitur hic ⁊ hec inermis et hoc inerme. vel inermus ma. mū. i. inermis. Ex in ⁊ bacillus componit hic et hec inbecillis et hoc inbecillum vel inbecillus a. um. i. nō potens. Ex e ⁊ noxia componit hic ⁊ hec enormis et hoc enorme. vel enormus a. um. i. irregularis. Ex e ⁊ nemus componitur hic ⁊ hec enemis ⁊ hoc enemore. vel enemus a. um. Ex e ⁊ frenū componit hic ⁊ hec efrenis ⁊ hoc efrene. vel efrenus a. um. i. sine freno vel dissolutus. Ex de ⁊ clivus componit hic ⁊ hec declivis ⁊ hoc declive vel declivus a. um. i. inclinus vel depressus.

Vas valis ternam tibi dat plurale secundam.

¶ Dicit autē q̄ vas in singulari numero est tertie declinationis. vt vas vasis in plurali vero scde vt vasa vasorum.

Tota domus quarte mi mo rum mosq; secunde.

¶ Sententia est q̄ hoc nomen domus vbicq; est quarte declinationis nisi in infrascripto seruimus cōstructioni. videl. ut ma pro a rum. in genitiuo et scde declinationis. Et est sciendū q̄ sic declinatur. Nō hec domus gen huius domi vel domus dō huic domui. dicō hanc domum vō o domus ablō ab hac domo. plu nō e domus vel domi gō horū domorū datiuo his domibus accō has domos vel domus vō o domi vel domus ablativo ab his domibus.

Plurimum numerum retinent es atq; metallum

Nec per reliquas habitur plurale metalla

¶ Dic ponit regulā de nobus metallorū dicens. q̄ ista nobis scz es ⁊ metallū variant in plurali. vt nō hec era. plu nō hec metalla. Sed raro cetera nobis metallorū in plurali variantur. vt nō hoc aurū. non enī dicim⁹ hec aura. q̄ sic de singulis. Sciendum est q̄ nobis metallorū sunt hec scz aurū argentū plumbū stannū cuprū hoc ferrū auricalcū calibs dicitur et alia quedam que ex aliquibus horum fabricantur.

Equor et unda fretum mare mel later aqua vinum

Poculą fons flumen fluuius pluralia seruant
Stagnū lacuna lacus amnes puteus quoq; limpha
Cetera pluralem retinent humentia raro.

¶ Hic autor ponit regulā de nolbus humidis. Et dicit q̄ nolа in literis posita variant in plurali. sed alia humiditatē significātia nō habēt plurale numerū: vel raro habēt. vt hodiē oleū ⁊ similia. Terrus est clarus. Cetera vocabula equor freti ⁊ mare idē sunt. Unde lacex limpha ⁊ aqua idē significāt mel est q̄ apes conficiūt. Uinū ⁊ merū. Poculū et potus. Fons scaturit. Flumen ⁊ fluuius. i. riuus a fonte fluens. Stagnū. i. aqua stans. Lacuna et lac⁹. i. aqua stās ex natura. q̄q; significāt loca aquarū. Amnis est riuus in ameno loco positus infra frondes. Puteus est in alto seu profundo. vnde omnis puteus fons est ⁊ non econtrario.

Lex mensuratis simul et pensis datur ista.
Hordea frumenta faba meloneſq; cytrulli
Pes plurale damus/sic et far ptisa lupinus
Raro femoribus aliis plurale teneinus.

¶ Hic autor ponit regulā de nolbus que vēdūtur ad pondus vel ad mēsurā. Et ista lex. i. regula datur mēsuratis. i. nolbus q̄ venduntur mēsurą et pensis. i. pōdere. Dicit q̄ ista q̄ ponunt in certu variant in numero plurali. videlicz hoc ordeū ⁊ plr hec ordea. est genus frumēti. Frumētū ⁊ plr nō hec frumēta. i. bladum. Hoc faba ⁊ plr hec faba. Hic melo et plr nō hi meloues. i. pepo. ⁊ est fructus arborū vel herbarū in lūbardia bene notus. Hic citrullus citrulli ⁊ plr nō hi citrulli. Hoc far et plr hec farra. Hoc ptisum ⁊ plr hec ptisa. Hic lupinus ⁊ plr nō hi lupini. est quod dā legumen. Alia vero nolа femininum raro variant in plurali. vt nō hec auena. Hic filigo. Ideo dicit raro femoribus.

Raro plurale dant tibi quinta nisi sint hec
Res pariterq; dies acies facies speries q;
Progenies et manieries dic materieq;.

¶ Autor dicit q̄ nolа quinte declinatōis raro variant in plurali: nisi sint hec q̄ in ĩa ponunt. Et q: terrus est clarus ⁊ etiā vocabula: ideo bonum est trāsire ad alia magis necessaria. Itē acies est dispositio turbe ad bellandū. Scōo acuta pars gladij. Tertio est subtilitas ⁊ acumen visus.

Raro plurale vult pax et sanguis habere.

¶ Dicit autor q̄ hec duo nolа scz pax et sanguis raro variant in plurali nisi in alia significatiōe. Vt viri sanguinū declinate a me. sanguinū. i. peccatorū. Et nō canter dicit raro. q: aliqū reperitur sanguis in plurali. vt in euangelio. Qui non ex sanguinibus.

Neutra facis sine plurali vulgus pelagusq;.

¶ Dicit q̄ vulgus ⁊ pelagus sūt generis neutri et carēt numero plurali

et ſm aliquos raro variant in plurali.⁊ ſunt gñis maſculini. vt plr nō
vulgi. et plr nō hi pelagi.vulgus vi quaſi cōis ppls.pelagus eſt mare

Neſcio telluris vel humi plurale geluq.

¶ Dicit autor q hec nola tellus telluris.humus humi et hoc gelu careꝫ
plurali.tellus.i.humus(the erthe)

Neſcit adoꝛ nozine contraria nozma mouere

¶ Dicit autor q hoc nomē adoꝛ.i.pinguedo ſiue flos farine.eſt indecli
nabile ꝓter repugnantias duaꝝ regularū.Prima eſt q nola neutra
oꝛ deſinentia coꝛripiūt penultimā gri.vt marmoꝛ marmoꝛis. Alia q nol
in oꝛ deſinētia deriuata a verbis ꝓducūt penultimā gri.vt amoꝛ amoꝛ
Modo adoꝛ p ꝓpriū deberet coꝛripere et p ſcōam ꝓducere penultimā
Et ideo ꝓpter iſtas duas repugnātias remanet indeclinabile. ¶ Con
ſtrue ſic. Nozma cōtraria nomine neſcit mouere hoc nomē adoꝛ.⁊ deriꝝ
tur ab hoc verbo adoro adoras.i.pinguedo farine.

Aptota neutra tene pus ⁊ phas itq nephasq

¶ Dicit autoꝛ q iſta nola.ſ.pus.i.putredo. phas.i.licitū.in.i.q̄dam
nus.nephas.i.illicitū.ſūt optata neutra.i.generis neutri ⁊ indeclinabi
⁊ dicunt ab a q̄ō eſt ſine ⁊ ptotos caſus.quaſi ſine caſu in variatione.

Obliquum de ſe non foꝛmat foꝛs niſi foꝛte.

¶ Autoꝛ dicit q hoc nomen foꝛs.i.fortuna non formaꝫ de ſe aliquē obli
quū niſi forte.vt nō hec foꝛs abliō ab hac fore.

Tabes declino nec dat tibi niſi tabo.

¶ Dicit autoꝛ q hoc nomē tabes declinat p oēs caſus vt nō hec tabes
grō huiꝰ tabis.⁊ idē eſt q̄ō putredo.nec dat tibi niſi tabo.Quaſi dicat q
tabes nō hz niſi duos caſus:videlz tabi ⁊ tabo.i.ſanguis putridus.

Ilia declinat tibi tertia non niſi plura.

Iplaq plurales declinat menia manes.

¶ Dicit q hoc nomē ilia declinat in plurali tm:⁊ eſt tercie declinatiōis.
vt plr nō hec ilia.Deide dicit.Ipa tertia declinatio declinat has duas
dictōes:ſcz menia ⁊ manes plures.i.plurali tm.vt plr nō hec menia ſūt
muri ciuitatis.nō hi manes.i.ſpūs infernales.

Dicamus ꝓceres pluraliter atq penates.

Arma vel inſidias artus ſponſalia iungas.

Diuitias nuptias inducialq minalq

Nec niſi plurali tenebras aut exta notaui.

¶ Dicit autoꝛ q nola in ſta poſita variant in plurali ſm vſum. Et quia
textus eſt clarus veniam⁹ ad expoſitionē vocabuloꝝ.vt plr nō hi ꝓce
res.i. nobiles barones.⁊ plr nō hi penates.i.intimi parētes vel di do
meſtici.⁊ plr nō hec exta.i.viſcera.Artus.i.membra.Spōſalia.i.ꝓmiſſio
nes de futuris nuptiis.Arma.inſtrumenta bellica. Inſidie ſunt obſcure

tiones equalite ad vocandū. Vinitie.i.opulenti. Vine anglice(thretenynges) Nuptie(mariages) Inducie(truege)

Coznua mutatur:sed coznu non variatur
De genubus verubus noznam seruabis eandem.

¶ Dicit auto: q hoc nomē comu variatur in plurali in singulari nō. Similē iudicium est de his nolbus-genu ⁊ veru que in plurali variantur et in singulari non. Ideo dicit auto:. De genubus.⁊c.

De nere deq; pzece dic q rectis caruere
Pzimis.atq; dapem socia/vice iungis eisdem.

¶ Dicit q nola in ka posita carent nīs et vīs singularibus. vt grō huius nucis.i.noto. grō huius precis.est oratio vel rogatio. grō dapis.i.cibus. grō huius vicis.i.alternatio vel vicissitudo.

Vis vim viq; dabit totum plurali tenebit.

¶ Auctor dicit q illud nomē vis si significat potestā etiā violētiā: ⁊ habet quinq; casus in singulari: videlz vis in nō ⁊ vtō. vim in actō. et l abitō vi. sed tenebit totū plurale. vt plr nō he vires grō harū virīū dtō his virib⁹ actō has vires vtō o vires abitō ab his virib⁹. Inuenit etiā vis in actō plurali. vt in pspero. Que vis nature moderamine tēperet equo.

Plus neutrale facit/nec dat pzimo nisi pluris
Casum plurale dat quemlibet et genus omne.

¶ Dicit q hoc nomē plus est generis neutri in singulari numero ⁊ non habet nisi pluris.et hoc est sm vsum in euāgelio. Multis passerib⁹ pluris estis vos. Sed in plurali habet oēs casus et oē genus. ⁊ declinat sic. Hoc plus et huius pluris.et plr nō hi ⁊ he plures et hec plura grō horū et harū ⁊ horū pluriū. Tamen grecismus iubet ipm declinari sm qō i versibus continetur.scz Cū q tres casus.

Que querunt que distribuunt:referūtq; negantq;.
Infinita quoq; casu caruere vocante.

¶ Dicit q ista sī querūt.i.que interrogatiua sunt. vt quis vter. quē distribuunt.i.que distributiua sunt vt alius alter. que referunt.i.que relatiua sunt vt que vel qō dd. que negant.i.que negatiua sunt vt nemo. quoq; q etiā infinita vt aliquis.⁊ quicūq; caruere casu vocante.i.vtō.

Distribuit si vim tribuas et colligit omnis
Colligit impzopzie positum non distribuendo.

¶ Dicit q hoc nomen ois aliqñ ē distributiuū aliqñ collectiuū. Distributiuū si ppie ponat. distribuēdo terminū sequētē. Ut omnes apostoli fuerūt martyrizati .⁊ hoc ei sequeret Ergo petrus fuit martyrizatus.⁊ sic de singulis.⁊ hoc mō caret vtō. Collectiuū aūt si ponat impropie nō distribuēdo terminū sequētē. Ut oēs apostoli sūt duodeci. nō eni sequeret. Ergo petrus est duodeci.⁊ hoc nō pōt hfe vtīs casū pīerti in plurali numero.

Quattuor exceptis pronomina nulla vocab is.

Tu meus noster & nostras hec sola vocantur.

¶ Dicit auto: q nulla ꝓnola habent vsq casum exceptis quattuor tu meus noster & nostras. vt patet in pcessu.

Tres in plurali casus os oris omittet.

Es phas tus thus rus eis sociare solemus.

¶ Dicit q nola in precedentibus versibus numerata carent tribus casibus pluralibus: scz gto vō & abto. & q vnius declinationis dicat intelligi alia. vt plr nō hec ora actō hec oris vō o ora. & sic de ceteris. Es dis Os qus loquit cuio vestitur os ossis. Es est metallū vel pecunia. phas est licitū. Thus est quod crematur in sacrificio. Jus est equi & iuris. Rus est terra campestris & inculta.

Terra fit ops/ et anarus opes: sed opem petit eget.

¶ Auto: dicit q hoc nomē ops est heteroclitū in significatiōe: q̄ in casu significat idē qđ terra. & in acto idē qđ aurilia et cum in alio casu singularibus. in plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti/ lens lentis conuenit oti.

¶ Auto: dicit q hoc nomē lens est heteroclitū significatiōe & casuū formatiōe. Nam aliqñ significat feces pediculoti. & tunc facit lendis in gto aliquando facit lentis: & est quoddam legumen.

Hic dat et her hospes hec hospita sospita sospes

¶ Auto: dicit q hec duo nola: scz sospes et hospes sunt generis cōis. et hec duo nola hospita et sospita sūt generis feminini. Hospes est ille vel ista qui vel que recipitur vel recipit in hospitio. hospita est illa que recipit vel recipitur. Sospes est sanus vel sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei

Noctis vel mundi vesperq̄ suum tenet etas.

¶ Dicit auto: q hec nola scz vesper vespere vespera vesperum: significant finem etatis. Ideo dicit. Vesperq̄ suū tenet etas. Et subdit ꝓ maiori declinatione metrum sequens.

Quamlibet etatem mundi lego vesper habere.

¶ Auto: dicit q hoc nomē vesper potest significare finē cuiuslibet etatis mundi. Unde sciendū est q etates mūdi sunt sine fuerunt septē: quarū quelibet habuit suū vesper. Prima fuit ab adā vsq ad noe. suum vesper fuit diluuiū. Secūda a noe vsq ad abrahā: suū vesper fuit liberatum cōfusio. Tertia fuit ab habrahā vsq ad moysen. vesper eius fuit captiuitas egyptiaca. Quarta fuit a moysi vsq ad dauid. vesper ei⁹ fuit samuel. Quinta a dauid vsq ad transmigrationē babilonis. vesper eius fuit preuaricatio iudeorum. Sexta fuit a transmigratione babilonis vsq ad christum. vesper eius fuit reuocatio veteris testamenti. Septima a xpo vsq ad finem mundi. vesper eius erit resurrectio mortuorum.

Vesperus est stella vi solus dat tibi psalmos
Officium tibi re/ra/rum totaliter implet.

¶ Auctor dicit q vesperus est stella que alio nomine hesperus dicitur sed vesperi vesperos dat tibi psalmos. i. certū officiū qđ legitur in vesperis deinde dicit. Officiū tibi re/ra/rū/totaliter implet. id est dicat q vespere/ra/rū. significat totū officiū qđ celebratur in vesperis. scz pulsationē campanarū/cantus psalmorū/et alias solennitates. Grecismus tamē videtur esse alterius opinionis.

Glis animal/glis terra tenax/glis lappa vocatur
Ris primum gillis/tenet altera/tertia glitis.

¶ Dicit q hoc nomē glis significat animal/quod capacē/et herbā. Sed in declinatione differt: q; quo alii facit gliris in gñō/quo terra tenacem facit gillis quo herbas facit glitis.

Callis ibis galea capitur fera calle retenta.

¶ Dicit q hoc nomē callis qđ facit callidis in gñō significat galeam/et quando facit callis significat rhete vel laqueum.

Lignus vel lignum declines pilagr pilum.

¶ Dicit q nos possimus dicere hic lignus/vel hoc lignū. i. lignū sub duplici possum. Et possimus dicere hec pilis pile. vel hoc pilum pili. id est genus tegumenti.

Cornus vel cornu dices/tonitrus tonitru de.

¶ Dicit autor q inueniatur hec cornus pro arbore et hoc cornu pro cius fructu. Et inueniatur hic tonitrus/et hoc tonitruum nomen i aere fractione nubium violenta facta.

Cū glom⁹ atq; glomi/vult hoc glomeris sibi subdi.

¶ Dicit q hoc possimus dicere hic glomus glomi/vel hoc glomus glomeris. id. circulus filorum.

Ambo duoq; mari faciunt neutrum simulari
Quarto/quinto quintus/omnigr tenet genitivus
Sepe duum dabimus neutro: si syncopa fiat
Cum tertio tertus facit obus: et os sociamus
Quarto. sed neutrū forma bis in o quasi primum:
Prior sus femineum datur ad morem dominarum

¶ In hac parte autor determinat de illis duobus nolbus ambo et duo dicēs. Ambo et duo faciūt neutrū simulari mari. i. masculino. vt pri mō hi duo he due hec duo. Deinde dicit q vtile est istis nōibus vt vtō o duo o due a duo. Deinde dicit. Omnigr tenet genitivus. Intelligas i masculino et neutro gñere qđ horum duorum tū p masculino q p neutro. De femenino aūt dat doctrinā/sic. Quarto sed neutrū forma bis. Dicit in neutro genere sepe dicimus

P.f.

duum ꝛc ambo bicolli duoꝝ sor. Ideo dicit. Scpe duū. ꝛt. Declinus q
abitio facit in ambo ꝑ hic duobus/abiꝫ ab hic duobus ī masci
lino ꝛ neutro genere. Et nos sequimus hanc terminationē os quarto. i.
ab⁹ in masculino ꝗ ī ceteris nō hos duos. Sed in debis venes. i. neutrū
genus ī o quasi primū. i. mihi vt acrō hec duo ꝑ neutro ghe. Et ceteris
femineū. Dic dicit ꝗ ambo ꝛ duo habent femineum genus ad mor⁹ ge
minarum. i. est similis dine huius nole ghis. ꝙ pluraliter nō hz duo.
grō hoꝝ duoꝝ. dō his duabus. acō has duas. vō o duo. ablō ab his
duobus. Et est sciēdum ꝗ ambo et duo sunt heteroclita declinationes
quia partim sunt primę declinationis/partim secundę/ꝛ partim tertię.

¶ Capitulum tertium de tribus gradibus comparationis.

Dat cinegradibus ternis q̄ cōparat ire notabis.

¶ Hoc est tertiū capitulum in quo autor determinat de tribus
gradibus comparationis. ꝛ dicit. Tu notabis hic qui comparat. i. qui
facit comparationē ire. i. ꝓcedere tribus gradibus. i. comparativo/su
perlativo/et superlativo.

De ꝓmis ambos debes formare supremos.

¶ Dicit ꝗ tu debes formare duos gradus vltimos. scz cōparativum ꝛ
superlativū de primo. i. de positivo. Verbi gratia. De hoc positivo de
cens formemur doctus doctissimus.

Est adiectiuis graduum collatio talis;

Dum valet augeri sua ꝓprietas minui ve

¶ Dicit autor ꝗ adiectiua nois quoꝝ ꝓprietas siue significatio potest
augeri vel minui plus cōparationē recipere. vt albus albior albissimus
Hoc nūc dicitur. sunt multa alia adiectiua quoꝝ ꝓprietas siue significa
tio nō potest augeri nec minui. ideo non possunt cōparari: vt pius eter
nus/perpetuus/vnus/nullus/duo/tres/ꝛc de alijs.

Declinat terna positiua sunt secunda.

¶ Dicit autor ꝗ nois positiua ternarium aut ꝗ secundā aut ꝗ tertiā de
clinationē. Et ratio est quia si vellent comparari oportet ꝗ sint adiecti
ua/sed non habemus adiectiua nisi in secunda declinatione. vt albus/
alba/album. aut in tertia. vt hic et hec fortis et hoc forte.

de forma tione cō paratiui

Si tibi declinet positiuum norma secunde
Taliter inde gradum debes formare secundum
Ibreuies quam dat genitiuus et oꝛ superaddes

¶ Hic autor docet formare ꝓparatiuū a positivo scde declin. dicēs ꝗ
si positiui gradꝰ sint scde declinatiōis ꝓparativi formari debēt a grō singu
laris/breuiata ꝛ addita o. vt doctꝰ ti/i breuiata ꝛ addita or fit doctior.

Terne consimili formabunt more datiui.

¶ Dic docet formare comparatiuũ tertie declinationis dicẽs. a uatiui casus nolũ tertie declinationis formabit cõparatiuũ cõsimili more quo supra. Quasi diceret q̃ comparatiui gradus venientes a positiuis tertie declinationis formantur a uatiuo i dicturus. vt fort addita ci fit fortior.

Inde sinisterior hinc iunior excipiantur.

Et potis et nequã prẽbent aliam tibi formam.

¶ Hic ponit exceptionẽ a duabus regulis predictis dicẽs. Sinisterior excipit inde. i. a regula predicta. Si ubi declinet. q; deberemus dicere sinistrior et dicimus sinisterior. qõ patet. Hã positiuus est scs sinister sic in grõ sinistri addita or fit sinistrior et nõ sinisterior. Junior vero excipit hinc. i. ab ista regula. Terne ꝓsimili. re. q; deberem⁹ dicere iuuenis iuuenior et dicimus iunior. Et iste duo nota potis et neq; prebẽt tibi aliã formã. q; potis excipit ratione formationis. Hã potis. i. potẽs. potior. i. melior. Nequã vero excipit ratione formationis. q; cũ sit inde cinadile/nõ debet habere comparatiuũ nec superlatiuũ/tamen habet nequior comparatiuum et nequissimus superlatiuum.

Verbum quandoq; vel que sunt ꝓpositiue
Voces audiui suppliere vicem positiui
Forme consimilis aduerbia sepe videbis
Participans iunges quod tunc ꝓ nomine sumis

¶ Dicit q; etiã a verbis descendunt cõparatiua. et ipsa verba loco positiuoꝝ ponunt. vt ab hoc verbo deteto deteris. i. vilescere peiorari. venit hic et hec deterior et hoc deterius. i. peior. Similiter a prepositionibus/vt a posit posterior. et ab aduerbijs/vt a pridem prior. a participijs/sed tunc ꝓ nobis accipiunt/vt doctus doctior. ¶ Construe sic. Ego audiui verbum vel voces. i. dictiones que sunt prepositiue. i. prepositiua nos suppliere vicem positiui gradus. Tu sepe videbis aduerbia consimilis forme. id est suppliere vicem positiui. tu iunge participans. i. participium quod tunc sumis ꝓ nomine. nomine sumo

Detero post extra pridem vel ante vel infra
Intra vel citra sapiens vltra ꝓpe supra.

¶ In his versibus autor exemplificat quod supra dicit. q; verba prepositiones aduerbia et participia quandoq; accipiuntur loco positiuoꝝ Textus est planus.

Vlq; secunda tenens superantem de genitiuo
Sic formatiunges s/atq; simus superaddes.

de formatione superlatiui

¶ Hic docet nos formare superlatiuũ gradũ et dicit in cõclusione q; superlatiua que veniũt a nobus scõe declinationis in us terminatis formantur a grõ singulari addita s et simus. vt albus albissimus. et sic albissimus. Tamen excipiuntur aliqua irregularia. vt bonus optimus. malus pessimus. de quibus infra dicetur.

Cum tenet r rectus timus est illis sociandus
Exceptis pessimus optimus atq; minimus

¶ Dicit q quelibet dictio declinabilis terminans in r suplatiuu formatur ab ipso mutando addendo timus: vt macer macerrimus. Dicit q pessimus et minimus exceptiuntur ab illa regula. Et tenet r rectus. qui debebat facere pessimissimus et minimissimus sed formantur sicut dictum est timus et minimus.

In terna forma timus addes cum genitiuo

¶ Dicit q in tertia declinatione superlatiui formantur a gñ singulari vt solis fiunt addita e timus fit sollertissimus.

Sed tamen r recti sibi vult timus associari

¶ Dicit q illa dictio declinabilis r tunc deberemus addere timus formãdo superlatiuum vt acer acerrimus/niger nigerrimus.

Sequũtur exceptiones.

Dant tibi quinq; limus que signat dictio sagus
Et sua composita sunt illis associanda.

¶ Dicit autor q quinq; suplatiua formant in limus que signat hec dictio sagus: in qua dictione sunt quinq; ille. vnde q sincelligit facilis facillimus. q a/agilis agillimus. q g/gracilis gracillim⁹. q u/humilis humillimus. q s/similis similliumus. Et compositis dicit ꝛn quinq; etiã formant limus in superlatiuo: vt dissimilis/consimilis/pergracilis.

Datq; remus supra cui post sociamus et extra

¶ Dicit q ille prepositiones supra/post/r extra faciũt superlatiuũ in remus: vt supra supremus/post postremus/extra extremus.

Solus erit minimus faciunt prim⁹ prope magnus

¶ Dicit q inuenit vnũ suplatiũ in imus: vt minim⁹. Prope vero et magnus faciũt in rimus: vt ppe. prim⁹/magnus maximus. Cõstrue. Iste gradus minim⁹ erit solus: q nõ inuenit alius gradus ꝓsimilis terminationis. ꝫ p v/ppe r mgnus faciũt in rimus: vt dictum est.

Datq; timus citra bonus intra iungimus vltra.

¶ Autor dicit q ille dictiones citra bon⁹ intra r vltra: faciũt suplatiũ in timus: vt citra citimus/bon⁹ optimus/intra intimus/r vltra vltim⁹

Infimus est solus de prídem sit tibi prímus.

¶ Autor dicit q suplatiuus gradus de infra facit in fimus: r ille est solus: q nõ inuenit alius ꝓsimilis/primus vero est suplatiuus de prídem.

Res bona res melior res optima res mala peior
Pessima res magna res maior maxima rerum
Parua minor minima dic multus plurim⁹ addes
Plus pluris neutro totum plurale teneto.

¶ Dic autor pocet ꝓparare ista nota. ſcz bon⁹ malus magn⁹ r parv⁹. Littera est clara. Deinde pocet cõparare hoc nomẽ nullus nulla. Dic

multus plurim⁹ addes. Plus plurīs nescio. Quādā dicat q̄ multus plurimus/multa plura/multū plurimū. genitiuo multiplurimi/multe plurime/multiplurimi plurimū. In plurali q̄ ola genera t̄ p̄ casus compara untur vt pluraliter nō possit plurior plurimi/multe plures plurime/multa plura plurima. genitiuo. ꝛc.

Vel u si p̄feit⁹ sequitur magis et politius
Aut u/si p̄feit⁹/tenuis fiet tibi testis.

¶ Hic autor dicit q̄ sūt aliq̄ nola q̄ nō hūt cōparatiū nisi q̄ suppletionē hui⁹ aduerbii magis t politius huius sūt illa q̄ hūt i/vel u ante no: vt plus magis plus. aut u ante is. vt tenuis magis tenuis. Nec⁹ est dar⁹.

Voce gradus medii superant p̄timos nisi quini
Iunior atq; maior p̄for pelor et minor illa
Et non plura suis equalia sunt positivis.

¶ Autor dicit q̄ nola comparatiua habent superare sua positiua nisi illa q̄nq; sc̄z iunior t maior pelor et p̄for t minor q̄ sunt equalia positiuis. Ista sic fit. Medii gradus. i. cōparatiui superāt primos. i. positiuos. p̄ce vna: nisi quīq; i. quinq; gradus q̄ in literis pponitur.

Credo gradus summos collatis connumerandos.

¶ Id est quandocūq; fit comparatio per superlatiuum. gradimittit⁹ res excedens et excessa debent participare vnam et eandem naturā et essentiam in specie. vt socrates est fortissimus hominum.

Si gradibus summis fiet collatio/debet
Rebus in excessis excedens participare
Congrua non est hec fortissimus est leo lincum.

¶ Autor dicit q̄ si fuerit⁹ ponat in structione vtriq; extremū debēt participare in eodē genere seu in eodē specie: vt petr⁹ est fortissimus hoīm. Sed si dicat leo est fortissimus hoīm/nō congrue dicere tur leo nō est de genere hoīm. Ideo subdit dicens. Congrua non est hec/fortissim⁹ est leo lincum: q̄ non est de genere lincum. i. luporum.

¶ Capitulum quartū de generibus nominū.

In quātum potero de nomine quolibet in quo
Donatur genere p̄sens est cura docere.

¶ Hoc est quartū capitulum in quo autor determinat de generibus nominū seu articularium dictionū: et dicit q̄ presens cura est docere in presenti capitulo de genere. i. cuius generis sit quodlibet nomē: vt p̄dictum est in prohemio/fol. ꝛ. circa fi. articuli.

Sed quia per seruum mulierum siue virorum
Solcuntur p̄posita non est michi dicere cura.

¶ Magister dicit q̄ non est curia ipsi docere de nobis viros seu mulieres

quia p̄ sexum nosci[tur] vt patet.

Attendas hoc autem q̄ nomina sint locorum
hec ḡra gemino iungunt⁹ sua significata

¶ Dicit q̄ dictum a nobis virorū et locorū sint generis cois. vt Polis scianus. hic et hec pasciuentus. et iuuentus. hic et hec iuuencus. sic a iacobus iacobita. ab heremus heremita. Construe sic. Tu attendas .i. consideres. que sunt nomina holim sint locorum. et hec nomina iungunt⁹ sua significata genus no sexu. .i. in cōmuni gignere.

Et si diuersum tibi declinatio monstret
Vt grecus greca tanto leuius tibi fiet

¶ Quia possit aliquis dicere q̄ illa nomina florentinus. lōbardus. grecus hyspanus. gallicus. ꝛc. nō sunt generis cōmunis per tres voces declinantur et tamē sunt de tribus locorū. Respondet et dicit q̄ illi inuenustrālia non sunt intelligenda sed esse regule predicte sed facilius cognoscuntur. Construe sic. Si declinatio monstret tibi diuersum. vt grecus greca grecum quod leuius fiet tibi declinare.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda

¶ Dicit q̄ quedam nola officiorū sunt danda solis maribus. vt papatus et consulatus. et sunt generis masculini.

Quedam femineis quedam dat lexus vterq;
Inde genus poterit per nomina multa pateri.

¶ Dicit q̄ sunt quedā nola officiorū q̄mentia solis mulieribus. et illa sūt generis femininī. vt obstetrix puerpera. Et hāc sic intelligerent cōuenientia maribus. et femineis. et illa sūt generis cōis. vt hic et hec agricola. hic et hec lixa. .i. pincerna. hic et hec auriges .i. presul.

Mare fluuij proprij fluuiorum pone marina.

¶ Dicit q̄ ppria nola fluuiorū sūt gñis masculini. Construe. Tu pone mari .i. masculinū gen⁹ fluuij ppria nola fluuiorū. vt hic padus. hic secana.

Nominis arbores bis hec sibi vult sociari

¶ Modo autem dat regulā de nolibus arborū dicēs q̄ sunt generis femininī. vt hec pirus. hec pomus.

Hiis mare pone siler rubus dumus ac oleaster

¶ Dicit q̄ a dicta regula excipiuntur illa que sunt generis masculini. vt hic siler virgula ad ligandum vitem. hic dumus hic rabus. hic oleaster dicitur olea silueſtris.

Proficit ad vitem siler hic siler hoc ad odorem

¶ Dicit siler dupliciter declinat⁹ et hs duo significata. vt hic siler est ligamen ab arbore facti ad ligandū vitē. et hoc siler p herba bñ odorē et est neutrū nā dicit media. siler montanū in neutro genere.

Angelicum nomen dabit hic sed dicito neutra

Plurali numero seraphin cherubinq; dante

Dico q̄ nola angelorū et choroꝝ angelorū ſūt generis masculini: vt hic michael. Sed hec duo nola cherubin et seraphin ſūt generis neutri plurālis numeri et indeclinabilia: vt pl̄. ubi hec cherubin p̄ choro angelorū similiter et seraphin.

Et cherub cherubin cherubim seraph seraphinq;

Dicit q̄ inuenit hic cherub et hic cherubin p̄ nole angelī. et hic cherubim p̄ nole angelorū vel choro. Inuenit hic seraph et hic seraphin p̄ nomine angelī. et hic seraphim p̄ nole angelorū vel choro.

Hecq; dabit virtus dominatio siue potestas

Dicit q̄ ista nola chorū angelorū ſunt feminini generis ſez dominatio virtus et potestas. Construe ſic. q̄ pro et dominatio virtus siue potestas dant hec. id est femininum genus.

Idola dicta dei dant hic. gerit hec dea dictum

Dicit autē q̄ nola idolorū ad deos pertinentia ſunt generis masculini. vt hic saturnus. Sed ad deas pertinētia ſunt generis femininī: vt hec venus. Sicūa ſic literam. Idola dicta. i. idola nolata dei. i. ad modum deorum dant hic. i. genus masculinum. Supple idola dictum dea. i. nominatum ad modum dee gerit hec. id est genus femininum.

Nominibus volucrum nequit vt credo generalis
Norma dari: tamen est nature sexus in illis
Hec nisi gallina vel gallus sunt epycena
Articulus nāq; sexum dabit vnus vtrumq;
Mascq; columbus erit: mulierve columba tenebit.

Dicit autor. q̄ de nolibus nisi modo vnū dare regulam generalē. Sed regulā de generibus eorū. ſi sexus nature est in illis. q̄ qui ſunt mares atq; mulieres. Sed hoc difficulter cognoſcitur. Deinde dicit q̄ hec nola ſunt epycena. i. ꝑmiſcui generis. nisi gallus q̄ est generis masculini. et gallina feminini. Deinde declarat qd ſit genus epycenū dicēs q̄ ista nola ſunt epycena. i. ꝑmiſcui generis que ſub vno articulo cōprehendūt nisi vtrius sexus: vt hic mulus. Et ideo dicit. Articulus nāq. Deinde dicit q̄ columbus est generis masculini. et columba generis femininī.

In triplici genere numeralia nomina pone
Que sunt mobilia per se fiunt manifesta.

Dicit q̄ nola numeralia ſunt ista omnia. vt hic et hec et hoc quattuor. Sed ista nola mobilia. i. adiectiua per tres voces declinata per se fiūt manifesta: vt vigesimus vigesima vigesimum.

Barbara greca genus retinēt quod habere solebant.

Dicit q̄ nola barbara et greca ſunt illius generis apud latinos cuius erant apud grecos et barbaros: vt libye lybion et tenedos.

Debes in mente generalia dicta tenere
Debent ex omni nomine generalia demi
Et sit excipere quis non licet hec iterare.

¶ Dicit auto: q̃ regule generales p̃dicte debẽt in mẽte retineri tũ ex ceptiones a regulis sequẽtibus: q̃ ampli? nõ intendit reiterare. Jõ subdit q̃ generalia predicta debent demi. i. excipi ab ol nomia sequente.

¶ Regule speciales de generibus nominũ.

a hec pti me decli natiõis. Sit tibi nomen in a multebre, sed excipe plura

¶ Dicit auct̃ q̃ nomia in a terminata sunt generis feminini: vt hec rosa. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs. Sed excipe plura. i. pluraliter declinata vt pluraliter nõ hec aruna que sunt generis neutri. Aliqui dicunt. Excipe plura. i. multa nomina: sicut in ferinus patebit.

a hoc ter tie decli natiõis. Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

¶ Auto: dicit q̃ nomia tertie declinatiõis in a terminata sunt generis neutri: vt hoc thema theumatis, dogma dogmatis.

Derivativa decet et compositiua notare

¶ Autor dicit q̃ nomia derivatiua sunt excipienda a regula predicta: vt hic et hec heremita q̃s derivat ab heremus heremi. Et etiam compositiua: vt agricola quod componitur de ager i colo colonier terrigena que non sunt generis feminini sed communis vt sequitur.

Nomia officiorũ Nomina signari debent simul officiorum
Sit sexu genino iungunt sua significata.
Omnibus his hic et hec iungatur. et hac ratione
Quod colo componit commune locare decebit
Quodq̃ facit gigno pincerna tragq̃ iungo
Addena siue schita: sed si mas prefit in istis
Ut gyreus tubicen erit a tantum multebre.

¶ Autor dicit q̃ nomia officiorũ debẽt signari. i. excipi: vel sacrista q̃s est generis masculini. & aliqua feminini. & aliqua cõis. Ita q̃s est officiũ maribꝰ et mulieribus vel vtriq̃ attributũ. Jõ subdit dicẽs. Si ista nomia officiorũ iungũt sua significata in genino sexu: tũc q̃ sub vna voce importãt masculinum et femininũ. hic & hec iungit aliqua his. vt hic & hec agricola. i. ille vel illa q̃ vel que colit terrã vel agrũ. Et sic de magis declarat dicẽs. Et hac rõne. i. per hãc rõnẽ antedictã. cõponitur de colo colla & gigno gignis sit generis diuersi vt hic et hec cellicola. i. ille vel illa qui vel que colit celum. vt hic et hec terrigena. est ille vel illa qui vel que de terra oriũdꝰ vel orta est. Jtem tragq̃ iungo. i. porto. et etiam predicta pincerna et illa que sunt generis communis. Similiter addens siue schita nomen populi. Sed si mas. id est masculina terminatio prefit, videlicet preponatur femininę terminationi in istis predictis nomibus a

id est illa dictio in a terminata ere uel nere ut celeberrima. i. fel generis: vt grec⁹ greca. greca est generis femini[illegible] et hic [illegible] et hec cubicina. cubicina. cubicina est generis feminini et est [illegible] et [illegible] quę canit in tuba.

Hi solis maribus de[illegible] hic [illegible] vt patriarcha — A hic pri me decli.

¶ Autor dicit q̄ si nomē officij gerunt ad [illegible] mares est generis masculini. Exemplum vt patriarcha.

Non est verbigena nisi christus vera sophia

¶ Quāuis autor dicit q̄ cōposita a gigno mis. sunt gñis cōis. ei dicit q̄ verbigena est generis masculini: et pertinet ad christum solum.

Mannaq̄ neutrale cum pascha dicitur esse — A hoc.

Mammona sic dicas neutrum mulichre polenta.

¶ Autor dicit q̄ hec duo nota scz manna ⁊ pascha sunt generis neutri et ista hoc nomē māmona. i. deus diuiciarū est generis neutri. sed polenta est mulichris. i. generis feminini. i. farina leuissima.

Cetaq̄ balena mustela talpaq̄ dama
Et panthera simul predictis annumerabis
Articulo sexum signant vtrumq̄ sub vno.

¶ Autor dicit q̄ ista nota: scz hec ceta. hec balena. p eodē. hec mustela. hec dama. hec talpa: significāt vtrūq̄ sexū sub vno articulo. Quāuis dicat q̄ sunt generis promiscui: ⁊ etiā hoc nomē panthera est gñis promiscui: ⁊ est alia multa colorata. Ceta piscis marinus. Balena etiā est piscis marin⁹. Mustela est quoddā animal mures capiēs. Talpa. a mole. Dama est animal timidum fugiens canes. — E hoc.

Neutrum nomen in e/facit vt presepe cubile.

¶ Autor dicit q̄ nomē in e/terminatū est generis neutri: vt hoc presepe. hoc cubile. i. lectus vel camera vbi cubatur.

Adiectiua notes hec barbara greca q̄ poscunt

¶ Autor dicit q̄ nota adiectiua in e/terminata sunt notāda: q: nō semper sunt generis oīs: sed aliqñ masculini: vt quisquis. aliqñ feminini vt quecq̄. aliqñ oīs: vt quinq̄. Deinde dicit q̄ barbara ⁊ greca in e/desinētia poscunt hūc articulum hec. i. feminini generis: vt hec synecdoche. hec ellipse. hec phebe et similia.

Neutrum plurale fit cete recollige tempe

¶ Dicit q̄ ista duo nota cete ⁊ tempe sunt generis neutri numeri pluralis ⁊ indeclinabilia. vt pluraliter nō hec cete. i. balena. ⁊ plr nō hec tempe. i. loca delectabilia sunt.

I neutrum ponis: tamen adiectiua notabis. — I hoc.

¶ Dicit q̄ nota in i/terlata sunt gñis neutri: vt hoc gummi. Tū tu nota bis adiectiua: vt hic et hec ⁊ hoc huiusmodi q̄ sunt generis oīs.

O sicut cento maribus sociare memento. — O hoc.

Capitulum quartum

¶ Dicit q̄ nota in o terminata sunt ḡnis masculini. vt hic centō ctr̄ nis. i. mill̄ vel aliud semē centū grana. q̄ dicit in quolibet germine.

Do hec. **Que dant do vel go benegnaq̄ contrahunt.**

Go hec. **Obliquus casus quę possunt hīc tibi subdi.**

¶ Auct: dicit q̄ a predicta regula excipiunt hec nota terminata ut do in go/que mutant o in i in grō: quis talia possunt hīc articulum hec tibi subdi. i. sunt generis femenini. vt hec dulcedo dulcedinis. et hec caligo caliginis. et hoc est quod intendit.

Hic rrcipit cardo margo sociatur et ordo.

¶ A predicta exceptiōe excipiunt ista. scz cardo cardinis/margo marginis/ordo ordinis. nā licet desinant in do et go et mutēt o in i/in genitō non sunt generis femininis/sed sunt generis masculini.

Omne dabi pleudo prestō: dabit hoc tibi pondo.

¶ Dicit auct: q̄ ista duo nota. s. pleudo et prestō sūt ois generis: vt hic et hec et hoc pleudo. i. mendax. Hic et hec et hoc prestō. i. promptus. Deinde dicit q̄ hoc nomen pondo dabit hoc. id est neutrum genus. vt hoc pondo huius pondo indeclinabile. i. pondus.

Est communis homo pariter cum virgine latro.

¶ Dicit q̄ homo. virgo/et latro sunt generis communis. Latro est qui incidiatur ad occidendum (a murderere)

Jo verbale hec **Hec dat verbale per io cato talio iungo**

¶ Dicit auct: q̄ desinētia in io sunt generis femenini. vt lectio lectionis. Caro etiā facit carnis: et est generis femenini. Similiter et talio q̄ est recompensatio in malo/vel mala remuneratio. vt qui pedē percutit pede percutiatur: et qui oculo nocuerit oculo nocebitur.

Articulum mutat et tripliçat vnio sensum.

¶ Dicit auct: q̄ hoc nomen vnio habet tripler sīgnificat: et ꝑ hoc variat articulū. Nā aliqñ idē est q̄ pulcra: et tūc variat q̄ hic. et similiter q̄ est lapis preciosus. Aliqñ idē est q̄ pulchra: et tūc variat q̄ hec. Unde versus. Hic lapis hic punctus hec vnio proximitasq̄.

U/C/D/ C/hoc. **U/c/d/vel t/neutris debes sociare.**

¶ Dicit auct: q̄ terminata in u/in c/in d/et in t/sunt generis neutri. vt hoc cornu/hoc luc/quod quid/et hoc caput.

Quot tot dat oē gen$ sūt q̄ que de tot quot habem$

¶ Ista dixit q̄ desinētia in t sunt ḡnis neutri: ideo excipit tot et quot dicēs q̄ sunt generis ois eū cor ꝓpositis. vt quot quot et totidem.

Al hoc. **Sit tibi nomen in al neutrum sic pone tribunal.**

¶ In hac parte auct: dicit q̄ desinētia in al sūt generis neutri. vt hoc animal/hoc tribunal: nec est sedes in qua redditur ius.

Hic sal hocq̄ dabit neutrum plurale carebit.

¶ Iste excipit a regula predicta hoc nomen sal dicēs. q aliqñ est ge
neris masculini: et sic excipitur et variatur in plurali. vt plurariter nō
hi sales. i. repchensiones. Aliquando est generis neutri: et sic non ex
cipitur: et caret nominativo plurali.

El neutrum pone. sed ꝓpria nomina tolle. El hoc.

¶ Dicit q nomina terminata in el sunt ghis neutri. vt hoc mel. Sed
propria nomina excipiuntur. vt rachel nomen femine. vel nomen an
geli generis masculini.

Il dabit hoc. demas hic ⁊ hec vigil pugil est mas. Il hoc.

¶ Dicit q nomina terminata in il sunt generis neutri. vt hoc nil. De
mas. i. excipias vt hic et hec vigil quod est generis communis. et hoc
mutes pugil est mas. i. masculini generis.

Ol tenet hic vt sol. dicetur femina michol. Ol hic.

¶ Iste dicit q desinentia in ol sunt generis masculini. vt hic sol. mi
chol dicetur femina. i. generis feminini.

Ul dabit hic vt consul hic ⁊ hec dant ꝓsul ⁊ exul. Ul hic.

¶ Dicit q desinentia in ul sunt masculini generis. vt hic consul. Sed
presul et exul sunt generis cōmunis. Consul qui dat cōsiliam. Presul
est episcopus. Exul (an exuis pie)

Omne genus dabit am: sic debes ponere nequam. Am oē.

¶ Dicit q terminates in am sunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc ne
quam. id est malus/prauus/vel miser.

Tantundem neutrum totidem plurale fit omnis. Em hoc.

¶ Dicit q tantūdē. i. tantū id (a mochē) est generis neutri. ⁊ totidem
vt idē: et est generis omnis et pluralis numeri.

Um neutrum facies: mulierum nomina signes. Um hoc

¶ Iste dicit q nola terlata in um sūt ghis neutri. vt hoc scānū. nola
mulier excipiunt: q sūt ghis feminini. vt verūtū phylosophi nolā mulier

Hic dat nomen in an testis fiet tibi titan. An hic

¶ Dicit autor q terlata in an sunt ghis masculini. vt hic titan. i. sol.

En dabit hoc/sed ren dabit hic pecten simul ⁊ splen En hoc

Atq; lien ⁊ ei tungas que de cano formas

His adiunges hymen mas est neutrūq; repertum.

¶ Dicit q nola terlata in en/sunt ghis neutri. vt hoc nomē ⁊ numen.
Sed ren/pecten/⁊ splen/atq; lien sunt ghis masculini. et tungas ei illa
nola que in formas de cano canis. vt tubicen est ille qui canit in illo in
strumento qđ dr tuba. Et etiā adiūges his predictis hymen qđ est idē
q deus nuptiarū quod est generis masculini. et aliquando est generis
neutri. pro pellicula conseruante virginitatem.

Hic retinet syren: dabit hic faciens sacra flamen

¶ Dicit q̄ frutex piscis nunquam est generis feminini. Flumen ⁊ ꝓpe sacerdos iugis est generis masculini. Doc est quod dicit. Facieno sacra flumen. Sed ego vereo ne sit neutrum.

In hic. **In dabit hic vt delphin: nec talia multa supersunt**

¶ Dicit q̄ nota terminata in in/sunt ḡnis neutri: vt delphin. pisces multum vulgares hominem.

On hic. **On matribus iungas: tamen inde localia demas**

¶ Autor dicit q̄ nota terlata in on/sunt ḡnis masculini: vt hic demon. canon. l. regula. Nota localia excipiunt que sunt generis feminini: vt hec habitaret aliquando generis neutri: vt hoc ylion.

Que dia siue gera componunt sint tibi neutra.

¶ Dicit q̄ ꝓposita de dia siue gera sūt ḡnis neutri: vt hoc diatesseron q̄ est species cantus. ⁊ hoc gerolaxion q̄ est vocabula medicor.

Ar hoc. **Ponis nomen in ar neutrū. solular dat hic et lar**

¶ Autor dicit q̄ nota in ar terlata sunt ḡnis neutri: vt torcular. Hic ponit exceptionē dicta. Vocular ⁊ lar dāt hic. l. gen⁹ masculinū. Torcular est calciamentū. lar est equoch/lar casa/lar dom⁹/lar ignis/lares fortune.

Sed tria dant genera paret sua compositiua.

¶ Ponit aliā regulā ⁊ exceptionē dicens. q̄ ꝑ ⁊ sua composita sunt ḡnis trium: vt impar/compar/et dispar.

Er hic. **Er maribus detur. ter hoc vesperq; sequetur**

Spinter seu ruder decet his adiungere iuger.

¶ Dicit autor q̄ nota terminata in er/sunt ḡnis masculini: vt hic liber. Iter. l. via/et vesper excipiuntur: q̄ sūt generis neutri. Spinter etiā q̄ idē est q̄ fibula vel clavus fibule. ⁊ ruder q̄ idē est q̄ stercus asini/vel ramus de vite realibus: vt aliqui dicūt. Juger etiam his adiungitur: q̄ est generis neutri: vt hoc juger/est etiam spacium terre quantum una die. q̄ potest par boum in una die.

rti. adie. **Campester/volucer/alacer/q; pedester/equester/**

Hic er. **Silvester/celeber/acer/celer q; salaber.**

Hec is. **His in bis quinq; tenet hic et/hec ister hoc e**

Hoc e. **Vanq; sequester idem quod terne siue secunde**

Sitq; paluster erit hic et hec alacris tertiadecli.

¶ Dicit autor q̄ in his decē nomibus supradictis ista terlatio er/ponit in masculino nti/is in reliq/⁊ in neutro. Quasi dicat q̄ debet variari q̄ tres articulos ⁊ tres voces: vt hic campester/hec campestris ⁊ hoc campestre. Sed pt q̄ hoc nomē sequester pōt esse scē ⁊ trie declinatōis. q̄ est tertie declinat hic sequester/hec sequestris ⁊ hoc sequestre. q̄ si scē declinat. sequester/sequestra/sequestrū. Palustr erit eodē mō declinat. Alacris potest esse generis communis: vt

hic et hec alacris et hoc alacre. Et hoc dicit q̄ superius dixerat ipm esse generis feminini. ibi. Hic alacer hec alacris hoc alacre. Et hoc est q̄ dicit. Hic et hec alacris retinebit. Unde campester qui moratur in campis Volucer (swift) Alacer vel alacris. i. fortis velox et letus. Pedester. i. pedes peditis qui pedibus transit. Equester. i. eques equitis qui equo transit. Silvester qui in silvis moratur. Celeber. i. festivus sanctus. Acer. i. asper crudelis. etiam est fortis vividus firmus agilis vigilis. Celer. i. velox. Saluber. i. sanctus sanus. Sequester. i. pacificās lites. Paluster qui habitat in palude.

Tertia dans ber ver dabit hoc. tamē hic tenet imber
Et sua composita sunt adiectiua notanda.

Ber ver hoc.

¶ Dicit autor q̄ nota tertie declinationis terminata in ber vel in ver sunt generis neutri. vt hoc tuber. hoc papaver. Tamē imber et sua composita sunt generis masculini: vt hic imber et decēber. Tū adiectiua sunt notanda: vt celeber q̄ est generis masculini etiam saluber.

Sexum plura notant sicut mater mulierq̄

¶ Autor dicit q̄ plura nota discernuntur per sexum sicut mater et mulier que sunt generis feminini.

Fetibus hoc terre dat tertia deme cucumer.

¶ Dicit q̄ nota tertie declinatiōis fetibus terre cōvenientia et in er desinentia sunt generis neutri: vt hoc papaver et hoc piper: sed excipit cucumer q̄ est generis masculini. Papaver est herba somnifera. Piper species multū calida. Cucumer est herba cuius fructus est humide nature.

Et commune notes sicut sunt pubet et vber
Degener ⁊ pauper hec linther dicere debes.
Pluribus ex istis neutrum sociare videbis

¶ Dicit q̄ aliqua nota in er desinentia sunt generis cois: vt hic et hec puber. i. iuuenis incipiens pubescere. Uber. i. fertilis. Dic et hec degener. i. nullius vel ignobilis. Dic et hec pauper. Tu debes dicere hec linther. Deinde dicit q̄ tu videbis neutrū sociari pluribus exīstis notibus supra dictis: vt hic et hec et hoc vber. Et habetur exemplū de pauper in Luca no. Sic est de paupere regno.

Ir maribus detur ir neutris associetur

Ir hic.

¶ Dicit q̄ in ir terminata sunt generis masculini: vt hic vir. Excipit hoc ir q̄ est generis neutri. vt hoc ir. i. palma manus.

Et hic et hec martyr hoc debes dicere gaddir

¶ Quasi dicat q̄ martyr est generis communis. et gaddir nomen loci est generis neutri.

Or maribus socia: sed plurima sunt retrahenda

Or hic.

¶ Dicit q̄ desinentia in or sunt generis masculini: vt hic dolor. sed plura sunt excipienda: vt patebit inferius.

Capitulum quartum

Omne memor iungit quod comparat ad duo trālit

¶ Dicit q memor est gnis ois: t cōparatiua in or desinentia sunt generis masculini t feminini seu gnis cois: vt hic t hec melior. Ideo dicit qō comparatiuū est translit ad duo. s. genera: vt hic t hec fortior. hic t hec doctior.

Mas tantum senior/hic et hec/ed dicitur autor

¶ Dicit autor q quāuis senior sit cōparatiuū tamen est generis masculini. Autor est generis communis.

Equor ador marmor & cor sūt neutra: sed arbor
Hec tenet atq; soror sexu noscuntur & vxor

¶ Dicit q ista nola equor ador marmor t cor sunt generis neutri: sed arbor est generis feminini. Atq; p et ista nola scz sexo: t vxor noscuntur per sexū: qi sunt generis feminini. Vocabula exposita sunt supra.

Que color atq; decus formant corpusq; notemus

¶ Dicit autor q notare debemus nola que cōponuntur cū his nolbus. s. color: vt decolor. i. sine colore: cū decus vt indecor. i. sine decore: cū corpus vt bicorpor. i. duoꝝ corporum: quē sunt generis ois.

Ur hoc **Nomen quod fit in ur dabit hoc testis tibi murmur**
Multus erat murmur veteres quoq; sic posuere

¶ Dicit autor q nola in ur termlata sunt gnis neutri: vt hoc murmur gustur iecuris reꝑit gnis mas. vt in sacris scripturis. Multꝰ erat murmur.

Si t vel r preit ur aut f hec eis societmus
Dum sit gentile nomen aut aulum speciale

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Si hec lra t vel r vel f stante ur: tūc illud tale est gnis masculin: dū tñ sit gentile: vt aurur nomen loci vel ppīe: aut aulum speciale vt austur et furfur. Nota q furfur aliqñ est purgamentū farine alio nola silicua: aliqñ est nomen auis: et p vtroq; declinat q hic sub mas. Tā ddā dicebant q esset neutrū. Contra quē innuitur Johannes de garlandia. Furfura q dicit semp de furfure virie.

Hic aut hec turtur quod fertur pisis et auis

¶ Quasi dicat q turtur pōt variari q hic et significat piscē. t p hec t tunc significat auē. Unde. Turtur inheret aquis: turtur secat aera pēnis.

Hic aut hec furfur tamen adiectiua notentur.
Que sexu gemino iungunt sua significata.
Jungere dicuntur hic & hec fur ligur et augur
His datur hec norma que declinat tibi terna

¶ Dicit q hoc nomē furfur pōt declinare q hic t hec vt supra. Deinde dicit q adiectiua si iūgūt sua significata in gemino sexu. i. que ptinēt ad mares t mulieres dīt notari: qr sūt gnis cois. Et hoc magis declarat dicens q nomina dīr iūgere sibi hic t hec. i. dīr gnis cōis: vt fur fēris (a theſe)

ligur liguris est lōbardus: et augur diuinator. Deinde dicit ꝙ hec nomꝫ datur de nolbus tertie declinationis: et nō de alijs ꝓpter latur adiectiuū Sciendum est ꝙ autor intelligit de adiectiuis significatione ⁊ non voce.

Hec dat nomen in as facit hic as vas vadis et mas. As hec

¶ Autor dicit ꝙ nola terminata in as sunt generis feminini: vt hec pietas. Deinde ponit exceptionē dicēs. Facit hic as. i. qō est generis masculini. Et vas vadis. i. pignus. et mas maris (anglice a man)

Nomen gentile commune locatur vt archas.

¶ Dicit autor ꝙ nomen gentile in as terminatū est generis cōis: vt hic et hec archas: nomen populi. nostras et vestras.

Que sunt concisa velut alpinas sociantur

¶ Dicit ꝙ nola cōcisa. i. syncopata sociant predictis: qꝫ sunt generis cōis vt alpinas. i. habitans in alpibus. Et est concisum seu sincopatū: qꝫ debemus dicere hic et hec alpinatis: immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas indeclinabile credas.

¶ Dicit ꝙ nugas. i. loquax vel mendosus est ghis ois et indeclinabile.

Hic abbas pone boreas pximasqꝫ gygasqꝫ

¶ Autor dicit ꝙ abbas/boreas/pximas/gygas: et elephas sunt generis masculini. Abbas est nomen dignitatis. Boreas boree pme declinationis est vētus septētrionalis. Pximas est propriū nomē: etiā est magnus vir in magistratu positꝰ. Gygas est vir mire magnitudinis. Elephas animal mire robustum et magnum.

Hoc phas atqꝫ nephas retinet: sed dicitur hoc vas.

¶ Dicit ꝙ hec duo nomina invariabilia: sc3 phas ⁊ nephas sunt generis neutri: et etiam vas vasis.

Es breuis hic ponit. leges et teges hec sociabit. Es breuis hic.

¶ Autor dicit ꝙ terminata in es breuē sunt generis masculini: vt hic limes limitis. Leges. i. semen: et teges. i. domus rusticalis: sociabit hec. i. erit generis femini. Et sic patet exceptio.

Et compes tripliceat pes cetera que tibi formant
Preter apes vel apis quoniam reperitur vtrūqꝫ.

¶ Autor dicit ꝙ cōpes cōpedis est generis femininī: et est cathena vel vinculū. Tripliceas pes cetera que tibi formant. i. ꝓposita a pes pedis sunt generis ois: vt bipes bipedis. preter apes vel apis qō est generis femininī: et componit ab a quod est sine et pes per contrarium exponendo.

Que duo dant signes miles equesqꝫ superstes.
Dines ebes solpes prepes teres et comes holpes
Inquies antistes ales dic per tria deles
Astrum multa legimus neutris sociata.

E.q.

¶ Dicit ꝙ ista nota que sunt generꝭ cõis excipiunt: scꝫ miles/eques. i. ꝙ vadit in equo/lupsted. i. vanus/dives/ebes. i. debilis/ sospes. i. sanus/prepes i. ppetuus. Aliq dicit ꝙ prepes est idē ꝙ velox. Teres. i. longus et rotundus. hic ⁊ hec comes. i. ꝯitatus. hospes est clarꝭ. Inquies. i. sine quiete. antistes. i. prelatus vel q̃ stat ante alios. ales. i. velox. Dic ꝙ tria deses id est oꝫ generis: et idē est ꝙ piger. Deinde dicit ꝙ multa istoꝝ nolim vt supta reperiuntur in neutro genere: vt dives monasterium.

Es longa her. **Hec dabit es longe. verres hic debet habere.**

¶ Dicit ꝙ terminata in es longa sunt gñis feminini: vt hec res/et hec seges. Deinde ponit exceptionē dicēs. Verres debet habere hic. i. genus masculini. i. porcus non castratus. ¶ Hic posset aliqs arguere ꝓtra alexandrū hoc mō. Nuero tibi gra disputandi cuius gñis sunt stipes limes dico masculini: qua regula. dico es brevis hic ponit. Tūc quero cuius generis sūt seges ꝓles. dico femini. qua regula. dico hec dabit es longe Tunc quero quō scis stipes ⁊ limes terminari in es brevem ⁊ seges atq; ꝓles in es longā. dico a magistro meo qui ita me docuit. quō scit magister tuus. dico ꝙ regules positas in tertia parte de quantitate syllabarū. Contra hoc arguit insolubiliter. Alexāder hic de es brevi et longe mittit nos ad tertiā partē. Et versus tertie partis de es longa et brevi iterū remittitur ad istos tertius ꝓme partis. scꝫ Mas aut commune si fiat in es brevi. ergo cõmittit circuitū et petit principiū. Unde dicit in tertia parte. Obliquus creſcēs qui corripit antepremā. In recto facit es curtam teſtis tibi mās. Ecce quō iste tertius remittit iterū ad hunc tertiū ꝓme partis primi capituli. Mas aut cõmune si fiat in es brevi tam ⁊c. Ité dicit hic. Is tris ꝓducta tibi dabit. Alis scire que habēt is producta vade ad tertiā partē ubi habebis. Protrahit is rectus si ꝓtrahit es gñis. Crescens vt sanus. ⁊c. Ecce remittit de tertia iterum ad primā. Ideo hec metra de es et de is merito venirent emendanda.

Hic dabit hec ve dies: dant hi tantummodo plures.
Cumq; meri dabit hic: et patronymica iunges.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomen dies est generis incerti in singulari numeri: et in plurali masculini: vt nō hic vel hec dies: ⁊ plr nō hi dies. Etiā si componatur cū meri est generis masculini: vt hic meridies. Et tu iunges etiam patronymica in es terminata que sunt generis masculini: vt hic priamides. i. filius vel nepos priami.

Es quoq; commune teu sunt heres locupleſq;

¶ Autor dicit ꝙ nomen in es terminatū est etiā cõmune. i. generis cõis: seu ꝓ sicut ista duo videlicēt hic et hec heres heredis. i. successor legitimus in bonis. hic et hec locuples locupletis. i. dives.

Cum tenet i rectus super s et t genitiuus
Suscipit. hic iungis paries fiet tibi testis.

¶ Dicit ꝙ nomē in es terminatū i precedente ⁊ suscipiēs hanc literā i in gtō est generis masculini: vt paries parietis: est facies muri.

Hec dicenda quies hic pes et dicitur hoc es.

¶ Antor dicit q̄ quies est generis feminini: et est exceptio ab illa excepcione. Cum tenet i rectus. Deinde dicit q̄ pes est generis masculini: et es cris est generis neutri.

Hec dat nomen in is/tamen hic dcino molaris Is hēc
Caulis et edilis et que crescunt genitiuis.
X is p̄epolita tenet hic aut consona bina.
Unica dum teneas has/aut n littera siue
In liquidam faciet penultima syllaba finem
Ut lapis ac axis pisces cinis unguis et orbis.

¶ Dicit q̄ nomē in is terminatū dat hec. i. genus femininū: vt hec nauis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Tñ hic dcino molaris. Quasi dicat q̄ molaris est generis masculini: et idē est q̄ dens grossus: et etiā caulis et edilis que sūt gñis masculini. Et illa que crescūt in gēs: vt lapis lapidis Deinde dicit q̄ illa que habēt x ante is: vt axis potus rotarū. et illa que habēt duas ꝓsonātes ante is q̄rta sint in una syllaba: vt pisces. Et illa que habent n litterā ante is: vt pauis. Et illa quoq; penultima syllaba terminat in liquidā: vt orbis et unguis: que ola sunt generis masculini. Hēc cauēs est quoddā olus. Edilis est nomen dignitatis vel custos edis. Orbis est mundus. Unguis est unguis in digitis vel in pedibus.

Hec febris pelvis neptis vallisq; bipennis
Et cassis talpis lactis quoq; restis et aspis
Et pellis turris vestis peluis quoq; cuspis
Glis gliris glitis et patronymica iunges.

¶ Autor facit exceptionē ab exceptione precedēti dicēs. q̄ nota in ꝛa posita licet ꝓprehēdi plīe multipliciter in exceptione precedēti nō sunt gñis masculini imo femininī: vt hec febris/pelvis/neptis/lactis/restis/pelvis/et cuspis que habēt duas ꝓsonātes ali is in eadē syllaba: vt hec vallis/bipēnis securis scindens ab vtroq; latere. Pellis/turris/peluis: quoq; penultima terminata in liquidā. Hec cassis licet crescat in gō tñ est gñis femini. Deinde dicit q̄ talpis et clunis sunt gñis incerti: i. habēs n ante is. Deinde dicit q̄ classis. i. naui gñis est gñis femininī: licet penultima terminat liquidā. Circa vocabula febris est q̄dā morbus. q̄ restis. i. pestilētia. Neptis. i. cognata vel filia filī vel filie. Vallis (a valley) Bipēnis est securis ex vtraq; parte scindens. Cassis is. t cassis cassidis. vt supra in heterocli tis. Aspis est lapis preciosus. Lactis (mylke) Restis. i. chorda. Aspis. i. serpens. Pellis inde pellicii. Alia exposita sūt supra.

Hic aut hec cinis clunis, dabit hec tibi classis
Et messis tussis ibis sic lis quoq; litis.

E.iij.

¶ Vel est q̄ nola hec dicta sunt generis feminini/et aliqua generis ut bis. finis est terminus. dimis est emissarium cuniculus.

Hec tibi greca dabunt: et eis si barbara iungunt.

¶ Autor dicit q̄ nomina in is terminata/et etiam barbara sunt generis feminini: vt hec sinamuris.i. alia peccatrix.et colchis colchidis.i. mulier et illa insula.

Adiectiua tenent hirtet hec pariterq̄ tricuspis
Iltius obliquis neutrum quandoq̄ locabis

¶ Dicit q̄ nola adiectiua in is terminata sunt generis cōmunis. vt hic et hec nobilis.et sic de alijs. tricuspis.i. trium punctorū est generis cōmunis. tamen in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri. vt tricuspidis tela. Ideo dicit. Iltius obliquis.

Bis in plurali genus omne videtur habere.

¶ Dicit autor q̄ bis in plurali numero est generis omnis/in singulari aliquando est generis masculini. vt hic bis pro piscene.et aliquando generis communis. vt hic et hec bis.id est vinco.

Est hic et hec testis ciuis burgensis et hostis
Et canis et iuuenis pariter commune scholaris.

¶ Autor dicit q̄ nola in ista posita sunt generis cōmunis. Patet de se. Sed omnia exceptiuntur ab illis regulis antedictis.

Os hic

Hic os præponit. tenet hoc os oris et ossis.
Et cahos atq̄ melos argos logos annumerabis

¶ Autor dicit q̄ nola in os terlata sunt ghis masculini. vt hic ros. Dein ponit exceptionē dicēs. Tenet hoc os oris et ossis. Quasi dicat q̄ hec duo nola scz os oris et os ossis sūt ghis neutri. Atq̄ p̄ et cahos est ghis neutri.et idē est qđ obscuritas.t melos.i. dulcedo.argos est prima nauis greca. Et q̄ hec alia nola greca terminata in os. vt logos.i. sermo.

Dant duo bos impos compos custosq̄ sacerdos

¶ Autor dicit q̄ ista nola sūt ghis cōis. vt hic t hec bos.hic t hec impos. Inō potēs.hic t hec cōpos.i. potēs. Eodē modo sacerdos et custos.

Hec dant glos cos dos sic greca locantur vt arbos.

¶ Autor dicit q̄ ista nomina sūt generis feminini. vt hec dos dotis.hec cos cotis(a Vbicunq̄ lone)et hec glos glotis.i. mulier fratris. Et greca nomina sic locantur.i. sunt generis feminini. vt hec delos nomen insule.et arbos etiam est generis feminini.i. arbor.

Us secū de declina. hic.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda.

¶ Autor dicit q̄ nomina secunde declinationis terminata in us dant hic id est sunt generis masculini. vt hic dominus. Construe sic. Facta.id est nomina terminata in us secunde declinante.id est secunde declinationis/dant hic.id est genus masculinum.

Hec paradysus habet nardus domus atq; hyacinct⁹
Et synodus colus et carbasus almus abyssus
Almus cristallus et humus bissusq; papirus
Hecq; smaragdus habet venu⁹ colus atq; phaselus
Postremus egyptus dypthongus ad hec referantur.
Cristallum tamen hoc dicemus/et hic paradysus

¶ Dic autor posuit exceptionē a rīs predicta dicēs. q; nola ytenes in his verbibus supradictis sūt gīs femininī. vt hec paradysus. hec nardus est quedā herba. hec dom⁹. hec hyacinct⁹ est nomē insule. et aliqñ sumit p lapide pretioso. hec synodus congregatio sacerdotū. hec col⁹ quedā herba odorifera. hec carbasus/hec alm⁹ nomē arboris. hec abyssus. i. profundus. hec almus. i. ver. hec cristallus cdā lapis luce nitidissimus. hec humus. i. terra. hec byssus. i. purpura. hec papyrus in qua scribit. hec smaragd⁹ est q̄dam lapis pretiosus. hec vīnus est instrumētū quo purgant blada. hec colus ex qua nent femine. hec phaselus parua nauis. hec egypt⁹ nomē prouincie. hec dyanus castanea cocta in aqua. hec dypthōgus. hec arct⁹ nomē stelle. Deinde dicit q; inuenit hoc cristallū/et hic paradysus.

Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus.

¶ Autor dicit q; vulgus et pelagus sunt neutri generis. et etiam virus quod est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in us mulierē.

¶ Nola greca in os terminata apud latinos sepe terminantur in us et sunt generis femininī. vt hec deus dei nomen iusule.

Hoc terne habit us si non tenet u genitiuus.

¶ Dicit autor q; nola tertie declinationis terminata in us nō habētia u in penultima gā sunt generis neutri. vt hoc corpus grā huius corporis. Construe. Tu dabis hunc articulū hoc nolbus tertie declinationis in us terminatis. si genitiuus nō tenet u in penultima syllaba. et hoc dicit ꝓpter salus salutis. et alia similia que non sunt generis neutri.

Vs/ tertie si genitiuus in or̄ veris hoc

Dat lepus hic. tenet intercus genus omne vetusq;

¶ Dicit autor q; hoc nomē lepus declinatur per hic. et est exceptio. Intercus et vetus sunt generis omnis. vt hic et hec et hoc vetus. hic et hic et hoc interc⁹. et est doctrine et non exceptio.

Dant hec si crescat genitiuus et u sibi seruet.

¶ Dicit autor q; nola tertie declinationis terminata in us habentis gen̄ superātem in cuius penultima hec vocalis u retinetur sunt generis femininī. vt hec salus salutis. hec virtus virutis.

Hec vs/ tertie si per utis

Hoc monosyllaba dant vt thus. sed dicitur hec grus
Hic dat et hec tibi sus. epicenū dat genus hic mus.

¶ Autor dicit q̄ nola tertie declinationis terminata in us/vnius syllabe sunt generis neutri: vt hoc thus. Sed grus est generis feminini. Sus vero cōmunis generis. Mus autem generis masculini. Etiam declinatur per hic. Hocdubius expositus supra.

Est pecus hec pecudis/pecus hoc pecoris sibi tungit.

¶ Autor dicit q̄ pecus/dis est glia feminini: et pecus/oris neutri. Fenus fenoris/pus est glia neutri et indeclinabile. Differentia eox patet supra.

vs quarte declinationis hic.

Quarte nomen in us maribus sociare solemus.

¶ Dicit q̄ nola quarte declinationis terminet in us sit glia masculini: vt hic visus/aucti⁹/fructus/currus. Hic cōprehēdunt infinita nola q̄ habita in us que formant ab vltimis supinis q̄ hec: vt a video visus visui a rideo risus risus risui. a fluo fluxus fluxus fluxui. ab audio auditus auditui. ab haurio haustus haustus haustui. a colo cultus cultus cultui. a fruor fructus fructus fructui. ꝛc. Itē priment multa nola in arguitate significantia: vt a papa papatus/tus/tui. a cardinalis cardinalatus/tus/tui. ab episcopus episcopatus/tus/tui. a decanus decanatus. a doctor doctoratus. a magister magistratus. a bacalarius bacalariatus. a scriba scribatus. a dux ducatus. a miles militatus. ꝛc.

Hec anus atq; tribus et ponticus et manus idus
Hec acus atq; pinus nurus socrus et domus adde
Hic tenet hec ve specus illi penus associemus

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta dicens. q̄ nola in littera posita licet sint quarte declinationis: tñ sunt generis feminini: vt hec anus id est vetula. hec tribus. i. pgenies. hec ponticus anglice (an hauen) hec manus. hec idus. i. diuisio ēpotis: ppie sunt octo dies cuiuslibet mensis hec acus. hec pinus. hec nurus. hec domus. hec socrus. Deinde dicit q̄ specus potest esse generis masculini vel feminini: similiter et penus. Item de acus est qua sutitur quarte declinationis: sed tertie actus acteris est palea. Pinus est nomē arboris. Nurus est vxor filij. Socrus est mater vxoris vel mariti. Specus est foramen.

Cum nomen fit in aus hec illi tungitur vt laus

¶ Autor dicit q̄ nomina terminata in aus dyphthongon sunt generis feminini: vt hec laus.

Bs/ls/ms/ns/ps/rs/ hec.

Sed vult hec tungi si consona precedat illi.

¶ Autor dicit q̄ nola terminata in a precedente consonante sunt generis feminini: vt plebs/polis/hyems/mens/dapis/mars.

Adiectiua notes quibus omne genus dare debes

¶ Hic ponit exceptionem dicēs q̄ adiectiua debent excipi: q̄ sunt generis omnis: vt hic et hec et hoc sapiens.

Mons pons fons hic dāt mars ceps fitys dens quis q̄ quadrans.

De generibus nominū.

¶ Autor dicit q̄ nota in lfa posita sunt gñis masculini: vt hic mons montis/hic pons/ponris/hic fons fontis/hic mars martis.i. deus belli. Hic seps.i. serpēs/hic stirps.i. truncus arboris/hec stirps.i. pgenies/hic quadrans quadrantis.est instrumentum ad scandendū horas diei.

Et partes aliis torrens sociabitur istis
Atq; calibs calibis: quod gens est siue metallum.

¶ Dicit autor q̄ partes aliis sicut quicunq; &c. et hoc nomen torrēs generale fluuiorum: et hoc nomen calibs iunguntur predictis.

Dant hic ps iuncta polisyllaba: sed variantur
Hic aut hec forceps & adeps: sed dicitur hic seps.

¶ Autor dicit q̄ nota terminata in s precedēte p̄ sue generis masculini polisyllaba.i. plurium syllabarū: vt hic anceps (a fouler) sed forceps.i. instrumentum capiendi ferrum: et adeps variant q̄ hic aut hec.i. generis vtrius. Sed hoc nomen seps pro serpente est generis masculini. Inuenitur etiam hec seps pro quo dicitur seps sepis.

Pluraq; dant hic et hec celebs infansq; parensq;
Et princeps effrons illis coniunge bifrontem.

¶ Autor dicit q̄ plura reperiunt in cōi gñe declinata: vt hic et hec celeber.i. castus: hic et hec infans. hic et hec parēs. hic et hec princeps. hic et hec effrons. id est sine fronte. hic et hec anceps.i. dubius.

Hec x prepones: sed plurima demere debes. x hec

¶ In hac parte autor determinat de generibus nominū terminatorū in x et dicit q̄ nota in x terminata sunt generis femini: vt lex legis. Deinde dicit q̄ plura debent excipi.

In triplici genere decet adiectiua notare.

¶ Dicit adiectiua in x terminata sunt gñis dis: vt hic t hec t hoc felix.

Fe si prelit maribus polisyllaba tunges x polisyllaba hic

¶ Dicit q̄ nota in x terminata precedente e sunt generis masculini dum sint polisyllaba.i. plurū syllabarū: vt hic verter.i. summitas capitis. Codex.i. liber. Construe sic. Tu tiges nota polisyllaba maribus. id est masculinis si ista littera e presit.i. ante se huic littere x.

Est tamen hec pellex vibex obexq; suppellex
Forpex et forfex hic aut hec dat tibi cortex
Atq; silex.

¶ Hic ponit exceptionē ab illa parte. x e si presit maribus. dicens q̄ nomina que in lfa ponunt sunt gñis feminini licet habeant e ante x. vt hic pellex. id est meretrix. hec vibex signum factum cum virga. hec obex est repagulum. hec suppellex. id est mobilia. Dec forfex est instrumentū quo scinduntur fila. Hec forpex est quo scinduntur pili. Cortex est generis in certi: et est illud quod circundat arborem. Silex est lapis durissimus qui

ictu ferri ignem excutit.

Fetibus hoc terre dabis/hic fruter retinebit

¶ Ponit hic aliam exceptionem dicens. Tu dabis hunc articulum hoc fetibus terre.i.nominibus importantibus fetus terre siue fructus:vt hoc carex:quedam herba.excipitur fruter quod est generis masculini.i.dens tas virgarum vel frondium.

Est dux et conjunx commune notentur et exlex.

¶ Autor dicit q̄ ista duo nomina dux et conjunx sunt generis communis Similiter hoc nomen exlex.id est sine lege.

Hic dant grex et rex fornix cilixq̄ calixq̄
Et fenix mastix hic calx pedis hec latomorum.

¶ Autor dicit q̄ ista nota sūt ḡnis masculini:vt hic rex/hic grex/hic fornix fornicis.Larcus lapideus.hic calx calicis:est ciphus vel in quo sacrificatur.hic cilix cilicis est ḋdā populus.hic fenix fenicis nomen auis.hic mastix species gūmi.hic calx calcis pro talo pedis est generis masculini et p calcina feminini:r tūc nō excipit sed continet sub regula.Hec x/ponones.Et hoc est qđ dicit. Hic calx pedis/hec latomorum.i.lapidum coctorum:sed latomus significat cesores et diuisores lapidum.

Trix tenet her.tamen obliquis neutrū superaddes.
Victrices turbe victricia tela tulere.

¶ Dicit autor q̄ verbalia in trix desinētia sunt generis feminini:vt hec amatrix:nūm l obliqs reperiunt aliqū ḡnis neutri:vt signa victricia.Ideo posuit hūc versum causa exēpli.Victrices turbe victricia tela tulere.

¶ Capitulū quintū de preteritis ⁊ supinis verborum.

Tu tibi per metrum formatio preteritorum
Atq̄ supinorum pateat presens lege scriptum.
Et primo discre que sit formatio prime.

¶ In isto capitulo autor intēdit determinare de preteritis et supinis verborum. Et primo proponit ḋd facere intēdit subiungēs ordinē observandū in principio ipsius capituli. Dicens q̄ primo intendit determinare de preteritis et supinis verborum prime coniugationis.

Ui vel ui vel di vel ti formatio prime

¶ In hac parte autor determinat in generali de preteritis verborum prime cōiugationis ponēdo vniuersales terminationes eorum. Et dicit q̄ prima cōiugatio verbi pōt facere preteritū in ui:vt amo/amas / amaui.in ui deuisas syllabas:vt domo domui.in di:vt do/das/dedi.in ti:vt sto stas steti.

Aui pre terita pri. **As in preterito ui suscipit s remouendo.**

¶ In hac parte autor procedit in speciali de preteritis verborum prime cōiugationis:r dicit q̄ verba prime coniugationis formāt preterita a scōa psona presentis indicatiui modi remota a ⁊ addita ui:vt amo amas remota s et

addita ui ste amaui.

Non sic formantur ter quinq; sed exciplantur
Cre do do mi iu sto pli fri so ne ve la se cu to

¶ Autor ponit exceptionē a predicta regula dicēs. q ter quinq; .i. quindecim verba prime conjugationis non formāt preterita vt supradictū est: sed excipiunt. Et primo ponit exceptionē demōstrando illa verba q syllabas in sūo metro contentas. In quo q̄dem metro sunt quindecim syllabe per quas quindecim intelliguntur verba. Per cre intelligit crepo crepas. q do domo as: q do do das: q mi mico cas: q iu iuuo uas: q sto sto stas: per pli plico cas: q fri frico cas: q so sono nas: q ne neco cas: q ve veto tas: per la lauo uas: q se seco cas. q cu cubo bas: q to tono tonas. Scire debent pueri t eor̄ preceptores q fere oia verba prime conjugationis scōe tertie et quarte simplicia .t multa eorum composita. Similiter omnia verba depo nentalia exponuntur breuiter t distincte in libello q̄ dicitur exercitiū puerorū gramaticale. qō exercitiū multū pcutile est oibus gramaticā scire breuiter cupientibus.

Nam cubo siue crepo domo deinde tonoq; vetoq; Undecim habēt ui.
Nero plico sono seco deinde micoq; fricо
Preterunt in ui diuisas. do dedit et sto
Dat steti/iuuo iuui preterit et lauo laui.

¶ Nunc ostēdit quō verba p̄dicta faciūt in preterito dicens. Nam .i. certe illa verba cubo t̄c. preteriūt .i. preteritū faciūt i ui diuisas syllabas. vt cubo cubas cubui: crepo crepas crepui. do das facit dedi in preterito: et positū pro causa metri. sto dat steti. Juuo iuuas preterit .i. preteritū facit in ui: vt iuuo iuuas iuui: et lauo lauas laui.

Et neco quod necui facit t quandoq; necaui
De neco dic aui ferro necui reliqua vt

¶ Autor dicit q neco etiam excipit qō facit necui in preterito: t aliqñ facit necaui in preterito: t sic nō excipit. Deinde assignat differentiā huius verbi dicēs. Dic aui in preterito de neco ferro: dic necui reliqua ui in preterito .i. qñ necas cū oi alia vi p̄ cū ferro.

Increpo formāt vi tamen et reperitur in aui

¶ Autor dicit q increpo aliqñ facit increpui. et aliqñ increpaui.

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum
Hoc sine prebet vi tamen t reperitur in aui.

¶ Autor dicit q plico cas. compositū cū noibus facit preteritū in aui. vt duplico duplicaui: qđ cōponit ex duo et plico: et aliter cōpositū in ui diuisas syllabas. vt implico implicui: qō componitur ex in t plico: aliqñ reperitur in aui: vt supplico supplicas supplicaui.

¶ De supinis prime cōiugationis.

atū supi na pzi.

Regula què fozmam seruans as mutat in aui
Recte pzeteritum fozmando supinat in atum

¶In hac parte autor determinat de formatione supinoꝝ verboꝝ prime coniugationis dicens. q̄ verba prime coniugationis facientia preteritum in aui ꝙ rectam formationē: scz mutandi as in aui faciunt supinū in atum vt amo amas amaui amatum.

Sed lauo dat lotum vel lautum potoꝝ potum
Doꝝ datum dat stoꝝ statum fozmat iuuo iutum

¶A predicta regula excipiuntur lautum vel lotum. poto potas facit potum et non potatū. Deinde dicit q̄ do das facit datū. et sto statum. iuuo iutum. et est regula et non exceptio.

Quod dat ui dat itum nisi desinat in coꝛ sed in ctum
Ista supinantur plicat ⁊ micat excipiantur
Nam plico dat plicitū mico ne scit habere supinum

¶Autor ponit aliā regulā dicēs. q̄ illa verba prime cōiugatiōis q̄ faciunt preteritum in ui diuisas syllabas faciunt supinū in itum. vt sono as. sonui sonitū. nisi hoc verbū desinat in co: vt frico. Nam illa verba in co desinentia supinant in ctū. vt frico as. ui. frictum. Sed mico et plico excipiunt. q̄ nō faciūt in ctū: imo plico facit plicitū. et mico caret supinis.

Aut dimico dat vel ui pzimumꝝ supinat.

¶Quasi dicat dimico as. facit preteritū dimicaui et dimicui. et in quantū facit dimicaui facit dimicatū in supino. Ideo dicit autor primūꝝ supinat.

Sicꝝ neco nectum facit et quandoꝝ necatum.

¶Dicit q̄ neco facit necatum in supino. scz qñ facit necaui in preterito et quāꝝ nectū in supino. scz qñ facit necui in preterito.

Moze patre nexum faciet tibi nexo supinum

¶Dicit q̄ neco as. facit nexū in supino. more patris. i. primitiui sui necto qñ etiā facit nexum. Inde venit nexo eius frequentatiuum.

Secunda cōiugatio.

DEbes fozmare posꝝ pzimam verba secundē

¶In hac parte autor determinat de preteritis et supinis verboꝝ scde cōiugationis. et primo dicit. Tu debes formare verba scde cōiugationis post primam: scz coniugationem.

Ui vel ui vel di si fozmat xiꝝ secunda

¶Dicit autor generaliter ponit oēs terminatōes verboꝝ scde coniugationis dicēs q̄ scda cōiugatio formāt preteritum in ui. vt moneo es. monui. in ui diuisas syllabas: vt moneo es. menui. vel in di: vt video vidi. vel in si. vt rideo risi: vel in xi: vt augeo auxi.

deo si

Litterā longa vel ar ante deo si facit excipe strīdi

¶Id est verba scde cōiugatiōis. in deo desinētia p̄cedente vocali natura

liter longa: vel in hac syllaba ar faciũt preteritũ in si. Vt rideo risi. ardeo arsi. Excipe strideo qđ facit stridi: z habeat vocalẽ longã ante deo.

Si breuis est e vel i producitur atq; facit di.

¶ Id est si ante deo ste e vel i breuis. illa ska e vel i ꝓducitur in preterito terminatur deo in di. vt video vidi. sedeo sedi.

Ante deo veniens e vel o liquida mediante
Principium geminat/si muta vel m venit ante
E vel o si tuncta sit mute/lex tenet ista
Continue tuncta si non/lex non tenet ista

¶ Dicit auto: q si hec ska e vel o sit ante deo liquida mediãte. i. existente inter e ? o ? deo: vt pẽdeo ? mordeo: tũc illud tale verbũ geminat principium preteriti: vt pẽdeo pepẽdi. mordeo momordi. hoc in dicit. Si littera muta vel m venit ante e vel o. vt patet in pendeo et mordeo. Deinde dicit q ista lex. i. regula cõtinue tũcta tenet. i. valida est semꝑ. si e vel o sit immediate tũcta ske mute: vt tendeo tendes terendi. Nam hic immediate iungitur cũ ska e. ? si nõ iungat ista lex. i. regula non tenet. Et hoc dicit propter splendeo: in quo nõ iungit ꝑ immediate cũ littera e immo ista littera l est in medio. Et sic est dicendum in similibus.

Si componantur geminant ia non geminantur
Lex erit hec cunctis po sto do disq; remotis
Po sto composita geminabunt poscoq; disco.

¶ Dic ponit vnum notabile validũ q oẽs cõiugationes ad quas ꝓtinet: q dt exceptio ab illa regula in declinatiõibus posita. Simplicia nomina formabis cõpositiua. qr ꝑ eandem regulam possit aliquis dicere q verba geminantia preteritũ in simplicitate geminẽt in cõpositione. Ideo auto: sic ꝑ hoc dat notabile dicens. Si verba geminantia preteritum in simplicitate componãtur: cõposita illa nõ geminant. Verbi gra. Mordeo mordes facit momordi. si cõponatur cũ re: vt remordeo: tũc non geminatur sed facit remordi. Hec lex. i. regula erit cunctis verbis remotis illis si ꝑ has quatuor syllabas intelliguntur. Ꝑ do das dedi cuius composita etiam geminãtur: vt circũdo das. circũdedi. Sto stas steti: eius composita presto prestas prestiti. Po vt posco poscis poposci. ? eius cõposita. vt reposco reposcis repoposci. Ꝑ dis disco discis didici: eius composita. vt dedisco dedisces dedicici.

Curro tamen cum ꝓ geminat ꝛ pungere cum re.

¶ Dicit q curro curris z geminetur in simplicitate qi facit cucurri: tamẽ si cõponat cũ pre etiã geminat: vt precurro precucurri: et pungo pupugi si cõponatur cũ re: vt repugno etiã geminat vt repupugi.

Vocalis longa vel ar ante deo geminans vt
Et que ꝓponunt e breuem vel i patefiunt

Her preter per ui deo preterit excipe prandi
Pran sullum tunge neutro passiua secunde

¶ Tutor epilogat predicta: vt epilogatione sua alia inferat regulã. Excipit q verba scde cõiugationis in deo desinẽtia habentia vocalẽ longã vel ar ante deo: vt illa q habẽt e vel i breuẽ ãte deo. t ille que geminant in preterito patefilit. i. sunt manifesta: vt supradictum est. Deinde infert aliam regulã dicẽs. q ola verba scde cõiugatõis in deo desinẽtia preter hec q dximus facilit preteritu q ui diuisas syllabas: vt studeo studui. candeo candui. sordeo sordui. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs. Excipe pandi vel prandi sullum: qõ est preteritũ de prandeo deo. deberet enĩ facere prandui. Junge etiam neutropassiua scde coniugationis que supplent preteritum sicut prandeo: vt soleo solitus sum ꝛc.

De supt uis in deo.

Daus deo di vel si geminans de supina dat in sum
Hic sedeo sessum reddit tamen s geminatum.

¶ Dicit autor q verba scde cõiugationis in deo terminata facientia preterita in di vel in si t geminãtia preteritũ faciũt supinũ in sum: vt ardeo arsi q video visum: mordeo mordi morsum. Sed exemplificat de hoc verbo sedeo sessum: dicẽs q facit in supino sessum. th geminat s. t in hoc excipitur qm regulam datã deberet facere sesum per simplicem s.

Gaudeo gaudsum pzebet: vult regula gausum

¶ Hoc clarum est: et ideo expositione non indiget

Preteriens in ui dat itum nullum de supinum

¶ Dicit q verba scde cõiugationis terminata in deo que faciũt preteritũ in ui faciunt supinũ in itũ: vt studeo studui studitũ. vel carent. Ideo dicit. Nullum de supinum: vt candeo candui.

Geo si.

Si facit l vel r ante geo/xi littera longa.
Uel dipthongus habet: in ui geo cetera formant

¶ Dicit q verba scde cõiugatiõis habẽtia l vel r ante geo faciunt preteritũ in xi: vt fulgeo fulsi: tergeo tersi: ri lra longa. i. verbũ habẽs lram longam ante geo facit xi in preterito: vt lugeo luxi: vel dyptongus. i. verbum habens dyptongũ ante geo facit xi: vt augeo auxi. Deinde ponit aliam regulã dicẽs. In ui geo cetera formãt. i. q ola verba scde cõiugatiõis de quibus nõ est facta mentio in geo desinentia faciunt preteritum in ui diuisas syllabas vt vigeo vides vigui.

Pzebet ui nullum. si per sum xi facit in ctum

¶ Dicit q verba desinẽtia in geo facientia preteritũ in ui carent supino: vt ego egui caret supino. t facientia preteritum in si faciũt supinũ in sum. vt algeo alsi alsi. et facientia preteritũ in xi supinãt in ctũ. vt augeo auxi auctũ.

Dic tamen indultum: sed procreat vrgeo nullum

¶ Dicit q indulgeo ges: facit indultũ et nõ indulsum. ideo excipitur ab illa regula. Si per sum. Sed vigeo viges caret supino.

Addita muta leo facit eui: uicq; facit tum. Leo eui

Hic leo sic oleo de se facit omne creatum

¶ Dicit q verba scde coniugationis desinentia in leo mutis precedentibus faciunt preteritū in eui: vt fleo/fles/fleui. ui in tum sit fletum. Deinde ad dicit. q leo leo nō est in vsu in simplici nisi esset ollō oleo et eius compositum vt doleo et redoleo. faciūt sic in preterito et in supino: vt doleo facit dolui dolitum. es redoleo redolui redolitum.

Et quandoq; tamen olui reperitur itumq;

¶ Item dicit q oleo oles aliqñ facit preteritū in ui et supinū in itum.

Hi oleo per ui venientia dic et in eui

Dupler preteritum reddit duplexq; supinum

¶ Ultimo dicit q composita ex oleo oles faciūt preteritū in ui vel in eui vt redoleo facit redolui vel redolui. Et hoc est quod intendit.

Tum vel per itum dicas adolere per ultum

Hinc adultus erit.

¶ Autor dicit q sicut oleo et sua composita dupliciter faciūt preteritū: ita dupliciter faciūt supinū: scz in ultū et in itū. Deinde dicit q adoleo leo qđ sonat pro crescere facit adultū in supino: et hinc derivatur adultus/ta/tum.

Iuncta muta leo patet hic oleoq; leoq;

Cetera verba leo per ui facit abiq; supino.

¶ Hic epilogat autor ea que dixit de verbis desinentibus in leo: vt aliā inferat regulam. Et dicit q verba desinentia in leo mutis precedentibus et hoc verbum leo et oleo sunt manifesta quomodo faciunt in preterito et supinis per ea que dicta sunt. Deinde infert regulā dicens. q cetera verba in leo desinentia faciunt preteritum in ui duntaxat syncopando: et carent supino vt caleo calui. palleo pallui.

Sed doleo dat itum soleo valeoq; supinum.

¶ Hic ponit exceptionē a predicta regula dicens. q verba in lla pollens faciunt supinum in itum: vt soleo solitum. valeo valitum. doleo dolitum.

Hi queo sumq; facit tamen in tum pluraq; reddit. Queo si

¶ Dicit q verba desinentia in queo faciunt preteritū in ll. et supinum in tum: vt exqueo exui exitum. tamen sepe faciunt in tum. vt dissoqueo dissolui dissolutum vel dissolitum.

Dat ueo ui per tum ui formatur vbiq; supinum Veo ui.

Ex ui nil removens faciens tum nil superaddes

¶ Dicit q ōba scde coniugationis desinentia in ueo faciūt preteritū in ui: vt moueo moui. Deinde dicit q verbū faciēs preteritū in ui: mutat ui in ēi formādo supinū vbiq; i. in qlibet coniugatione: vt amaui amatū. moui motū. trivi tritū. audiui audītū. Et sciendū q nil debet mutari nisi solū ui in tum.

Excipe/pasco/fa/se/ta/sol/vol/ag/cog/& a/le.

Dat caueo cautum/faueo fautum/sed amictum
Et amictre facis:soluo voluoq; dat utum
De sero sitme satum/lauo lotum/pascoq; pastum
Ag vel cognosco dat itum/sepelire sepultum.

¶ Ponit exceptionē a regula predicta. Excipe verba q̄ has syllabas in recta: q; nō faciūt supinū vt dictū est. Per ca/caueo faciens cautum: qđ deberet facere catū. faueo fautū & nō futū. soluo soluti et non soltum. voluo volui volutū et nō voltum. sero seris seui satū & nō setū. lauo lotum et non latum. pasco pauī pastū et non patū. ag. i. agnosco. vel pro cognosco dat itum: vt agnitum et cognitum: et non agnotum et cognotum. sepelio facit sepultum. a. i. amicio facit amictum et non amicitum.

Ferueo dat ui sine but/conniueo ui vel xi

¶ Dicit q̄ hoc verbū ferueo ferues facit ferui vel ferbui in preterito: et hoc verbum conniueo facit conniui vel connixi.

Ui tum dante preit vocalis non breuiata

¶ Dicit q̄ verba facientia preteritum in ui et mutancia ui in tum in supino proximum penultimam supini in omni coniugatione: vt amaui amatum. fleui fletum. trixi tricum. occidi occisum.

Mui/ci/lalsi/demantur et inde creata.

¶ Hāc autē ponit exceptionē a regula predicta dicēs. q̄ supina que in tellignt q̄ has syllabas. Mui/ci. tc. demant: q; corripiūt penultimā syllabam: vt queo quiui quitū. cieo civi citū sero sevi satum. lino levi litū. eo ivi itum. et sua compositā: vt nequeo nequiui nequitum. oblino oblitum.

De deo deq; geo leo vel queo vel veo dicta
Sufficiunt. in ui diuisas cetera formant.

¶ Hic autē epilogat ola que dixit de verbis scōe coniugationis: vt inferat regulā generalē de ceteris: et dicit q̄ ea que sunt dicta de verbis scōe cōiugationis terminatis in deo leo geo queo vel veo sufficiūt. Deinde infert exemplū dicēs q̄ ceteris verba de quibus non est facta mentio formāt sua preterita in ui diuisas syllabas: vt doceo docui doctū. moueo moui. sorbeo sorbui. timeo timui. pareo parui.

Dat maneo manſi tubeo tulſi neo neui.

¶ Ponit exceptionem a regula predicta dicens. q̄ maneo facit manſi in preterito et non manui. sorbeo tulſi. neo neui.

Dans a per i/maneō dat ui/careatq; supino

¶ Dicit q̄ qñ hoc verbum maneo mutat a in e in compositione facit preteritum in ui et caret supino: vt immaneo immansi.

Lucet pollucet facium xi/muleeo mulſi

Herreo si prebet dat sorbeo plicq buticq

¶ Dicit q inceo z polluceo facit preteritum in xi. mulceo facit mulsi. herreo herisi: sorbeo sorpsi vel sorbui.

Dat ctum. si sum. sed itum dat sorbeo sorptum

¶ Dicit q faciencia preteriti in si de quibus dixim⁹ faciunt supinum in sum: vt maneo mansi mansum: et faciēcia preteritum in xi faciūt supinum in ctum: vt luxi luctū: sm artem itelliger: sed sorbeo facit sorbui: vel sorpsi: et in supino facit sorptum vel sorbitum.

Que dāt preteritum per ui caruere supinis
Ai faciunt in itum teneo tentum doceo ctum
Censeo dat censum: sed itum sua compositiua
Misceo dat mixtum/ssi fozmat iubeo iussum

¶ Dicit q verba scde cōiugationis de q̄bus nō est sermo carent supinis: nisi faciūt in ūm: vt placeo placitū. Deinde ponit exceptionē dicens q teneo facit tentū: doceo doctū. Censeo censes facit censum: et eius composita faciunt in itū: vt recenseo recensitū. Misceo misces mixtū qō preterit in ui z facit miscuisset iubeo facit iussi z iussum.

Pauca supinantur preter sex neutra secunde
Sex retinent neutra pla no ca ba pa doq supina
fozmat itum doleo noceo valeo placeoq
Pareo prebet itum liceo at oleo taceoq
Dat careo carui caritum cassumq supino

¶ Dicit q pauca verba scde cōiugationis faciēcia preteriti in ui habent supina: preter sex q̄ syllabas intelligunt. Per pla/placeo/ces: no/noceo ces: ca/careo/res: ba/valeo/les: pa/pateo/tes: do/doleo/les. Deinde declarat quomodo faciūt in supinis. dicens q noceo doleo placeo/ z valeo/ faciunt supinum in itum. Careo facit caritum vel cassum: pareo paritum. placeo placitum: doleo olitum: taceo tacitum.

Cum dat ui pateo dat passum/torreo tostum

¶ Dicit q pateo pates l3 faciat preteriti in ui tñ facit passum in supino. Torreo torres pro assare facit tostum in supino.

Pando pati pateo passum facere supino

¶ Dicit q pando pati. i. patior. z pateo pates faciunt passum in supino.

De tertia conjugatione.

Versibus his terna fozmatio fiet aperta

¶ In hac parte autor determinat de tertia conjugatione verborum. Et dicit q in sequentibus versibus tertia formatio. i. conjugatio fiet aperta. id est manifesta.

Ui vel ui vel di ri ci ni dat tertia gi ri

Li si bi pi pli pariter mi qui quoq; cum ti.

¶ Verba tertie cõiugatiõis aliqñ faciunt preteritũ in ui: vt tero trivi. aliq̃ in ui: vt strepo strepui. in di vt reddo/reddidi: in ri vt curro cucurri. in ci vt vinco/vici. in xi vt cingo/cinxi. ⁊ sic de ceteris.

cio eti. A breuis ante cio cum compositis facit eti

¶ Dicit autor q̃ verba terminata in cio a breui precedẽte faciunt preteritum in eci tã simplicia ꝙ composita. vt facio feci. reficio refeci.

Elicui preter cio cetera formant in xi

Elicui dat itum/ci vel xi transeat in ctum.

¶ Dicit q̃ hoc verbũ elicio facit elicitũ in supino. Li. i. facientia preteritã in ci vel in xi faciũt supinum in ctũ. vt facio feci factum.

Si presens tenet a tenit hic ⁊ vbiq; supina

¶ Dicit q̃ si presens tempus tenet a. vt facio. supina retinẽt a. vt factum. hoc intellige vbiq;. i. in oi coniugatione.

A si composita mutant in t dant e supina

¶ Dicit autor q̃ si cõpolita mutent a in i. vt ex in ect facio componitur infi cio: ergo supinũ tenet e. vt inficio infeci infectũ.

Ut probat in tio/sed debes vemere do go

¶ In hoc versu ponitur exemplũ regule precedentis cũ dicitur. Ut probat inficio. Deinde ponit exceptionẽ cũ dicit. Sed debes demere do go. Quasi dicat q̃ verba in do ⁊ go terminata excipienda sunt a regula predicta: q; non habent in supino sicut regula presupponebat. imo retinent illam litterã quã habet suũ simplex. vt ab occido occasum. qõ componitur ex ob ⁊ cado. ⁊ exigo exactum. qõ componitur ab ex ⁊ ago. deberemus enim dicere exectum et occesum.

dio di Dat di sumq; dio/gio gi dat itũq; supino

gio gi ¶ Dicit q̃ verba tertie cõiugatiõis in dio desinentia faciũt preteritũ in di et supinũ in sum vt fodio fodi fossum. Deinde dicat q̃ terminata in gio. faciũt preterituꝫ in gi ⁊ supinum in itũ. vt fugio fugi fugitum.

pio vi Dat pio semper ui/sine sepi sive cupiui

¶ Dicit autor q̃ verba tertie cõiugatiõis. desinentia in pio faciũt preteritum in ui. vt rapio rapui. sine cepi. i. excepto hoc verbo capio qõ facit cepi. ⁊ cupio cupis cupiui.

Ptum facit omne pio/sapio cupioq; remotis

¶ Dicit q̃ verba tertie coniugationis desinentia in pio quomodocumq; faciunt preteritũ faciũt supinum in ptum. vt rapio rapui raptum. et capio cepi captum. Deinde ponit exceptionem dicens. Sapio cupioq; remotis quia non faciũt supinum in ptum. imo sapio facit sapitum ⁊ cupio cupitũ Hoc magis declaret dicens.

De tertia conjugatione.

Dat sapio saput saptum/cupioq; cupitum
Dat peperi pario paritum partum ve supino
¶Sententia est clara.
Dat i siq; tio/sed vtroibet ss geminando

¶Autor dicit q; verba terminata in tio faciũt ss in preterito ꝛ sum in supino geminando ss in vtroq;:vt quatio/quassi/quassum.

Semper uo dat ui/debet struo cum fluo demi
Et pluo.de hinc utum producit dando supinum
fum fluxi/struxi structum/pluo ui dat ꝛ utum

¶Dicit q; verba tertie cõiugatiõis terminata in uo diuisas syllabas semper faciũt preteritum in ui diuisas syllabas:vt acuo/acui. Struo ꝛ pluo et fluo excipiunt. Postea dicit q; illa que faciunt ꝓteritũ in ui faciũt supinũ in utum penultima ꝓducta:acui/acutũ. Jdeo dicit. De hinc utum ꝛc. Ffluxi.i.qõ fluo facit fluxi in preterito ꝛ fluxum in supino:strui structũ.pluo dat plui in preterito ꝛ plutum in supino:anglice (to rayne)

Dat ruitum ruo siue rutum:nonnullaq; nullum.

¶Dicit q; ruo ruis facit ruitum vel rutũ in supino. Nõnulla.i.aliqua verba habent supinum:vt renuo renuiumetuo/metui.

Bo psi ptũq; facit/si littera longa prebit

¶In hac parte autor determinat de preteritis et supinis verboũ tertie cõiugatiõis.desinẽtiũ in bo precedente lra longa. Dicit ergo sic.Bo.i.verba tertie cõiugatiõis in bo terminatũ facit preteritũ in psi et supinũ in ptũ vt nubo nupsi nuptum.qõ est in vxorem duci.Et scribo scripsi scriptũ.

Cetera bi factunt/preter que de cubo fiunt

¶Autor dicit q; cetera verba tertie cõiugatiõis ter.in bo.s.q; nõ habẽt vocalem lõgã ante bo faciũt preteritũ in bi:vt bibo/bibi:preter illa que deriuãtur a cubo/cubas:que faciũt ꝓteritũ in ui:vt incubo.bis:incubui incubitũ.

Et ui psi faciant per itum bo cuncta supinant

¶Dicit q; ola verba tertie cõiugatiõis i bo desinẽtia faciũt supinũ in itũ vt bibo bibitũ:nisi faciãt ꝓteritũ in psi:q; faciũt supinũ in ptũ:vt scriptum.

Dico preueniat vocalis longa/facit xi

¶Autor dicit q; verba tertie cõiugatiõis desinentia in co habẽtia vocalẽ longam ante.co faciũt preteritũ in xi.vt dico/dixi:duco:duxi.

Dico preueniat n vel s immediate. co ci
N vel s abiicitur/hec ci facit illa facit vi co ui
Hinc vinco vici sunt testes crescoq; creui

¶Dicit q; verba tertie cõiugatiõis habẽtia n vel s ante co abiiciũt n et s in preterito. Et illa que habent n faciũt ci:vt vinco:vici.ꝛ illa que habẽt s faciunt ui.vt cresco creui. Jdeo dicit.Sũt testes crescoq; creui.

Excipe conquexi didici compesco poposci

¶Autor dicit q hec verba excipiunt a regula p̄dicta. s. cōquinisco q̄ debeat facere cōquinui t facit cōquexi. i. inclinare capite t sic de aliis.

Hec sunt verba quibus inceptio significatur

Et que preteritis caruerunt atq; supinis

¶Autor dicit q etiam verba inchoativa excipiunt ab illa regula. Et vel s abijcit. q̄ carent preteritis t supinis: vt calesco calescis.

Glisco preteritum conquexi tolle supinum

¶Quasi dicat q glisco glisces caret preterito: et cōquinisco caret supino.

Ici preteritum prebens ico migrat in ictum

¶Dicit q ico habet ici in preterito et ictum in supino. i. q̄ cutio.

Preteritum parco dat parsi siue peperci

¶Dicit q parco facit in preterito parsi siue peperci.

Xi vel ci dat itum/ui tum facit/excipiasq;

Excipienda docet que dat ueo nozma secunde

¶Autor dicit q verba tertie cōiugatiōis facientia preteritū in ci vel in xi faciūt supinū in ctū: vt vinco/vici/victū: et dico dixi dictū. Deinde dicit q verba tertie cōiugationis facientia preteritū in ui mutant ui in tū: vt creuo creui cretū. Ponit exceptionē dicēs. Excipias illa verba que faciūt preteritū i ui. que norma scōe cōiugatōis terminata i ueo docet excipiēda. Unde si vis videre ea que excipiunt habeas recursum ad illā regulā in scā cōiugatiōe positā que incipit. Dat ueo ui per tum t̄.

Dant in itum disco compesco posco supina

¶Quasi dicat q posco facit poscitum: compesco compescitū. t disco discitū. t hoc fm̄ artem t non fm̄ vsum.

Dat parsit parsum de se nullumq; peperci.

¶Autor dicit q q̄ parco parcis facit parsi in preterito: facit parsum i supino. q̄ facit peperci in preterito caret supino.

Do si. In si do vertit/si per se longa przibit

Ante do vocalis cu si stri ce peq; remotis.

Hec faciunt cudi stridi cessiq; cecidi

Nullum sido gerit/quod turpe sonat fit in edi

Nulla supina gerens cessi creat si sidi duplex

¶Dicit autor q verba tertie cōiugatiōis desinētia in do mutāt do in si in p̄terito si habeāt vocalē naturaliter lōgā āte do: vt ludo lusi. ledo lesi. Deinde ponit exceptionem dicens. Cu si stri ce peq; remotis: verba que intelliguntur per has syllabas: scilicet cu vt cudo/cudis/cudi: si vt sido/sidis/caret preterito t supino. Ideo dicit. Nullum sido gerit: stri vt stridо/stridi

ce vt cedo quod aliquando facit cessi: et aliquando cecidi. Illud quod turpe sonat. scilicet quod habet turpem significationē fie in edi: vt pedo pedis pepedi: et caret supino. Ideo dicit. Nulla supina gerens. Deinde dicit q cedo cedis cessi debet scribi per ss duplex.

A do compolita formabunt di geminata.

¶ Autor dicit q cōpolita a do das que sunt tertie coniugationis facilis preteritū in di geminando vltimam syllabam: vt reddo reddis reddidi.

His iunges prendo/dypthongus si tibi prebet.

¶ Autor dicit q hoc verbum prendo iungitur cum predictis: quia geminat preteritum. Deinde dicit q verbum terminatis in do habens dyptongon ante do facit si in preterito.

Ante do si veniat i vel u simul n mediante
In di pretereunt: sed in his n demitur ante

¶ Autor dicit q verba tertie coniugationis desinentia in do habentia i vel u ante do n mediante faciunt preteritum in di mutando do in di sed n remouetur: vt fundo fundis fudi. findo findis fidi.

Tu geminas tundo tutudi dat sumq supino

¶ Autor excipit hoc verbū tundo quod geminat preteritum et facit tutudi et dat sum in supino. vt tusum. tundo est percutio.

Dat tundo tutudi donat tondere totondi
Tondeo dat tonsum: sed prebet tundere tusum.

¶ Dic ponit differentiā inter tondo et tondeo. Littera est clara.

Ante do dipthongus productaq littera vel que
Do dedit/aut i vel u super n/prendoq patescunt.
Nil aliud mutans prebet per cetera di do.

¶ Autor explicat ea que dixit de verbis terminatis in do: vt alia inferat regulā. Et dicit q habentia dypthongū ante do: vt claudo: z litteram subducta: vt ludo: et illa que componunt ex do das: vt reddo: et illa que habent i vel u ante do n mediante: vt scindo et fundo: et hoc verbū prendo prendis patescunt. i. manifesta sunt: vt supra. Deinde infert regulam dicens q alia verba in do terminata prebent di in preteritum: nil aliud mutando nisi do in di. vt scando scandi.

Diuido si demas et que fiunt geminanda.

¶ Dic ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Tu demas. i. excipias hoc verbū diuido qđ habet diuisi: et illa verba que geminant preteritum vt cado cadis cecidi/tendo tetendi/pendo pependi vel pendi.

Do sum prebet in his. exceptis a dare natis
Illa supinantur per itum quotiens geminantur
Abscondo dat itum geminās di non geminans sum

De supinis i do.

¶ Dicit autor q in his verbis predictis do mutatur in sum formando supinū: vt ludo lusum. dando dus sum. divido divisum. Deinde ponit exceptionem dicēs. q derivata ab hoc verbo do das excipiuntur: qm̄ iste supinantur in tū quotiens geminantur vt reddo reddis reddidi redditum. Deinde dicit q abscondo facit absconditum vel absconsum: absconditus quando facit abscondidi/absconsum quando facit abscondi.

N quibus eripitur penultima si vevtiatur
Addit⁹ s duplex si longa sit s tibi simplex

¶ Dicit autor q xta tertie ꝓiugationis dbus n eripit in preterito si penul. preteriti vevtiet geminat s in supino. vt scindo scidi scissi: t si penultima sit longa facit supinū in sum ꝑ simplex o: vt fundo fudi fusum.

Dat passum pando sudducit n s geminando.

¶ Dicit q pando dis. removet n in supino et gemmat s t facit passum.

Pandi pati pateo passum fetere supins.

¶ Dicit q pādo pasi patier eris. t pateo/tes. facit in supino passi/sū.

Dat tendo tensum tum quedam compositozum.

¶ Dicit q tēdo is. facit tētī i su. t quedā ꝓpositoꝝ faciūt tū. vt pēdo is

Edi donat edo sum donans stumq; supino.
Nec sua composita cogunt geminare supina.

¶ Autor dicit q edo es est facit edi in preteritoret esum vel estū in supino. ex hoc sua cōpōsita non cogūt duplicare supina. Vñq; pro q ambedat ambesum. comedo comestum. Ideo subditur versus sequens.

Nāq; dat ambesus esum comedoq; comestum.

¶ Iste versus patet ex precedentibus.

So si. **Si facit r go nili sint a rego nata: sed in ui.**
Cetera sunt: pun/pan/te/tan: sed demas et a fran
Nec cum compositis dat gi tribus a lego demptis.
Nec intelligo diligo negligo que faciunt xi.

¶ In hac parte autor determinat de preteritis t supinis verboꝝ desinēt tū in go dicēs. q verba desinētia in go habētia r ante go faciūt preteritū in si: vt tergo tersi. mergo mersi. nisi sint nata. i. derivata a rego. Sed cetera que nō habēt r ante go faciūt preteritū in xi: vt tego texi. Sed excipiunt pūgo/lego/pāgo/tāgo/ago t frāgo: que cū eoꝝ ꝓpositis faciūt preteritū in gi. Excepto tribus cōpositis a lego: que faciūt xi. vt in texui.

Preteritum triplicat et tensum pango pactisti
Dat pepigi panxi dat cantus iungere pegi.

¶ Quasi dicat q pango pangis habet triplex preteritū t triplex significatū. Nā aliqñ stat pro facere pactū: t tūc facit pepigi. Aliqñ facit panxi vbi stat ꝑ cantare. Et aliqñ stat q ligere: t tunc facit pegi. vt Ouidius

et ueruis compegisti me.

Tango facit tetigi:sed ago ⁊ frango dat egi

¶Dicit q tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago et frango faciũt preteritũ in egi. vt egi fregi.

Preterito duplici duo significat/stimulando

Pungo facit pupugi/punxi punctos numerando

¶Dicit q pungo gis significat duo. i. habet duas significationes duplici preterito. i. ẽm duplex preteritũ facit pupugi stimulando. i. qñ stat pro stimulare facit punxi qñ stat ꝓ punctos numerare.

Vego degi dabit/que dat rego xi lociabit

¶Dicit q hoc verbũ vego degis ꝓ vincere facit vegi in ꝑterito. Deinde dicit q derivata a rego regis facilit ꝑteritũ in xi. vt dirigo direxi.

Vans go si sum dat/per ctum gi xiq; supinant

¶Dicit q verba tertie cõiugationis ꝑteritia i si supinant in sum. vt tersi tersũ. Et preteritia in gi vel in xi supinãt in ctũ. vt legi lectũ. texi tectum.

I vel a si ꝓcit venit n mediante supino.

Sempet n eripitur/xin tin ⁊ an eripiantur

¶Dicit q verba tertie cõiugationis i go desinentia habẽtia i vel a ante go n mediãte: semꝑ n eripitur i supino. vt fligo gis. ifligi ictũ. i frãgo gis. fregi fractũ. Excipiũt verba intellecta per has syllabas: videlz cin vt cingo. tin vt tingo. an vt ango. qi retinẽt n in supino. i hoc declarat i sequentibus

A retinent ango cingo tingoq; supino

Et plango iungo planxi ctum degoq; nullum

¶Dicit q ista verba retinẽt n in supino: iz habeãt i vel a ante go. n mediãte: vt ango anctum: cingo cinctũ: tingo tinctũ. plãgo planctũ. pango pãxi panctum. dego degis nullum habet supinum.

Dat fixi fixum sed dic de fingere fixum

¶Dicit q figo figis fixi facit fixum in supino: et fingo fingis facit fictum.

Ho xi ctumq; facit dat ui lo ni geminetur

L ibi tũc per li lo ꝓterit excipe vulsi/vel velli

¶Dicit q verba desinẽtia in ho faciunt ꝑteritũ in xi et supinũ in ctum. vt traho traxi tractũ. Deinde dicit q desinẽtia in lo non geminantia i ꝑterẽt in ui diuisas syllabas. vt colo colis colui. Notanter dixit. Ni geminetur i. ꝓbi scz quo l geminat tunc lo mutat in li formando ꝑteritũ. vt vello vellis velli. ubi excipitur in quantũ facit vulsi.

L duplex repetit mutã li mutat ꝓcibit

¶Dicit q qñ verbum in lo terminatum duplicat l muta precedente i existente in principio prime syllabe: tunc illa muta geminatur in ꝑterito: vt fallo fefelli. pello pepuli.

Tollo tuli pſallo pſalli/dat ſalloq; ſallt

¶ Auto: dicit q̄ modū exceptionis q̄ ſtia verba tollo pſallo et ſallo licet geminant l in preſenti ⁊ habeant nutā in principio prime ſyllabe: tamen non geminant preteritum.

L ſimplex dat tum/ſed ſum geminata ſupino.

¶ Dicit q̄ deſinentia in lo per ſimplex l faciunt ſupinum in tum. vt colo cultum: ſed habentia duplex ll faciunt in ſum ſupinum. vt fallo fefelli falſum. pello pepuli pulſum.

Tum vel itum dat alo caret omni malo ſupino
P ſallere nolo caret/alienum dat tibi tollo

¶ Ponit exceptionē dicēs q̄ alo alis dat altū vel altum in ſupino. Malo caret oi ſupino P ſallere. i. pſallo ⁊ nolo carent ſupino. Tollo tollis dat tibi alienum ſupinum: videlz ſublatū ſuſtuli a verbo ſuſtero.

Mo: ui **Mo dat vi dat itum: premo preter emoq;/ſed ſilia.**
Excipias quibus eſt per ſe penultima longa
Nam ſi preterito tunc reddunt ptūq; ſupino

¶ Dicit q̄ verba deſinentia in mo faciūt preteritum in ui vt tremo is: tremui preter emo ⁊ premo de quibus ſtatim dicet. Sed excipias illa verba quibus eſt per ſe penultima longa que faciūt preteritū in pſi: ⁊ ſupinū in pſum: vt premo premis prompſi promptum.

S geminando ſi ſum premo/emo mi dat ⁊ emptum

¶ Dicit q̄ premo facit preſſi in preterito et preſſum in ſupino geminando s. Emo emis facit emi in preterito et emptum in ſupino.

No vi. **No dat vi g vel o ſi preſit et a cano nata.**

¶ Dicit q̄ deſinētia in no g vel o p̄cedente faciūt preteritū in ui vt gigno is: gignui: ⁊ pono poſui. Et nata. i. deriuata a cano: vt precino precinui.

Ante no pſi facit m/preter cano cetera vi dant.

¶ Dicit auto: q̄ habētia m ante no faciūt preteritum in pſi: vt contemno cōtēpſi. Cetera vero ā nō poſſunt cōtineri ſub regulis p̄dictis faciunt preteritū in ui: vt ſterno ſtraui: preter cano q̄ facit cecini

Dat lino lini vel liui deinde itum dat

¶ Dicit auto: q̄ lino habet duplex preteritū: videlz lini ⁊ liui: et non eſt in vſu in ſimplicitate: ſed in cōpoſitione ita: videlz oblino oblinis.

No per vi dat itum/nīſi natis a cano/nam tum
N precedit in his. pſi ptū dat. viq; facit tum

¶ Dicit auto: q̄ verba tertie cōiugatiōis deſinētia in no faciētia p̄teritum in ui faciunt ſupinū in itū: vt gigno gignui gignitū. Nine natis a cano. i. verbis deriuatis a cano cinis: nā n precedit in his deriuatis a cano: vt precino precinui precentū. P ſi ptū dat. i. facientia preteritum in pſi dant

Pinsum in ptis: vt cresco cretum cretus. Vbi facit tū. i. facientia pue
nientia in ui facūt supinum in tū. vt sterno stratui stratum

Po dat ui dat itum vtens e ſi precedentium pi **Po ui.**

Demq; remota facit: pli cetera demq; dederē

Dicit q verba desinentia in po e breui precedenti facūt preteritum in
ui. supinum in tū vt strepo strepui strepitū. Si vero in ſit ante po mu
tetur in pe. vt rumpo rupi. et supinū facit ruptū. Cetera
vero que e non habent e breuem nec m ante po. faciunt preteritum in pſi
et supinum in ptum vt repo repſi reptum.

Dat linquo liqui/coquo coxi ctum dat vtūq; **Quo**

Dicit q linquo linquis facit liqui in preterito. et coquo coxi. vtrumq; fa
cit supinū in ctum vt lictum et coctum.

Ro ui tūmq; facit/ge cur excipienda ver vq; **Ro ui.**

Dat ſi ſtumq; gero delut vro/curro cucurri

Cenſum/ri vel ſi verro verſūq; ſupino vrſi

Dicit q verba desinētia in ro facūt preteritū in ui. et supinū in tū: vt tero
trui trū. Excipiēdo verba hellenā q hos syllabas: videlz ge. l. gero. cur
ro. ver. l. verro. vi. vro: ſi facūt preteritū et supinū vt patet literatē.

Quero quelitū: queſitum redde ſupino

Sero compoſita ſerui ſertumq; dederē

Sero ſic formāt & conſero vtq; ſitum dat

Vt fero formauit ptius & ſenſum duplicauit

Cōpoſita a sero serio faciunt preteritum in ui et supinū in tū. Ideo dicit
sero sic formāt et conſero conſerui cōſitū. Ideo dicit. Et cōsero vtq; ſitū
Deinde redit ad ſi huius ponendo regulā de sero seris. et dicit. Sic
fero formauit ptius et ſenſum duplicauit. Quasi dicat q sero serio ante
ſint compoſita formauit preteritū sic vt dicit esse in rui et in ui. vt sero
rui et ſeui. et generat preteritū supinum et ſignificatū. Hā inquantū facit
ſeui fiat pro inferere. et inquantū facit rui fiat p ſeminare.

Do ſiui ſitumq; facit: ſed deme capello **Do ſiui**

Quod ſi ſitumq; tenet ſic vſo ſicq; facello

Dicit q desinētia in so facūt preteritū in ſiui et supinum in ſitū: vt lacef
so lacefſis lacefſiui lacefſitū. Sed deme. l. excipe capeſſo qō facit capeſſi
in preterito et capeſſitum in supino. Viſo vſis. et faceſſo faceſſis ſic. l. ſimili
ter faciunt. et ſunt verba deſideratiua.

Pinſo preteritum per ui formando dat ſitum

Dicit q pinſo pinſis facit pinſui in preterito et pinſitum in supino.

Ante to e ſtentens in xi to mutat in xum **To xi.**

Dicitur q desinentia in to e precedente mutant eo in xi in preteri-

to ꝛ cto in ſum in ſupino. vt flecto flexi flexum.

Datq; rui pecto pariter ꝛi ſit quoq; necto.

¶ Dicit ꝙ pecto facit pexui in preterito vel pexi. ꝛ ſimiliter necto.

Ante to verba duo retinent e adiq; ſupino

Hebet ui ſterto/ſi formant ſum quoq; verto

¶ Dicit ꝙ duo verba habent e ante to. vt ſtereo ſtertis. ꝛ verto vertis. ſtertito facit ſtertui in preterito ꝛ caret ſupino. verto facit verti in preterito. ꝛ verſum in ſupino.

E duo coripiunt quoq; peto vi facit ꝛ tum

Et geminando ſui formant meto deinde facit ſum

¶ Dicit autor ꝙ duo verba habent e breuem ante to. ſcz peto ꝛ meto. peto facit petiui in preterito ꝛ petitum in ſupino. Meto facit meſſui in preterito ꝛ meſſum in ſupino geminando e.

Dat ſi ſum mitto ſtamen s geminando ſupino

¶ Dicit ꝙ mitto mittis facit miſi preterito ꝛ miſſū in ſupino geminādo ſ.

Dat ſino ſtatui ſi tranſeat atq; ſtatutum

Et ſi ſit neutrale ſiſti nullum ve ſupinum

¶ Dicit ꝙ hoc verbum ſino ſinis ſi tranſeat. i. ſi eſt trāſitiuū facit ſtatui in preterito. ꝛ in ſupino ſtatutum. Et ſi ſit neutrale. i. neutrū abſolutum, facit ſiſti in preterito. ꝛ caret ſupino.

Uo vi L vo ꝓcuentiens de vo ui formant ꝛ utum

¶ Dicit ꝙ habentia l ante vo faciunt preteritum in vi mutando vo in ui. ꝛ ſupinum in utum. vt volo volui volutum.

Longaq; precedens vocalis ꝛi facit ꝛctum

¶ Dicit ꝙ verbum habens vocalem ante vo facit preteritum in xi. vt vivo vixi. ꝛ ſupinum facit in ctum. vt victum.

Fo vi Fo vat vi ꝛtum. nexo texo quoq; textum.

¶ Dicit ꝙ deficientia in xo faciunt preteritum in xui. vt nexo nexui. texo texui nexo facit nexum in ſupino. ꝛ texo facit textum.

De quarta coniugatione.

Poſt predicta vide que ſit formatio quarte

¶ In hac parte autor determinat de preteritis ꝛ ſupinis verborum quarte coniugationis. Et primo cōmunat cū precedētibus dicens. Poſt predicta vide que ſit formatio quarte.

Ui vel ui vel ii/ſi/li/ui/xi/quoq; pſi dat

¶ Autor ponit generaliter oēs terminatiōes preteritoꝝ verboꝝ quarte cōiugationis dicte. Quarta coniugatio dat in preteritis has terminationes. vi delz in ui vt audio audiui. vel in ii vt ſallo ſalui. vel ſi vt ſallo ſalſi. velui vt repperio repperi. ſi vt ſenſio ſenſi. xi vt vincio vinxi. pſi vt ſcripio ſcripſi

ui:vt venio venire sum compositum:vt inuenio inuenī.

Dat cio pī quotiens n̄ p̄cedit hac sine dat sī. Cio ri

¶ Dicit q̄ verba quarte coniugationis desinentia in cio n̄ precedente ſ̄ faciūt p̄teritū in ui:vt vincio vinxi. Hac sine dat ſ.i. desinentia in cio ſ̄ hac littera ſ̄ dant ſī in preterito.vt farcio farſi.

Non sine compositis debent dissyllaba demi

Per facium fui:sic formant sanxio sanxi.

¶ Ponit exceptionē a regula predicta dicēs.q̄ verba dissyllaba.i.duas ſyllabas in cio desinentia debēt demi.i.excipi non sine cōpositis:q̄ etiā cōposita excipiunt.hec enī facilis in ui:vt scio scīui.nescio nescīui. Deinde dicit q̄ sanxio sic formet preteritū:quia facit sanxiui vel sanxi.

De verbis quarte que dat cio dicta notate.

¶ Epilogando dicit magister. Decet notare de verbis quarte coniugationis terminantibus in cio:et illa que dicta sunt: quia dicit q̄ sufficiens ter dictū est. Debuit dicit q̄ sunt notanda ea que dixit.

Cetera preteritū vocem fecere per ui.

¶ Autor dicit q̄ alia quarte cōiugationis que nō p̄ius continentur in regulis p̄dictis faciunt preteritum in ui:vt audio audiui.seruio seruiui.

Sed legem cassant hanc cassus et inde creata

Haurio sentio sepio ſī dant/ui cambio vel plī

Dat veni venio sic que composita ab illo

Dat salio salui salīs quoq; sine saliui.

¶ Autor ponit exceptionem a regula predicta dicens.Cassus.i.verba intellecta per has sex literas contentas in hac dictione cassus.cassant.i.destruunt hanc legem.i.regulam predictam. Per c/intelligitur cambio/cambiui:quod facit cambsī vel cambiui.per a/haurio/hauriō/hausī.per ſ/sepio/sepsī.per ſ/sentio/sensī.per u/venio/veni:et eius composita:vt reuenio/reueni.per a/salio/salui/salīs.vel saliui:sed tunc non excipit. Hoc etiā intelligitur de compositis eorum:vt exhaurio/exhausī. Et ideo dicit. Et inde creata.

Queq; parit pario simul eripiantur et aio.

¶ Dicit etiā q̄ illa verba que pario parit per cōpositionē debēt excipi a regula supradicta:q̄ nō faciūt in ui:immo faciūt sicut statī dicet. Et hoc verbū aio ais excipit:de quo habetur doctrina in capitulo de enormibus et defectiuis. Nota q̄ pario/paris in simplicitate est tertie coniugationis.in compositione vero quarte:vt reperio

A pario dant nata ui nisi quod reperire

Comperioq; perī faciendo preterierue.

¶ Autor dicit q̄ derivata a pario/paris:faciūt preteritū in ui:vt aperio aperui.nisi cōperio q̄ facit cōperi et cōperī.reperio reperi.

In xi preterita per tum fecere supina.

¶ Dicit q facientia preterita in xi faciūt supina in cū. vt vincio vinxi vinctū.

L preeunte vel r si tum facit his sine dat sum

¶ Item dicit q facientia preterita in ll vel r faciūt supina in sū vt farcio farsi farsum. & fallo fefelli falsum. Facientia vero preterita in ll finita his ffio scz l vel r. faciūt supina in sum. vt sculpo sculpsi sculptum.

Excipias haustum dans haurio septo septum

¶ Dic autor ponit exceptionē a regula predicta dicta. q haurio et sepio li faciūt preterita in si ab exceptum: q haurio facit hausi. & sepio sepsi. supinum.

Ut venio sic dant ab eo venientia ventum

Et quicquid parit parto & preeunte facit tum

¶ Dicit q venio et eius composita supinantur in tum. Et compositi de pario faciunt tum & preeunte.

De supinis i itis

Jui preteritum semper transfertur in itum.

¶ Dicit q facientia preterita in ui faciūt supina in itū. vt audiui auditū.

Dat salto saltum dum ui facit excipiendum.

¶ Dicit q ab salio facit salsi vel salui in preterito: facit salsū in supinum et quando facit salsi facit salsitum et tunc non excipitur.

A quibus eripitur duo deme supina sepultum.

Quod sepelire facit amicire figurat amictum

¶ Quia superius dixit facientia preterita in ui faciūt supina in tū. Ideo dicit ponēdo exceptionē de illis verbis sepelio & amicio que ab debent facere sepelitū et amictū: abiciunt i et faciunt sepultum et amictum.

A queo composita vel eo breviare supina

Constat. et ambitum non corripit ambio solum.

¶ Quia superius dixit q facientia preterita in ui faciūt supina in tum penultimā producendo. Modo ponit exceptionē de compositis ab eo ire et queo quis dicens q corripiūt penultimā supini: vt nequeo nequiui ne quitum: et transeo transiui transitū. Sed hoc verbum ambio ambis non corripit: imo producit penultimā supini: vt ambio ambis ambiui ambitum. Et si obiciatur de hoc verbo superbio superbis quod producit penultimā supini. Dicatur q non est compositum de super et eo sed est derivatum de superbus superba superbum.

¶ De preteritis et supinis verborū deponentalium.

Si reperire cupis et deponente supina

Actiuam finge vocem formaq per illam

Sicut letatum veritum sed plurima verba

Illa creant aliter/probat hoc ratus atq; misertus

¶ Supra scriptor nos docuit formare preteritū ⁊ supina verboꝝ cū nat nos ⁊ neutroꝝ. Hic aūt intendit determinare de supinis verboꝝ deponē cōiugatione ac supinis verboꝝ habentiū passiuā vocē ⁊ dicit. Si tu cupis re perire supina ex deponentali verbo vbicūq; fingere vocē actiuā et suppo nere qō habeas verbū in o terminatū ⁊ formare preteritū ⁊ supinū ꝑm illā vocē actiuā: et reperto supino illius verbi actiue vocis immediate habe bis supinū ꝙbi deponētis qō ille est. Ex quo quidē supino ⁊ ꝙbo sum es fui poteris supplere preteritū illi⁹ verbi deponētis. De hoc aūt ponit exēplū dicēs. Sicut letatū veritū. ꝓpelusponam⁹ q̄ inueniat leto/tas. hoc tale verbū leto/tas. faceret letaui ꝑ illā regulā. Bis in ꝑterito ui. ⁊c. et faceret letatū in supino ꝑ illā regulā. Regula que formā. ⁊c. Ex quo sci re possum⁹ q̄ letatū est supinū huius verbi leto/tas letaris: ex quo supino et verbo sum es est supplet ꝑteritū ꝙbi videl3 capiēdo participiū preteriti ꝙle ab ipo supino derivatū: vt dicēdo letat⁹ fū vel fui. Sic. possum⁹ dicere de veruī ꝑ illā regulā. De veo deq; geo leo vel queo vel neo dicta. Sufficiūt i ui diuisas. ⁊c. ⁊ ei⁹ supinū veritū ꝑ illā regulā. Que dāt preteri ta ꝑ ui carere supino. Bi faciūt in itū. Eodē mō ꝑ cetera dēcurrendū est. Sed plurima ꝙbā excipiunt que aliter faciūt supina ꝙ dicta est. ꝓpo dat hoc ratus atq; miserē⁹. Fingam⁹ q̄ reo res reperisti: ei⁹ preteritū fa ceret reui ꝑ illā regulā. De veo deq; geo. ⁊c. et supinū reitū vel carereī. Et sic deberem⁹ dicere q̄ in preterito de reo: faciet reuitus fū. vel fui. que carerem⁹ tali preterito: sed qꝝ facit rat⁹: iō excipit. ꝓpterea fingam⁹ q̄ inueniat misereo/misereris. eius preteritū faciet miserui ꝑ illā regulā. De veo deq; geo. ⁊c. et supinū faciet misertū. Et ꝑ ꝙs misereor faciet misertus sum vel fui. Et quia facit misertus sum vel fui: ideo excipitur.

Dat fateor fassum nullum liquor medeorq;
Et vescor cum reminiscor illis adiungere debes.

¶ Dicit q̄ fateor facit fassum: deberet enim facere fatitū fingendo vocē actiuam. Deinde dicit q̄ liquor/risteī medeor mederis: vescor vesceris: ⁊ reminiscor nullum habent supinum.

Per circūloquium non seruant preteritorum.

¶ Quasi dicat q̄ predicta verba carēt supinis ex eo q̄ non seruāt circū loquium preteritoꝝ. i. carent suppletione preteritorum: qm̄ carēt supinis quibus deficientibus necessario deficit suppletio preteritoꝝ.

Discē supina dare per deponentia terne.

¶ Magister dicit. O lector discē dare supina ex verbis deponētibus ter tie coniugationis non seruantibus regulam predictam: videlicet. Si re perire cupis. ⁊c. Hec patent in sequentibus.

de depo nētibus tertie cō iugatio/ nis.

Gressus commentus fruitus fretusq; profectus
Et fretus lapsus nactus quoq; pactus adeptus
Ultus et iratus oblitus functus et vsus

Questus complexus nisus vel dicito nixus.

¶ Autor dicit q̄ ista que in ista ponuntur nō formātur fm vocē ficta: vt deiz gressus ge gradior. nō deberet facere gressus flecta voce activa sed gradio. q̄ regulā. Dat dī ſſus dio. Locē modo discurrendū est p cetera. Et si aliquis reperiss que formant fm vocē ficta: dicas q̄ de ipsis est doctrina t non excepior: vt iracus quod venit ab iraſcor: fingamus vocē actiuam ſcz iraſco: faciet iraui per illam regulam. R vel a abſciatur: et faciet iracum: per illam regulam. Et ſic tum facit. Ideo patet q̄ non excipiuntur ſed est doctrina. Commentus venit a comminiſcor. Fruitus fructus. t fretus a fruor. Profectus a proficiſcor. Ausus ab audeo. Oblitus ab obliuiſcor. Functus a fungor. Usus de utor. Questus de queror. Complexus de complector. Nixus et nisus de nitor.

Oritus et oriturus dic moritus et moriturus.

¶ Autor dicit q̄ orior t morior ēt ſint tertie vel quarte ꝓiugationis: habent preterita iuxta tertiā ꝓiugationē: vt ortus sum/et mortu⁹ sum. Participia vero futuri ejus iuxta quartā: vt oriturus et moriturus: penultima correpta: quam deberent producere q illā regulam. In ui preteritum.

Hinc experrectus faciunt loquor et sequor utum

¶ Autor dicit q̄ expergiſcor facit experrect⁹ sum. loquor loquutus sum. sequor ſequutus sum.

Dat tutum tueor/tuitum tuor ambo tueri.

¶ Autor dicit q̄ tueor facit in ſupino tutum. tuor facit tuitum. ſed ambo faciunt tueri in infinitiuo modo.

Dat nalcor natum. dat mensum metior. ortum
Ordior. et passum patior. potiorq̄ potitum.

Sententia est clara in textu.

Credo q̄ exosus verbo caret atq̄ perosus.

¶ Autor dicit q̄ est opinionis q̄ exosus quod idem est q̄ odio habens vel perosus quod idem est: carent verbo. id est a nullo verbo derluntur. licet sunt nomina et non participia: tamen super hoc possunt fieri questiones quas ad presens pretermitto.

Capitulum sextum de defectiuis et anomalis.

Donatum sequere per verba fruentia lege.

¶ In isto capitulo autor intēdit determinare de verbis defectiuis et anomalis. Et primo dicit q̄ tu debes sequi donatū per verba fruentia lege. i. regula. Quasi dicat q̄ tu debes variare verba regularia sicut donatus insinuat. Iam de verbis irregularibus dabo tibi doctrinam: vt patebit in sequētibus.

Dic duc fac et fer et que componis ab illis.

¶ Dicit q̄ ista verba dico/cis. duco/cis. facio/cis. ⁊ fero/fers sūt irregularia in prima voce imperatiui: q̄ deberemus dicere dice/duce/face/⁊ fe re: sed dicimus dic/duc/fac/et fer. Et forte hoc ad differētiā gē et dei huius dico dice/fera fere. et abiit huius duc et fac. Similiter dī dicendum de compositis eorū: vt benefacio. cis. imperatiuo modo benefac.

Cum facit a vertit in i verbi regula seruit.

¶ Autor dicit q̄ facio/cis. q̄n mutat a in i in ꝓpositione: tunc regula ꝑdicta seruit sibi. i. q̄n irregulariter declinat: vt inficio/cis. impatiuo mō infice.

In ui preteritum de se dat tempora quedam.
Syncopat. hinc deme dissyllaba: quodq; fit inde.

¶ Dicit q̄ preterita in ui terminata syncopāt quedā tpa data de se. i. ab suis vocibus ab ipso deriuatis. Verbi gra. Preteritum huius verbi amo inde facit amaui: et ab ipso derivat amauisti q̄ aliqñ sincopatur: et dicitur amasti pro amauisti: et sic de similibus. Sed notanter dicit. Tempora quedā: q̄ nō oia syncopant: sed aliqua. Recte debemus syncopare nisi reperiant ab autoribus sincopata. ✠. Syncopa si fuerit veterū vestigia seruet. Deinde ponit exceptionē dicēs. Hinc deme dissyllaba. i. preterita duarū syllabarū: et illa que ab eis deriuant: q̄ talia nō patiuntur syncopā: vt neo nes nevi nevisti. deneo deneui deneuisti.

Inuenies nosti flesti flasti quoq; scisti

¶ Hunc autor ponit exceptionem a regula predicta dicens q̄ preterita in ierā posita licet sint dissyllaba. i. duarū syllabarū in prima persona: tamen inueniuntur syncopata. Exemplum: vt pro novisti nosti. pro flevisti flesti. pro flavisti flasti. et pro scivisti scisti. ꝛc.

Cum verbum quod habet quarto casu sociari
Participans tempus dare preteritum videamus
Et careant illo que non licet addere quarto
Preteritum verbi damus istis participantis
Sunq̄ preteritum nunq̄ vel raro supinum.
Ambigo compesco disco posco tremo gtisco
Lambo vel lingo metuo timet vrgeo caluo
Linquo vel fugo paueo fugit horreo scando
Mando cum scabo scalpo coniungito cerno
Accusatiuis tamen hec poscunt sociari.

¶ Autor dicit q̄ verba que habēt ꝓstrui cū actō q̄ naturā propriā possūt habere participium preteriti tpis: ez in passiuis eorū: et per consequens eadē possunt habere supinū: vt amo amatū. amor amatus sum. Illa vero que nō possunt vel nō habēt cōstrui cū actō carent preterito ege participio: vt seruio seruiuimus enī reperit seruitus sum. Tamen aliqua sunt que

(licet possint construi cū actō casu nō habent preteritū participij nec habent supinū: et si habēt raro hoc pingit. Et ista sunt que in ista numerantur: scz ambigo/cōpesco. &c. Et quidem verbis cū aliqua sint ambigua vel obscura solū declarabo. Ambigo pro dubitare. Compesco. i. constringere. Calno. i. decipere. Bugo (to poke) Beando (to dymbe) Wendo. i. cornedo. Beabo (to dawe) Scalpo idem est.

Dices de neutris q̄ raro participantis
Seruant preterita sed multis adde supina
Dicq; fere cuncta per rus formare futura.
Inde tamen tollis ea que carere supinis.

Dicit q̄ neutra raro habēt preteritū participij. i. preteritū q̄ fecit exemptione participij. & huius verbi sum es: sed multa habent supina: vt famulo seruitum/obedio obeditum. & fere ofa habent participiū in rus: vt futurus/obediturus. Cū excipiuntur ea que carent supinis que etiā carent participijs in rus. Ideo dicit. Inde tñ tollis. &c. Que aūt sūt illa neutra que habent preteritū et non supina declaratur vt infra.

Preteritum neutra dant hec. desuntq; supina
In rus par ratio facit illa carere futuro
Eluo sterto mico rudo stridio strideo psallo
Conquexi parco predictis annumerabis
Ut docui iunge preter sex neutra secunde
Sex retinent neutra pla/no/ca/va/pa/doq; supina

Dicit q̄ ista verba eluo/as. sterto/tis. & ola supradicta habēt preteritū: vt eluo eluaui. sterto stertui: sed nō habēt supina. ideo carēt participijs in rus: q̄ participia in rus formant a supino/quo deficiēte nō possunt formari. Et hoc est qđ dicit. In rus par ratio. Deinde dicit q̄ verba neutra scđe pingationis: vt docui supra in scđa pingatione dicit. Predictis q̄ carēt supinis & participijs in rus: vt egeo egui. supinis caret. Excipiuntur sex que habēt supina. Iō dr. Preter sex. Et hec sex intelligunt q̄ sex sillabas positas in vltimo versu. scz pla. i. placeo/ces/cui/placitū. no. noceo/ces/cui/nocitū. cq. careo/res/caui/caritū/vel cassū. va. valeo/les/valui/valitū. pa. pateo/tes/patui/passum. do. doleo/les/dolui/dolitum.

Audeo cum soleo fio quoq; gaudeo fido
Quinq; puer numero neutropassiua tibi do.
Gaudeo cum mereo predictis annumerabis.

Dicit autē q̄ verba supradicta sunt neutropassiua: et sunt defectiua seu irregularia: q̄ in preteritis plectis et in his que formant ab eis retinēt vocē passiuā: in ceteris vero neutra. Iuxta donatū dicēt. Sūt preterea neutropassiua: vt gaudeo gauisus sum. &c.

Ceulo vapulo veneo fio quoq; quattuor ista
Sensum passiui sub voce gerunt aliena.

Verba neutra passiua.

¶ Dicit q̄ sequentes q̄tuor ille verba que sub voce actiua passiuā recipiūt significationē t cōstructionē. ceulo/las. habet vulgare passiuū. ohāo/vapulo. i. verberor/veneo. i. vendor/fio. i. formor. Et dicuntur defectiua q̄ deficiunt a recta significatione. Nam gerūt sensum passiuū sub alieno voce. i. sub voce neutrali. Istis quatuor additur duo licy liceo et nubo. Nade liceo. i. capio. nubo. i. duco in vxorem.

Largior experior venereor morior oscular hortor
Criminor amplector tibi sunt communia lector
Si venit cōmunitatis interpretor hospitor addes

Verba cōia.

¶ Dicit q̄ verba supradicta sunt communia: et sunt irregularia ex eo q̄ habent duas significationes sub vna terminatione.

Quis duo sunt odi noui cepi memini q̄
Que retinent sensum presentis pretaritiq;
Que formantur ab his pariter sensum duplicabunt
Dato; mementote memini vedit ante memento

¶ Dicit autor q̄ ista quattuor verba in textu notata sunt defectiua seu irregularia: q̄ deficiūt in aliquibus tēporibus et sub vna terminatione retinent sensum presencio t preteriti tpis. Caret etiā imperatiuo preter memini quod habet mementō in singulari t mementote in plurali. Ideo dicit autor mementote memini vedit ante memento. ¶ Et est sciendum q̄ ista tempora que formantur ab istis: videlicet odi cepi noui t memini part. sensum duplicabunt. i. habebunt sensum presentis temporis et preteriti sic variantur. Noui nouerem nouissem nouerim nouero nouisse: et sic de ceteris. Ideo dicit. Et que formantur ab his.

Do passiua nisi do; solum lego dicta

¶ Dicit q̄ hoc verbū do das hz passiuā in oi. persona preterq; in prima. Vnde. Ego lego passiua dicas ex do dabitur solū dorsq; nō est de vsu.

Sto sisto fero tollo ferio furio cerno
Ex his preterita negat vlus habere creata

¶ Dicit q̄ ista verba sto sisto. fero. de se non habent preterita nec supina nisi que mutuātur ab aliis verbis. Nam sto facit steti: et mutuatur a dico dicis. Sisto facit stiti: et mutuatur a sto stas: et tunc caret supino. aliquando facit statuit: et tunc mutuatur a statuo statuis. Fero facit tuli et latum: et mutuatur a tollo tollis. Tollo facit sustuli sublatū. Ferio facit percussi percussum: et percutio percutis. Furio facit insanui insanitum: ab insanio. Cerno facit creui: et mutuatur a cresco crescis.

Passiui ternis impersonale locabis.

¶ Autor dicit q verba impersonalia sunt deficientia: et variant q vsq; tantum ad 3 q tertiã plonã passiui numeri singularis: vt verbo impersonali tpis plãi amatur. Sequentia tertia plona istis similes sunt valde pro pauco tuto. Poes non frangant sua capita: qui in coniugationibus a doctis positis clarissime parent vbi. Tempora tertia.

Personas p̃babit imperium primas in vtroq;
Tempore. presenti ternas. quas dat modus optans.
Extremo/ternis est altera fonna futuri.
Quas dedit indicij sibi presens. has dabis illis
O vel or adjectas. voto compositrix q demas.

¶ Dicit q imperativus modus imperfecto dat primas personas plurales in vtroq; tpe. scz in plãi et in futuro eque modus optans. i. optatiuus dat extremo. i. futuro. q. d. q prima plona pluralis numeri plãi tpis et futuri tpis imperativi est similis tertie plone futuri optatiui modi. Et vtrobi dicit q impatiuus in tpe plãi hꝫ tertias plonas similes tertie plonis futuri tpis optatiui modi. Verbi gra. Nam dicimus. Imperativo modo amemꝰ amet. et plr amemꝰ amentꝫ amẽt. Futuro amato in vel ille. et plr amẽ amatote amanto. In futuro optatiui dicimus. Futuro vtinã amem amet amet. et plr vtinã amemus. Et quo pz vt dictũ est. Vnde dicit q alia forma est tertie. i. tertie plonis futuri impatiui: et docet ipsas formare dicẽs. In habis filia ternis plonis futuri tpis impatiui modi tã singularibus q pluralibus illas tertias plonas quas plus tẽpus indicij. i. indicatiui modi dedit sibi et addicas o vel or. o in actiua voce: vt amo amet amat. addita o fit amato in singulari. amant addito o fit amanto in plurali. Or vero additur in passiua voce: vt amat addita or fit amator in singulari. amant addita or fit amantor in plurali. Si vero verbũ nõ habeat actiuam debemus fingere q habeat: vt si volumus facere tertias personas futuri imperativi huiꝰ verbi. i. aggredior: aggrediar: fingamus vocẽ actiuam. i. aggredio. dis/dit. addita o fit aggredito: et sic habemus tertiã plonam singularẽ futuri tpis imperativi: vt aggredimus/dicto/dito. addita or fit aggreditor: et sic habemus tertiã personã pluralis imperativi. Et est sciendũ q scda et tertia persona futuri imperativi singularis numeri sunt similes eam in actiua voce q in passiua. Deinde ponit exceptionem dicens. Volo compositrix q demas quasi dicit q volo et tres compositrices excipiuntur: quia non habent imperativum modum preter nolo/nolumus/nolunt: de quo dicetur inferius vbi. Volo patrem sequitur.

Ante tote mini mino; a dat prima/sequensq;
Elongam/tq; breuem dat tertia/quartaq; longa.

¶ Dicit q verba secundi coniugationis habent a producta ante re in tertia persona presentis imperativi modi pluralis numeri et habet a producta ante tote in secunda persona pluralis numeri futuri temporis. i. hoc est in actiua voce: vt amate amatote. In passiua vero voce habet q

mus.i. nimus. vt amamini amaminor. Verba secunde habent e longū
ris ne vocetote. Verba tertie habent i correptam. vt legite legitote. Le
mini legimini. Verba quarte habent i productum. vt audite auditote.
mini audimini.

Presentis nota sic fit persona secunda
Imperfecti sequens. dat e tertia/sed i dabo quarte

Hic autor docet nos qualiter dicere debemus in secba psona plis tem
poris imperatiui modi singularis numeri. dicens q̄ pro. i. prima cōiugatio
habet productū in secūda persona plis tēporis imperatiui modi. vt ama
re tu. i. secunda dat e productum. vt doce. Tertia dat e correptū. vt lege
Sed ego dabo i productum quarte coniugationi. vt audi.

Inde re passiuo modus plurimus huic similatur
Quo modo ponis regulam de secunda persona imperatiui modi passiue vo

Ibi dicit q̄ si volumus inuenire secundam personam singularem vere
passiui debemus addere re secunde persone actiui. vt ama addita re fit
mare. Deinde dicit q̄ infinitiuus modus assimilatur huic scz imperatiuo
modi. vt amare.

Ere ri pro re dabunt/re lego facit i facit ere

Hic ponit regulā de infinitiuo passiui dicens q̄ tres coniugationes:
prima secunda et quarta dabunt ri pro re. i. mutabit re in ri formando
infinitiuū passiui. vt amare re in ri fit amari. docere re in ri fit doceri. audi
re in ri fit audiri. Deinde. Re lego facit &c. Quasi dicat q̄ verba tertie
coniugationis abiecit illam. i. labem re ab infinitiuo actiui: et postea mu
tat e in i formando infinitiuū passiui. vt legere abiecta re et e in i fit legi.
pone sic ligeram. Lego. i. verbum tertie cōiugationis facit. i. abiecit re.
et dat i ex e. i. e mutatur in i.

Prouideas primis e vel a ternis scz futuri

Quia superius dixerat q̄ prime persone imperatiui modi. pluralis nu
meri presentis temporis et futuri. etiā tertie persone tam singularis q̄ plu
ralis numeri. plūis temporis optatiui modi erunt similes persone pluralis
tertie personis futuri optatiui. Ideo dat vnū notabile nūc qualiter pro
cedere debemus futurum optatiui modi. Tu prouideas e scz in primis
personis. q̄ p̄ et a tertie in futuro optatiui modi. Quasi dicat q̄ e ta fit
futuro optatiui. sed e in prima cōiugatione et a in reliquis. Ideo aliqui
dicunt. Prouideas e scz in prima coniugatione scz futuri optatiui. vel a in
ternis. i. in tribus aliis coniugationibus.

Rum passiua notant/sed abest modus imperialis.
Quis dubit huic/sed ades ex allum sume vel allis.
Altis vel este vide/formabis cetera recte

In ista parte autor docet variare sum es. dicens q̄ verba passiua notāt
hoc verbū sū es est. hoc est ostēdit qualiter debeat variari. Nā inuenit sū
es variatum in verbis passiuis in oībꝫ tēpꝫ et modis p̄ter in imperatiuo

Ideo dicit. Sed absit modus imperatiuo. Deinde declarat quo facere debet in imperatiuo dicendo. Tu dabis huic. s. imperatiuo hanc vocem fis. sed ab hoc verbo compositio tu sume adhuc vel alias in imperatiuo. Deinde dicit. Hic dicimus vocem sis tu esse. que sunt irregulares. debemus enim dicere Imperatiuo modo sis tu. Et pl. simus este sint. Tu formabis ceteras recte. s. secundum regulam datam de formatis preteritum.

Tempora terna fere dat fore cetera sperne
Rem dat res ret rent remus caret atque fore tis

Dicit q hoc verbum fere habet tria tempora videlicet presens preteritum imperfectum modi optatiui. preteritum imperfectum subiunctiui. presens preteritum imperfectum infinitiui. s. terna vero caret. Ideo dicit. Cetera sperne. Deinde dicit q non habet nisi has voces. s. fores foret foret. et fore in infinitiuo. Alias inuenimus plures. Et hoc est quod dicit. Rem dat &c.

Normam preterita seruant per anomala cuncta

Dicitur dat vna regula generaliter videlicet quod omnia preterita seu sint regulariter seu irregulariter formata seruant normam. i. regulam et formationem aliis vocibus a se formatis. non solum hoc intellige per verba regularia. sed etiam anomala. Nam sicut amauerunt quod formatur ab auxi tibi et addita fit amauerunt ita formetur fuerunt a fui.

Dat presens primi fers fert fertis secundi
Presens fer ferte: ferto fertote futuro
Dat terni presens ferrem: foctum sibi fungas
Dat quinti ferre presens eademque notatur
Tempora passiuo ferris ferturque notentur
Ferre dat hinc ferto: ferre ferriq; sequuntur
Ad more terne fero cetera debet habere

Hic ponit autor irregularitatem huius verbi fero. fers. fert. et eius passiue dicens et voces ipsum declinari quod est irregulare in illis vocibus: videlicet in secunda et tertia persona in singulari: et in secunda in plurali passiue in indicatiuo qui facit fers. fert. cui deberet facere ferris. ferit ferritis. Et hoc est quod dicit. presens primi. i. indicatiui dat fert fertis. Deinde dicit q est irregulare in imperatiuo. s. in secunda persona singulari passiue que. et in secunda plurali: quia est ferre cui deberet facere fere ferite. Dicit etiam q est irregulare in futuro imperatiui. eo quod facit ferto fertote. cum deberet facere ferito fertote. Hoc est q dicit. Secundi. i. imperatiui dat fer ferte cui deberet facere fere et ferite. Futuro dat ferto fertote. Deinde dicit q est irregulare in optatiuo et subiunctiuo dicendo. presens terni. i. optatiui modi dat ferre. Fungas sibi socium. i. subiunctiuus q dicitur fochus optatiui: ex eo quod habet preteritum imperfecti simile plus et preterito imperfecto optatiui et preteriti plusquam perfectum simile preterito precto et plusquamperfecto. Est enim irregulare in ista voce ferrem: quia deberet facere fererem. Deinde dicit q habet irregula

tantem in infinitiuo dicens. Presens quinti .i. infinitiui dat ferre cū debe
at facere ferere. Preterea potit irregularitatē in passiuo dicēs. Eadēq
ratione tempora passiuo. Quasi dicat q passiuum de fero scz feroi est irre
gulare in illis tempoibus in quibus fero est irregulare. Et hoc declarat
subsequenter dicens. Ferris ferrur nostrū. Altera est plana. Similiter
potit irregularitatem eiusdem verbi dicens. q in aliis tēpoibus tpis
fero debet variari tanq si esset tertie cōiugationis. Et hoc intendit cū
dicit. Ad morem terne fero cetera debet habere.

Dat volo vis et vult volumus vultis volunt
Nullo deficiens capit ex optante supremum
Dat primo vellem dat fine velim modus optans
Per locis repete: supremus dat tibi velle
Fine finem demas per ternam cetera fozmas

Dicit autor docet nos variare hoc verbum volo. Et dicit q est irregula
ris defectiuus i tpibus t i illis psonis que in ira ponūtur. In ceteris ve
ro imitatur ad modū tertie coniugationis. Et hec est sententia. Ric ve
rum ad constructionē: que talis est. Hoc verbū volo dat istas voces ir
regulares in tpe primi indicatiui modi. vis vult volumus vultis volunt. est
ibi irregulare. sed ponitur causa doctrine. Iussio .i. imperatiuus modus de
ficiens capit suptemū ex optante .i. optatiuo in futuro loco imperatiui vi
delz velle. Quasi dicat volo caret supino. t loco imperatiui vtimur futuro
optatiui. Modus optans .i. optatiuus dat primo .i. in primo tpe vellem. et
dat fine .i. in futuro tpe velim. Tu repete hec tēpora predicta locis. i. cēs
poibus subiunctiui modi similibus tpibus optatiui que sunt tria. scz pla
benficiat quod assimulatur futuro optatiui. De aliis duobus dictum est
ante. Supremus modus .i. infinitiuus dat tibi velle. Demas .i. auferas si
ne .i. futurū tēpus hinc .i. infinitiuo. Tu fomes cetera tēpora quibus non
est facta mentio per ternā .i. in tertiam coniugationem.

Dic malo primum raro fozmare futurum
Iura tenere patris per cetera tempoza dices

Dicit q malo mauis mauult raro habet primū futuri .i. futuri indica
tiui. Sed in ceteris tempoibus t modis tenet iura .i. regulam seu varia
tionem patris .i. primitiui. qō est volo vis vult.

Volo patrem sequitur tamen imperialis habetur
Noli nolite nolito nolitote futurum

Dicit q nolo sequitur .i. variatur ad modū sui primitiui qō est volo vis
vult. Tamen in hoc verbo habetur imperialis .i. imperatiuus modus qui
non habetur in suo primitiuo. vt supra dictum. Deinde declarat qualiter
fiat iste imperatiuus dicens. Tu debes dicere noli et nolite in presenti. et
in futuro nolito t nolitote.

Os est ac esse dat edo/dat cetera terge

Ad plures edite: sed plures dat tamen esse

¶ Dicit q̄ hoc verbum edo qđ significat (to ete) est irregulare inquantū facit es est in scđa t tertia p̄sona plūis tp̄is indicatiui modi. et cētā inquit facit esse in infinitiuo. q̄ deberet facere edo edis edit. in infinitiuo. modo edere. Deinde dicit q̄ in aliis tp̄ibus declinatur ad modū tertie cōiugationis. Vide cetera tenue. Deinde ponit irregularitatē in imp̄atiuo dicens. Ad plures edite sed plures dant tamen esse. Quasi dicat q̄ scđa p̄sona plūis tp̄is imperatiui pluralis numeri facit edite vel esse.

Es est at estur/dat edo

¶ Dicit ab edo es est formatur estur impersonale.

Dat fio fierem fieri/dat cetera terne

Extremum terni p̄sens dabit imperialis

¶ Dicit autor q̄ fio fis est irregulare inquantum facit fierem in optatiuo et in preterito imperfecto subiunctiui. Cetera vero tēpora habet ad modū tertie coniugationis. Deinde dicit q̄ presens tempus imp̄alis. i. imp̄atiui modi modi dat extremum terni. i. futurum optatiui qui dicitur ternus modus. Quasi dicat q̄ loco imperatiui primur futuro optatiui.

Quelumus er quelo retinens nil plus dare credo

¶ Dicit q̄ hoc verbum quelo. i. rogo hz hāc vocem quelumus t nō plus.

Dat mereo: merui/mestus sum mereo flenti

¶ Dicit q̄ hoc verbum mereo mereris apud modernos facit merui in preterito deberet facere meriui sum. Et mereo meres deberet facere merui in preterito t facit mestus sum.

Explicit explicitum/dic inkit inquit ꝛ inquam

Tantum p̄sentis sunt tempo: ts infit et inquit

Nil plus inuenit nec ab inquio dicitur inquit

Inquam p̄sentis est ꝛ quandoq̄ futuri

Hoc defectiuum verbum/sed dicito solum.

¶ Dicit q̄ hoc verbū explicit nō hz nisi explicitū. Deinde dicit q̄ hec tria scz infit. i. dicit inqt t inquā sūt defectiua: qr non habēt alia vocē. Postea declarat dicēs q̄ infit t inqt sūt tm̄ p̄tis tp̄is nec plus inuenitur de ipsis. Nec est credendū q̄ inquit ab inquio deriuatur: immo inquio est verbū ipse preterea dicit q̄ inquā aliqñ est p̄tis tp̄is t aliqñ futuri.

Inquio inquis inquit quimus quitis quiuntq̄

Im tantum dices et est donare futurum

Est p̄sens inque nil plus vult vsus habere

¶ Dicit q̄ hoc verbum inquio sic variatur. Inquio inquis inquit. t plūr quimus inquitis inquiunt. Futuro inquiam inquies inquiet. Inque vero est p̄tis tp̄is imperatiui. nec plus habemus de vsu.

De quattuor formis verborum.

Dicq vale quidem dixere valete valeto.

¶ Dicit q hoc verbū vale est defectiuū: q nō habet nisi imper atiuū seq vale in singulari numero: et valete in plurali: et hoc in pñti. In futuro autem habet valeto in singulari numero: et voletote in plurali.

Sic formatur aue nil plus poteris reperire

¶ Dicit q hoc verbū aue formatur. i. variat sicut valere nō plus inuenitur

Processu simili salue formare debebit.

¶ Autor dicit q hoc verbū salue variatur sicut aue et vale. Nota q hec tria verba aue salue et vale sunt verba salutatoria: sed differunt: q vale dicitur in recessu. Aue in aduentu. Salue tam in aduentu q in recessu. Unde versus. Aue dic veniens: de iure valeq recedēs. Hoc verbum salue sensum comprehendit verumq.

Aio dic is it unt plurali sociabis

Dic per preteritum lector discurre secundum.

¶ Bulla est q hoc verbū aio habet aio. ais. ait plr aiunt. Preterito imperfecto aiebam. aiebas aiebat. et plr aiebant. Et nil plus habet.

Inuenitur ai.

¶ Autor dicit q in imperatiuo modo huius verbi aio reperitur ai: et nil plus pro usum.

Is it declines ausim pluraliter ausint.

¶ Autor dicit q hoc verbum ausim. i. audaciam velim: nō habet nisi au ausis. es pluraliter ausint.

Et faxo faxis faxit dic et cedo pro dic.

¶ Id est hoc verbū faxo. i. desideranter facio declinat sic: faxo faxis faxit. Deinde dicit q hoc verbū cedo. i. dico est defectiuū: q nil plus habet.

¶ Capitulum septimum de quattuor formis verborum.

Quattuor in verbis sunt forme preteriti sicq

Dic inceptiuam meditatiuamq carere

¶ Hoc est illud capitulū in quo determinat de quattuor formis verborum scz perfecta/inchoatiua/frequentatiua/et meditatiua. Perfecta vt amo. Inchoatiua vt amasco. Frequentatiua vt amato. Meditatiua vt amaturio. Dic igit dic. Quattuor sunt forme verborum in verbis vt dictū est. Deinde ponit vnū notabile dicēs. Preteritiq dic inceptiuam meditatiuamq carere. Quasi dicat q verba inceptiua seu inchoatiua: vt amasco/et doceseo. Et etiam meditatiua carent preteritis et supinis.

Esurit tamen inuenies et parturierunt.

¶ Hic ponit exceptionē dicēs. q esurio/esuris: quod est meditatiuū de edo/es/est. et parturio/ris. meditatiuum de pario/paris. habēt preterita

Ideo dicit. Tamen iuuenias esurit et parturierunt: vt is sacra scriptura Esurit: et alibi, Isaias parturit.

Ex verbis illas perfectis credimus orias
Quecq; frequenter agis etiam formantur ab illis

¶ Quasi dicat q̄ iste due forme predicte. scz inchoatiua vel inceptiua et meditatiua: etiā illa verba que tu agis frequēter. i. que sunt frequentatiua formantur a verbis perfectis. i. habentibus perfectam significationē. Et hoc est sine aliqua suppletione. ꝛc.

Atq; prioꝛ sit et data declinatio verbi.

¶ Id est q̄ verba frequentatiua sunt prime cōiugationis: vt curso cursas/et legito legitas.

Ex u supremi decet o formare supini.
Sic curro curso formabit nectoq; nexo

¶ Hunc docet formare verba frequētatiua dicēs. q̄ nos decet formare o ex u supremi. i. vltimi supini. q. d. q̄ verba frequētatiua formātur ab vltimo supino verbi pfecti a mutando in o. Exempla ponuntur in ifa.

Si tamen a longa sit in illis antelupzema
Hanc in i mutabis formans et eam bzeuiabis
Sic rogo dat rogito sic aptito fict ab apto.

¶ Hic ponit exceptionē a modo formandi predicta dicēs q̄ a longa si sit in antelupzema. i. in penultima syllaba illius supini. Tu formans frequētatiuum a tali supino mutabis hanc litteram scilicet a in i et breuiabis eā scilicet i. Exempla patent in littera/ibi. Sic rogo dat rogito.

Sed si perfecti sit pzeteritum retinens gi.
Tunc ex persona pzesentis deme secunda
Set to iungas: legito sic ex lego formas

¶ Hic ponit modū formādi frequētatiua dicēs. Sed si preteritū pfecti verbi pfecti sit retinens gi. vt lego legi. tūc formādo frequētatiuū deme id est remoue a scōa psona hanc litteram s: et iungas hanc syllabam to. Exempla patent in littera: vt legito et fugito.

Scilcito; et scitoꝛ dices et querito sectoꝛ.

¶ Dicit q̄ ista verba scilcito: et scitor si venisset a scilcito/as. vel a scio scis et querito as. qō venit a quero is. et sector/is. qō venit a sequor sequeris expliuntur: qr non formāt vt supra in aliquo modoꝛ supradictoꝛ.

Hanc inceptiuam formam veteres poluere
Co cum persona pzesentis iunge secunda
Uerbi perfecti decet hoc exemplificari.
Ferues feruesco dat norma tepesq; tepesco.

Sic declinari faciet tibi tertia verbi

¶ Hunc docet nos formare inceptiua seu inchoatiua dicēs q̄ verba inchoatiua formantur a scēda psona verbi primi tpis addita hac silaba co: vt feruco feruis addita co: fit feruesco. i. cepere feruere. De hoc exemplificat in litteris cū dicit. Decet hoc exemplificari feruens feruesco. Preterea dicit q̄ illa verba sunt tertie coniugationis. vt sic Sic declinari ꝛc.

Sed dicis hisco cum regula formet hiasco

¶ Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens. q̄ hoc verbum hisco de inchoatiuum de hio hias. deberet facere hiasco sm regulam datam.

In meditatiuis fiet formatio talis
Verbum supremum perfecti pone supinum
Et finem breuia cum quo rio sit sociata
Parturio facere sic debet eliurioꝫ.

¶ Hunc docet nos autor formare verba meditatiua. Et in conclusione dicit q̄ verba meditatiua formantur ab vltimo supino verbi perfecti u breuiata et addita rio. vt partum partu u breuiata et addita rio fit parturio.

Verborumq; data sit declinatio quarta

¶ Quasi dicat q̄ meditatiua debent esse quarte coniugationis.

¶ Sequitur secunda pars alexandri et capitulū octauū de regimine dictionū.

Hic iubet octo libri vocū regimen referari

¶ Istud est octauum capitulum in quo autor determinat de regimine dictionū. Et dicit sic. Octo libri iubet regimen vocū. hoc est dictionū referri. i. manifestari hic. i. in hoc capitulo. Et hoc dicit: quia in principio huius libri promiserat post quattuor formas verborum determinare quomodo dictiones construuntur ⁊ dependent adinuicē ibi: sc̄s Hinc ego posse meo vocum regimen referabo.

Vult intransitio rectum supponere verbo
De personali tamen hoc intellige dicti

¶ Autor incipit a nominatiuo ostendēs quō construatur. Et dicit. Intransitio vult rectum supponere verbo. i. facere suppositum verbo. s. personali Ideo dicit. De psonali tamen hoc intellige dici. vt in exemplo. Petrus legit. li petrus construitur cum hoc verbo legit intransitiue. et regitur ab illo illo verbo legit a parte ante ex vi persone et numeri.

Sepe vocans verbum sibi vult apponere rectum.
Et substantiuum vel quod vim seruat eorum

¶ Autor nunc loquitur de nō Put regit a parte post. Et dicit q̄ verba vocatiua. vt voco nomino: et appello. ⁊ substantiua. vt sum ⁊ existo. ⁊ illa q̄ vim seruant eorum. vt sto vado ambulo incedo video et appareo possunt

regere post se ntūs. vt vocor petrus. sum homo. ego homo. vado ergo. vel dicor sapiens. et sic de aliis. Coplirue sic. Ego cans verbum substantiuum. vel quod vim seruat eorum. sepe vult apponere rectum sibi.

Horum consimiles debet coniungere casus
Copula personam dum pertineant ad eandem

¶ Dicit q copula horum verborum supradictorum dz iungere simles casus dum illis casus pertineant ad eandem q̄ sonam. scz ntūs supponēs se et ntūs apponens post. vt ego vocor petrus. Nam li petrus et ego vt sup̄a pertinent ad idem. Et vero non pertinent. ad idē. scz suppositum et appositum: sic nō valeret regula. Ecce exemplum. Ego vocor a petro. Ego sum l homo tua. Et est sciendum q ntūs a parte post regitur ex vi copule.

Ex vi persone rectum regit inditalem
Rectum qui sequitur verbi natura gubernat

¶ Dicit q nominatiuus qui regitur a parte ante regitur ex natura. vt ipsum quod est alterum vel ex vi persone. Et ntūs qui regitur a parte post ex vi copule verbi. siue ex natura similis copulationis.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges
In casu simili poteritq; genus variari
Tunc filios ad rem spectare decebit eandem
Et plus commune precedere debet in istis
Sicut homo sortes: animal capra consimilesq;

¶ Superius auc: determinauit de nō qui siue figura construitur. Hic vero determinat de ntō. q regitur q̄ figuram. Et dicit sic. Tu apponens l appositionem faciens iunges sibi duos similes substantiuos duplices in casu consimili. Quasi dicat q̄ appositio habet fieri q̄ duos casus immediate coniunctos qui debent esse cōsimiles. vt homo sortes. et genus poterit variari. i. potest poni in diuerso genere. vt animal capra. Deinde dicit q̄ decebit illos substantiuos spectare ad eandem rem. Nam dicendo homo lapis non est appositio: q̄ homo et lapis nō pertinent ad idem. Dicit etiam q̄ plus commune debet precedere in istis. vt animal homo. et non econtra. Et hoc exemplificat dicens. Sicut homo sortes ꝛc. ¶ Hic queritur quid est appositio: et quid vitium. Dico q̄ appositio est immediata associatio duorum substantiuorum in simili casu positorum ad eandem rem q̄ tenetum sic. vt magis cōmune precedat. vt animal homo. Et non est hic aliq̄ vitium contra regulam congruitatis. Ideo appositio non est figura cōstructionis.

Terne persone generaliter omnis habetur
Rectus. seu demas primam quattuor inde
Ista vocant rectos ad primam siue secundam
Pauper ego ludo/dum tu diues meditaris

Nos tuti loquimur dum vos timidi tacetis

¶ Dicto de suppositione: nunc dicit de euocatione. Et primo dicit q̄ ois rectꝰ generaliter habetur tertie p̄sone. sed veneri. excipe inde quattuor p̄noia quoꝝ nti non flc tertie p̄sone. scz ego et nos q̄ sunt p̄me: et tu ꝛ vos que sunt scde. Dicit q̄ illa quattuor p̄noia p̄dicta euocant ad se rectos. ꝯ. nōs tertie p̄sone ad p̄mam siue scdam p̄sonā sub verbo pluralis numeri vel singularis p̄sone p̄me siue scde. Et ponit quattuor exēpla q̄ patent in lr̄is hec querit qd est euocatio. qd vicin. ꝛ q̄ ratiō es excusantes. Dico euocatio est immediata associatio duoꝝ suppositorum diuersaꝝ p̄sonaꝝ. ad ver bum p̄me vel scde p̄sone qō conformat se cū p̄sona euocante ꝛ nō euocata ego petrus scribo. Attende q̄ persona euocata que semp est tertie per se desinentis cū verbo in persona. qō est contra regulam suppositi et appositi. Ratio excusans est brevitas sermonis ꝛ commoditas memorie.

Personas genera numeros conceptio iungit

Personas sibi dissimiles Conceptio iungit

Si per et in medio posita conceptio fiet

¶ Hic determinat de conceptiōe. Et dicit q̄ conceptio iungit inuicē personas sibi dissimiles. ꝯ. cōceptio habet fieri p̄ dictiones substantiuas inter se dissimiles: videlz in persona vel in genere vel in numero. Ideo aliqui habent hunc versum sequentem.

Si preponatur conceptio nulla paratur

¶ Littere sententia patet per precedentia. Exempla patebunt q̄ sequūtur. Deinde dicit. Ac per ꝛ. Quasi dicat q̄ conceptio p̄sonarum habet fieri per duo suppōsita copulata per hanc coniunctionem ꝛ in medio posita vt ego et tu legimus. Preterea dicit q̄ si preponatur ꝛ. Quasi dicat q̄ si coniunctio preponatur suppositis conceptio non committitur. vt in hoc exemplo. Petrus et ego legit.

Concipiens simile sibi vult verbum retinere

¶ Hunc declarat propter tres conceptionis ꝛ primo dicit. Concipiens. ꝯ. persona cōcipiēs. vult retinere verbū sibi simile. Quasi dicat q̄ verbū debeat esse illi p̄sone cōcipiente salte in illo accidēte in quo fit conceptio. vt in hoc exemplo. Ego ꝛ tu currimus. Ecce illud verbum currimus concordat cū illa persona concipiente. ꝯ. ego in persona. et in persona fit cōceptio.

Prima duas alias recipit sed non vice versa

¶ Dicit q̄ prima persona concipit scdam ꝛ tertiā. vt ego tu ꝛ petrus legimus. sed nō vice versa. ꝯ. q̄ scda ꝛ tertia non possunt concipere primam.

Concipiens medie da ternam nec retrouerte

¶ Exponē sic. Tu concipiens. ꝯ. conceptionem faciens. da ternam. ꝯ. p̄sonam medie. ꝯ. scde. nec retrouerte. Quasi dicat q̄ scda p̄sona cōcipit tertiam. tertia vero non potest concipere secundam.

Concipit in ternisque primo locatur in istis

¶ Dicit q̄ vna tertia ꝑsona in primo loco posita cōcipit alia tertiā ꝑsonam in secundo loco positam. vt dñs t̄ seruꝰ precantur. Et loquitur hic de conceptione communiter capta. Aut loquitur ſm opinionem aliorum.

Sic ego tuq; damus/ ego te fratercq; rogamus
Tu fratercq; datis/ dominus seruusq; precantur

¶ In his duobus metris penuntur exēpla de his q̄ dicta sunt. patēt de se. Hic quaritur q̄d est cōceptio ꝑsonarū. q̄d vtilis. t̄ q̄ rōnes excusātes. dic. Conceptio ꝑsonaꝝ est mediata t̄ copulata associatio ducꝝ suppositorū diuersaꝝ personaꝝ ad verbū primę vel ſcōe ꝑsone pluralis numeri q̄ cōformat ſe cū persona cōcipiente t̄ nō cōcepta. vt ego et petrus diſputamꝰ. Utilis est q̄ ꝑsona cōcepta diſcōuenit cū verbo in ꝑsona. q̄ est extra regulam ſup. t̄ ap. Ratio excusans est breuitas ſermonis et cōmoditas mētis.

Per cum: ſed nunq̄ per vel conceptio fiet
Tu mecum luſiſte debemus iura tenere
Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo

¶ In his verſibus dicit q̄ conceptio potest fieri per cum: ſed non per vel. Preterea ponit exempla de conceptione facta per cum dicens. Tu mecū luſiſte t̄. Et est conceptio personarum indirecta.

Sed non per quintum fiet conceptio caſum
Si quintus deſit/ tu petre tuiq; rogate
Cumq; tuis ſocijs oratę ſacer dyonſi

¶ Dicit q̄ cōceptio non pōt fieri per vocatiuum caſum ſi dictio concepta careat vocatiuo caſu. de hoc ponit exempla. Tu petre tuiq; rogate.

Inter perſonas non fit conceptio ternas
Sed per et aut per cum conſtructio fiet earum
Neutraq; concipitur dominus seruusq; precantur
Petrus cum paulo regnant cum rege ſuperno

¶ Dicit q̄ conceptio non fit in tertijs personis. Et ratio est: qr vna non est dignior altera. Ideo dicit. Neutraq; concipitur. Et ponit exemplum in litera dicens. Dñs seruusq; precātur. Verūtamen due tertie persone bene iunguntur per et aut per cum. de cōceptione ꝑ t̄ ponit exemplū ibi. Dñs seruusq; precantur. de conceptione per cum dat exemplum ibi. Petrus cum paulo regnant cū rege ſuperno. Et loquitur hic autor de conceptione pia pie capta. t̄ ſm opinionem propriam.

Pluribus est tanq̄ ſententia certa q̄ inter
Perſonas poſſit fieri conceptio ternas.

Autor dicit q̄ plures ſūt certi q̄ conceptio poſſit fieri in tertijs perſonis et hoc est verum reſpectu generis. vt petrus t̄ berta ſūt albi. t̄ reſpectu numeri. vt boles t̄ dos currunt. ac etiam reſpectu caſus. vt petrus cū paulo

regnare. Nō fit aūt conceptio in tertia psonis respectu psone. Et in hac intentione loquutus est autor vbi dixit. Inter personas non fit. ꝛc.

Ut personarum generum conceptio fiet.

Concē ptio ge nerum.

¶ Dicit q̄ sicut fit cōceptio psonarū ita fit cōceptio generū. Quasi dicat q̄ sicut persone concipiunt se inter alterātra et genera concipiunt se alterum alterum. Et hoc declarat in sequentibus.

Adiectiua tenet generis conceptio. masq̄
femineum recipit et neutrum nec retrouertit
Vir vroꝝ thozo sunt iuncti mente remoti
Sunt domino grati virgo cum virgine iuncti.
Bos et iumentum sunt ad pzesepe ligati.

¶ Die autor declarat de pceptione generꝝ dicēs. Adiectiua tenet genera cōceptio. i. cōceptio generū habet fieri p adiectiua. Deinde declarat nō habet fieri dicens. Masq̄ femineū recipit. q. d. q̄ masculinū genus recipit femininū et neutrū adiectiuo vel relatiuo pluralis numeri ꝛ masculini generis. Et hoc intelligē sic: videlz q̄ masculinū genus pcipit femininū et neutrū vt dictū est. Potest etiā pcipere femininū tm ꝛ neutrū tm. Exempla patent in ista ibi. Vir vroꝝ thozo. ꝛc. Sunt dño grati. ꝛc. Bos ꝛ iumētū. ꝛc. Quid est pceptio generū vicioſa: ꝛ que rationes excusantes. Dico cōceptio generū est mediata associatio duoꝝ substantiuoꝝ diuersoꝝ generū ad adiectiuū pluralis numeri quod conformat se in gre di concipiendo et nō concepto: vt petrus et katherina sunt albi. Vicioſa est q̄ genus conceptum disconuenit cum adiectiuo in genere quod est contra regulam adiectiui et substantiui. Ratio excusans vel supta.

Neutraq̄ femineis tanq̄ concepta videbis
Per vim sunt leges et plebescita coacte.

¶ Hanc dicit q̄ neutrum genus interdum concipitur a femineo sub adiectiuo pluralis numeri et femini generis: et ponit exemplum in litera dicens. Per vim sunt leges. ꝛc.

Diuungit regimen quod iunxerat ante pzolepsis

De pzo lepsi.

Vi pzoperant et ego: tu ludis et ille sedendo.

¶ Superius autor dixit de sylepsi: nūc dicit de plepsi. Dōstrue. Prolepsis diuūgit. i. q̄ partes iūxerat qs ipa diuidit ante. q. d. q̄ in plepsi pāo sunt vnā totū in suppōsito vel appōsito verbi qō postea diuidūtur p partes. ꝛ hoc pz in exēplo ab autore posito. Di metuūt alios dños. ꝛc. Totū est hi. ꝛ regit ab illo verbo metuūt ex parte ante ex vi persone ꝛ numeri. Ali⁹ ꝛ ali⁹ sunt ptes ꝛ regunt ab illo verbo metuūt nō pgrue sed p figurā q̄ dr plepsis. ¶ Hic querit qd est plepsis. qd vicioſ: ꝛ rationes excusantes. Dico plepsis est cōgrua preacceptio totius grāmaticalis cū verbo vel adiectiuo qō postea p ptes grāmaticales diuidit figurate: vt nos videmus vn⁹ bene ꝛ ali⁹ male. Vicioſ est q̄ partes grāmaticales discō-

uenient cū verbo vel adiectiuo in aliquo accidente respectiuo. scilicet in numero/in persona/vel in vtroq. Ratio excusans vt supra.

De zeugmate.

Aut quod ꝓpoſuit extra ſumendo reducit
Hi ꝓperant et ego/tu ludis et ille ſedendo.

¶ Hic querit qd est zeugma. Dico q zeugma reducat illud qđ ꝓpoſuit id est verbū vel adiectiuū qđ primo ꝓgrue ꝓstruxit extra sumēdo. i. ad casū extra captū sub disconuenientia. ꝛc. Ex ista constructione facile formamus diffinitio zeugmatis sic. zeugma est mediata reductio verbi vel adiectiui primo cōgrue cōstructi ad casum extra captū sub discōuenientia alicuius accidētis respectiui: scz numeri vel ꝑsone vel vtriusq. Exēplū eius Et hi ꝓperant z ego. Est exemplū vbi hoc verbū ꝓperās primo ꝓgrue cōstructū cū isto neō hi reducit ad nētm extra captū. scz ego sub disconuenientia numeri et persone. Alterū est q nētm extra captum disconuenit cū verbo in numero vel in persona. Ratio excusans vt supra.

Inuenies rectum quandoq; regente ſolutum.

¶ Superius autor determinauit de nō prout regit. Hic autor determinat de ipso nō prout absolute ponit: et dicit. Tu inuenies rectū q̄q; regēte solutū. i. absolute positū: vtputa qñ numeramus dicētes: vnus/duo/tres. Isti vero nūc non habent vnde regantur. Nec ipsis nec intendimus aliquid predicare: sed tantū per ipsos numerare. Et nota q nūs pluribus modis absolute ponit: vt patet in his versibus. Absoluunt rectum.

Ecce tibi rectum quartumq; ſolet dare caſum

¶ Dicit q hoc aduerbiū ecce solet dare rectū. i. nētm / cz ꝑ et quartū. i. ꝓ casatiuū: vt ecce magister/ecce magistrum. Nota q ille nūs vel actus non regitur ab illo aduerbio ecce: sed ab vno verbo subintellecto veni vel adest/vel respice.

¶ De regimine gti.

Eſt obliquoꝝ regimen quod ſcire laboꝛas.

¶ Superi⁹ autor deter. de nōmūlic autor deter. de regimine obliquorū: dicit q labores scire regimē obliquorū ꝑ hoc immutat q difficulter scitur

In ꝓmis regimen quod fit per nomina/poſt hec
Quod fit per verba/dehinc per cetera dicam.

¶ Hic autor dat ordinem qui sit obseruaturus in dictionibus determinatis de regimine obliquoꝝ/et dicit q primo intendit dicere de regimine q fit per nota/post hec de illo quod fit per verba/deide de illo quod fit per cetera. id est per ceteras partes orationis.

Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte

¶ Hortatur lectorem q bene notet exempla: quoniam in ipsis aperte vt debit omnia regimina supradicta.

Nomen ſignificans poſſeſſum da genitiuo.

¶ Dicit autor q nomina importantia possessionem regunt possessorē in

genitiuo ex vi possessionis. vt capra petri.

Dicere si vere possis istud mea res est — ex vi pos
Si nihil adiunges tunc est possessio pura — sessiõis.
Dentur in exemplis tibi regis equus ducis aula

Ista regula generalior videlz de genitiuo prout regitur ex vi possessionis. Hinc autor ad maiorē rei euidentiā dividit possessionē: scz in puram et non puram. Et dicit q possessio pura est qñ possessor ostensa possessione potest dicere. istud est meū vel mea res. nihil addēdo. vt equus regis aula ducis. r de hac possessione intendit dicere cū dicit. Dicere si ve possis: istud mea res est.

Si petis adiungi non est possessio pura
Per plures species huius diuisio fiet

Hinc dicit q pura possessio est qñ possessor ostensa possessione nō potest dicere. istud est meum. vel mea res. nisi aliud addatur. Verbi gratia. Ipse vicino vel socio non possum dicere vere. hoc est meū siue meus nisi addatur vicinus siue socius. Et hoc intendit cum dicit. Si petis additus. Deinde dicit q hec claris possessio diuiditur in plures species. de quibus postea tractabitur.

Pars propriumq regunt genitiuos atq reguntur. — Ex vi dō
Dum tamen attendas laudem vel crimen vtrumq — strationis es
Dextera viri fortis speciem superat mulieris — sentie.
Vir fortis dextre speciei femina mire.
Vir duri capitis/ et forme femina turpis

In his versibus ponit autor quattuor regulas cum exemplis earū de regimine genitiui. Primas duas ponit cum dicit. Pars propriūq regūt genitiuos. Alias duas ponit cū dicit. Atq reguntur. Expone sic. Pars. i. dictio significans partē integralem alicuius totius. vt pes et manus. et Proprium. i. dictio significās proprietatem alicuius subiecti. vt species et forma regunt genitiuos denotantes illud totū: r illud subiectum. vt pes petri. i. petri regitur ex vi partis et forma mulieris regitur ex vi proprietatis. Deinde dicit. Atq reguntur. Ecce alias duas. Expone sic. Atq pro et dictio significans partem et proprietatem regitur a genitiuo denotante totum partis: vel subiectum proprietatis. dū tamen attendas laudem vel crimen vel vtrumq. i. ab vtraq parte videlz totius r proprietatis. Quasi diceret q totum non potest regere partē nec subiectum proprietatē in genitiuo nisi addatur laus vel vituperium. Exemplum de laude. Vir fortis dextre. r femina mire speciei. Exemplum de vituperio. Vir duri capitis. et forme femina turpis. ¶ Et est sciendum q isti genitiui laudis vel vituperij reguntur ex natura demonstrationis essentie.

Et debet parti quod pars fuit annumerari

¶ Dicit q illud qđ ifi fuit pars ly modo nõ dr: qi forte totum consummatũ erit debet ãnumerari parti.i. q ita posset cõstrui cũ grõtac si de pti esset pars. vt pes porci. t caput piscis est nobis gratum.

Clausum sub parte dices tunc temporis esse

¶ Dicit q hoc regimẽ tunc t̃potis cõtinetur sub regimine partis. Q. d. aduerbium temporis põt regere casũ significantẽ tempus ex vi partis.

Contentum regit dos ℞ res que continet illud

Ut vinum valis/sunt ℞ duo dolia vini

¶ Dicit q res cõtenta regit cõtinentẽ in gõ ex vi contentis. vt vinum vegetis. et res que continet illud. i. contentum regit ipsum in genitiuo ex vi rei continentis. vt duo dolia vini.

Contentis subeunt/ea que contenta fuerunt

¶ Dicit q ea que fuerũt aliqñ cõtenta subeunt contenti. i. habebunt eam structionem genitiui datã in precedente regula. licet de presenti nõ possint dici contenta. vt vinum vegetis ego bibi. Nam dum biberem vinum amplius nõ erat in vegete. i. lagunicula. immo iam erat extra. vel potũ fuit in dicta vegete vinum non fuisse.

Tempus qui fiunt in eodem continet actus

¶ Dicit q dictio denotans aliquẽ actũ in tempore: ibm tempus regunt in genitiuo ex vi temporalis actus. Construe. Tempus cõtinet actus qui fiunt in eodem. s. tempore.

Ex vi prelature

His adiungatur prelatio cum famulatu

Rex huius populi venit regis minister

¶ Dicit q nota significantis prelationẽ regis gñ denotantẽ prelaturã et nõ prelatiõis. vt rex huius populi. Item nota significatis famulatũ regis gñ denotantẽ prelationẽ ex vi famulatus. vt minister regis.

Proximitas contrarietas genus his sociatur.

Huius vicinus/hostis regis pater eius

¶ Dicit q nota significatis proximitatẽ. vt vicinus. et contrarietatẽ. vt hostis. t generationẽ vt pater. construatur cũ gõ ex natura predictorum. huc q natura correlatiui relatiui respectus.

Ex vi actus conuersi in habitũ

Uerbum quod transit hat in or verbale vel in trix

Presens participans pro nomine ponitur/sites

Ista regunt casus/vt amans amator amatrix.

Tutiabet tibi num poteris contingere vini

¶ Hinc dicit. q a verbis transitiuis descẽdit nota verbalis in or desinentis. vt ab amo descendit hoc nomen amator amatoris. t etiã descẽdit verbalis in trix desinentia. vt amatrix amatricis. Dicit etiã q presens participii dictorum verborũ aliqñ ponitur p nomine. vt amãs. t legens. Et ista talis

quedā regunt illos casus predictorū videlz genitiuos ex natura actus ē
nerū inhabitū. vt amator viui. amacrix viui. amans viui. Et exempla hec
sunt cum dicit. Cuilibet istorum poteris ꝛc. Poteris dare genitiuum ca
lum cuilibet predictorum nominum.

Amator regendo pares predictis equiperantes
vt cupidus ludi/puer est timidusq; flagelli

Amator dicit q̄ dictiones habentes vim predictarum sunt pares. i. simi
les quantum ad modum construendi. vt puer cupidus ludi q̄ pio et timi
dus flagelli. Nam ille dictiones cupidus ꝛ timidus habent vim nomi ver
balium. Ideo seruant vim eorum in constructione.

Artifici regimen datur hic vt epistola pauli

Hic ponit regulam determinādo de regimine genitiui. prout regitur ex
q̄ cause. ꝛ habet fieri multis modis prout patebit infertus. Dicit ergo sic
hoc regimen de genitiuo datur artifici. Quasi dicat q̄ artifex regitur ge
nitiuo ab artificio. ex natura cause efficientis. vt epistola pauli.

Quodq; fit ob causam regit hos velut ara triumphi

Dicit q̄ dictio significans effectum cause finalis: regit illam causam fi
nalem in grō ex natura effectus cause finalis. vt busta parentū. i. pulchra.

Effectus nomen cause iunges genitiuo
Effectus culpe pudor est et pena reatus

Dicit q̄ nomen significans effectum naturalem cause efficientis natu
raliter potest regere illam causam in genitiuo. vt pudor culpe. pudor enī
naturaliter causatur a culpa.

Quod quod regitur ꝛ rector idem tibi signant.
Effectus verba dei nos crimine purgat ab omni.

Amator dicit q̄ dictio regens ꝛ recta alī gō idem significāt: ꝛ sic genus re
gitur ex natura idēntitatis vel ex natura effectus cause formalis. vt virtus
vera dei. Nam vera virtus dei ꝛ deus idem sūt. Ita ciuitas londoniarū.

Materiam signans iungatur vt anulus auri
Aut ablatiuum dabit ex vel de preeunte

Amator dicit q̄ dictio significans rem materialem regit ipsam materiam
in genitiuo vel in ablatiuo cum prepositione ex vel de. ex natura effectus
cause materialis. vt anulus auri. vel de auro. vel ex auro.

Ex vi re lationis

Inde relatiuum sunt dupla quaterna duorum
Vt speciem generis: dicatq; genus speciei

Dicit q̄ nota relatiua que exemplificāt in ista. vt duplū. quadruplū spe
cies ꝛ genus regunt gen̄ ex natura correlatiōis siue demōstratiōis. vt qua
terna sūt dupla duorum. ꝛ speciē generis. ꝛ genus speciei. Hec intelligas
de omnib9 relatiuis: sed solū de illis de q̄bus exēplificat: videlz de illis de
quibus posita se ponunt ꝛ perempta se perimūt. duplum. ꝛ triplū species

e genus que relatiua sunt potius logicalia ꝙ grãmaticalia.

erbi par titionis

Cum partitiuis numerum seriemq; locabis
Quilibet alter vter neuter duo quartus eorum

¶ Dicit ꝙ nomina partitiua. vt quilibet. alter. vter neuter. numeralia vt duo: et ordinalia vt quartus. regit post se gen̄ pluralem sub conuenienti genere ex vi partitionis. vt quilibet eorum. vnus fratrum: vna sororũ.

Pone gradum medium partitio quando notatur

¶ Dicit ꝙ medius gradus. i. cõparatiuus qñ partitio notatur i locutione construitur cũ gen̄. Et hoc fit qñ cõparatio fit inter duo. vt oculi meorũ dexter est acutior. Et pone qñ partitio notat. qñ si cõparatiuus capiatur cõparatiue. i. qñ cõparatio fit inter plura ꝙ duo. tñc regit ablm̄. vt sapientior hominũ vel hominibus fuit salomon.

Ut partitiuum pones vbicumq; locorum

¶ Autor dicit ꝙ hoc aduerbium vbicumq; construitur cum genitiuo. acsi esset partitiuum. Quasi dicat ꝙ aduerbia loci possunt regere genitiuum. vt vbiq; terrarum. nusq; gentium.

Sub partitiuis pronomina trina locabis
Ut volucrum canit hec gemit illa/tacens manet ille

¶ Dicit ꝙ hec tris pronomina hic iste et ille construuntur cum genitiuo ac si essent partitiua.

Da gradui summo genitiuo plura notanter
Est salomon populi doctissimus atq; virorum
Iste gradus geminos quandoq; regit genitiuos.
Esse solet nemorum regum ditissimus iste

¶ Autor dicit ꝙ superlatiuus regit post se genetiuum pluralem vel singularem nominis collectiui. vt salomon est doctissimus populi vel virorum. Deinde dicit ꝙ iste gradus superlatiuus aliquando regit duos gen̄os. vel sic ex natura superlationis alterum ex vi positi. vt iste solet esse ditissimus regum nemorum. i. regũ ex vi superlationis. nemorũ ex vi positi.

Expositum regimen poterit tibi notificari

¶ Dic autor declarat illud qđ dixit. videlz ꝙ superlatiuus gradus aliquando potest regere duos genitiuos. Et dicit ꝙ regimen expositum poterit tibi notificari. Quasi dicat ꝙ ut poteris resolucre superlatiuum in suũ positiuum et aduerbium valde. Postea videas si positiuus potest construi cũ genitiuo quia similiter exponatur? poterit cũ dicto gen̄. Ditissimus exponitur. i. valde dives. Et qr dives potest regere genitiuos ditiss. mus potest regere illum gen̄. vt dives nemorũ. ditissimus nemorum.

Idq; quod esse solet sub consuetudine iungas
Ut caupo pistorũ/horum scola siue capella.

De regimine genitiui.

¶ Dicit autor q̄ non solū ea que principalit̄ sunt in actu hāt dictas regulas verificare: sed etiā id qđ esse solet de pluralitate hz modo nō sit hz obseruare dictas regulas: vt si dicat pastor hoz. hz mō non sit pastoreū pastor construit cū ille grō hoz. ac si de pāci esset pastor eoz. Et sciendū q̄ hec regula est cōis ad omnes predictas et subsequētes de regimine gri.

Leticie cathedram sub consuetudine ponam

¶ Dicit autor ego ponā sub pluralitate regiminis ōdicti hāc structionē cathedrā leticie: mā hz alia cathedra mō nō demōstret leticiā: tñ qz cōstructe leticiā demōstrare pstruct cū grō leticie ergo demōstrationis essentie

Additur excellens flos florum virgo maria.

¶ Quasi dicat q̄ nullo singularis positus super genitiuo plurali regit illum genitiuum ex natura excellentie: vt flos florum.

Ex vi excellentie

Vis precium iungas: vt salmo trium solidorum.

¶ Dicit q̄ res apta vendi vel emi regit precii in grō ex natura declarans illius essentie dicit aliqui dicunt ex natura precii.

Etatem iungo: velut annorum puer octo

¶ Autor dicit. Ego iungo predicto regimini etatē. i. cuius essentia habet declarari ex etate: vt puer octo annorum.

Mensuramq; notans: vt vasa trium modiorum.

¶ Dicit q̄ nola que habent specificare per mensuram construitur cum grō ex natura rei mensurate: cum grō dico determinante mensuram: secundum aliquos ex natura declarationis essentie.

Remq; representans regit hunc aut signa figurans

In crucis hoc signo vel regis imagine signo

¶ Dicit autor q̄ nomen aliquid representans vel figurans cōstruitur cū genitiuo ex natura representationis vel figurationis: vt in hoc signo crucis: in imagine regis.

Per supplementum propriis iunges genitiuum

Valida samsonis modat hoc iacobiq; maria.

¶ Autor dicit q̄ propria nola construuntur cū grōmon per se sed per suppletionem nominis appellatiui: vt valida samsonis. id est vxor samsonis. modat iacobi. i. iacobi mater.

Vultuq; comperies eum possessiua resolues.

¶ Autor dicit expectando de regimine gri. put regit a nole: dicens q̄ tu comperies. i. inuenies modū nola in grō cōstructa cū p qñ tu resolues possessiuaq; quidē in se implicite grīm pnitiuū. Et si dicam⁹. Euādri⁹ ensis resoluit ensi sic. ensis euandri. Et dicit q̄ fere oēs pstructiones predicte de grō posse fiouie sunt: vel reducibiles ad posse sonis. Nā ens possessionem alia construccio que potest resolui per habens: possidēs possessoris dicit esse.

De ablis regētib⁹ grīm.

Additur oblitus meminit memor aeq; recordor

J.4.

¶ Nunc autor determinat de ges prout regitur a verbo: et dicit q̄ ptinacia ad memoriā et eoꝝ contrariaꝝ vt oblitus/inemini/memor/et recordor construuntur cū ges ex vi significationis verbi: vt obliuiscor: le ctionis. id est patior oblivionem lectionis. Hic Alexander est diminutus: quia sunt multo plura verba personalia q̄ que dicta sunt regencia genitiuum.

Inter et est iunge duas pronomina quinq;
Interest regis vt regnum iure gubernet
Regine refert vt viuat crimine pura.

¶ Dicit q̄ ista verba impersonalia interest et refert construuntur cū obus genitiuis casibus: preter cū quinq; ges primitiuoꝝ pronominū/scilicet mei/tui/sui/nostri/et vestri: loco quoꝝ regunt adiectiuoꝝ possessiuoꝝ feminini ges De primis patent exempla in textu. De secūdo vero dicit debet mei vel tui interest respondere. sed mea vel tua interest disputare. Therētius. Mea nil refert dum potior modo.

Est intellectum pro pertinet additur illis
Est patris matrisq; pie lucturrere nato.

¶ Dicit q̄ hoc verbū est q̄s ponit p̄ pertinet addit illis ses predictis verbis: hoc est q̄n hoc verbū est dicit pertinentia status vel officii etiā regunt status predicta verba. Exempla patent in textu.

Dat reginen simile quod pertinet officiumq;
Ut custos rerum sic et custodia rerum

¶ Autor dicit q̄ dictio designans pertinentiam et officium construitur cū ges potest se ex vi pertinentie et officii. Exempla patent in textu.

Et rectore caret genitiuus sepe localis
Dum nullum motum designes/dum preeuntis
Sit numeri nomen/et prime sive secunde
Rothomagi studeas vel rome domus inoreris
Militie tamen atq; domi residebis humiq;.

¶ Dicit q̄ ges aliq̄ a nullo regit: sed adueniens aliter ponit. Et dicit sic q̄ ges localis sepe caret rectore. i. dictione regente dū nullum motū designes. i. dū tunc ibo significat pertinentiam ire sto et studeo. dū etiā ges localis sit prepositi numeri. i. singularis ex ii. prime sive secūde declinationis. Exepla ponunt in ra. Rothomagi studeas. ꝛc. Et hec regula est de propriis nominibus locoꝝ simplicibus. Addit de alia scilicet militie/domus/et humus. Ideo dicit autor. Militie tamen atq; domi residebis humiq;.

Vespere paschalis hoc ponit more videtur.

¶ Theobulus versus habet expositiones. Textus aūt sic sonat. Vespere paschalis. i. sic dicit de qua legit in officio paschali: cum dicit. Vespere autē sabbati. videtur poni hoc more quo: sc̄s predicta nota locatiua. Super

ne possint fieri multe questiones quas omittimus causa brevitatis.

De regimine datiui

tres regule de regētib⁹ datiuū.

POsse ssum debes sociare genuq; datiuo
Cum verbo per quod substantia significatur
Hicq; relative voces hunc sepe gubernant

Expedito de regimine gti queat determinat de regimine datiui. Et primo dicit. Nota significatiua possessiu seu rem possessam. vt equus et liber. et nota significantia genus seu parentelam. vt pater et cōsanguineus: cōstruuntur cum datiuo mediāte verbo substantiuo sum es est. vt iste equus est mihi t ille homo est pater tibi. Et dicit quod voces relative. i. logicales ut subalterne. vt dominus et seruus gubernant. i. regunt hunc scz datiuum mediante verbo substantiuo. vt iste est dominus mihi. t ille seruus tibi.

Tres littere de adiectiuis regētib⁹ datiuum.

Discontrarietas sociatur proximitasq;
Sibi dissimilis vicinus siue propinquus

Dicit q nota importantia contrarietatē. vt dissimilis inimicus t primus. vt vicinus t propinquus cōstruuntur cū dō. vt supra patet q exēpla.

regula generalis de datiuo.

Inutilis aut in dus verbalia iunges eisdem
Hic nobis erilius t amabilis est t amandus

Dicit q nomina in bilis aut in dus denotantia. vt amabilis et amandus construuntur cum dō. Exempla patent in littera. Sic nobis xpo amabilis.

Damnum significans aut bene pone datiuo
Sic patri gratus/hostiq; grauis dare debes
Patri si prosit illud quod iubebis hosti.

Dicit ponitur alia regula talis. Dictiones significantes dānū. vt grauis, tediosus. aut vtilitatē. vt gratus t amorosus. cōstruunt cū dō. vt patet.

Iustus regimen habit acquisitio casus
Nobis est passus qui nobis cuncta creauit
Nobis surrexit qui nobis tartara fregit

Dicit q acquisitio habit regimē iustus casus. Quasi dicat q datiuus alias quando regitur ex natura acquisitionis. vt patet in exemplis positis in littera. Et exponitur nobis. i. ad vtilitatem nostram.

Verbo sepe duos habis acquirendo datiuos
Hec michi sunt lucro/vobis sunt cetera damno
Acquisita notes quibus acquisita videbis

Dicit q verbū acquisitiue positum sepe regit duos datiuos. vnū ex natura acquisitionis. aliū ex natura cause finalis. vt hec sunt mihi lucro. Ideo notanter dicit. Acquisita notes. Quasi dicat q in tali cōstructione tu debes

uetare acquisita et ea quibus sunt acquisita. Verbi gratia. Hec sunt mihi lucro. i. sunt mihi ad lucrum.

Sepe resoluto in ab huic vltus vltus ab illo

¶ Dicit q̄ datiuus sepe resoluitur in ablatiuum cum prepositione a vel ab vt vltus huic. i. ab illo.

His p̄ceptiua quartis be potes dare verba

Junges que fert signant vel significare

Hoc tibi clarifico signo vel denoto scribo

Crudeo doceo tubeo limul in rkeus disco

Ac introduco debes coniungere quarto

Dum tamen acquiris dicit hec soluere datiuis

¶ Dicit q̄ primum ad precipiendū vt iubeo. ad loquendū vt dico. ad mouendum vt clarifico. possunt construi cū dō & cum nō. vt ego iubeo tibi hoc dico tibi verum. clarifico tibi argumentum. Et sic de similibus.

Obuius atq̄ viam vio ve simul heu quoq̄ iungas

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen obuius obuia obuium. & hoc aduerbium obuiam. & hoc verbum obuio obuias. & he due interiectiones significantes dolentis: fez ve et heu construuntur cum datiuis casibus. vt obuius tibi obuiam illi. obuio vobis. heu tibi. ve illi.

Contigit accidit euenit placet adde datiuo

Et libet atq̄ licet liquet et patet additur illis

¶ Dicit q̄ ista verba in istera possunt & similia possunt construi cum datiuo. vt mihi placet scribere.

¶ De regimine accusatiui.

Accusatiui regimen subiungitur illis

¶ Quasi dicat q̄ dicto de regimine datiui. dicendum est de regimine accusatiui.

de synec doche.

Sepe quod est partis toti datur et regit illam

Est ibi synecdoche/quando faciem nigra dentes

Albet nuda pedes mulier redimita capillos

¶ Dicit q̄ sepe proprietas partis distribuitur toti & regit illam partē in accusatiuo. Q̄ figura que dr synecdoche. vt mulier nigra faciem. Dicendo q̄ duplex est synecdoche scz locutiōis & constructiōis. Locutiōis est q̄n totū ponitur p̄ parte vel econtrario sine vitio. vt super mihi fontem. Constructionis est q̄n p̄positus partis attribuitur toti vel econtrario vitio grāmaticali. Et hoc fit q̄n adiectiuū notāle vel participale significat p̄positum partis. & regit illā partē in sensu. vt albus pedē. fringēs montē. Si aūt pars regatur in ablatiuo est synecdoche locutionis. vt albus pede. fringens monte

De regimine accusatiui

Multotiens verbum fert significata duorum
Hoc gerundiui solet vnum significari
Accusatiuos hoc verbum dat tibi binos
Dum manet actiuum/sed et alter habetur eo?tim
Qui si iungatur passiuo non variatur

¶ Dicit multotiens vnū verbū h3 significata duoꝝ verboꝝ.quoꝝ vnum ibi significari p̄ hoc gerundiui inclusū in significatiōe dicti verbi.vt doceo te grāmaticā.i.docco te tradendo grāmaticā. Deinde dicit q̄ hoc tale verbū dabit tibi binos actōs dū manet actiuū. Et hoc dicit:q̄ si esset passiuum nō posset regere duos actōs.vt docear te esse bonū. Postea dicit q̄ alterius duoꝝ actiuum ā regit ab actiuo non variat.i.non mutat si iungatur passiuo.vt doceo te grāmaticā.tu doceris a me grāmaticam.

Infiniti tui natura modo sociatur
Impersonalis tamen hinc modus excipiatur

¶ Dicit q̄ infinitiuus verborum personalium ante se regunt accusatiuum tanquam modi infiniti. Notanter dico verborum personaliū: q̄ infiniti verborum impersonaliū non habent modum construendi ante se. Et hoc dicit q̄ ante dicta. Impersonalia tamen hunc modum excipiatur.

Hinc datur exemplum triplex tibi dico magistrum
Discipulos mores placidos de iure docere

¶ Modo venit ante exemplum triplex.i.exemplum triplicis accusatiui. Quo tractatum est in duabus regulis Prime dicit? dicit. Ego dico me magistrum docere de iure discipulos placidos mores. Quomodo hūt regulam fit tres accusatiui declarat in sequentibus.

Infiniti tui natura regit preeuntem
Doctrinam capiens regitur vi translationis
Hoc? gerundiuum tradendo dic tibi clausum
Cuius vi regitur casus qui non variatur
Dum per passiui vocem volo dicta resolui
Aut positi regit hunc vis propria verbi

¶ In his versus autor declarat ex que natura reguntur illi tres accusatiui de quibus tradidit exemplum illud.scz dico magistrum discipulos mores placidos de iure docere. Et dicit q̄ primus actiuus scz magistrū regitur ab infinitiuo docere a parte ante ex vi infinitiui. Quo?tea dicit q̄ capiens doctrinā representans doctrinā capientem videlz li discipulos regitur ab infinitiuo docere ex parte post ex vi translationis. Deinde dicit q̄ in tali constructione includitur illud gerundiū tradendo sicut ante dictum est in alia parte. Multotiens verbū ꝛc. Et ex vi illius gerundij tradendo regitur

De infinitiuis regentibus actiū.

Me accusatiuum mortes placidos. qui actus non variatur dum fit conuersio de actiuo in passiuum. Dicit quoq; autor. aut quē propria vis verbi posiit in constructione illa regit hunc scilicet accusatiuum vltimatum. & sic non expedit q regatur ex vi genitiui.

de actiuis.

Accusatiuus data per vim transitionis

Si vox concedet actiua frequenter habebis

¶ Autor dicit q verba regentia post se actiū ex vi transitionis frequēter habentur actiua. si vox concederet. hoc est si haberet vocem actiuā. videl si desinet in o. Et hoc fit propter aliqua deponentia. vt sequor. et similia. Aliter dic et melius. q omnia verba actiua in o. vt lego. et scribo. et actiua in or vt loquor. sequor. regunt post se actiū ex vi transitionis. Si vox cōcederet actiua quā scribis. Unde sequit q actiua sunt duplicia scz in o. vt audio. vt notum est. Et actiua in or vt sunt deponentia transitiua. quae licet nō sint actiua sm vocem tamen bene sm significationem.

de neutralib⁹.

Verbo compositio casum quandoq; locabis.

Quem dat componens/ vt vis exire penates

¶ Quasi dicat q cōposita ex prepositionibus aliqñ regunt actiū aut ablatiuū casum ex vi prepositionis compositę. vt vis exire penates. Iste accusatiuus penates regitur ab isto verbo exire ex vi prepositionis compositi. Componitur enim ex eo is et exeo. correpto. Potest tamē componi ex et eo is. et regere post se ablatiuum. vt in Ysopo. Semen erit humo. et in Virgilio. Nec me seruitio exire licebat.

de impersonalibus.

Penitet et tedet miseret piget et pudet illa

Accusatiuos sibi iungunt et genitiuos

Natura primum/ sed transitione secundum

¶ Autor dicit q verba in ika posita intransitiue cōstruuntur cū acō a parte ante ex natura siue impersonalitatis siue ex natura actus recipiendi modū vt in quem. et a parte post construitur cū gō ex natura transitionis siue ex natura effectus cause efficientis. vt me penitet peccatorum.

Accusanſq; modo damnanſq; locatur eodem

¶ Quasi dicat q verba pertinentia ad accusandum. vt accuso et incuso ad damnum. vt damno condemno. construuntur cum acō et genitiuo. vt accuso te lese maiestatis. et condemno pertum pene capitis.

Verbaq; sumpta sortis christi bonus ardet amorem

¶ Autor dicit q verba sumpta sortis. i. capta extra ppriam significationem pro significatione verbi actiui regunt post se actiū. vt bonus homo ardet amorem xpi. i. ardenter amat xpm. Et cū pluit manna. i. cminui manna.

Mue sine persona sunt/ atq; gerundia iungis.

Si tamen a verbo quod transeat illa creabis.

Matheum legitur/ psalmos erat ante legendum.

¶ Autor dicit q̄ ꝟba sine ꝓsona. i. impersonalia mecū gerūdia t supina v. dicta a ꝟbo q̄ trāseat. i. a ꝟbo regēte actiū post se: ꝓstruit cū actō a par t post vt a me legitur matyeth: et ante erit legendum psalmos.

Postulo poleo peto doceo rogo flagito celo
Cruo cum vestit moneo induo calceo cingo
Accusatiuos geminos hec verba requirunt
Hunc dant pallium quem verba volunt ibi clausa
Aut quem vis verbi sibi postulat associari.

Verba regētia duos accusatiuos.

¶ Dicit q̄ verba in ifra posita requirūt duos actōs: vt postulo te venias preterea dicit q̄ pallium dicitur verbor regūt post se vnū vt vnus⁹ discipulus alterius illā scz quē regit verba ibi clausa. i. gerūdia in dictis verbis in clausilue illū quē ꝓpria vis ꝟbi. i. ꝓpria significatio ꝟbi postulat sibi sociari.

Ornatus verbum spacii modique gubernant.
Accusatiuos horum que talia signant
Te vestit tunicam: tu pergis tam milia septem.

Quarta Quinta

¶ Dicit q̄ ꝟba pertinētia ad ornatū: vt vestio. ad spacium: vt vado t ago. ad modū: vt sto t maneo. gubernāt. i. regūt actōs horū: hoc est dictionū q̄ sūt. i. signāt talia predicta: videlicet ornatū spacii modū: vt pz in his exēplis. Vestit te tunicā. tu pgis milia septē. ego steti cecū duos mēses. Ne tū scieās q̄ in his duab⁹ ꝓstructionib⁹ subintelligit ista prepositio p.

Sepe regente caret vite modus idoneo probato
Cur bone viue deum sic viues secula cuncta.

Dicanor

¶ Dicanor: dicit q̄ actūs representans modū viuendi sepe caret dictio q̄ regente. i. ponitur absolute: vt patet in exemplis autoris.

His obliuiscor tunges memini recordor

¶ Quasi dicat q̄ ꝟba eminentia ad memoriā pñt construi cū actō casu: vt ego recordor lectionē. Sup isto passu nota q̄ verba predicta pñt cōstrui cū gēō. cū actō. t cū ablatiuo. sed aliter et aliter. Nam si construat cū gīō vel actō pars rei denotet: vt recordor lectionis vel lectionē. Et tūc sensus mihi mente habeo partē lectionis: t nō totā lectionē. Si vero ꝓstruant cū actō tūc denotant⁹ totū: vt recordor lectionē. i. scio totā lectionē. Hā grecismꝰ Si diuersifices rem relatā recordor. Tunc rei cū pars tantūmodo scienti recordor. Tunc q̄ recordor tam cum pertinente scio totam.

His tungas iuuat atq̄ decet delectat oportet

¶ Sententia est q̄ verba in littera posita construuntur cum accusatiuo: vt me delectat legere.

Dor sibi quartum solet heu contungere casum.

¶ Dicit q̄ iste due dictiones o et heu solent regere actiū. vt o petrū virtutum imitatrice prudentie. heu me infelicem. i. dico.

De prepositionibus vetitus actiñ.

Add per et similes: per vicos itur ad vrbes.

¶ Manifestum est q̃ ista prepositio q̃ alie volūt actō caluī deseruire. ponit trepium in ista. Per vicos itur ad vrbes. Et sunt trigima: vt pz q̃ dona ēs ibi. Ad patrē apud villā inter ēdes. ꝛc. Et dicunt pueri totum istum passum ēs suo vulgari tqñ peruste multum est istas prepositiones scire.

Inq̃ notans contra quarto solet esse locata.

¶ Dicit q̃ ista prepositio in quando ponitur pro contra seruit actōrvt vado in hostes. id est contra hostes.

Hunc̃q̃ gerundiuis casum veteres poluere
Vt suppoñentem quod multorum tenet vsus.

¶ Dicit q̃ gerundia inter se construuntur cum actō casuī hoc tm̃ in multis quorum vsus. Fu conuertendo populos in pecus. Hoc etiam tenet vsus multorum et modernorum nonnullorum.

Sepe regente loci nomen caret vt babilonem
Rusq̃ domum vel militiam rex vadit humumq̃
Nomina que villis sunt appropriata loco be.
Qui minor est seruant hanc normam sunt et eidem
Rus et militia domus ac humus associanda.

¶ Dicit autor q̃ nota localia sepe aduerbialiter ponunt. in actō casuī rex vadit babilonē. Postea declarat istā regulā dicēs q̃ nota que sunt appropriata villis et ciuitatibus vt bononiare que sunt appropriata loco qui minor est vtpote castris burgis seruāt nomā predicta. Et ista quatuor rus/domus/humus/et militia: sunt associata predictis.

¶ De regimine ablatiui.

Ablatiuorum regimen subiungitur istis.

¶ Expedito de regimine accusatiui regimen ablatiuorū subiungitur. Et causa ordinis est: quia ablatiuus est casus vltimus inuentus a romanis: modo regimina ordinantur sm̃ ordinem sex casuum.

Compa ratiuus regit ablatiuum

Tres notat esse gradus qui comparat inde notabit
Multumodum regimen qui rem discernit aperte
Plitio: est auro sapiens salomone sybilla
Per magis reppne regimenq̃ videbis aperte
Et auro diues regina magis salomone

¶ Hic autor ponit regulā de regimine ablatiui. Et dicit sic. Que quis per positiui, per parationē facit notat gradus comparatiōis esse tres. scz positiuū, comparatiuū, et superlatiuū. Et modo qui discernit aptē rē videbit multimodū regimē ipsius. scz ablatiui. Vñ in structione antiqui regimē posuit comparatiui et superlatiui. Deinde ponit exemplū de cōparatiuo dicēs. Plitio

ſt auro v. Et hoc exemplum poteſ exponere q magis aduerbiū et cū
ſillum. Vnde dicit. Vber magis expone. Quaſi dicat expone dictam
ſtructionem per magis. e poſtea videbis regimen agere. t hoc exponi
ſ ad autore. Eſt auro ditius regina magis ſalomone. Ecce iſte ablatiuꝰ
ſmone regitur ex vi comparatiui. t iſte ablatiuus auro ex vi poſitiui.

Et ablatiuus demonſtrans quantus habetur
Excellus/regit hunc excellum dictio ſignans
Hoc lignum digitis excedit quattuoꝛ illud

Dic ponit aliam regulam dicens q ablatiuus demonſtrans quantitatē ex
preſſus regitur a dictione denotante quantitatem ex natura quantitatis ex
ſſe. Et ponit exemplum tam de nomine q de verbo. qđ de ſt patet.

Cunctoꝛ notans fieri regit id quo res ea fiet
Victoꝛ verbis vincit/vir bellicus armis

Dicit q dictio denotans aliqđ fieri regit illud quo aliquid fit ex natura
ſ cauſe formalis ſiue inſtrumentalis in ablatiuo caſu. vt patet.

Poſſit menſuram deſignans addere debes
Longum ſex pedibus lignum/ſatumq; duobus

Dicit q adiectiua importantia menſuram cōſtruuntur cū ablatiuo caſu
ſ. vt patet in exemplo autoꝛis ex natura menſure vel quantitatis.

Verbum materiam cauſam ſpatium precium q̄ ꝺ, regus
Aut tempus ſignans ablatiuum regit hoꝛum le pulcꝛa
Aut predicta notant/vt frenum fabꝛicat ere
Ita pudoꝛe tacet/ſtadiis ſex diſtat ab vrbe
Aere moꝛans tota/panem nūmis tribus emi

Dicit q dictio denotans materiam. vt fabꝛico eas. vel cauſam vt ſilen
ſ. vel ſpacium vt diſto as. vel precii vt emo emis. aut tempus vt mo
ſ demonſtratiue a patre poſt cum ablatiuis caſibus importātibus vel ſpecifi
cantibus. ſupradicta videlꝫ materiam/cauſā/precii ſpacii/vel moram.

Nomen eis iunge modum quod ſignat agendi
Accentu plura pꝛoferre ſolemnus acuto

Dicit q dictio deſignans modum agendi regitur in ablatiuo ex natura
cauſe formalis. vt ſolemnus proferre plura accentu acuto.

Sepe poteſtatis nomen contingitur iſtis
Rex hieruſalem dei dono ſalutem

Dicit q dictio ſignificans propꝛietatem t poteſtatem. vt rex/dominus/
dux regunt ablatiuum ex natura effectus cauſe ſufficientis. vt a.i. andreas
pꝛi ſiue cuius nomen incipoatur ab a rex hieruſalem dono dei. regitur
q notata precincta.

Hinc dochen iungas vt vultu virgo decora

¶ Dicit q̄ abl⁹ interdū regitur q̄ figuram que vt hinc dochen. vt patet

Donatum laudes indutus vestibus albis

¶ Dicit q̄ dictio significās ornatum regit ablatiuum ex natura ornatus siue ex natura cause materialis. vt indutus vestibus albis.

due pul cre regu le de to to et sub iecto.

Coti da partem subiecti propietatem

Sed laudem iunge: vel vituperamen vtrimq;

Vir manibus validus/vel virgo crinibus albis

Vir dextera fragili/vel forma femina turpi

¶ Dicit q̄ totum regit eius partem ⁊ subiectum propietatem suam in ablatiuo ex natura declaratiōis essentie. Sed verumq; istam à patre. Ta à propietate iunge dictionē importantem laudē vel vituperium. q̄ nec totum posset regere partem simpliciter nec subiectum propietatem. nisi addatur laudis vel vituperii vt patet in exemplis. Vir manibus validus. virgo crinibus albis. Similiter exponē aliud metrum sine additione.

Me verbo ⁊ adiectiuo regētib⁹ ablatiuum.

Mobile vel verbum designans propietatem

Sextis construitur/per quos ea significatur

Aut instrumentum vel causę nomina iunge.

Cursu festinus: fulget virtute modestus

Est velox pedibus. blando sermone loquetus.

Viribus inuictis properat pede/voce benignus

¶ In his versibus autor dicit q̄ nomen adiectiuum vel verbū designans aliquam propietatem construitur sextis. i. ablatiuis. per quos ea propietas significatur ex natura propietatis posite subdit. ⁊ dicit q̄ nota instrumentum vel cause etiam iunguntur predictis. Nam ipsa construuntur cum ablatiuo ex natura instrumenti vel cause.

Rectū tacere notans ablatiuum regit eius

Vt pena carcat homo purus/crimine viuat

¶ Id est dicit denotans certitudinem regit ablm ex vi cause materialis.

Inter et est iuncta tibi dant pronomina quina.

Interest nostra vestraq; mea q; tua q;

Atq; sua noxiam refert seruabit eandem

¶ Dicit q̄ hoc verbum interest cōstruitur cū quinq; ablis pronomi possessiuorum. scz mea tua sua nostra ⁊ vestra. Tertius est clarus. Secunde dicit q̄ refert eādem regulam seruabit. Unde Valerius. Mea nichil refert homine aut sublime putrescam.

Plenus inops calum dant illum siue secundum

Vini vel vino duo volta plena videto
Super egrotus supa vino dei panis egrdit
Dicit q aliquem impingimus pluraliter plenum vt vinop. et alib
Signatum vt pauperiem vgo cōfitebitur cū ablatiuo dare q̄rimus.
Dignus cum potior iungor velox fruor vtor
Et care o iungo tam tamquam nouo hyto
Dicit q verba in littera posita cōstruuntur cum ablatiuo. Hora dī q re
Mutantur cū genitiuo construcio q̄ ego puto non esse humane diuie.
Nos calus de me rogam lucror quinetiam
Dicit q iste prepositiones de pro coram. e. facile seruiunt ablatiuo cū
Dico me q̄ numerantur p donabo etc. Ab domo ab hominibus abeo hinc
Exeo ecce ego de me pro coram cum suis videbitur.
Cum super cū pro de sero decet hanc iocari
Quasi dicat q iste prepositio super cū ponitur pro de seruit ablatiuo.
Vt virgilio. Multa super priamo rogitans. i. de priamo.
Fit datur calus passiuus a precente
Cernitur hic a me quoniam diuobus ab alo
Dicit q iste dātus. datiuo vsque passiuo cū prepositione. a vel ab q
Nunq̄ actiue stant ab aliquo vt pro in capitulo. Cernitur hic a me cū
Vel si susceptum quod signat time retentum
Hic a te discolibros a tuo utroq
Dicit q ista verba petimus ab aliquo. scripsere ab aliquo. vel scire
Audire ab aliquo. regunt ablatiuum cum prepositione. a vel ab et nunq̄
Stant sine ipsa vt dixi.
Sunt ablatiui plures recteq̄ soluti
Discere discipuli debent doctore legente
Dicit q plures sunt ablatiui qui aliquando ponunt absolute. vt hic
Simplo discere discipuli debent doctore legente.
Huic loci nomen quando hoc regente cecidit
Rama in illicia vel humo vel rure domoq
Ter venit atq; meam nequam lernabit laudem
Sermo idem prohibum sine motu finem loquetur
Omen plurale hui cui sit regula tene.
Qui modo cure cantit bernone canit vel athenis
Dicit q nomina ab illis q̄ sunt significantia motum de loco. vt ponto q̄ recedo. hic cui
Et verbum significans motū de loco. vt venio q̄ recedo. hic cui
Et verbum significans motū q̄ loci. vt cano. Iohannes cecinit. Hoc verbo

Deinde dicit q̄ cadē ex causa scribuntur ablatiua aduerbialiter posita ut nomen loci tm̄ pluraliter declinatur. vt athene e veneris. vel nomina ciuitatis declinationis. vt nolo esse. nā imagines ciuitatis verbi gratia Troiam vt puta venerunt Troiani. Troiane. hoc exemplar patet in terra.

Ut nomen pallium sit sepe relatio sit

Ut vado romam qua in ceteros eminet altis

Dicit q̄ nomina locatiua sic posita sepe fit relatio. vt vado romā qua mendus eminet altis.

Queris si possit aduerbium sociari

Sit debet doctas posus ire scholaris athenas

Quasi videtur respondere quibus questionibus mouet cā dicēdo. Tu queris si aduerbium possit sociari nominibus. aduerbialiter positis. vt doctas athenas. Et videtur affirmare q̄ sic ergo erratur.

Per quo qua. vel ubi sit questio siue per unde

Dicit q̄ questio. i. interrogatio fit de circumstantiis locatiuis. i. hec aduerbia. ubi. quo qua ubi. e unde.

Ad interrogationes locatiuis loco rum.

Istuc pergo foras. huc illuc pergis eo?

Huc intro intugas. hac illac pone meando

Hic illic istic intus foris est et ubiq;

Hinc illinc istinc teneans foris intus. e inde

Hec sunt aduerbia que respondent questionibus interrogatiuis. Sed illa que sunt primo paragrapho videntur ad quo e similia. Illa de ubi quo. illa de certis ad ubi. illa de quarto ad unde.

De partibus orationis.

Participans quod in ens vel in ans sit dicitur preteritum

Tus lus rus hec preteritum. rus dicit futurum in

Auctor incipit determinare de regulariter. id est per participia. Et primo docet cognoscere participia q̄ eos determinantes tres tempora. Et dicit. Ut dicito participia. i. participia. q̄ sit in ans. vel in ens. vt amāns ie gignens. est presens. i. pñs tēpus. Et finaliq̄ sit in tus sus. q̄ in rus esse. preteritū. vt preteritū ipse. vt amatus. genitus. supplentus. Et ultimo q̄ sit in rus. et dus est futuri temporis. vt amaturus et amandus.

Quere per artima presens in tulq; futura

Que debet actiuum dabit hec cadem tibi neutrum

Sunt per passiua tibi cetera significanda.

Dicit q̄ participia que sunt in turus de secundum q̄ verba unde sūt in uterim. Cetera autem in mus sua rus e dus. debet dare q̄ verbia unde sūt in tilis passiuum vocem habentibus.

Deponens retinendi dat commune quaterna

¶ Quum dicit q̄ verbum debet habere tria participia: intelligit in uno ve
mento quum in tres flectere. Nunc plura in uno. Procedens dicit q̄ verbū
commune habet quatuor: scilicet medium et unum in dus.

Et tamen est casus q̄ que carent supinis
Non possunt rectum per rus formare futurum

¶ Iuxta dicit q̄ uerba que carent supinis non possunt formare participium in rus. Et ratio est: quia participio in rus formantur a supino.

In verbi genere quæ sit significatio queret
Quis tibi multimodum credas regime retrandum

¶ Postea autor docuit cognitere participium: docet regimen participii in consultione q̄ quemlibet casum regit verbum a parte positum eundem casum regit eius participium: et eadem parte et eadem natura: dicens potes multimodum regimen participium. Ideo dicitur potentia multa metra. Quæ iungeo verbo iungeo et participiali. Et genetiva

Regula de regimine participium

lis qualificatio stat. Loulona. ꝛc.

Dum mutat regimen sit participans tibi nomen
Dum perdit tempus: dum conquerat allocutamus
Iis compositum/dum simplex sit tibi nomen.

¶ Iuxta dicit q̄ participia quatuor modis transeunt nomen. Primo mutando regimen: hoc est q̄ regit alium casum q̄ verbum a quo descendit secundum grammaticos. Secundo modo q̄ regit eundem casum q̄ verbum. Tertio modo q̄ regit eundem et plus quam verbum. Quarto modo q̄ regit eundem et aliquem honestum. Et ad exemplum: Ille aparatus est docens docilem doctissimum. Ille dicitur quando componitur cū dictione cum qua non componitur sub eodem tempore: vt indoctus non enim timuntur indocere indocti.

¶ Capitulum nonū de constructione.

Sic poli predicta constructio iure locanda

¶ Hoc est aliud capitulum in quo autor determinat de constructione. Et primo se continuat cum precedentibus dicens. Locanda est ordinanda iure poli predicta.

In geminas partes constructio scinditur/ut
Transitiua/debet intransitiuas subdelle.

¶ Dicit q̄ constructio dividitur in transitiuam et in intransitiuam.

Cum partes per quas constat constructio plena.
Signant diuersa: constructio transeat illa
Iudicium sit idem tamē diuersa notanda.

¶ Sententia est q̄ illa constructio est transitiua q̄ supponit et apponit habent diuersa significata: vt ego amo petrū. Et inde dicit q̄ sic iudicium est de constructionibus supponentibus et appositum diuersum: vt ego amo petrum: vel ego amo me.

Hanc in secunda hanc distinguere contendit eius
Vnus species simplex que translit quoq; retranslit

¶ Dicit q̄ pfectio infinitiua passiui in duo modos scz in simplicē q̄ modo dicit̄ et in retranslatiuū. Simplex ē q̄ nullū pdūm vel casū habet. Retranslatiua ē q̄ vnū pdūm vel casū habet. Retranslatiua ē q̄ per duo pdūa vel casus pcedit. vt ipse amet me.

Est intranlitio tibi per predicta notanda.

¶ Dicit q̄ constructio intranlatiua est illa cuius suppositū et appositū pertinent ad idem. vt homo est animal.

Per binas species hanc distingues quia simplex
Hec intranlitio pasiuoq; retrogressa sinduns

¶ Dicit q̄ hanc constructionē intranlatiuā dicto. q̄ constructio intranlatiua duplex est. scz simplex et intranlatiua. Et hoc est q̄ suppositū et appositum pertinent ad idē. vt marcus erat eloquens. Et in reciprocum. Et est reciproca quando eadē persona ascribitur agi et patitur referendo in idem vt patet in exemplis inferius positis.

Cete pertinplia tibi res est notificanda.
Hic locum supercat vel marcum callius ozat

Retranslatiuum.

Diligat marcum tullius et diligat ipsum
Qui regit hic ego me tu te nos diligimus nos
Me te portant vos autem diligitis vos
Actus translitio personarūq; notentur.

¶ Quasi dicat q̄ dupler ē pfectio. scz actus et persona. Constructio translitiua actus ē duplex. Scz q̄ actus vel ē transitiua de re ad re. Et dicit̄ transitiua actus. Et dicit̄ q̄

De modo construēdi.

Q Onstrue sic talum si sit preponit vocantem
Vel postq̄ auctor diuisit cōstructionem t ipsius membra declarauit
nūc docet vadimonr dicisōes in cōstructiōe .r. dicit. Tu cōstrue sic
ut sequit. Et prepone casum vocantē.i. vocatiuū illi⁹. Quasi dicat q̄ in
cōstructione tu debes incipere a vocatiuo si sit positus in constructione.
Vox rectum ponis/ hinc personale locabis
Verbum quod primo statuis si cetera desint
Dicit q̄ post vim tu pones vocē.i. nūmentū rectum.i. nūm. Deinde.i.
postea tu locabis personale verbū qđ primo statues.i. qđ principale dicet
sententia desint.i. si nihil aliud sit qđ poni debeat in constructione.
Tertius hinc casus t quartus sepe sequuntur
Dicit q̄ post verbū primo positum sepe locatur vtlia .r. actiua. vt in hoc
exemplo. O petre parasace mihi. O petre defende me.
Aut verbo subdes aduerbia subde secundum
Casum rectozi/debet vox prepositiua
Quarto preterea gi/bel sexto quem regit ipsa
Dicit autor q̄ aduerbia debēt immediate poni post verbū suū. Sciēndū
est q̄ aliqua sūt que debēt preponi vel poni negatiue/interrogatiue/relati
ue/dubitatiue/.r. quedā alia. Vel de dicit. Subde scīm casū recroi. .s. .d. .r
sibi casus dz immediate poni post illā dictionem a qua regitur. Postea
dicit Vox prepositiua. .s. .d. q̄ prepositio dz preponi suo casuali.

Primū impedimentū.

Q Septem sunt impedimenta cōstructionis
Infinitiuum persone sine quibuldam
Nos adiectiuis/ vt sunt habilis piger aptus
Nec olim pulcram veteres posuere figuram
Dicit q̄ verbis personalibus motū seu inclinationē animi significantibus
debes verbū infinitiuum. vt volo scribere. Dic .r. dubiā adiectiuis.
vt sunt habilis/piger/aptus/.r. similia. Preterea dicit q̄ veteres olim dix
erunt hanc figuram pulcrā.i. hūc modū loquendi pulcrum. vt habilis cur
rere.i. ad currendum. ego sum aptus scribere.i. ad scribendum.
Verbaq̄ sunt debet iubet audet vultq̄ potestq̄
Nititur et tēptat dignatur sitq̄ monetq̄
Incipit t tedet piget t pudet atq̄ meretur
Et properat gaudet delectat penitet vigit
Et parat t discit decet solet t licet adde
Que predicta notant t que contraria signant
Dic cōmuniter si aliqua sint verba que cum infinitiuo cōstruātur s pas

te poſſ. vt ex ipſoꝝ ſimilibus et eoꝝ cõtrarijs poſſumus alia cognoſcere.

Addere multa potes quarto caſu precunte

¶ Dicit q̃ multa verba poſſunt addi predictis. que dđ ante ſe cum aũ cõſtruuntur vt penitet. oportet. tedet tc. Poſtea conſtruuntur poſt ſe cum infinitiuo. vt me penitet male feciſſe. Nota tñ q̃ nõ omnia verba predicta poſſunt habere ante ſe actiũ: ſed bene infinitiuum.

Sedñ. Nue iunges verbo iunges et participanti

Si generi verbi ſua ſignificatio ſiet

Conſona debetur ipſi conſtructio verbi

¶ Dicit q̃ illa verba que poſtponuntur verbo poſtponuntur etiã partici pio: vñ tñ ipſũ participiũ retinet talẽ ſignificationem verbi. Et hoc vi: ꝓpter participia verboꝝ cõmunia in ans vel in ens. in rus et in dus deſinentia. Mã lz in illis verbis cõibus poſtponat actiũ et abliciũ. tñ eoꝝ par ticipia in ans vel in ens et in rus deſinẽtibus non poſtponit niſi actiũ: ꝙ ealia participia tãtũ actiuã retinent ſignificationẽ. Participia vero de ſcendentibus in dus nõ poſtponitur niſi abliciũ. ꝙ paſſiuã retinẽt ſignifi cationẽ. Sed participijs in tus ſus vel in rus deſinẽtibus poſtponit actiũ et abliciuum: ꝙ vtrumq; retinent ſignificationem.

Sed perſonale ſupponẽs rectus habebit

¶ Nominatiuus ſupponens participalis debet eſſe conſimilis verbo per ſonali in perſona et numero.

Tertiũ. Aut ablatiui preeunte rectore ſoluti.

Aut poſtponuntur ſed vix interſeris illos.

¶ Dicit q̃ ablatiui participioꝝ abſolute poſiti aut precedũt verbũ in con ſtructione aut nõ. Si precedãt: tũc verbũ poſtponitur: vt in hoc exemplo. Magiſtro legente ſcholares diſcant. Si poſtponãtur: tũc verbũ precedit vt in hoc exemplo. Ego diſputo paulo adiante. Sed vix interſeris illos: in medio conſtructionis pone illos.

quartũ. Appellans verbum ſubſtantiuũq; vel horum

Vim retinens poſt ſe rectum quandoq; locabunt

¶ Dicit q̃ verbum appellãs. i. vocãs. vt voco. et verbũ ſubſtantiuũ. vt ſũ locabũt poſt ſe rectũ. i. nũm. et verbũ retinẽs. vim predicatiuũ. vt ſio bonus.

Et ſubſtantiui data ſignificatio verbi

Paſſiuis ſepe ſolet hec conſtructio tradi

¶ Dicit q̃ ſignificatio et conſtructio verbi ſubſtantiui ſepe datur verbis paſſiuis. vt ego efficior rome papa.

Quitñ. Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot

Milla relatiue penitus prepone re debent

Obliquos verbo preiunges milla rogando

Hanc sua iungendi retinet aduerbia formam

¶ Dicit q̃ nota in ĩra posita ẽ similis relatiue et interrogatiue posita debet ponere obliquos casus a verbo a quo regunt. vt quę vides ego dilego quem diligis tu. Deinde dicit q̃ aduerbia ab ipsis derivata eodẽ modo debent in constructione ordinari. vt qualiter est tibi.

Quis nomen proprium ẽ que substantia queritur

Si proprium nouit debet substantia quer

Qua nota proprio tantum de nomine quero

¶ Dicit q̃ hoc nomen qs põt querere de ꝓpio nole et de substãtia. et hoc declarat dicẽs. Si ego noui ꝓpium nomẽ debeo querere de substãtia. vt quis est petrus. tũc rñdeat ille vel ille. Et si nouit substantiã tũc interroga ns si de proprio nole. vt si dicat qs est ille. tũc rñdeat petrus vel iohãnes.

Communi per quis etiam de nomine queris.

Quis bonꝰ est arator bos/quis natat in equore piscis

¶ Etiam dicit q̃ qs interrogatur de nole cõi. i. q̃ nomẽ cõe ad ipm respõdeat vt quis bonus est arator. tũc rñdeat bos. quis natat in equore piscis.

Quelibet a pares optant reddi sibi casus

¶ Dicit q̃ quelibet. i. interrogatiua nola optat pares. i. similes casus rei a sibi. s. d. q̃ p quẽcũq; casũ fit interrogatio p eũdẽ fieri debet respõsio.

Cum quia dum donec quoniam similesq; precedunt Septi.

Quoq; relatiui ius implicitum tenuere

¶ Iste dictiones cum quia dum donec et similes debent preponi verbo quando habent vim relatiui.

Cumq; relatiuis de iure biam paret/horum Septi.

precedens/decet obliquos quandoq; preire mum.

Cum notat hoc rectus aut obliquos notat illud

Iste subueniat sua mater vel pater eius.

¶ Quasi dicat q̃ antecedens relatiuoꝝ parat viã ipsis relatiuis. decet qñq; obliquos casus preire. i. precedere verbum cũ pro qñ rectus notat hoc. i. suppositus est pro vno. et obliquus pro alio. Ponit etiã in ĩra. Illi. subueniat sua mater. vel pater eius. Et nota q̃ assignando tales cõstructiões mutatur relatiuũ in antecedẽs. vbi dicimus mater sua vel pater eius. dicatur mater et pater illius. et vbi di illi. dicatur sibi vel ei.

Verbum multoties substantiuum petit extra

¶ Iste verꝰ solet exponi dupliciter. vno modo sic. Tu multotiẽs extra ostructionẽ petis verbũ substãtiuũ. i. q̃ verbũ substantiuũ sepe subintelligit vt in psalmo. Intellectꝰ bonꝰ oĩs facientibꝰ eũ. subintelligit ẽ. Alio mõ exponit sic. Verbũ multotiẽs petit substãtiuũ nomẽ ex ostructionẽ. i. q̃ substãtiuũ nomen sepe subintelligit. vt virgilius in primo sic dicit. subintelligit libro

Mobilis et fixi naturam nolle docebit
Est adiectiuum hoc ita vel significatu

¶ Nunc autem incipit docere quō adiectiuū ⁊ substātiuū inuicē ꝯstruunt. Et primo dicit q̄ nos docebit nosse .i. noscere naturam mobilis .i. adiectiui et fixi .i. substātiui. Deinde dicit q̄ duplex est adiectiuū .s. voce ⁊ significatione. Adiectiuū voce est duplex .s. positiuū. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc. ⁊ comparatiuū. ⁊ superlatiuū. ⁊ voce ⁊ significatiōe. vt albus alba album. Sed adiectiuū significatiōe est duplex .s. significatiō trīum. vt vās ⁊ magister. ⁊ significatiōe ⁊ voce. vt niger nigra nigrū.

Solius est generis adiectiuum variatq̄
Cum numero casum velut hic vetus vna soloxum
Est inter fratres bonus aut de fratribus vnus.

¶ Dicit q̄ inuenitur adiectiuū in solo genere cōcordari cū substātiuo. ⁊ in concordari in numero ⁊ in casu. vt hic vna soloxum de fratribus. Hec cū intelligendū nisi de adiectiuis de quibus exemplificauit. ⁊ in similibus quia tamen si supplentur substātiuis vt dicti non discordabunt in quoq̄.

impedimēta cōgruitatis contra suppositū ⁊ appositū Contra relatiuū et alīs.

Cum diuersorum verbum rectis numerorum.
Interponatur vtrilibet equiparatur
Sermone summi patris est meditatio tuitī

¶ Dicit Autor q̄ si verbū ponat in medio duorū nūmerorū diuersorū numerum pōt vtrilibet conformari. vt sermones sunt patris. est meditatio tuitī. possumus enim dicere est et sunt sed diuersis verbis rectis. nā dicimus est tunc ille meus meditatio supponit verbo ⁊ sermones apponit. dicimus sunt tunc ille meus sermone supponit ⁊ meditatio apponit.

Quando relatiuum generum casus variorum
Inter se claudunt qui rem spectant ad eandem
Per genus hoc poterit vtrilibet assimilari
Est pia stirps iesse quem rhm reperimus esse

¶ Dicit q̄ cū casus diuersorū generū eiusdē inter se relatiuū q̄ sic casus spectant ad eandē rē. tūc per .s. relatiuū poterit assimilari vtrilibet casui p genus .i. poterit in genere cōcordari cū verbo. Et ponit exemplū. Est pia stirps iesse quē rhm credimus esse. vel possumus dicere quē ⁊ quam.

Sic adiectiuum reperimus sepe locatum
Est coluber factus vel facta mystica virga

¶ Dicit q̄ reperimus sic locatū adiectiuū .i. q̄ cōcordet cū primo substātiuo vel cū .s. scōo. vt est coluber factus vel facta mystica virga .i. sacrata.

Ponere suprema duo non debes sine causa

¶ Quasi dicat q̄ iste due constructiones vltimo dicte non debent vsurpari nisi causa vrgente: quia cadunt sub grammatica prohibitiua.

Decretq3 tibi quandoq3 relatio simplex.
Femina que clausit vite portam reserauit
¶ Nota q aliqñ relatio simplex occurrit alicui in oratione. Et sit relatio simplex: ali⁹ accedēs supponit vult t relatiuū referri aliquādo pro in ordine ad aliquid. Femina que clausit vite portā reserauit. h. femina supponit p virgine maria. et ē qua p ras. Et vocat simplex relatio q relatiuū refert simpliciter ad speciē t nō ad ēm rē individuā per voce representantē.

Contra regulaz ḡnalem

Ad partem potis de iure relatio fiet
Extra tamen fepe queres ad quod referatur
Rex eſt eam dñi patrie que prevalet omni

relatiuū ad antecedens subintelligi lectum.

¶ Dicit q relatio fit fepe ad partē potis t nō ad totū et ex fepe predicta. i. subintelligis ad quod relatiuū refertur rex eſt carnon patrie que prevalet omni. Deberet enim fic ordinari constructio. Rex eſt in civitate armorūq3 clausa prevalet omni patrie.

Fepe relatiuū confunduri reperitur.
Precedens ille qui precedit immediate
Sermonem quem vos audistis verus habetur
Usu communi tamen hoc non debet haberi.

Vitium in calu.

¶ Iste vicia q iste relatiuū fepe reperitur confundi. relatiuū t dilectū videre cum verbo vel adiectiuo. vt sermonem quem vos audistis verus habetur. Tamen non debet vsitari.

Iuuentes iunctum pollicitus genitiuum
Ut mea defuncte da molliter ossa cubare

ḡtra dēm̄ōstratiuum demonstratum

¶ Iste vicia q vt iuuentes. genitiuum nomini iunctum pollicitus pro verbo. Sed dicendum videtur. vt ossa molliter da ossa mea defuncte ut hec molliter hec ossa mee defuncte fiamus.

Fepe relatiuum pro parte refertur ad ipsum
Ut mea scripta legis qui sum subnotus ad illum

Contra relatiuū et alis

¶ Dicit q relatiuū fepe refert ad pollicitus p eius primitivo in tho ut relatio. Et. d. ofice relatiuū refert ad genū intellectū in pollicitus. vt tu legis scripta mea. i. mei qui me subnotum. i. subditum ad illum. s. illum.

Potis ob id solum precedens fepe quod inde
Certa relatio fiet tua virga tuus baculusq3.
Ipsa michi vere preberent solatia vite

cōtra relatiuū t alis vitium ī ḡnere.

¶ Antecedens aliquando ponitur ob id solum. i. absolute quod sequens relatio habet locum. vt virga tua et baculus tuus ipsa me consolata fuerunt apud doctos non est impedimentalis. sed cōgrua per regulam indifferentie.

Idē bi-
tium.

Ad verbum sepe dat adiectiuū relatiuum

Inuenies fugis aut piget te mihi quod prius abiit.

¶ Dicit q̄ relatiuum aliquā ponitur nō mutuo sed tm̄ sepius refertur ad verbum vel nomen ante expressum vt in fugis aut eo piget quod abiit mihi. relatiuum quod .i. qui refe-

Vbi rela
tiuum ē
ans non
suppo-
nēs ide
dē in nu
mero.

Pro tota voce supponit sepe relatum

Quāuis precedens supponat significando

Mat deus aurelianū quod nomen habetur ab auro.

¶ Dicit q̄ relatiuū sepe supponit pro tota voce suis antecedens supponat significando vt deus dat aurelianum quod nomen habetur ab auro relatiuū ad autē dicit quod supponitur p̄ tota voce huius cui refertur ad significandum sui antecedentis vt dictum est.

Idē di-
tium.

Olim relatiuus precedens vtaliter datis

Nomen equiria sic nobis placet dicere.

¶ Dicit q̄ quidā dicūt aliqñ relatiuum ponit relatiuū sui antecedentis et significat vt equiria dū nomē nobis placet dicere. Equiria ponit vice sui antecedentis vbi significatur ea de equiria ludus equorum.

Idē di-
tium.

Sepe relatiuum permutat significatum

Sunt domini que nos fecere manus crucifixi.

¶ Quidā dicūt q̄ antecedens sepe significat vnum et relatiuū reputatur ad aliud vt manus dñi que nos fecere sunt crucifixi. dñi manus sunt manus carnales et ille que regulant et ghubernales.

Ritū in
mero

Et numerum mutat hominem diuina potestas

Plasmatie olim maxem facto createt mulierem.

¶ Dicit q̄ relatiuū aliqñ differt ab antecedente in numero vt diuina potestas plasmat. .i. format holemnat creat eam marū et mulierē .i. holem est numeri singularis et sua relatiuū sed ea est numeri plurālis.

Mis ad
ntellectū

Iuuenes politum sine precedente relatum

Ipsa petenda michi iuuo de pellice dixit.

¶ Dicit dicit q̄ relatiuū aliqñ inuenitur politum sine antecedente vt in Ouidio. Ipsa petenda mihi .i. iuuo tanq̄ dñs gnatus de pellice loquebatur. Et nota q̄ ipsa non ponitur pro se sed pro se relatiue. Nam habet antecedens in animo loquēdo. Hoc de causa maioris discretionis dicitur ideo q̄ ponitur vice relatiui.

Contra
regulas
logicales

Indistincte precedens sine relatum

Sepe locans nullum designans inde locatum

Cuncta timent hominem quia presidet ille creatis.

¶ Dicit q̄ antecedēs et relatiuum aliqñ ponunt indistincte et nō certe

dilectus
nitetia
ysona.

Et personalem prenotat proprietatem
Ut domino veneris aqua que celos superexstat
Sed non est talis ponendus relatio nobis

ad ante-
cedens
subiecti
lectum.

Non des ad vocem quandoq; relata: sed ad rem
Comitata: est bona gens deus est et protector eorum

Victum
adiecti
uorum.

Interdum modo ponit reperimus ipsum
Pars hominum validæ turres et mœnia tandem
Attrax lupinæ me tubice sunt venerande.
Sed non est talis constructio congrua nobis

Impersonalis sit demonstratio sepe
Hic monstras dicit te mihi aquis helicon

Equipalens genuinis harum ſi iungitur vnu.

Dictio præter reliquas tantum modo debet haberi

Sic vſu cecum vſus dic eſſe carens

Dicit q̄ ſi vna dictio equipolens genuinis habens ſignificata

Quando negationum verbo conſtruentia

Quicquam per vna exponere conuenit

Aut ſimul exponi debet conſtructio tota

Dicunt aliqui q̄ ſi cecus obliquus nolo negatiue iungitur

Fiat a fundali ma ſine recto clauſula plena

Hic debet vitii placet illi iuga tueri

Diuerſi diuerſimode de obſtructione in qua

Dic ſecundo mouet vna queſtionē quā nō

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

De infinitiuo eſſe format queſtio.

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

Dubitat ſolutio poſſit

uno precesse enim vtio virtute scdi cõponẽtis sez esse qs hz copulare
uez casu precedẽti. Cum alit vt nobis placet esse pritos. si placet esse ci
pler dictor vtrag; seruat naturam suã. nã placet hz ante se vtiũ sez n
tiũ. et post se infinitiuum sez esse. Nõ quidẽ infinitiuum hz actiũ subintel
lectum: sez nos. t post se similem casum sez pritos.

Jungere conlimiles debet conjunctio casus
Quam nisi pzeter q̃ retinent talem sibi formam

Dicit q̃ conjunctio copulatiua vel eius vim retinẽs hz copulare similes
casus. vt amo te et illã. Preterea dicit q̃ iste dictiões q̃ adnerbiũ nisi pz
ter exceptiue cõiunctiones eodẽ modo cõsiderant. Verbi gra. Malo do
ctũ q̃ malũ. Dẽs nisi petrus legit. Dẽs diligo petrũ q̃ ylium. Et aliqui
dicit q̃ cõiunctio copulatiua põt copulare diffinitos casus tribus modis
primo modo vt si dicam. Iste domus est mea vel petri. Sez plenũ gratie
et veritatis. Deinde in dictionibus adnerbialiter positis. vt tantum et pisi
sed huic opinioni de facili potest respondeti.

Actuum siue pati signare gerundia possunt
Sez supina/per hoc datur his constructio duplex
Si tamen a verbis veniat signantibus actum
Vt delectatur inspectãdo quasi pulera

Dicit q̃ gerũdia veniẽtia a verbis significantibus actũ siue pas. vt ab
amando t neutris trãsitiuis t etiã supina significare pñt actionem siue hã
bitum. t p hoc pñt habere duplicẽ cõstructionẽ sez actiuã t passiuã. Et põ
vt exemplũ in illo vbi dicit. Hec delectat vt. Põt exponi inspectando illos
vel inspectando ab illis. Eodem modo dicendũ est de supinis.

Regula congruitatis.

Dez gerundiuis que sum genitiuo esse videtur
Nurbio si triplex illis constructio detur
Presbiter essendi causa vis clericus vadi
Militis essendi causa pzeor arma parari
Essendi regem causa me polco lunari

Hic mouet questionem de gerũdio huius verbi sum es. et videtz si pñt
in cõstructione tripliciter ordinari sicut ei recto. vt dicendo. Vis vadi causa
essendi presbyter. aut ei grõ. vt dicendo. Pzeor arma parari causa essen
di militis. aut ei actiõ. vt polco me lunari causa essendi regẽ. Dez hoc lo
cum varie sint opiniones tepemus ytimã constructionem sez de accusati
uo vt polco me lunari causa essendi regẽ. Nam illud gerũdium essendi
cum sit verbi personalis: vult ante se actiũ. t habet me qs subintelligitur
et potest se similem casum sez regem.

De constructõe et regimine gerundium.

Infinitiuo pzimum distingue supinum
Dez gerundiuis pzimis suprema supina

Differentia infinitiui a

primo supino & gerundi tã in di ab vltimis supinis de dictiõe materia liter posita.

Si iungam verbo per quod motum tibi signo

Aliggat differentiã inter infinitiuũ et primũ supinũ.et etiã inter vltima supina & prima gerũdia:& dicit. Tu distingue primũ supinũ ab infinitiuo.qr alio & alio modo ponit in oõstructiõe. Similiter distingue suprema .l. vltima supina a primis gerundijs.& subdit causã dicẽs. Si p qr ego iũgã predicta supina.s.primũ:et verbum p qõ motũ tibi signo. Quasi dicat p infinitiuus & supinum differũt:qr supinũ iũgit verbo significãti motum. vt vado lectum.infinitiuus vero nõ:qr non dicimus vado legere. nisi sint resoluat ad legendum. Item prima gerũdia nõ iunguntur p se verbo significanti motũ.sed bene supinũ vltima.vt venio lectu.

Fiet de voce sermo quandoq; per ipsam

Materialiter hanc tibi dices esse tenendam

Dicit q aliqñ loquimur de voce & nõ significato. & illa vox ponit materialiter.vt si dicãs peramo est trisyllabũ.li ramo stat p sola voce.& ponitur materialiter.& est generis neutri & indeclinabile.

Casus per voces confundis materiales.

Quasi dicat q dictiões materialiter posite cõfundũt casus: qr in oibus casibus habẽt eandem vocẽ.vt si dicat. Anthonius est quadrisyllabum.li anthonius de prima.s.nõ hic anthonius.grõ huius anthonius.

Vox cuius pars est apponens prepositiua

Una potest alii sociare prepositiue.

De post fetantes/de sub pede/de prope fontes.

Dicit q illa vox.i.illa dictio cui9.s.vna hpositiua.i.prepositio est pars apponens.i.iuncta.sibi in appositione.põ sociari alii prepositiue.i.prepositioni Et si dicat q si due prepositiones immediate addant alicui dictioni per appositionem.illa dictio potest a sociari alij prepositiue.i.vltime prepositioni.vt patet in exemplis. De post fetantes. Ecce ille due prepositiones de post immediate addunt dicendo de post & appositionẽ huic fetantes. Et illa dictio fetantes sociatur alteri prepositioni scz huic prepositioni post. Nam in talibus officiũ vltime prepositionis obseruatur. Construe sic. De post fetantes.i.de loco qui est post fetantes.i.post omes.i.de loco in mundo. Similiter exponẽ similia.

de hpositionib9 virtq; casui seruientib9.

In subter vel tus dant quartum dum loquemur.

Verba significanti motum vel participanti

Et motus dici credas tamen exteriori

Si non desigñ motum tunc construe sexto

In campo curro si lis/bene dicis in illo

Si lis exterius in campum sit tibi cursus.

Autor dicit q ille prepositiones in sub tus subter vel subtus seruiunt

accusativo casui qñ iunguntur verbo significãti motũ exteriorẽ ad locũ vt vado in vrbẽ vñ tñ extra sic. Preterea dicit q̃ decẽ prepositiones scr̃ abl̃atiuo qñ non iunguntur verbis significantibus motũ exteriorem vel alium mocõ: vt sum in vrbe. vado in camera: differat sic in camera. Exemplo vero ponuntur ab autore in textu.

Jungere non poterit coniunctio mobile fixo
Jungit diuersa coniunctio significata.

¶ Quasi dicat q̃ inter adiectiuũ et substantiuũ non potest cadere copula diuersificatiua: quia cõiunctio copulatiua iungit diuersa significata: id est nationes pertinentes ad diuersa: sed adiectiuum et substantiuum pertinent ad idem, incongrue dicerentur petrus et albus currunt.

De constructione coniunctionis.

Queris si liceat voces coniungere binas
Per vel sine per et solam vel non mediante.
Cum voces fuerint tales q̃ significatum
Minus alterius comprehendis significato
Recte dicetur homo grammaticus sim̃lesq̃

¶ Autor mouet vñ questionẽ an liceat iungere q̃ vel sine per alĩ coniunctionẽ, vel nõ mediãte cõiunctione cõiungere binas voces: quarũ significatũ vnius alterius significato comprehendat: vt esset minus cõmune et minus cõmune: vt puta animal et homo: homo grammaticus: et sic de similibus. Ipsemet respondet q̃ tales constructiones debent fieri cõiunctione ordinari. Et hoc attestatur per exemplũ suũ cum dicit. Recte dicetur homo grammaticus similesq̃.

Et parti iunctum debet restringere totum
Id solum preter quod pars non denotet illa.

¶ In his duobus metris autor tradit q̃ inter totũ et partẽ, inter genus et speciẽ, siue inter maius cõe et minus cõe potest cadere copula diuersificatiua eã q̃ totũ siue genus siue maius cõe supponat p eo p quo pars siue species siue minus cõe nõ supponit. Verbi gratia. Iste homo currit in q̃ ly iste supponat solum p eo p quo homo non supponit. puta pro ratione p bono vel p capacia. Et his igit̃ patet ex precedentibus q̃ inter predictas dictiones copulatiuas ponitur et nõ ponitur. Intellige sic. Et tu debes restringere a significato suo cõi totum iunctum. i. copulatiũ. postea declarat quõ debes restringere dicens. preter illa id est significatum illi toti quod ipsa pars non denotat: vt supra diximus.

Inde potest queri si possit idem sibi iungi
Aut si iungatur quod adesse nequit vel abesse.

¶ Hic autor mouet duo dubia quorũ vnũ est si inter illa q̃ idẽ sunt phe cadere copula. Aliud est si illud qđ nequit adesse subiecto: vt latrabile hoi vel abesse: vt risibile hoi. possit copulari per copulam diuersificatiuã. Vtrũ

Lll.

solutione illoꝝ dubioꝝ sciendū est q̄ aliqua sunt eadē genere: vt homo et boꝫ. Aliqua specie: vt petrus et martinus: et inter illa debet poni copula. Aliqua sunt eadē numero: et hoc triplicit er: videlicet ꝓprie vt marcus tullius. diminutiue: vt homo alal rationabile mortale. accidenter: vt homo nibbilis/canis latrabilis. Et inter illa non debet cadere medius copule di versitatis. ꝑ hec oēs soluto patet ad predictas interrogationes.

Vt iungas recte facias q̄ participare.
Concello q̄ tu melioꝫ iis q̄ plato recte
Concludes/ergo plato participat bonitate

¶ Autor dicit q̄ ista dictio q̄ si ponat recte ꝓ paratione faciet extremū participare de qualitate medii: vt si dicat. Tu es melior q̄ plato recte cō cludetur. ergo plato participat de bonitate. Et nota q̄ hec dictio q̄ aliqñ est aduerbiū eligendi: vt bonū est sperare in dño q̄ in principibus. Aliqñ est aduerbiū similitudinis: vt tam ducibus q̄ principibus cōis habetur mors. Aliqñ est aduerbiū quātitatis cū admiratiōe: vt q̄ pulchra es amica mea. i. valde. Aliqñ est ꝓiunctio aduersatiua: et tunc geminatur: vt q̄ id est quis. Aliqñ tenet cōparatiue: vt ego sum fortior q̄ tu. Aliqñ est cōiunctio ihegatiua vel copulatiua: ad negatiua ꝓ nō aliquo: vt in hac dictione. Sed tempus est medicine q̄ querele. q̄ ibi ponit ꝓ non. Aliqñ est relativum: et tunc scribitur quam.

Regula relativi logice.

Vnq̄ relativis logice fit regula talis
Quando relatio fit extrinseca debet eidem
Dictio subiungi que rem determinat eius
Cumq̄ relatio fit intrinseca nil petit addi.
Plurali numero similes sunt quos ibi cerno

¶ Dic autor ponit regulam de relativis logicalibus. Et dicit q̄ duplex est relatio videlicet extrinseca et intrinseca. Relatio extrinseca est illa in qua explicentur omnia requisita: vt filius est similis illi: et ego sum pater tibi. Et potest fieri in singulari et in plurali. Et hoc est quando relatio extrinseca sit debet eidem sibi iungi aliqua dictio que determinet rem cui sit relationis. Relatio intrinseca est illa in qua nō explicentur ola requisita sed bene intrinsece se includunt. Et habet fieri in plurali tantum. vt illoꝝ quos ibi cerno sunt similes. Licet q̄ sint additiōe ista oratio est perfecta: et est sensus q̄ sunt similes inter se. Et hoc inquit autor cum dicit. Cumq̄ relatio sit intrinseca non debet addi plurali numero. Deinde ponit exemplum. similes sunt quos ibi cerno. Talia quippe relativa de quibus hic intenditur sunt nomina ad aliquid dicta: vt pater filius/vicinus longinquus propinquus amicus/inimicus. ꝛc.

¶ Explicit secunda pars Alexandri.

Capitulū decimū de ꝗntitate ſyllabaꝝ.

Tertia pars Alexandri. Et capitulum decimum de quantitate ſyllabarum.

Quandere ꝓpoſui per verſus ſyllaba quecq;
Quanta ſit ⁊ pauca ꝓponā congrua metris

Hoc eſt capitulum decimū iſti⁹ libri in quo tractat de quātitate ſyllabarū expoſitio eſt aliq̄bus arte metrice introductionib⁹. Dicit ergo autor. Ego ꝓpoſui videlicet in ꝓhemio libri ſibi. Poſſit hec pandere. ꝛc. pandere. i. manifeſtare quāta ſit quecq; ſyllaba ꝙ verſus. i. quō cognoſcit ſyllaba longa vel brevis in verſu. Et ꝓponā pauca. i. aliqua ꝑgrua. i. congruentia metris. Hoc videlicet ne cui⁹ que dicunt de arte dicet dō prouideam⁹ ꝺd ſit verſus. Iterum eſt arteꝛ metrica claudiatin progredieno rhetorice floꝛ ſcula delectata lucida in ſe fugillata ubiq; diminuta cōtinēs. Et ſi verſus quidē ſit quatercq; reuerſus. qi ſepe venit et reuertit amecq; perfect⁹ ꝙ ſecundꝰ vel qi finito vno verſu reuertit ad principiū alteri⁹. Metris ꝑtinentib⁹ metros qđ eſt numerus. qi in ꝓpo attendit numerū ⁊ quātitat⁹ ſyl. Et eſt ſciendū ꝙ hec ars metrica preſertim ordinat ad triaſtes ad tetraſtros ſtrumlos. ad maiore declarationē. et ad narrationē breuiorē. Ꝛc. Ceteꝛa tamen ſtudia ſuccinctis comprehendunt plurima paucis. Quātum cōme dendē que ſunt ſcia grate legenti. Ite nota ꝙ ſine hac lege metrificāti que legenda ſunt male poſſent elucidari. Ꝛc. Indulſit in tenebris ſuis ſi ge ueritas omnis. Qui ſine metro ꝙ lege legendus legit.

Nec doctrina licet non ſit penitus generalis
Prodeſſe ipſa tamen pueris ſi lecta poſſit
Per ſe multa ſcient⁊ et doctoꝛ pace fruetur.

Hic autem videre ſcire queſtionē q̄ poſſet aliq̄s dicere ſen querere ꝙ hec doctrina que datur in ꝑti capitulo ſit generalis. i. plene determinās de hac metrica. Audet et dicit ꝙ non. Tamē licet nō ſit penitus generalis ꝓdeſſe pueris ſi lecta poſſit eis. Poſſet dici ⁊ dicitur ꝙ ꝓdeſſe poſſit ꝙ pueri multa ſciēt per ſe de modo verſificandi et doctoꝛ fruetur pace. i. quia non fatigabitur interꝛogationibus.

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas
Siue breues metri cogit grauitas variari.

Hic dicit ꝙ multotiēs inuenies in autoꝛib⁹ eē ſyllabā que naturaliter ē breuis ꝓlongari. i. que naturaliter eſt longa breuiari. Et hoc eſt cauſa grauitatis metri. Et ſic tangit ꝙ hec ars metrica eſt ſatis difficilis.

Greca que nunc noſtro nunc moꝛe ſuo variantur.

Dicit ꝙ greca vocabula ponuntur aliquando in metro ſm moꝛem noſtrum et aliquando ſm moꝛem grecorum.

Ad placitum poni ꝓpꝛiozum multa notaui.

¶ Quanq; licet q̄ media quelq; nota ponant ad placitū t maxime in prima syllaba t l mediā: dūmodo polisilabe hypodongo accētū vel vīu nō retringant ad plurationē vel corripiōnē. Verumtamen tūc mutare q̄ non omnis ponunt ad placitū. Illa erīq̄ tenēt in autoribus prodacta reperiunt: solummodo sunt producenda: vt cesar.

Cum sim chyllicola nozmam non est michi cura.
Vt prozius tacere que gentiles polluit.

¶ Autor se excusat de nolbus gentilū. i. antichristi: q̄ cū ipse sit xp̄icola: tñ nunq; nō intendit facere nouam vt vicia nolbuo. Et si forte faceret: poc est ex indiscretione: ex proposito principali fecit.

O Ilcinzere pedes antiqua poemata plures
Vert partita modis satis est diuisio nobis
Dactylus est spondeus exinde trocheus anapestus
Iambus cum tribzacho pollunt precedere metro

¶ Autor incipit exponere illa pauca p̄grua. i. conuenientia metris que se superius pmisit explicaturū. Dicit igit q̄ antiqua poemata. i. antiqui poete distinxere plures. i. multos pedes. Nā vt dr Ysidorus polunt. x. xv. pedes. Dchayeus xiii. xviii. Hos aut numer nūl fert pedibus. Et hoc est quod dicit. Multis fert pedū partita fert modis est satis. i. sufficiēs nobis. Deinde numerat illos fert pedes dicens. Dactylus. &c. pedes ille sunt hui⁹ simile est syllabarū trium primullo. Merūl sic pōe dicimus. Warrum est literarū syllabaū trium dimensiōt sunt genera metroꝝ xviii. Sed autor iste nō intendit nisi de duobus qui sunt cōmunes vsu modernoꝝ videlicet exametro et pentametro de quibus inferius dicemus.

Dactylus ex longa breuibusq; duabus habetur
Dicitur ex longis spondeus constare duabus
Syllaba bina trocheu constat tibi longa breuisq;
Producta breuibus subdes anapestū duabus.
Tertia breuis tribrachys iambus breuis inlita longe.

¶ Dic autor declarat essentiā vnius cuiusq; ser pedū predicton. Et dicit q̄ dactylus constat ex tribus syllabis ex prima longa ex duab⁹ breuib⁹: vt in dicto. Spondeus fiat ex duab⁹ syllabis logis: vt audi. Trocheus fiat ex prima longa ex vltima breui: vt audi. Anapestus constat ex duabus brevibus et vltima longa: vt pleraq. Tribrachus constat ex tribus brevibus: vt legere. Iambus vero ex prima breui ex vltima longa. vt legas.

Syllaba quę brevis est vnum tempus tenet in quę
Proferet ex longe spacio debes gemmare
Sic cuiusq; pedis quot tempora sunt numerabis

¶ Autor dicit q̄ brevis syllaba sub vno tpe profert ex logā sub duob⁹. Et

Numeris vel numeros: q̃ quorū potestas hoc sunt ēna vbi leuis
Spondeus. Item trochęus. cū habeat vnā longā ēnā brēuē habet tria tē
pora. Sic de reliqs pedibꝫ cū dicit. Nota q̃ syllaba est vox sub vno accē
tu vel spiritu. plusue certa regula. Tempus pot hic sumi cū dispositio
ne quātitatis syllabe sm has differentias. nec pōtest vt correpta.

Versibus exametris semper debet pede poni

Spondeus in quinto: sextum nunq̃ retinebit.

Hic iam docet. quō quilꝫ pes debeat in versibus ordinari. Et primo
vult q̃ in versibus exametris dactylus debet poni in quīto t nō in sexto.

In pedibus primis hunc spondeum semper habis

Quasi dicat q̃ tu potes locari hūc sez dactylū q̃ spōdeū in pri
mo pedibus hoc est in primo: secundo: tertio: et quarto pede.

Omnes spondeo donare potes nisi quinto.

Quasi dicat q̃ spondeus pōt poni in oī loco preterq̃ in quinto exame
tri pedibus. et reperiat in quīto p dactylo ponit. Nā equipollet sibi in tē
pore vt in Lucano. Inter celoꝫ pauis cruor armentoꝫ.

Pedes nulla datur preterq̃ sexta trocheo.

Quasi dicat q̃ trocheus ponit in sexto loco t nō alibi in exametro. Vel
sic est exameter versus qui stat et sex pedibus. Dicit enī heroicus
versus per hunc librum heroū ociosorum: vel plurimū gesta.

Quarta penthametri quinta de locas anapestum

Penthametri tribrachо sedes patet vltima tantum

Dicit q̃ anapestus pōt locari in quarto et in quīto loco versus pentha
metri vt in Ouidio epistr. Nā mihi referibas: ariamē ipse veni. Ibi scāt
datur et sic. nāmi hīreleri basat tamēipe vtri. vltimi puo ille pedes ana
pestus. postilla nā vtare pedes anapestico: ipse do sic in scansione. Nā
mihi referibas ariamē ipse veni. Hic enī ponitur catalecticum primis
duobus pedibꝰ ibi t vltimo t simul dicere cōtinuāt quīti pedis spōdei
vel trochei. Penthameter versus potest ex quinq̃ pedibus primis duo
bus dactylo t spondeo: vel primo dactylo et alio spondeo: vel ex duobus
tertio spōdeo vel tribrachо: quarto anapesto: quīto tribrachо vel anapesto: vel
datur in exēplo sm Ouidiū in primis scānone. Vel pēthameter versus
constat in primis duobꝰ dactylis vt spondeis: vt supra. et altera longa vel
duabꝰ sequētibꝰ vt pīs in pcēto exēplo sm scānonē sedam. Si vero dissylla
bus reperiat in tertio loco dicat q̃ ibi syllaba diuidit p dieresim: et tūc sit
pro trisyllabus: vt in Ouidio eodē. hemonis hemonio laudonia viro. Vel
dicatur autē penthameter elegiacus eo q̃ ipm sumus elegie. i. tristicie sc
quebat enarrari. Nota tamē q̃ versus pentha meter subditur exametro.

Iambo vel nulla vel tantum tertia detur.

Hic patet exemplum in his duobus versibus. Sub veneris latere de
beret nemo latere. Nam mala de venere plurima pernenere.

Forte sibi sedem tribrachus dare possit eandem

¶ Quasi dicat q̄ tribrachys sit pedes q̄nce breuis loci: q̄ sm aliquos ibi syllaba breuis ponit. p̄ longa: sic dicit bacchius e nō tribrachus.

Et procelesmaticum paulit quandoq; vetustas
Nunc nullus ponit breuibus sonat ille quaternis.

¶ Dicit q̄ antiqui ponebant in fine procelesmatici qui est pes ꝓcinus ex quattuor syllabis breuib⁹: vt in Virgilio. Herent parietib⁹ scale postes sub tecto. In lectione dicim⁹. Herke parieti. etc. Il parieti ek procelesmaticus: sed ille a modernis non vtitur. Ideo dicit. Nunc nullus ponit.

¶ Titulo litterarum.

Quinq; vocales sunt/a prior/eq; secunda
I sacerdit eis/e quarta/sit vq; suprema.

¶ Dic autem ꝓsequit de correptione e ꝓductione syllabarum qi syllabe sunt ex lris. Ideo incipit a distinctione lrar dicit. q̄ lre vocales sunt quinq; s. a/e/i/o/u. Et dicunt vocales: q̄ sine ipis nō pōt fieri vox. e quelibet earū potest facere vocē. i. syllabā per se. Littera sic diffinitur. Littera est minima pars vocis humane que potest scribi indiuidua.

Omnis preter eas tibi littera consona fiat

¶ Dicit autē q̄ oēs alie lre pter eas dicte vocales dic consonantes: q̄ cū aliis sonantes. Nā sonū facere non possunt nisi cū adiuncto vocalium.

Pure sunt b. c/d/g/et k/p/q/t.

¶ Quasi dicat q̄ isi pronuntiabus nouē sunt mute. s. b. c/d. g/k. p/q/t. Et dicunt mute: q̄ videl mutuo sonne earū. Et in hoc differūt a sonantibus: q̄ que aperitū⁹ ꝓferunt. Videl cū vocalib⁹ anteferri ꝓferēdo ipsas semivocalibus que sunt. s. l/m/n/r/s/x. Vt quibus autoritatē partiendi per recte mentionē q̄m earū nota in ꝓsa materia sunt necessaria.

Sunt l et r vere liquide quia sepe nequeunt
M sinual nq; vel s liquidas quandoq; locamus
Et nunc/sed m nq; prius tunc neutra liquiscet

¶ Dicit q̄ l et r sunt vere liquide: q̄ sepe liquescunt in metro. hoc est q̄ syllabā naturaliter breuē ꝓducunt. Vnde dicit q̄ nos aliqñ locamus. i. locatas reperimus liquidas m u r a. Et hec inter alia declarando restringit dicēs. nunc liquescit. hoc est apud modernos poetas. Exempla querentur in antiquis antiquissimi in margine reponantur.

Consona bina per I dic sepe per vq; notari
Hoc quando fuerit vocum sonus iste docebit

¶ Dicit q̄ i u sepe fit pleonasmos: videl q̄ ponunt in principio syllabe et alia vocali sequente. Et q̄ fuerit hoc iste sonus. i. iste ꝓprie docebit. i. est monstrabit. Nā perdunt sonū vocalium: vt iuno et venus.

Vocali prelungitur v non consona vinus

perdit ⁊ hoc luauis queroꝝ aut aqua lingua ꝓbabꝫ
Nam dypthongus ab u noſtro non inchoat vlu
Quiſq; modernus habet quandoq; s ꝓceunte
Syllaba diuiditur tunc u vocalis habetur

¶ Dicit q u aliqñ ponit ante vocalē in eadē ſillaba: t tñ nō efficit ꝓnūciationis perdit vim conſonantis. Et hoc eſt qñ iſte ſic ſcribunt ſuis/queroꝝ/aqua/lingua/quę ꝓbant vim ꝓnūciationis. ꝓbatur ex ipſa prolatione: patet etiā qr ſi u cōſonans nō eſſet: eſſet prima ſyllaba huius dictionis aqua ꝓduceret ꝓ poſitionē de q ⁊ u conſonantibus: ſed corripit qđ patet in ouidio epiſtolarū. Cum dūs potādo nectare miſcet aquas. Hec eſt vocalis qđ patet ex ipſa prolatione. Et q ſimilim dipthongus conſtitueret q ꝓnūciationē duarū vocaliū in eadē ſyllaba: ſed non debemꝰ dipthongū inchoare ab u. Et ideo dicit. Nam dipthōgus ab u noſtro nō inchoat vlu. Dicit tres dicit q apud modernos ſyllaba diuiditur aliquā ꝓcedente u vt ſuauis: et tunc habetur vocalis.

Verſificatores h ꝓ nulla reputarunt.

¶ Autor dicit q h reputatur a verſificatoribus pro nulla/nec ꝓ vocali nec ꝓ conſonante.

Dum teneant totam vocales vndiq; claulam.

Conſona bina per J dic ſepe per uq notare

Conſona tota duplex/duplices x z qꝫ fiunt.

Simpla tamen z reperitur vt eſt pertzoma.

¶ Dicit q dicitur J quā ſepe notat autor: ſic ꝓpoſita i medio duaꝝ vocaliū vim ſuā ſeruādo efficit duplex conſonans: vt troia. Et nota q ſi neutra vel altera illarū vocaliū vim ſuā nō ſeruaret in ſupradicta nō eſſet duplex conſonans vt dia. Nec nota q in hoc verbo baiulo/as. q ſtat ꝓ portare. J nō eſt duplex conſonans: nec ponit in medio duaꝝ vocaliū: t hoc eſt q nō claudit inter illas vocales equo ſocio: nec equo numero ſyllabarū Ideo autor dicit vndiq; clauſam. i. equaliter clauſam ab vtraq; parte. hoc qđ patet in verſu Ouidii. Cloto colū baiulat/lachelis trahit/antropos vrit. Hic illa ſyllaba ba corripit qđ fieri nō poſſet ſi illa eſſet duplex conſonans: ſi faceret ad ꝓpoſitionē precedentē ſyllabā. Deinde dicit q x z ſunt duplices cōſonantes: ſi reperit ſimpliciter: vt hoc in dictionibus cōpoſitis: vt pertzoma ait: quod cōponit ex per: ꝓpoſitione greca: qđ eſt circū: et zona veſtis. inde pertzoma quaſi aliquid ſiue illud qđ ponit circū veſtes ꝓ cuſtodia. Jota. i. J de qua ſuperius diximus in compoſitione re ꝓnitur ſimpliciter conſonans: vt būgis: quod componitur ex bi ⁊ iugum.

Jotaq; compoſita ſimplex eſt ſepe reperta

Dictio vocali finita vel h ſibi ſubdit

Verſu vocalem nunq; ꝓmittit eodem

¶ Dicit q̄ si aliqua dictio desinit in vocalē vel in m. sequēs dictio nō debet incipere a vocali. Et hoc ꝓpter hiatū euitandū. Si autē reperiat: nō est q̄ est licētia poetica: vt in Lucano. Vicinūq; minax inuadit arminā gens. Septimē cū abiecta vocalis antecedētis dictionis et m cum sua vocali. Exēpla querant in autoribus eaq; multa reperiunt. Notāter dicit ab autore eodē versu: quia si essent in duobus versibus quod diximus euitandū nō preteres duceret inconueniens: licet aliqñ reperiat in duobus versibus cū sua vocali abscisa: de metro in scansione: hoc est qñ primus versus terminatur in m et sequens incipit a vocali.

Syllaba que binas vocales vim retinentes

Continet/est longa dyphongo/sit ꝓbat aura

¶ Quasi dicat q̄ illa syllaba que in ex duabus vocalibus vim suā seruantibus est dyphongata: ꝛ per dyphongū ꝓducit. vt aura. Quid vero sit dyphongus/et vnde dicat dyphōgus et quot sunt dyphongi posui superius ibi. ses in prima declinacione. Dans de dyphongum.

Quando vocalem duo consona iuncta sequuntur

Aut vnum duplex ꝓduxit eam positura.

¶ Dicit q̄ qñ due pluresue iuncte simul immediate sequuntur post aliquā vocalē: illa talis vocalis precedens est longa positione: vt arma et alius. Et idē attendit si vna duplex consonāns vocalem sequatur vt ense et troia. Ideo dicit. Aut vnum duplex. ec.

Sed cum finitur vocali dictio cuncta

Consona que subeunt non hanc ꝓducere possint

¶ Quasi dicat q̄ si aliqua dictio terminetur in vocalem naturaliter breuem: consonantes que sequuntur non possunt producere illam vocalem immo remanet in esse suo.

Si factat curtam vocalis syllaba finem.

Mutaq; cum liquida vocem subeunt eandem.

Et vi nature ꝓpria licet haut breuiare.

Et ꝓpter mutam liquidamq; potes dare longam.

Syllaba que breuis est muta liquidaq; sequente

Longa potest fieri sed longam nequit breuiari.

¶ Dicit q̄ si aliqua syllaba naturaliter breuis et muta cū liqda sequenti in eadē dictione: illa syllaba pōt breuiari ex vi nature sue: ꝛ ꝓduci ꝓpter liquidā ꝛ mutā: vt in hac dictione pris: ꝛ in filius. Prima enī syllaba naturaliter breuiatur: vt hic. Per patris imperium. ec. Potest etiā ꝓduci propter mutā. ꝛ liquidā: vt hic. Est patris matris pie sub cuncta nato.

Et de pre vel se componens non breuiabis

Sed vocalis ea poterit breuiare sequela.

De quantitate syllabarū.

¶ Ille prepositiones e de pre se compositē non breuiantur. vt ēmico dem
mico prefero et separo. possunt tamen. breuiari si vocalis sequatur eas in
compositione. vt pterro ēt.

Metitio refert dictat re dant tibi longam.
Corripies aliis nisi duplex consona subsit

¶ Dicat q illa prepositio re producit in reticio is. z in refert qđ idē est qđ
refert. In aliis vero dictionibus corripitur nisi due cōsonātes sequātur. vt
reddo ās. et restituo is. ¶ producitur etiā in his retuli etrepperi. et ideo vt
plurimum scribuntur cum duplice consonante.

Bis bi breues dantur nisi consona bina sequatur.

¶ Dicit q bis z bi corripiūtur in cōpositōe. vt bimū. i. duorū trium
videne. i. pecus duos annos habens. nisi consona duas sequatur. i. nisi duo vel
plures consona seu cōsimilem significationem habētia sequantur. scz q compositio
sit. vt bimēstris. bimus. i. duos menses. quorū significatio est eadē. Inuenit
tamen trimatus pro. iii. i. spacium vel tempus duoz annoz. penultima enim
trium dictorum duorum nominum producitur.

In derivatis sua que sit origo notabis.
Vna fiat parte descensus apertior inde
Ut moueo motum motabile siue mouendum
Vt que vocalis in origine quantaqz manserit.
Eam derivatam tantam seruare decebit.
Subdita vocali si consona non moueatur.
Vocalem sepe noua consona dat variare
Mobilis et moueo datur. et mutatur ab illo
Excipienda siue ponentur in ordine nono

¶ In his versibus autor docet cognoscere syllabā longā seu breuem in de
rivatis derivatis. Et est sensus q quantacūqz fuerit vocalis in primitiuo
tanta dz esse in eius derivatiuo. illa cōsonāa que sequebat vocalē i pri
mitiuo. Verbi gra. Moueo corripit primā syllabā. ita mouēs et mouēdus
corripit primā. Notāter dico dūtaxat. qz cōsona que erat in primitiuo non
mutetur in derivatiuo. qz nona cōsona sepe dat. i. facit variare vocalē. hoc
est corripere longā z curtā Producere. Verbi gra. Moueo corripit primam
et mobilis producit. qz cōsona que erat in primitiuo. v. edelz u. plenāe. mu
tata est in derivatiuo in b. Hāc illa regula patit exceptionē que infert. q
autor in loco suo Ideo dicit. Excipienda siue ēt.

Hoc de compositis teneas quod sit tibi tanta.
Vocalis quantam seruabit dictio simplex.
Di mutes etiam vocalem nona tenebit

Et consona dum maneat in simplice subdita voce
Excipienda locis quibus est opus excipiemus

Hic monet regulã de quantitate syllabarũ in dictis nibus cõpositis dicens q̃ tanta est vocalis in dictione composita quanta est in simplici. Verbi gra. Imo corripit illã vocalẽ a. similiter ꝛ Iamo corripit eandem. Ergo predicat illã vocalẽ a. similiter ꝛ exareo Producit eandẽ. Deinde dicit. Regula valet si maneamus vocalẽ in cõposito dum tñ cõsona subdita vocali cui in simplici dictione maneat etiã in composito. Verbi gra. Facio corripit illã syllabã fa. similiter et inficio corripit illam syllabã fi. Ly a mutans it in i. q̃ consona que sequebat a in simplici. sequit etiam in cõposito. Verũ tamen hec regula varias patitur exceptiones.

de quãtitate verborũ.

Omnia preterita pones dissyllaba longa
Que bruiant gemine vocales deme bibitq̃
Et dedit atq̃ fudit scidit et stetit ꝛ tulit hec ler

Tantos ponit regulã talẽ dicẽs. Omia preterita duarũ syllabarũ tũ producũt primã syllabã. vt cepi. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Tu deme. i. excipe illa preterita que gemine vocales breviãt ũ habent vocalẽ ante aliã vocalẽ. vt fui rui quorũ prima corripit q̃ p ꝛ tu dime. i. excipe hec tñ sex bibit dedit fudit scidit stetit ꝛ tulit: que ly dissyllaba sunt ũ eorũ preterita corripiunt. fudit est preteritũ de fundo. scidit de scindo.

Preteritum geminans primam facit hanc brevians
Esq̃ secunda brevis/tamen vnum tedoq̃ demis

Dicit q̃ oẽ preteritũ geminãs primã syllabã eandem brevians pariter ꝛ secundã. vt cado cecidi. ꝛ pario peperi. Excipio tu vemis. i. excipio vnũ preteritũ sex pepedi qđ venit a pedo pedis. ꝛ tacui ipsum propter eius turpẽ sonum seu merri vel brevitatis causa. Ledo etiã excipit cuius preteritũ facit cecidi et scõam Producit versus. Rusticus hic cecidit q̃ quendã fonte cecidit

Preteritis pluscq̃perfectis atq̃ futuris
Coniunctiuorum lex seruit preteritorum

Quasi dicat q̃ lex seu regula preteritorũ nuq̃ dicta seruit etiã plusq̃perfectis ꝛ futuris cõiunctiuorũ. i. subiũctiuorũ modorũ q̃ cõiunctiui dicunt eo q̃ cõiunctione indigẽt vt perfecte significent sensum. Nã tanta est prima syllaba pluscq̃perfectorũ. cuiuslibet modi ꝛ futurorum subiunctiui quia est prima persona preteriti perfecti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino

Dicit q̃ hec tria tpa pãs fuit ifecta supino in passiuo. i. seruãt regulã de supino. de hoc statu dicit sbi. Lõga ꝛc. Ely exponit qđ fuit ifecta supino. i. facta fuit vel cõiuncta suppletiuũ participij a supino petunata ꝛc.

Nozmam presentis pri tertia tempora dices
Participans locis presens in dusq̃ futura

Debent constitutem seruare gerundia legem

¶ Dicit q̄ quātacūq; fuerit prima syllaba pfecta indicatiui modi singulaꝝ numeritāta est in prima syllaba ceteroꝝ ēpon. excepto preterito perfecto & plusq̄pfecto & futuris subiūctiui de quib⁹ iperius diximus. Tanta est etiā prima syllaba participioꝝ ptis tpis & futuroꝝ desinentium in dus. ſtr & gerundioꝝ. Construe nunc per te q̄ sensꝰ patet textus.

Longa supina dabis dissyllaba sed breuiabis

Qui ei si la li da ra ru sta de que supinis

Dcta sequuntur ea, sed caturus tamen extra

¶ Hic autor posuit regulam de supinis dicēs. q̄ supina dissyllaba p̄ducūt primam syllabā. vt natum. Sed excipiunt decē que q̄ decē syllabas in litera poterās intelligunt. Qui vt quiti qō venit a queo quis. ci vt citum a deo cies. ſi vt ſiti a sino ſitis. ſa vt ſatum a sero ſeris. li vt litū a lino linis. tum ab eo is. ds vt datū a do das. ra vt ratum a reor ris. ru vt rutum a ruo ruis. sta vt statum a sto stas. que omnia ꝫ sint dissyllaba ſñ corripiunt prima syllabā ſſſr & ab eis deriuata. preter caturus qō primā producit ꝫ habet a statum. vt in lucano. Cum statura fides superum.

Per patrem sequitur ambitus si moueatur.

Quidā dicūt q̄ si ambitus moueatur. i. ſi adiectiue declinatur nō sequitur patrem. i. eius primitiuum qō est supinum huius verbi ambio ambis. sed ambitū ponit exemplū in littera. tunc enim penultima corripit. Sed ambitus ta. tū. ab ipso deriuatū penultimā producit. vt I pācipio meipsum ambitiosos. Iuuenalis. ambire circumdare vndiq̄ tentat. & idem est ambitus qō circumdatus. Horatius dicit ſi moueatur. q̄ si non moueretur idē est ſi ad verbum nō declinaretur. Sequitur eius primitiuū. q̄ penultima corripes vnde. vt hic ambitus tus. tui. circuitus.

Quod fit in us vel in o vel in or verbale vel in trix.

Participans quoq; preteritum per tusq; futurum.

Ad normam debent se conformare supini

¶ Ad est verbalia in us/in o/in or/vel in trix desinentia. vt motus tus. tui motio onis. motor oris. & motrix icis. participiū quoq; preteriti tpis & futuri turus vt motus ta. tum. & moturus ra. rū. tantā habēt primā syllabā quātā habent supina a q̄bus deriuant. Ideo dicit. Ad normam debēt &c.

Ui tum dante pret vocalis non breuiata

Qui ei si sa li li i demantur et inde creata

¶ Dicit q̄ facientia preteritum in ui & supinū in tum mutando ui in tum producūt penultimā supini. vt amaui amatū. Deinde ponit exceptionem dicens tu demis ea que intelliguntꝫ has syllabas scꝫ qui vt quiti. ci vt citū. ſi vt ſiti. sa vt satum. li vt litum. i vt itum. cog vt cognitū. ag vt agnitū. Et inde creata. i. ab eis deriuata. quoꝝ penultima breuiatur. ꝫ ola formētur a preterito mutando ui in tum. vt quiui quiti ſiui ſitum &c.

Dixi

Qui rectos superant obliquos crescere dices

¶ Hic autor ponit introductionem ad quasdã regulas prime sequẽtes, & dicit. Tu dices obliquos crescere. i. hꝰ crescẽtiã supra nrm singularem. q̃ quidem crescẽtia fit aliqñ p a. aliqñ p e. aliqñ p i. aliqñ p o. & aliqñ p u. Et de his omnibus ponit regulas inferius generales. videlz vt sequitur.

A pluralis q̃ e crementum protrahit oq̃

Y vel v tremento vtrumlibet iubemus eodem.

Sunt testes quorum quarum rerum manibusq̃

Et verubus rebus dominabus siue duobus

¶ Dicit q̃ obliqui crescentes supra nolatinum per a e i o producunt illas vocales. vt quarum rerum duobus rebus. Deinde dicit q̃ i & u vicissim ponuntur in eorum cremento. vt manibus verubus. Et hec exempla ponuntur ab autore cum dicit. Sunt testes.

Verbum personam quod habeat superare secũdam

Primi presentis tres sens hac arte notabis

Debet ad actiũ presens hec norma referri

Et si non habet actiuum fingere debes

¶ Dicto de cremento qđ fit in casualibus. Nunc autem prosequit de crementis qđ fit in nõ casualibus. vt patet in verbis. Et primo ponit introductionẽ ad regulas inferius positas dicẽs. Tu notabis verbũ quod habet superare secundam personã primi presentis tẽporis esse tres. i. habere crescentiam sup dictã personã hac arte. i. eodẽ modo quo dicti sit in casualibus. Verbi gra. Amas est dictio dissyllaba. amamus vero trisyllaba. & si amamus habet crescentiã supra illam sc̃dam personã amas & talis crescentia fit per a. aliqñ per e. aliqñ per i. aliqñ per o. aliqñ per u. De quibus oibus statim ponentur generales regule. Addita. et dicit. Hec norma scz de crementis verborũ debet referri. i. pertineri ad presens tempus actiui. Hoc autem dicit propter cognoscere crementa in verbis passiuis que cognosci non possunt nisi representarentur ad actiua. Preterea dicit q̃ si verbum passiue vocis non habeat actiuum debes fingere. hoc est presupponere q̃ habeat. Hoc autẽ dicit propter cognoscere crementa in verbis deponentibus que non habent actiuum.

A crescens verbum producere debet vbiq̃

Et do fit breuis a cum prime compositus.

¶ Dicit autor q̃ verbum debet producere a crescens. i. syllabam crescẽs per a vbiq̃. i. in oi coniugatione. vt amatus docemus legimus audiamus. Deinde ponit exceptionẽ dicens q̃ a sit brevis in crementis hyius verbi do das cũ compositis suis prime cõiugationis. vt circundamus circundare. venundamus venundare.

E nisi cum subit t debes producere semper

De diuisione litterarum.

Cum subit e cuetam plurima/plureaq; longam

¶ Autor dicit q; syllaba crescens sup e ꝓducitur semp nisi r sequatur. vt amemus/docemus/legemus/audiemus. Notanter dicit nisi r sequat. q; si r subit. i. sequit plurima verba dat illā vocalē e longam. vt ameris vel amere. docerē res ret. Et plurima dant illā vocalē e curtā vt legerem res res. amauero ris. rit. Nec aūt inferius distinguuntur.

In sum siue fero crementa velimq; notato

Et edo discutias modo longans & modo curtans

¶ Autor dicit notato cremēta in hoc verbo sum es est. siue in hoc verbo fero fers. q; ꝓ t in hoc verbo velim. i. volo vis. M. D. q; illa verba irregularia sūt. t ideo nō sequunt regulā de cremētis alic; verboꝝ sic; regulari um. q; positionē aliqñ ꝓducunt. vt essem ferrē velle. Aliqñ etiā breuiant. et tunc refert ad literaturā preteriti pfecti. vt uelero ris. rit. voluero ris. it. Hoc etiā intelligit de hoc verbo edo es est. Nam aliqñ elongat in cremētis. vt esce in infinitiuo. Aliqñ etiā corripitur in literatura preteritī. vt debeā. Rons q; inquantū hec quatuor verba predicta irregularia sūt notari debent. Inquantū vero non referenda sunt ad regulam precedentem vel ad sequentem. proue videbitur oportunum.

Omne lego ꝓsens breuiat quartiq; secunda.

Longum passiuo teris vel tere notato

¶ Autor dicit q; oē lego. i. oē verbū tertie cōiugationis breuiat presens tempus in quo habet e sup r. vt optatiuo modo primā legerem res. ret. q; et breuiat tempora quarti. i. coniunctiui. scz preteritū. imperfectū vt preterito imperfecto. cū legerem res. ret. Deinde dicit. Longū passiuo. hoc est dicere q; in verbis passiuis vbicūq; teris vel rere reperitur ibi penultia longatur. vt legereris vel legerere legeretur.

Plusqͣmperfectum per quamlibet est breuiandum

¶ Hoc est dictū q; illa vocalis e breuiatur in preterito plusqͣmperfecto cuiuscūq; coniugationis r sequente. vt amaueram/docueram/legeram/audiueram. Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in prima beris & bere siue secunda

¶ Hoc est penultima futuri in beris & in bere terminati corripitur in prima coniugatione & secūda. vt amaberis vel bere. docebere vel bere.

In coniunctiuo duo tempora curta notato.

¶ Iā est preteritū pfectū & futurū subiūctiui breuiāt. vt amauerī amauero

E verbum crescens alibi produxit vbiq;

¶ Dicit q; in oīb' aliis ꝑtib' et modis a ꝑticipio verbū crescēs ꝓducit e vocalē e r sequente. vt futura legar gerio. vel ere. audiar dicrio. vel ere.

Omni preterito reperitur imus breuiando.

¶ Autor dicit q; in omni preterito perfecto prime persone in imus terminato penultima breuiatur. vt amauimus.

Capitulum decimum.

I tibi proueit quatte crescentia prima

Inq; velim produt trementa prioza vel in sum.

¶ Dicit q I in crementis verbor quarte conjugatiõis .pducit.vt audim⁹. Deinde dicit q in hoc verbo velim velis velit.sim⁹ sis sit.priora cremenca q I facea .pducamur.vt velimus velitis.simus sitis.

I breuiat alijs si non u consona sublit

¶ Dicit autor q in alijs crementis cõpositis sine modis I breuiatur. vt voluerimus.fuerimus.t amauerimus.si nõ sublit u consona.i.nisi u consonans sequatur.vt audiui.q: time I pducitur.

O crescens herbum producit/t u breuiatur.

¶ Dicit q verbũ producit syllabã crescentem q o.vt amatote. Et breuiat illam que crescit q u.vt volumus t possumus.

Has per crementa nozmas dissyllaba seruat

Sed tamen has omnes dat ad medias speciales.

¶ Dicit q pe regule de crementis seruande sunt per crementa dissyllaba.i.duarum syllabarum. Sed tamen sunt regule speciales ad omnes medias syllabas.scz ad omnes illas que sunt inter primam t vltimã q omnes medie a versificatoribus dicuntur.

Compositum partis retinens i fine prioris.

Hanc breuiat medijs sicut tubicen/sed ibidem.

Exipies/tungetur ei tibicen/ybig.

¶ Dic ponit vnam regulã talẽ dicẽs. Cõpositũ.i.dictio cõposita retinens I in fine prioris partis: hoc est I fine dictiõis que primo intrat cõpositionẽ breuiat hanc scz vocalẽ I.sicut tubicen qđ cõponit ex tuba t cano. Nam ista syllaba bi corripit cũ I sit in fine prioris partis. Deinde ponit exceptionẽ in his tribꝰ tibi tibẽ t tibiclẽ t ybig.in quibus illa vocalis I pducitur. Ibidẽ cõponit ex ibi t idem.t est aduerbiũ locale. Tibicen cõponitur ex tibia qđ est instrumentum sonandi t cano canis.t est ille qui vtitur tali instrumẽto. Ybig cõponit ex ybi t est aduerbiũ loci.

Ex di compositum producit/sed deme desertum.

Et que componis ex greca curta locabis.

¶ Dicit dicit ex hac preposicio di pducit in cõpositiõe.vt diligo. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs. Sed deme.i.excipe dissertus ta.tũ.i.facundus vt eloquẽs:cuius penultima corripit vt in Horatio. Fecũdi tacitern quẽ nos facere diserti. Di opponit a.ex eo q illud verbũ dirimo inuenit i penultima correpta.vt in Ouidio methamorphoseos tbi. Hãc deus t hec melior natura diremit. Ibidẽ dicit est q hoc verbũ dirimo cõponit ex di t emo est interposita e mutatur in i. Et preter hoc vocalis discretiua cõpositre pot variari vt supra diximus in regula data de cõpositis. Nam posit illam prepositionem di sequi deberet e in hoc verbo dirimo:sed r interposita sequit

cam. Ideo illa prepositio di potest breuiari per illam regulam inferius po
ſitam. I ſuꝑ r breuis eſt. Deinde ponit aliam exceptionem dicẽs. Et que
componis. Quaſi dicat in dictionibus grecis compoſitis di breuiatur. vt
dyateſſeron qđ eſt ſpecies cantus. ꝛ diſſonus nomẽ ſyllogiſmi logicalis.

Vocalis breuis eſt alia ſubeunte/ſed inde.

Deinde plura queunt/vt dius diaqꝫ dium

Et ſic cum ſit diſſyllaba vox:breuiatqꝫ

Cum poliſyllaba ſit:fiet probat hoc fieretqꝫ.

¶ Hic ponit vnam regulam generalem ad oẽs ſyllabas prout vna vocaꝫ
lis precedat aliam in diuerſis ſyllabis. Et dicit q vocalis ante alterem vo
calem breuiatur. vt meus in prima et reſpuo in ſecunda ſue medie. Secũ
de ponit exceptionem dicens. q prima vocabula poſſunt excipi vt dius
dia dium. i. diuinus. Et ſic cum pro quando eſt vox diſſyllaba. i. vox dua
rum ſyllabaꝝ breuiatqꝫ cum ſit vox poliſyllaba. i. plurium ſyllabarum. Et
ponit exẽplis dicens. Probat hoc fiet fieretqꝫ. Nam ſi bene conſideraꝫ
prima de fiet producitur. ꝛ prima de fieret breuiatur.

E ſuper i longam dat declinatio quinta

Quando vocalis pręit e/ſed etiam breuiabis

Conſona ſi pręat:dic ergo rei qꝫ ſpeiqꝫ

¶ Dicit autor q e ante i producitur in genitiuis ꝛ datiuis quinte decliña
tionis quando vna vocalis precedit e. vt diei ſpeciei. Sed breuiatur quã
do cõſonans precedit. vt ſpei rei. Et ipſemet exemplificat in littera dicens
rei qꝫ ſpeiqꝫ in quibus e corripitur. qꝫ conſona precedit hanc vocalem e.

Oretaqꝫ iungantur que lõga frequenter habentur

¶ Quaſi dicat q vocalis ante vocalem in grecis dictionibus producitur
frequenter. vt in Ouidio. Medee medes ſoror. Frequenter autem dico:
quia aliquando corripitur. vt in eodem. Theſea deuoui tẽ.

I ſuper a prępręis raro breuiatur hebręis

¶ Dicit q i ante a raro breuiat in dictiõib? hebraicis. vt maria ꝛ mariam.

Ut tua metra petunt ponis genitiuus in ius

Corripis alterius/ſemper producis alius

¶ Dicit autor q genitiuus in ius terminatum in metro producit ꝛ breuia
ri poteſt. Excipitur alterius cuius penultima ſemper breuiatur. ꝛ alius cu
ius penultima ſemper producitur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea roſea

¶ Dicit q nomina in littera poſita producũt vocalẽ ante alteram. vt Eous
et dicitur equus vehens currum ſolis. Et aliquando dicitur eſſe pars ori
entalis. Corea. (a bauuce) Aer ꝛ platea de ſe patent. Tamen platea varie
ponitur in metro. ſicut inferius patebit ibi. Et placet eſt platea: dic platea
De platea.

Vocalem medie breuiant si muta sequatur
Cum liquida tamen hanc productam pone breuiter.
Longa fit adiutrix octobris nomen in atrix
Cum chyragra podagram quidam breuiant alii nō

Ca. d. q in medio syllabis vocalis produci t breuiari muta t liquida sequentibus. vt cōpatris. Et nota q hec regula tm valet in dictionib9 naturaliter corripiendis vel corripiēnib9 vocalē. q si naturaliter produceret eā non posset corripere. vt supradictum est ibi. Si faciat curtā vocali syllaba fine. Deide ponit exceptionē dicēs. q adiutrix octobus nomē in atrix terminatū vt amatrix producūt vocalē in media syllaba: muta t liquida sequantur eā. Cęterera dicit q ꝺdā breuiant ꝺdā non mediā vocalē in his duobus nobus chyragra t podagra. Chyragra est gutta vel infirmitas in manibus. podagra in pedibus. Et ꝺr chyragra a chyros qꝺ est manus. t egra egrum. Podagra ꝺr a pos. qꝺ est pes. t eger egra egrum.

De quātitate pȝimarū syllabarū.

Ante b corripis a sicut scabo siue scabellum.
Et stabilis stabulū dabo vel labo siue flabellū
Et labor/hinc demas labi vel fabula flabam
Scabidus t tabes t stabam pabula labes
Et labor strabo nabam simul soctando
Flabellum varies potius producere debes

Superius autē posuit regulas generales ad omnes syllabas. In hac parte ponit specales. Et primo ad primas. scdo ad medias. tertio ad vltimas. Pars scda incipit ibi. A breuis in mediis. Tertia ibi. Stocto sine dubio. Iterē prima pars in qua determinat de primis syllabis diuiditur i quatuor partes sm qꝺ sunt duę vocales. Primo enī determinat de primis syllabis inquātū a preponit ꝓsonātib9. scdo e. tertio i. quarto o. quinto u. Pars scda incipit ibi. Ante b fit breuis e. Tertia ibi. Ante b corripis i. Quarta ibi. Ante b longa o. Quinta ibi. Ante b fit breuis u. Iterē prima pars in qua determinat de primis syllabis inquātū a preponit ꝓsonātib9 diuidit in tres partes quot sunt consonātes quas a preponit in dictiōib9 latinis. Et primo dic. a ꝓponit ante b. scdo ab. c. tertio ab. d. 2 partes ibi de se patent. Iterē prima pars in qua determinat de primis syllabis a secēdib9 b diuidit in duas partes. qꝝ primo ponit regulam cū exceptis suis. scdo ponit introductionem. scdo ibi. Dic demā. Ad primam partē sic dicit. Ante b corripis a. Ante b. q a ante b breuiat in primis syllabis. sicut scabo bis. qꝺ stat p scipere hoc scabellū. t ꝑ nō hec scabella. stabilis a stādo ꝺr. stabulum est locus boū. vel aliōrū animaliū. Dabo bis. bi. Labo bas. bat. Flabellū est instrumentū fugādi muscas. Labor laberis (to slyde) deinde ponit exceptiōes dicens. Dinc demā. i. eraptam illa que ponunt in littera. scz labi futurū de

labor laberis. Fabula est sermo ficus. Scabidus. i. non habens crines. Tabes. i. macula. Fabor futurū de for faris. Strabo. i. luscus. Habā habas habat. Quota olim prima producitur. Exēplo quere in aureodus ꝙ secunde dicit. Fabellā varies. Ā. ē. ī. ō. ū. prima syllaba. huius dictionis fabellā pōt produci ꝛ breuiari. Pro cuiꝰcūq; regularū sequētium noticia primū supradictā introducenda ad sequētia que sunt facilia facio intellectui interiuiabimus igitur in sequētibus expositionē vocabulorū presertim difficilium. Et sufficiet quātū ad superficialem intelligentiam legendorū Nomen arboris. crudelis. acidum facit.

Acbzē.

Acbzeuis probat hoc acer arbor acerbus acerco
ve bacus. ve bacis. pacum facere.
Cum b preit vel p produc. bzeuiatq; pacisci
breue. producendus.

Adplacet ꝛ baculus spatiū brachos eligz mozandus.
fontis. populus. eloquens. compositio. populus.

Adsacer trachus facundus machina dacus
insula vel lapis: qz pōt produci vel breuiari.
eius.

Draculus addatur/sed iaciuthus variatur
locus in aqua spaciosus.

Adbzē.

Adcorripies: tibi sint gradus ꝛ vada telles
pelis
Exripitur radix ꝛ clades suadeo spadix
vrotem vacere. deus belli.
Trado traduco gradimus vadoz rado
insula.
Et gades.
lapis preciosus.

Afbzē.

Afi super. bzeuis a: sit saphirus lapis extra
cautus.

Agbzē.

Ag bzeuis probat ecce iagar strages retrahatur
placere ad modū puerorꝫ. domꝰ pastorꝫ. vestis. incantatrix.
Vagio vagina magalea stragula saga
hoc sagmum. circuitus animalium.
Lagana producit petrus/indago sociatur
ve pagina vi fagus.
Di p vel f precit produc/sed deme flagellum
fractio arborum.
Additur huic fragoꝫ ꝛ fragilis plaga rhete vel oza

.i.voco.

A super l tardant dyllyllaba/sed calo verbum
hoc nomen. .i.adiectiuum. illā prepositione.

Al lon. Ac alit atq; malum:quod mobile demo palamq;
turris ligneꝰ. verbum nomē montis.
Atq; phalam sit deinde pales his iuncta palūq;
Atq; salum mare.
His que nascuntur pariter quoq; corripiuntur
Hec quibus est crescens genitiuis corripe sicut
.i.pontor lignorum.
Sal salis atq; palus/calo dematur q ales
Que polisyllaba sunt breuies/salitaq; tolles.
tables. asper.
Ales caligo balenaq; salebra squalet
vt fama stramen. que postea ponitur.

Am bre A super in tardant dillyllaba que sequuntur.
a manetli.
Sunt damus atq; fames clamys q tū ac amo dēpta
nomen insule.
Atq; thamos.
.i.plurimum syllabarū. .i.amiramus.eripitur.
Que solisyllaba sūt breuies/amuro sit extra
massa latis plango chorda cum qua tactur telum.
Lamina lamentor quibus amentum sociamus
vt panis. eripe.

An lon. A super n longam faciunt dillyllaba/deme
hoc nomen. hoc verbū.aial quoddā.i.vetula.
Hic manus atq; cano canis:hec anus addis anasq.
prepositio greca.i.apparitio.
Ac ana siue phanes.
vt famosus quod a fama dicitur.
Ni sint a longis polisillaba curta notabis
gulosus vel luxuriosus.
Ganeo dematur/hic est qui luxuriatur
vermis est.

Ap bre. Ap breuis:nisi papilio vel vapulo papo

De quantitate primarū syllabarū.

amen populi. lapis preciosus.
Apulus & lapa laphirus crapula papa
Papaq; cum rapa.
vt aqua.
Ante q breuis a semper/nisi compositiua. A q brē.
.i. calnus diuinator.
I r breuis est quod artista probat vartolus arulpex I r brē.
herba.
Extipitur tarex/at tarro berta varex.
patria. herba.
Area naritia vel glarea parco naris
Produc eus vel ea vel cum testis tibi charus.
Lateare. stabulum porcorum.
Ea det/sed hara suis/& para deme parūq;.
vt asinus.
Cum subit s produc dissyllaba/sit quasi dempta. As lōga
vltis domus. fundamentum.
Et casa siue basis/polisyllaba/curta notabis
Caseus excipitur/a balia longa notentur.
aduerbium.
At breuis nato sit testis quater atq; quaternis At brē.
dimensio.
Atq; statum status & statio late/sed retrahetur
Vates saturnus laternaq; mobile latus
obscurus.
Quattuor & fatum naturaq; quatinus ater
prime .i. fidelis deo.
Atria catholicus clatros sociare solemus.
ipum.
Blatos cum statim varies/sed longa notabis
vt mater. vt piatum.
In quibus m semper est aut r muta precunte.
quedā scientia diuinandi.
Philosophi mathesim dicunt vatesq; mathesim.
Ut placet est platea/die platea siue platea.

vt auis. .i. sapiens. deuiamenta.

A bzis. A super v bzeuis est/sed gnauus ꝛ auia demas.
vt clauus ꝛ flauus.
Cauisus nauis/item si prælit l addita muta
vulcis. peruersus. deus belli.
Suauis pnauus ꝛ mauors pauoꝛ mauis
vt ebes. vt plebeo.

C ante v bzeuis. ANte v sit bzeuis e si non duo cons ona presint
diuites.
De formal debet phebus thebeis notentur
vestis sacerdotalis. .i. lime.
Nebzida debilitas ꝛ phebe nebaꝛ nebo.
prope. tempesta.

E bzis. E bzeuis secus est testis/nisi secula mechus
abundans.
Fecis secuus fecundus greta secus
damā preconiū. pocula. stultus. nomē mulieris.
Preco mecum te se hecoꝛ locus echo.
locus vbi aliquid reponitur.
Tecaꝛ longatur de qua cyroteca creatur

e v lōga. Ante v protrahis e si sint dissyllaba/sicut
verbum.
Sedes ꝛ tedet/credo pro die demus edon
baculus pastoris. nomē arboris.
Pes pedis atq; pedum tedium ac polisyllaba cuncta
malicios⁹.
Ut sedio medicus/sed sedulus excipiatur
treasone.
Sedicioq; simul/ꝛ sedicios⁹ habetur
Dedalus ꝛ predium.
vt stellatus.

E fbze. Cum subit f bzeuis esset compositiua notabis.

E g bze. Ante g sit bzeuis e lego teste regoꝛ tegoꝛ
Excipies reges reginaq; regula leges
nomen prouincie.
Eger ꝛ egyptus legant ꝛ tegula tego.

egis ⁊ egloceros.

E ſuper l longam faciunt diſſyllaba/ſicut — E l lon.
inſtrumentum ſonandi.
Chele deme chelim velut inde velimq; geluq;.
dulcedo.peccatũ. vctor.animal eſt.
Atq; melos ſcelus celet melus ⁊ vrentabis.
fouea. beſtia.
Que polliſyllaba ſunt ſpeluncaq; belua demas
metus. ſpecies metalli. ſpelunca.
Delibutus et electrum ſpeleaq; grecum
templa.
Delfleus cum delictis delubraq; iungis
E ſuper in vrentis eſt/ſed femina ſemita demes — E in vr
Demoq; ꝓduces/ſed longis addere debes .
vt enimus.
E ſuper in ſolam/ſed correptis emo iungam
vera ſpecies.
Ac remioq; themis.
vt ſamis ſemiſſis.
Et cum tremento diſſyllaba nomina ꝓduc
res femine.
Sed memor atq; nemus pariter femur vrentabis
vt fenum.
E ſuper u longam/ſic enim vrentis atq; feneſtra — en lon.
omnia. dñi primati.
Atq; penu penitus penetro penes atq; penates
infirmitas.
Et frenetis varies.
vt bene.vt gena.vt lenes.vt teneo.vt veneo.
Si b. vel g. vel s. vel ti. vel v. ꝓcelungitur illi
fit vrentis hac venenum ꝓduci venaq; debet
corrigit que pendunt a vita cpi.
Tenia tena ſimul ⁊ venor trenera ſenis
de reperioris.
Ante p fit vrentis e veluti reperire/p duplex. — e p vr.

pellicula que solet incidi in circucisione a iudeis.

Repperit ereptes/simul & preputia prepes
pcepe.
Cepaqz protrahit e/sed hanc producere debes
pcepe.
Sibi prepolita/bzeuiato tamen lepelire.
eius lune.
Longa fit e pacta/repoqz simul sociatur.

Eq bze. Ante q fit bzeuis e licut neqz/demitur equor.
aduerbium. pronne.
Equs & equalis nequa nequaqz nequam
ordo. dria. damor nautarum.

E r bzr. Ce super e bzeuies/vt series hera liue leramon
dria. vitium contra fidē.
Sic et heriles herus herelis tamen ereptis heros
fidē herba.
Hereo leralis erumnaqz cerulus heres
vermis. vnguentū. ordinationes.
Weret et eruca ceronica seria seres
metallum verbum. were.
Es eris quero gens seria ceraqz sero
quidam mons.
Erigone erigonum nymphe simul celestiqz signum
sunt veteres inuenerat. multitudo deorum.
Sera pellinas cierus vesiqz notare.
vt verus vera virgo.

E r lon. Longa fit e super r/sed deme veru verroqz.
purgatores alas. lecus mortuor. virga virilis.
Corripis inferias feretrum veretruz merumqz
P quoqz prepolita ponens dillyllaba longa
vt breue. vtilis in psalmis.

E s lon. Longa fit e super s/nisi compolitiua thelisqz
saluator.
Atqz ielus.

De quantitate ꝓsimarū sillabarum

Ante t longa fit e seu fretus/deme metallum. Et lõga

Ar etiam metuoq; fretum meto metraq; retro

Adiungeisq; grethes/ꝛ si p ꝓzeuenit aut v

Pzefozmat pzeter/pzetq; pzoducere debes

Chet is tos thetim dabit/atq; theris thyiisq;

E super u pzodue/vt leuis deme leuerus. Eu lons

Et leuo siue bzeuis leuis ꝙ leuerus oliuo sunt gã.

Ante b coziptis tribulus pbat hoc ꝙ hybet. I ãte b.

Tribula demitur hz vemus sibula strebo

Tibia liburnum dei modulet liber ac lyra.

Et libum libo liber quoq; libia quibo

Ac ibis.

Ante e fit bzeuis illic conuicioz tibi tellis

Atq; dicat dellis cauilla spicula dico I e bz.

Ilicus cum mica vel micerem teica

Cicenus quoq; tricenus siccedula sicus

Licia cum spica vel sicut picaq; picus

Couplicat sicca sicus/sed variabis

Quoq; dicat ponti/vt intidicus bzeuiabit I d lon

Cante d longa fit i/velut idem pzo mare fido ga.

Fidi

Et fidus/sed demis idem neutrale fidesq3.
quedam regio.
His deo fidis atq3 sidonia iunge quidem q3.
vt video. vt vido. vt triden s.
Addis sonens his ꝫ sid vel p̄ceit aut t
.i. sonum facere cum dentibus.
Si trideo producas ꝫ stride/rideo iungas.
statue vel imagines. qui colit idola.
Idola p̄duces/tamen inuenies idolatra.

I l lon. I super l longa/nisi compositiua ciphusq3.
vt vigeo. .i. fluuio.

I g vr. Ante g r scripsi/ vult frigo figoq3 demi
.i. cyprus.
Viginti digit trigintaq3 frigoro pigo
obeo. quedam avis.
Migro pigrabus frigoq3 simul sociamus
Si li p̄ceunt/vt figo longa manebunt
palus infernalis.
Sed stiga cū strigibus bzeues/strigiles barbamus.
lapis vel serpens.

I l lon. Longa fit i super l vt milia/deme cilindzum
auis est. lepus. parabole. populus.
Et filomena siler hilaris cilicq3 filiq3
pondus vsurum librarum.
Et granum mistibulibris pilus et pila ludus
vt fleo. vt filius.
Si p̄ceit s aut t/tunc debes t bzeuiare.
flores multi frequentati ab apibus

I m lō. I super m tardant dissyllaba rhyma deme
sauciatum. punge.
Et nimis atq3 simus/simul his ꝫ hymen sociamus.
simul. nullum similatū hoc.
Que polisyllaba sunt: nisi rymis curta manebunt.

I n lon. Longa fit i super n tenea linis lino deme
vt cinis. vt finis. vt latus.
Que c vel s aut n iungunt t: sunt bzeuiata

De quantitate mediay ſyllabay.

monoſyllabum.

Vt ſimus atq; mino/ſed ſinum minoq; demis
Ante p ſit breuis i/vult vipera ripaq; demi. Ip bre.
obus pagilum. vtabilicudi. ad dit circundo.
Cypharium cypho cyphus cum ſipiti ſipo
Iq breuis:probat hoc liquo liquor inde liquoris. Iq bre.
Atq; liquor quaris:ſit liquor liqueris extra
Iſuper e longant dyſſyllaba/lyra probabit. It lon.
Vult pira ſiue viri pirus et reſonens ira demi
Nur poliſyllaba ſunt breuiter:ſed lyria demi.
Pyrula pyrata:ſit piramis his ſociata
Longa ſit i ſuper s/nili demi mileroq; dilectus Is lon.
aqua cocta in houdio.
His tiſanam iungis;et compoſitus notabis
Ibreuis ante t ſit/iter hoc teſtatur itemq; It bre.
ciuitas id.honoris cupido. ciranderus.
Ambitus ambitio demas ambitur et itur
id.diues.
Nitor dis ditis clitellaq; lis quoq; litis
de italia. ſeiunctis que dã in numeri facta.
Italus et phitan glitis pitiſmaq; iungas.
i poppyngay. id.ſol. actus appropriane ambus.
Plitacus et titan titillaq; lis quoq; litis.
T duplicat littus;et littera conſocietur
ve mitis. ve rinus. ve vitis.
Ph preunte vel r aut b producere debes.
Sed breuies vitulum britones vultq; vitellum
U longam facit i/ninive vult regula demi. Iu lon.
binum. trinium
Vltq; notes et tris/et que componis ab illis
obſtacula verbu.
Ante b longa ſit d/velut opex pdiciq; M ãte b
progenies. corolus longa.
Triplicatur obes verbum ſobolesq; obelus
B.ij.

vt probus.

Corripies etiam si duplex coniona prælit
At obolus
D c bre. D c corripimus/velut locus atq; locolus
Et locor et procerus oculus vocas/sed retrahatur
hec vox:
Jocundus vocis procerus q; ocior addis
monstrum marie. lupius sacerdalis.
Focaq; vocalis/corycthus c duplicabit
id est abscondo.
Oculo longa dare dicit/ocis pocula iungit
Otio c duplicat/illoco decet variari
vel rodo admedum.
D d lon. D d producunt dillyllaba/sed modo dene
Ac odor atq; modus/polisyllaba curta manebunt
Prodesse id longa/sed prodesse dicit variandum
quoddā elbarū.
D f bre. D super f brevis ecce prælet profugus et ofella
Profugo denupta vel profero profuit offa
vt cogo a gallice ligno congerico.
D g lō. D g producis/toga demet rogulq; rogoq;
Atq; logos
D l bre. L curtam facit a lient colit/excipe nolo
id est conor vel cudigo.
D l lon. Molior et moles sol solis dolia prolis
fungus est. sexpē pro cerito. genus cibi.
Solor boletus olim caliphia solus
piscis vel porro do pro longuo in sermone.
Polipus et holus prolixus volor volas
Solennis solers quibus l duplex reperitur
D m lō. M D super m longam facies: vt comere comes
chorda cum qua lector regun. instrumēti genus.
Dmentum/et spino dicimus stomachum q; ouis sum
Et tomedo domitus domus stroma siue tomare

a deſſe.
Eſt glomus & glomero comes atq; domo vel omitto
nomen inſule.
Et thomos atq; homo liceq; componis ab illo.
nomen loci vel populi.
Atq; gomoꝛ.
vt moneo. corrigia.
Eſt ſuper n bꝛeuis o/niſi nonus zonaq; pono D n bꝛe.
numerus in kalendario. .i. vnus.
Et nonas pone/monos longam credo bꝛeuemq;
vt cor.dono.pono.
Si c d vel p ꝓterit/longa locatur
D p bꝛeuis veluti ſopoꝛ atq; ſopoꝛus oportet. D p bꝛe.
progenies. paſtor
Atq; ꝓpago ſed opilio popilinaq; demis.
Vitis ꝓpago vel ſopio populus arboꝛ
Et tophus.
Oppoꝛtunus et oppoꝛtioꝛ tibi p duplicabunt
vt ſcopo.
Cum c ꝓeit longa: ſcopulus cophinus copos extra.
vt loquor
D q coꝛripitur/ſed compoſitiua notentur D q bꝛe.
vt ſonum. venus
D ſuper r bꝛeuis/coꝛripitur ſoꝛs coꝛus et oꝛis D e bꝛe.
Coꝛallus choꝛum mos moꝛis/moꝛus et hoꝛum.
tegmen pectoris. .i. noueram.
Hoꝛo cum coꝛam vel thoꝛax hoꝛaq; noꝛam
mus alius mus.
Doꝛicus et ſoꝛex.
vt ſonum. vt ros.
Et cum ꝓuenit l aut r ꝓducere debes.
oratio
D ſuper s longa/roſa demitur atq; ꝓſeuca D s lon.
Et doſis et poſuit/ſed ꝓſa poteſt variari.
D ſuper t bꝛeuis eſt/totidem quotus et noto teſtes. D t bꝛe.

Et nota: sed demis dos dotis potoqz cotis
Quotidie totus notum votumqz notemus
vt chloto.
Produces etiam si prelit consona bina
.i. casus.
Sed breuiare protos et ab illo sumpta solemus
Atqz proteruus item prothos
D ubi. D iuper u breuies: eauum prouincia demes
Prouidus esto comes.

U ante b. bi breuis. A Nte b fit breuis u: telis ruboz est rubeusqz
rusty .i. secundus.
Exceipies tuber rubigo suber et vber
inuenis. vt babo. vt nubo.
Et puber pubes/et si b precesserit aut n.
a nubentibus innupes. custos boum.
Innuba coripies: et pronuba siue bubulcus
Nubo tamen longum conubia seu metra poscunt

U c loñ. Ante c longa fit u/seu duco luceo lucus
Deme lucerna lucroz et dux ducis atqz ducenti.
vt nucis vt cucalus vt crucis.
Et si preponas n aut c vel r breuiabis

U d loñ. Ante d longa fit u seu trudo/deme rudentes.
palus acutus
Et pudet atqz iudes rudis atqz ruder studiumqz
Et rudo seu rudo ponis seu metra requirunt.
vt trusa.

U f loñ. U raro ponis super f nec eam breuiabis
vt mugio mugis. ville bouum.

U g loñ. U g produco/tuguriqz tamen memoz esto
vt fugio vt ingil. vt pugil.
F precedente vel i vel p debes breuiare.
fructus. mentis.
Fruges produces et iugera mobile iunges
Et frugi

De quantitate primarū syllabarū.

vt viuo. pinguedo terre.

U super i breuis/ oligo demere debes. U i bre.

vt gulio. vt fuigio. vt mus mulus.

O precunte vel c aut m producere debes.

nomen suis.

Excipitur talita mulier gula iungitur illis

Longa fit u super m/ste humanum dabo testem. b m lon.

Hinc humus ac humerus humilis sum⁹ excipiam⁹

vt numerus/ cumulus/ tumulus.

Si preit n aut c vel t debes breuiare

gibbus in pectore

Numē produco strumaq; simul sociabo. Ac humor.

vt vnus. instrumentum scindendi ligna.

U super n longa cuneum tunicamq; retracta b n lon.

vt stupor.

Up corripitur/ sed iupiter excipiatur b p lon.

Cupaq; cum stupa.

vt nuper. vt rupes: vt pappis.

A precunte vel e vel p producere debes

imago que fit a puellis.

Sed pupulam baries: pupillam protrahe tantum.

vt murus.

U producatur super r/ murus excipiatur U r lon.

ker olei sedes iudicum

Et furit adiunges murram simul atq; curules.

vt musa. d. murmuro.

Longa fit u super s/ sed deme sulturo pusillum U s lon.

vt mus tuta tutum.

Ut producunt dissyllaba: sed puto deme

marcidus. sicut. pellis humana. spina.

Puteis vti cutis atq; fruter vter vtra lutumq;

vt butyrum.

Que polisyllaba sunt cum prole sua breuiabis

vternacus. denotare. d. ferret.

Mutuus excipitur et mutio glutio putret

futilis addatur cum futio longus habetur

venter. non sequitur pñmitiuum vter.

Utilis ex vtoz vterus bene non sapit vtrem
vt vus.

U vlon. V super u solam pzodue/dant cetera curtam.

De quantitate mediarū syllabaꝝ.

hec syllaba syllabe.

A ante b ſ medijs bzeuis. Abzeuis in medijs datur ante b syllaba telis
Si bilis a sequitur vt amabilis excipiatur,
id est leticie dicimus.
Et letabundus fozmamoz parem sociamus
vt venabulum instrumentum venandi,
Quod facis in ulum iunges venabula tristis.
vt pstacus et tractus. .i. obscurs. immundus locus.

A ebze. Ante e fit bzeuis a dematur opaca cloaca.
vt cenaculum vt loquacis et voracis.
Quod dat ulum tunges: obliquos addere debes
Sed nunꝝ medijs suberunt dissyllaba noxmis.
nomen mulieris. a cyrket.

A d bze. Ante d coxripis a velut eleda/deme elcadam
A ſ bze. A super ſ bzeuis est/colaphus testis tibi ſi et
vt imago.

A glon. Ante g longa fit a/sed nomina deme secunde
.i. mare. nomen viri.
Sic pelagus ponis his addenago sociabis.

A l bze. A super l bzeuitas velut italus/excipis het que
declinatio
Tertia declinat australis hoc manifestat.
ornamentum lecti.
Pzodut in neutris obliquos ecce toxalis
nomen ville vel viri.
Italon isto bzeuis/superadditur ablalon ilti.
de italus. de tantalus.
Italides et tantalides sua curtet oxigo
A m bze. M pzeeunte bzeuis erit a thalamus/pzobabit.
vt velamen.
Que faciunt amen pzoducunt vt thimiamen

De quãtitate mediarũ syllabarũ.

id est furnus.

C A super n breuis vt libanus: tamen excipis illa An bre.

id est vacuus.

Que declinabit tibi tertia sicut inanis

pomo fluuius.

Uocali iuncta producit ur vt machiana

ut samaritanus. montanus thomanus.

Deriuata simul nomen gentile locig

quidã mons odoriferus est vermis. vnguentũ.

Sed libanum breuio sit arena iuncta balano

vt inabis.

Produc obliquos/sed compositiua notato

quidam mons.

Addis vulcanum cum gargano superaddes

ut gausepe. caput virge virtus.

C Ante p fit breuis a/sed deme priape linapis Ap bre.

aial dans odorem.

C A super e breuis vt barbarus/hinc zodoara Ae bre.

vt carthaginensis qđ a charta deriuatur

Excipe quecg vides deriuari manifeste

primitiuos.

Quidam denarium breuiant: non primitiales

Obliquos produc: iubaris et celaris eduC

vt comparis et disparis.

Compositiua notes et nectaris asparis atog

nomen viri. herbe quedam.

Bollaris et caparis.

velum nauis.

C A super s breuis est vt carbasus/excipias sig As bre.

ductor asinor.

Deriuata palam cognosce sicut agasa.

quidam mons. intestinum retens.

Longis pernasum iunges/sociabis ornasum

Ante t corripis a sicut cathus: tamen inde At bre.

id est dictiones.

Excipias voces quas deriuabis aperte

Capitulum decimum.

nomen viri.

Que sunt in tes sociabis sicut achates.

abbatis.

Jungit nomen in as obliquus sic prodat abbas
id est obliquo erit thema thematis.
Corripies alios.

corpus mortuum.

A u lon. Longa sit a super b sibi sit pro tesse cadauer.
Compositius notes.

C ante b in medijs syllabis.

adiuuenis sine barba.

E b lon. ANte b lon ga fit e: fiet tibi testis ephebus
infernus. arbor nigri coloris.
Demitur hinc herebus erebon simul et cherubinus.
herba medicinalis.
Additur ellebozus
nomen viri.

E r lon. Ante r longa fit e/sed tam tamen excipis hinc
hoc pegasum. i. currus quo dauid portatur.

E d lon. Ante d protrahis e/sed tamen esed a deme
nomen viri. andromeda.
Melchisedech sociasset nomina que facis in da.
.i. derivatiuis.
Pes dat edis compositis quod tempede prestat
quoddam animal.

E f bze. E super f dabitur breuis: hinc elephas breuiatur
vt regia. domus triangularis. nomen viri.

E g corripitur: sed abest tritte ga cethegus.
parua natis.

E l lon. E super l dabimus longam/patet este phalellus
nomen viri.
Abimelech remoue/debet breuis angelus esse
vt racemus.

E m lõ. E super m longa: behemens heremus et retracta
hortus in quo rbo orauit.
Additur his hremis alemania gesleminiq

De quantitate mediarū syllabaꝝ

vt cauerna. nomen mulieris. nomen viri.

Longa sit e super n/heiena tamen heienumq; — En lon.

nomen viri vel insule.

Et iuuenis a senech hebenusq; detet remouere.

vt intrepidus.

Ante p rara sit e/moneo tamen hanc breuitare. — Ep bre.

Excipe prelepe.

vt camera.

R subeunte breuis datur e/tamen excipis herus. — Er bre.

instrumentū ponderādi.

In propriis sicut gualterus/ꝛ adde slateram

vt sincerus.

Et derivatū quod rius determinat aut rum

id. crudelis. pileus peregrinorū. ꝛ ita galerus

Et hoc austerus producitur atq; galerus

canis infernalis. furis infernalis. animal est.

Cerberus esto breuis/sit longa megera chymera

Inlera cum superis iterum breuies breuiq;

Et patera pateris discerne patere docere

minal est. populus hyspanie.

Pantheraq; moyans cratheram iungis hiberum.

vt verberis et carceris.

Corripis obliquos alios: varies mulierum

vt cymiterium.

Cumq; rium sequitur vsu vario reperitur.

vt lacheris. scientia diuinandi.

E super s breuis/excipitur diuina matheris — Es bre.

scientia poetarum.

Ad placitum frenetis pones/dicesq; poetis

vt facetus.

T subeunte datur e longa/sed excipis hec que — Et lon.

vt seges segetis. lapis quo naute ventos cognoscunt.

Tertia declinat/amethistus iungere debes

vt prepetis ꝛ interpretis.

Obliquos breues/agnetis demere debes

Capitulum vltimum

Quasi dicat q̄ illi obliqui producuntur.

Longis vtere iocunde quiete iuuete

Est enim magnes quidam lapis preciosus attrahens ferrum.

Est magnete simul themetum variare solemus

vt longemus longeua longeuum.

E v long — **E super vsurpatur/fiet tamen hec tibi longa**

vt comibus.

I aſi bi — **A Nte b corripitis i/sed compositiua natabis**

I angelicus. — **Quis dat quarta solent patiuntur possibilis**

vtrecubilis.

I r byz. — **I rsequente byeuis/vrnatus apricus amicus**

Additur his vmbilicus fornica pudicus

habergeon. flamus.

Et cum loyca lectica murica calcus

Illis mendicus cum pelice locamus

vt postica. vt antica.

Est vytica simul q̄ que post formāt et ante

In propriis ictus producitur vt sitdericus

Longa fit icis ab ix/exemplum sit tibi frix

Sed mar solus icis/sicut calicis byeuiabit

pernix. i. velox e dabit de in gen. hinc pernicies i. pernicies.

Junges cum felice salicem pernix dabis icis

A pernicor icis/a pernico sic byeuiabis

Mastix est quoddam gummi ad corroborandum dentes.

Mastices produx e fenice in byeuiando

Quod devix exmisi lodicis/bombix dabit icis

nomen tristae.

I d byz. — **I d corripitur sicut cupidus/sed abidis.**

vt amides t vendes.

Excipies/et que trisyllaba ponis in idis

filis coniecit. sua amasia phedi.

Vilex corripiendum iungi vetetes volnere

Producet ibes sient formido cupido

i. cū hoc nomine desiderium q̄s producit semper.

Cum deliberis abes consilior e longis

Pone duas primas dauidis/sed metra requirunt
Perfidus infidus fides fidos probabunt
vt munificus.
I super l ponis caro/sed eam breuiabis. I l br̃.
vt prodigus. vt auriga z caligo.
I dabo pro g breuem/sed que facit in ga uel in go. I g br̃.
Venis: vt auriga caligo/sed breuianda.
vt diligo.
I super l breuies solum/tamen excipe neutrum I l br̃.
Quedam composita tibi sint caligo loquende
vt cubile sedile. supple derivata.
Quodq; facis de que sunt a nomine iunges
i. iulius: quintus a martio.
Sicut quintilis: breuis est humilis parilisq;
largus. apius vel apes nubere.
Papilis et pelis nubilis additur illis
pilis vel ilis. domus refugij.
Et filis longum subtiles aprilis alium
vt animus. pinguis vel diues.
I breuis est super u/tamen excipiatur optimus I u br̃
Cum quo sublimis/sed compositiua notabis
fermentum. sine fermento.
Prima puto longum/tamen azimus est breuiandum.
coniugatione verbi. vt a munis hoc munimen munimentis.
Et deriuatum de quarta sit tibi longum
vt dominus. I n br̃.
I super n breuis est/tamen hinc festino caminus
nomina virorũ vt martinus. furia infernalis.
Excipitur propriaq; simul iungens/z erynis
miles romanus. z deriuatur a quirio quiritis.
Et deriuatum tibi sit pro teste quirinus
Junge ciminum sint cattinum deinde saltinum
Cedrinum iungas predictis atq; lupinum.
fames. .i. ministro.
Pina super p dabunt tibi longa propino supina.

a cras derivatur. pronomen interrogativum.

Crastinus este breuis/ simul hecine nūdina iungis

i. statim. i. illud granum quod est in racemo.

Postinus his actibus perendino iungitur: a que.

deagunus. hymnus. candelabrum.

Et oleo bysso etiam formas seroq; fago

Et que hyacinctus bombix dat hec amethistus

vt farina.

Ante na longa fit i/ vult pagina femina demi

oppositio vel fraudulēta ordinatio. nomen mulieris.

Machina cum trutina prolerpina lamina iungas

tubator nomen ciuitatis.

Buccina cum mutina seu sarcina fulcina dicas

Sic elemosina fit.

i. nominatiuus terminatio t in. vt delphin.

Obliquos ex in produc/asinum breuiabis

vt archipus. i. mente figuratus i. populus habens pedes contra nos.

Ip bre. I super p breuis est/ hinc antipos est tibi telis

Obtipuit retrahas/ eum stipo consolabis

Iq lon. Q subeunte damus i longam/ sicut iniquus

iliquus brenne.

Cum siliquis reliquos: q compositiua notabis

vt sequia. i. repressio.

Ir bre. I super r breuis est/ tamen erripis inde butyrum.

i. decoctum a lyra.

Sic delirus erit: saphyrū iunge papyro.

Appellans lapidem/ sed pro bicto breuiabis

vt athisus nomen arboris.

Is bre. Est super s breuis i/ paradisum non breuiabis.

nomen viri.

Anchises iunge gaudius ei superadde

Precedente para breuiatur lectio longa

It bre. I pre t breuis est/ leuitas erit hinc tibi telis

i. de nole derivata.

Que fiunt in ta propio de nomine sumpta

De ꝯtitate mediay ſyllabay.
ſez nomina.
Hinc loci propriaq; ſimul producere debes.
i. placenus.
Ut margarita leuita vel heremita
infirmitas quedam in lingua gallina.
Ut placet eſt pituita/petrus dicit polimita.
i. que terminantur in tis. vt ſunamicis. i. alia peccatrix. in tes: vt tertites.
Que fiunt in tis aut in tes longa notabis
Itus ſi detur a nomine longus habetur
vl. ditus.
Et ſic ex cenſu cenſitus dicere debes
Q. d. q ab hoc noie ſeruus deriuatur ſeruitus. vt fouuitus.
Seruus curtat itus: aduerbia ſic breuiamus
conjugationis. vt audibus ab audio.
A verbo quarte venientia longe notate.
conjugatio. vt ſtrepo ſtrepui ſtrepitum.
Tertia preterlens in ui dat itum breuiando. De ſupi
nis i itū
Z in ui: vt peto petiui petitum.
Preterlens aliter in itum producere debet.
Curtat itum pareo vel diſco parcoq; poſco
vt fugio fugitum. vt dido didicum. domui domitum.
Que gio dant vel bo que prima dat atq; ſecunda
Cumq; ſupina dabunt i longam t ſubeunte
producunt penultimam. vt domio domitus.
Que ſormantur ab his ito longam breuiabis
agnitus agnita agnitum. cognitus cognita cognitum
Agnitus eſto breuis ſociatur cognitus illi.
i. penultimam vel nomen in ſuo terminatum. vt obtuſus eor obtusa.
Itus produxit quod deponens generauit.
vt tuitus et intuitus
Sed tuo; abbreuiat ea que de ſe tibi formant.
pas oti ad ſummandum.
Et producuntur lechitus et hermophroditus
venena. fluxus infernalis.
Sic aconita locas/cochitus et ſocietur.

Capitulum decimum.

vt quiris quiritis.

Nominis obliquos/quod in is fiet dabo longos
i. quoꝝ gen terminantur in is. militis. solpicis.
Corripies alios/testis cum milite solpes
nomen ciuitatis.

I u lon. I super u longa/minime tamen est breuianda

D ãte b breuis i mediis syllabis

quedam herba vel quidam populus
Et corripies testis quod o supra b breuiabis
de ambo de duo.
Deuitur ambobus octobet sine duobus
vt apocope vt velocis et atrocis.

D c bre. Ante c sit breuis o/tamen obliqui retrahantur
quidem liber bibtie.
Ante d corripis o velut exodus/hinc procul esto
Herodes et ti nisodes sunt sociandi.
quedã figura vel quidã modus loquendi.

D d bre. D super i breuis est et apostrofa sit tibi testis
sermo de animalibus comunis.

D i bre. Est o super g breuis velut egloga/sed remouebis
i. congregatio iudeoꝝ.

D g bre. Que g vocali preiungitur vt synagoga
i. progenies.

D l bre. D super l fiet breuis hoc soboles tibi monstrat
sunt illi q̃ ferũt merces q̃ vices ad vendendũ.
Excipiat illud quod fertur sarmacopole.

o m bre. D super m breue sit/salomon sic esse probabit
id est que sunt generis neutri. i. bonꝰ odoꝝ. inde venit cinamomũ
Que seruant neutrum genus excipe sicut amomum
vt sermonis. q̃dã pãnus in q̃ volunt mortui penes iudeos

o n lon. Longa sit o super n/sed sindonis excipiatur
id est quedã regio. quasi duos habens ordines.
Sadonis atq; diaconus et turonis sociatur.
populus. ciuitas. populus.
Calredonis ridonis et valconis abbreuiabis
ciuitas populus i. terminatoꝝ in o: vt faro faronis. macedonis
Ligonis et britonis ac obliquos sociorum.

De quantitate mediarū syllabarū
ad differentiam aliorum que non desinant loca.

Hec loca designant predictis addere debes
vt babylon lonis. calidon donis. nomen loci.

Cum proprium sit in on:tamen excipies calidonis
dulcis cantus. pecunia male acquisita.

Simonis armonicus māmona breuiare solemus
regula clericalis. ciuitas pōt p̄duci vel bre.

Canonis esto breuis cum demon:sidonis vt vis
Canopos est dictio greca:et est via cartulosa. vel est color in vina

P subeunte breuem facis o canopos dabo testem D p br.
quidam mons.

Aesopum rethahas europam siue pyropum
idem est quod egyptus:possessiuū nomen de canopus.

Ut placet est canopos/canopeum qui tibi curtat
nomen mulieris vel ciuitatis.

D super r breuias/sephora testem tibi sumas D r br.
vt canor canoris. ve a sopor sopore vel sopous.

Deriuata palem produc/patet ecce sonorus
vt honor honoris.

Nominis obliquos quod in or fit iunge/sed arbor
memoris. castoris. rethoris. marmoris. equoris.

Et memor et castor rethor seu marmor & equor
sic obliquos. quidam mons.

Corripuere suos/sed longis adde pelorum
vt pector pectoris.

Et quedam propria sunt obliquos breuiandа
masculini generis vt honos oris. vt pectus pectoris. ebur eboris.

Mas facit os oris: que dant us & ur breuiabis
D super s longa sit testificatur aloa D s lon.
ve alōtum nomen castri in terra philistinorum.

A subeunte dabis o longam sicut alotum D t lon.
Que componuntur discreta mente notentur D b br.
vt ludouicus. A ante
D super u raro/sed compositiua notato b breuis
vt coluber.

a Nte b fit breuis v:sed demitur inde salubre in me.
Calū.

i. producimus vt caducus caduca caducum.

Uc lon. Uel protrahimus: quotiens a vel um lubit aut us
id est comedo.
Manduco iunges/ fudica con locabis
vt ducis et inducle. nomen viri vel signum celeste.
Cetera corripies/ pollucem non breuiabis
vt testudo.

Ud lon. Ante d longa fit b/ pecudis tamen hinc retrahatur
vt languo.

d gl bga Prec g fit v longo/ tamē hinc tibi coniunge adempta
to soluke. animal suggens sanguinem.
Sugo producis/ sed sanguisugam breuiabis
vt secutus. nomen gentile seu patrium.

Ul bre. U super l breuia/ getulus adulor dempta
scr declinatio. vt torcular.
Que declinabit tibi tertia: longa notabis
nomen hebreum, i. peruersus.
Nomina/ sed zabulon breuiatur hercule iuncto
preclucis.
His lucular locis/ specular breuiabit ozigo.
hic z hec presul. i. qui vel que preest aliis in dignitate.
Obliquos breues/ vt presulis z nebulonis
i. sine lumine. z potest accipi pro inferno.

b m lon. U dabimus super m longam tibi sicut alumen
id est famus. i. inobediens.
Incolumus contumax demis/ z autumo iungas
lacuna est parus fossa que prouenit in facie ex nimio risu.

Un lon U super n longa/ dabitur pro teste lacuna
vt vitupero vituperas.

U p bre. U supra p breuis/ sed compositiua notabis
vt palinurus.

Uc lon. U super c longa/ sed purpura ponitur extra.
vt parturio et esurio.
Corripe verba quibus meditatio conuenit z que
Sunt forme similis vt luxurio breuiabis
i. pingua vel nouum vinum. z fame mulieres que solent ire in nocte.
Mercurium vates z venturio lemures

De quantitate vltimarū ſyllabarū.

vt murmuris.

Obliquos breues: tellurem dimere debes
nomen fluuij.

Al ſuper s longa/tibi ſit pro teſte tetula — Al s lon.
vt comatus. genus arborum.

Pre t longa fit v/tamen arbutus eſt breuianda — v t lōga
quia aliqñ corripiuntur. vt diſputo. aliqñ producuntur. vt imbutus.

Compoſitiua notes.

De quantitate vltimarum ſyllabarum.
vt vltra t citra.

Q Oes fine dabis a longam/ſed breuiabis — A longa
vt muſa ſcamma. o multa

Rectum cum quarto caſu quintum coelando
vt andreas.

Hinc tamen excipies cum rectus in as tibi fiet
caſus vocatiui.

Inde vocatiuum velut andrea dabo longum
in nolbus numeratiuis. ā. poſſum corripi t produci. vt triginta

In numeris ginta ſunt ad placitum tibi danda.

Poſtea non breuia/niſi fiet dictio bina.
id eſt ſicut.

At puta eo excipies ita vel quia iungere debes.

Producturn greci rectum quandoq; notaui
vt mare.

Θ Correpta datur exceptio multa paratur — E bre.
finitas eſt.

Grecum nomen in e producit: ceſtis tibi teſte

Declinans per e diptongum nomina prime
ablatiuos quinte declinationis. vt meridie.

Et caſus lectos de quinta dictio longos

Longam pone fame quotiam fames ei dedit ante
nolbus quinte declinationis.

Et que componis de quinta longa locabis
aduerbium vel coniunctio.

Quare quotidie tibi ſunt teſtes hodieq;

Longum pone dece/ſimilis quoq; tempora forme.

Ex vocatiuum dat nomen in es tibi longum
in e desinentia.
Nomen longa dabit aduerbia si tamen apte
.i. si regulariter comparatur vt iustus iustior iustissimus.
Comparat vt iuste/sed nec bene nec mala crede
immo contrarium.
Producenda fore: quia neutrū comparat apte
Sepe breuem ponis: quia non a nomine sumis
vt iustissime.
Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus
nomen relatiuum. coniunctio copulatiua.
Que nomen longum: ex notans et erit breuiandum
pronomina. prepositiones.
Me te se longis simul e de pre sociabis
coniunctio adiunctiua. aduerbium prohibendi
Ne nisi cum dabit an produc/fermeq; fere
coniunctio disiunctiua.
Aut ve dabit curtam dabit interiectio longam
vt domine magistri. vt eheu/pari. nidi. casus vocatiui
I lōga. I dabitur longa/quedam volo demere greca
Ista que in littera ponuntur possunt produci et corripi.
Sed mihi sue tibi sibi vel quasi vel nisi semper
quia vltima syllaba eorum potest breuiari et produci.
Ad placitum ponis/et vbi vel ibi sociabis
vt alicubi et necubi.
Et sua composita.
hoc est ad placitum. finales syllabas in o desinentes.
O i blti mis ad placitū. Ut tua metra petunt o ponis deme datiuos
vt domino magistro.
Ac ablatiuos quoniam decet hos dare longos
vt dagita.
Que monosyllaba sunt semper producta manebunt
hoc est q̄ genitiua in o desinentia possit finalē syllabā producere et breuiare
Deq; gerundiuis tua consule metra locandis.
vt genu comu et genus.
U lōga. U producta datur rejecto nulla paratur

De ẽpitate vltimaꝝ ſyllabaꝝ.

vt ab.et.ad. tum

Que dant b vel t d vel m debes breuiare. B d t m

.i. dictiones ſyncopatas. .i. dictiones dypthongatas.

Excipe conclas dypthongum vel polituras

pro fumzmit:exemplum de ſyncopa.

Fumat aut dicunt ex hoc teſtes tibi fiunt

ve ſic. ille dictiones breuiantur.

C longam ponis/nec lac donecq; remotis C longa

pronomen poteſt produci vel breuiari:ee ſimiliter intellige de feminino et neutro:vt hec et hoc.

Hic poni poterit eeu metri regula poſcit

.i. deficientia in al:vt animal.nomen vel aduerbium.

L breuiare volo:ſed nil producere quero Al bre.

id eſt quod producitur. vt michael ad differentiam latinorum.

Ol vt ſol iungis:et in el barbara ponis Ol bre.

ſcz barbarorũ in el. ſcz in autoribus

Aliorum multa tamen inuenies breuiata

vt non.

N producta datur ſed forſan excipiatur N longa

aduerbiũ. prepoſitio. prepoſitio ꝓpoſita. aduerbiũ.ꝑpõ ꝓpoſita.

Forſan et inq; tamen dein his et iungas an exin.

Rectus in a greci facit an quarto breuiari.

vt nominis/carminis.

Si breuis eſt creſcens genitiuus in antepuprema

vt nomen.

Ex hoc in recto decet n poni breuiando

vt menelaon.

Quartus ealus in on ſolet in greco variari

Rectus producit niſi neutra:ſed breuiabis

vt ceſar. id eſt vnius ſyllabe. R bre.

R breuiando locas que ſunt monoſyllaba demas

id eſt exempla.vt veris paris. .i. que breuiando componis.

Teſtes ſunt ver par:et ab hoc que ſumis vt impar.

exempla quere in autoribus.

Que tamen in multis breuiata locis reperimus

õpõ.ẽbũ.cordis.viri.

Et breuis eſt per ter cor vir terq;/ſed ether

Capitulum decimum

cupa. tenetus pluuiosus. aeris.

Et trather ymber vsus p̄ducit et aer
i. hanc litteram s. vt pietas. moles. auis. ros. et vultus.

S lego vocali diuisim cuilibet addi.
scilicet longa vel brevis.

Hinc leuius scitur que syllaba quanta locetur
id est dictionem in as terminatam pro sed

As longam ponis vt musas: at breuiabis
vel thoantias nomen patronymicum cuius genitiuus habet thoanidos apud grecos.

Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum.
i. producit et corripit declinatio. i. acūm in as terminatū

In greco variat pluralem tertia quartum.
vel sedes

Es lon. Es producta datur: tamen hinc penes exeipiatur
verbum sum es. adsum. possum.

Es cum compositis vt ades potes abbreuiabis
genitiuus singularis superans nominatiuum. i. penultimam.

Obliquus crescens qui corripit antesuprema
quoniam corripit vltimam

In recto facit es curtam/tertis tibi mites.
¶ Hic alexander manifeste facit petitionem principii. quoniam hic dicit q̄ nomina in es tertie declinationis habent es breuem: quando mutant es in tis in genitiuo breuem. Et ideo remittit ad primum capitulum/ibi. Was aut commune si fiat in es breuiatam. ꝛc.
¶ Et ibi dicit q̄ nomina masculina et communia que terminantur in es breuem: mutant es in tis breuem. Et ita illinc remittit hucusque hinc illuc. et est petitio principii. Et ita in de ia. vt statim sequitur.
rei. ceteris. i. dea dictum.

Sed res atq; ceres et spes sunt longaq; fidesq;
id est nominatiua. i. ceres.

Rectus qui tenet i super s neglectis breuiari
sez penultima.

Cum tamen hic e breuem tenet aut tis in genitiuo.
parietis. abietis. i. predecessores nostri.

Ut paries abies/sic vti ponere patres.
Quasi dicat q̄ iste dictiones de arte possunt breuiari.

Forte tamen ratio concederet in breuiando

De quantitate vltimarū syllabarū.

poete. vt compes compedis.

Multi dant longam pes ꝫ sua compositiua

Quasi dicat q̄ pluralis casus nominis greci in es terminati, vt meridies aliquando producitur. aliquando corripitur.

Pluralem greci variatum sepe notaui

i. finalem illabā in is. vt panis. i. excipis p̄dicta. vt obis. magistris.

Is breuias sextum casum demis atqz datiuum is bre.

vt lis et vis. vt quamuis.

Cum suis iunges monosyllaba compositiuis

i. nolatiuis singularibus. vel q̄. ea ic. aduerbium numeri.

In rectis breuio quis etis bis eis iociando

Accentum longa verbi persona secunda.

i. p̄ducit similē p̄sonam sēe persone singularis. i. numero singulari.

Plurali numero facit is longam p̄ceunte.

positis in secūda persona plurali. veltis vel audītis.

Hinc sint tibi pollis pro teste velisqz vel audis

nolatiuus singularis. hoc est grās. p̄ducit penultimā syllabam.

Protrahit is rectus si protrahit i genitiuus

nomē populi cuius grās facit samnitis. cōiūctio aduersatiua.

Crescens vt lānis longumqz dabo tibi q̄uis.

vt dominos. sō differentiam vt os ossis qō p̄ducitur.

Os longum ponis tamen excipiatur os ollis os lōga.

Cūqz potis dabit os breuias vt compos ꝫ impos.

vt pallas. vt pallados.

Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum.

nominis. quedam insula.

Rectus in os greci ceu delos debet breuiari

vt vulnus. vt thus

Us curtam ponis tamen hinc monosyllaba demis bs bre.

Declinans quarte genitiuū tresqz sequentes.

Plurali similes casus producere debes

Quasi dicat q̄ nomen in us terminatum cuius genitiuus habet u longā in penultima syllaba producit illam syllabam us.

Vi genitius habens longam solet bs dare rectum Vis vtis

pro exemplo. tellūris. salutis. longa

Longum pro teste tibi sint tellusqz salusqz

Capitulum vndecimum

Tu tamen vsati doctor palus abbreuiasti.
vt peantius ⁊ melampus.
Inuenies aliqua grecorum nomina longa

¶ Capitulū vndecimū de accentibus.

Accētus varias decet hinc distinguere formas

¶ Incipit accentus metricus antiquus siue modernus magistri Alexandri Metricus dico ad differentiam Petisci. qui est professus. Antiquus ⁊ ne modernus dico: quia de vtroq; tractatur. ⁊ primo de moderno. secundo de antiquo ibi. Accētus nomen. ¶ Construe sic. Hic. i. successiue nos decet distinguere. i. distinguendo declarare varias formas accentus.

Est grauis accentus ⁊ sunt moderatus acutus
Et circūflexum multi tenuere priorum

Accentus est cerca ler. i. regula ad eleuandā vel ad deprimendā syllabā vnius cuiuscq; particule oratōis. Et habet fieri causaliter in littera. initiali. terīn syllaba. additialiter in dictione. ⁊ particulariter in oratione.

Grauis accentus. Circūflexus accentus.

¶ Figure accentuum

Acutus accentus. Moderatus accentus.

Dicit q; triplex est accētus sm̄ modernos: scz grauis moderatus. acutus. Et multi priorum scs antiquorum tenuere accentum circumflexum.

Hic grauis est qui deprimitur nec tendit in altum.
Ut grauis incipiet/sed in altum tendit acutus
Atq; grauis medius ⁊ acute sit moderatus
Est circumflexus grauis in primo/sed in altum.
Tollitur inq; grauem recidit/sed cessit ab vsu.

¶ Hunc declarat quid sit grauis accentus. quid sit moderatus. quid acutus. et quid circūflexus. Et dicit q; grauis accentus est ille qui deprimitur nec tendit in altum. i. quadā depressione cognoscitur. Acētus acutus est ille qui incipit vt grauis sed tendit in altū. Moderatus est ille qui habet mediam naturā grauis ⁊ acuti. Circūflexus vero incipit a graui ⁊ postea tollitur in altum iterum recidit in grauem. sed cessit ab vsu modernoꝝ.

In primis mediisq; modo regimus moderato.
Vocis accentu finis regitur ab acuto.

¶ Dicit q; moderatus accētus hz fieri modo. i. apud modernos. vt in primis et in mediis syllabis. Et appellat media syllaba quecūq; est inter primam ⁊ vltimam. Accentus vero acutus hz fieri in vltimis syllabis tantū.

Trinus accentus potest esse in quacūq; syllaba.

Accentum per quem regitur vox vltima seruat
Aut hunc iunctarum proprius tenet vna duarum.
Vnq; grauem iure querunt carebit vtroq;.
Nos solos vsu debes seruare moderno.

¶ Autor hic probat q̄ non habemus nisi accentū grauē acutū ⁊ moderatum. Et dicit q̄ vltima vox .i. vltima syllaba seruat accentū p quē ipsa re gitur. vt prima syllaba duarū iunctarū proprius tenet hūc. scz accentū moderatum vel acutū. quecūq; syllaba carebit vtroq; .i. moderato ⁊ acuto tribus grauem accentum. Et licet dicat q̄ nos non habemus nisi tres accentus. Ideo dicit. Hos solos vsu debes seruare moderno.

Accentus cibi hor monosyllaba reddit acutum
Sūt quedā quibus est grauis accentus quasi nullus
Vt coniunctiue vocis ⁊ prepositiue.

¶ Causa huius est propter crebrum quē habet cōmunicationes super accentū precedentis syllabe ⁊ propter casuale cui veterum prepositiones. Hic specialiter distingūt accentū dictionū in quas est. Et hoc fiat vltra ad illā partē. Accentus naturales. Et quidē in dictionibus monosyllabis dicit q̄ de monosyllabe dictiōes Oportuit acuto accentu. vt duos ⁊ flos. Deinde dicit q̄ quedam sunt monosyllabe dictiones quibus est grauis accentus quasi nullus. sicut dicit. graues. vt sunt coniunctiones ⁊ prepositiones monosyllabe.

Si circūflexis extremis aut in acutum.
Illu non credo quicūq; differre moderno
Nec primus medium nec modo pronunciat huius
Circūflectendas aliter quoq; iure grauandas
Dictio cui tantum duplex est syllaba seruat
Accentum supra primam sit longa brevisne

¶ Dicit q̄ dictio duarū syllabarū tantū seruat accentū supra primam syllabā siue ipa sit longa. vt pōles. siue brevis vt bonus. Si longa causa est q̄ syllaba longa tenet duo tempora. Vt brevis hoc est propter euphoniam siue ad differentiam dictionū interrogatiuarū que acuuntur in fine

Ergo pro causa circum puta pone bel bina
Non declinata super extremas acuuntur
Sic acuas alias facit hoc dilantia vocum
De pronominibus aduerbia que facis addes
Huic acuenda sonat si fiat syllaba bina.

¶ Dicit q̄ ergo quōq; ponit pro causa. vt Virgilio. Illius ergo venimus.

Dul.

Utrum prepositi. puta. i. de pone inuenerit vna. i. simul nō declinata. i. cum sint partes inseparabiles acuuntur sub extremas syllabas. Causam sub die dicens. Facit hoc distantia vocum. q. d. q acutus in fine ad differentiā ipsarum dictionis qē alias significant. ergo scz coniunctionis circumflexus puta t pone preposi. t quando. qē nec acuuntur in primis syllabis. Deinde dicit q aduerbia a pnoibus differunt similiter acutū in fine. vt hic et hac. huic etiam addatur si per derelictū duarum syllabarū efficiatur.

Hi pnoiers q dti debet tamen i dupla scribi

¶ Dicit q hoc pronomen hi. t hoc nomen dies debēt proferri per simplex i. et scribi per duplex ii.

Omnis barbara vox non declinata latine

Accentum super extremam seruabit acutum

Nostra dat accentum data declinatio nostrum

¶ Mos q dictiones alie sunt barbare alie grece. t alie latine. Vt barbaris. t grecis dicit q acuitur in fine in illis casibus in quibus nō sequitur latinam declinationem. Causa est vt noscatur differentia inter ipsas. t latinas. Si vero ad nostrā declinationem declinabilis. facilē accētū nostrū videlz in prima syllaba. t hoc est qd dicit. Nostra dat accentum.

Attrahit enclitica vox accentu tibi bacis.

Premisse q cum finalis syllaba seruat.

¶ Dicit q vox enclitica vt ve ne qe attrahit sibi. i. primo se accentum vocis premisse. i. precedentis syllabe. qui quidem accentus debebat cadere super primā syllabā vltimate sequentis. t propter enclitā vocem cadit super finalē syllabā. vt ei bi legime. Habet aūt fieri enclisis in partibus indeclinabilibus. t qr cōiunctio est magis indeclinabilis q alie partes orationis. ideo per ipsam coniunctionem fit enclisis. et non per alias.

Accentum vocis concise syllaba seruat.

Que seruaret enim si vox perfecta maneret.

Que tibi si deest huic publica regula seruet

Regula vocali cadet tamen ipsa sequenti.

¶ Construe. Littera scz vocalis vocis. i. dictionis concise hoc est syncopate seruat eum accentum quē seruaret. si vox. i. dictio maneret perfecta. i. integra. Et hoc est verum si vocalis remaneat in dictione. quod patet in illa dictione deum pro deorum. lenis pro lenitas. tunc illa dictio subiacet regule communi. vt inquit ille versus. Que tibi si deest huic publica rē. Deinde dicit q regula ipsa que dicta est superius cedet. i. locum dabit regule communi vocali sequente. i. dum vocalis sequatur vocalem dictionis syncopate. hoc patet in hac dictione audīt. primo enim dicebamus audiit. t cadebat accentus super primam syllabam dicens. t li. licet maneat in dictione syncopata. tamen super ipsam nō cadit accentus precedētis syllabe. Et hoc est. quia vocalis sequitur scz i.

Accentum seruat polisyllaba vox super illam.
Que preit extremam: si longa sic hec aliter non
Si brevis est sedet accentus super ante locatam
Dum sit illa brevis seu longa/tamen tenet illum.

¶ Datis duabus regulis.s.de monosyllaba ⁊ disyllaba: nūc de polisyllabis incidit. Dicit ergo si penultima dictōis polisyllabe fuerit lōga accētus predictis cadit sup illā.vt michael. Si vero fuerit brevis cadit accētus sup̄ antepenultimā.vt bonitas. Sine illa antepenultima fuerit brevis vt bonitas. sine lōga.vt laurus: tūc tenet illā.s.accētū. hoc est antepenultimā.

Accentum seruat in compositis facit & sit.
Dum vox composita vocalem seruat eandem.

¶ Hunc autor ponit exceptionem a regula predicta dicens. vt facio ⁊ facio compositum aliter ꝙ vocalis eadem remanet. seruat accentum simplicis dictionis.vt benefacio et calefacio. Si vero vocalis mutaretur et subtraheret regule communi.vt inficio.

Quando compositum sortitur & inde trahit sint
Longa/sit/mutat/ponens intus longeq; deinceps
His ozium iungas sic dicas forte deozsum.
Pleraq; proferre cuncando vti vtraq; licet.

¶ Dicit ꝙ quando compositū. vt liquando ⁊ nequando, ⁊ inde vt deinde/interea/⁊ deinceps/longe/et delōge/⁊ deinceps: licet longa sint in penultima syllaba habent accentum predominantem in antepenultima syllaba. Et hoc est ne videantur esse dictiones due. Deinde dicit. Dic ozium iungas.vt deorsum. Et alia habent sic.vt ig deniq; ponet. In his enim cadit accentus super antepenultimam dictionem sm̄ Priscianum.

Barbarus et acuit: obliquis regula seruit

¶ S.d.ꝙ barbara ⁊ ei terminātes acutū vbi habēt terminationē barbarā vt michael. Si subiacēt regule ase qñ hñt nām terminationē.vt michaelis

Hec excepta solent vsum mutare legendi.
Hunc etiam mutat lector si questio fiat.

¶ Autor excusat se dicens.ꝙ excepta.s.exceptiōes predicte solent mutare vsum legendi. Quidā tamē cum hypallage legunt dicentes. vsus legēdi solet mutare hec excepta hōcis. Postea vero dicit ꝙ lector mutat hūc scilicet vsum legendi si questio. i. si interrogatio fiat in littera: quia tunc dictiones in fine acuuntur: ⁊ quando interrogatiue ponuntur.

Greca per accentum debes formare latinum

¶ Hunc dicit ꝙ nomina greca proferri debent sm̄ accentum latinū. Et hoc intellige quando reducuntur ad declinationem latinam: aliter non vt patet in hoc nomine helene greco ⁊ helena latino.

Accentus normas legitur posuisse vetustas.
Non tamen has cuncte seruandas tempore nostro.

¶ Quum supra dixerit accentus tres decem posuisse vetustas. dicit de accentu antiquo qui non est seruandus in tempore nostro. Sed de illo posuit regulas vtiles. vt si reperiamus huius temporis scripta pronuntiare sciamus.

Si sit natura monosyllaba dictio longa
Circumflectetur sed libratus est acuetur

¶ Dicit q̄ si dictio monosyllaba naturaliter producat. vt boa. floa. tūc q̄ fert lectio circumflectendo. in breuiet tūc profert accentu acuto. vt per. fer.

Si teneat primam dissyllaba dictio longam
Sit suprema brevis penultima si tibi tollas
Circumflectetur. quo tor sit relinquis acuis tur.

¶ Dicit q̄ si dictio dissyllaba primā producat. & vltimā corripiat. tm̄ enclinquos pria circumflectet alia acuto accentu proferat. vt mittat legat. & mādat.

Seruabit legem polisyllaba dictio talem
Si sit correpta penultima atque proxima fuit.
Si sit producta seu non tamen est acuenda
Si sit suprema brevis & penultima longa.
Fiat naturalis sit circumflexus in illa.

¶ Dicit q̄ si dictio polisyllaba corripiat penultimam tūc illa syllaba que dicit illi. i. ante penultimam syllabam est producenda. i. acutus accentus proferenda. seu sit producta. vt amabilis. seu non. vt legibilis. Deinde dicit q̄ si suprema. id est vltima syllaba sit brevis: penultima sit longa naturaliter id est naturaliter producatur. tunc accentus circumflexus sit in illa penultima syllaba. vt homone hominandem.

Iam in fine circumflectes comitesq;.

¶ Vult esse doctrina in finis illic illic est finalitatis. vt illac illac. Et dicit q̄ in fine. i. in finali syllaba circumflectendum.

Ultima producta tibi sit in antesuprema
Duntaxat suprema acuetur sit tibi fas tica.

¶ In his precedentibus versibus dicit auctor. q̄ si vltima et antesuprema. i. penultima syllaba sit producta. oportet proferri accentu acuto. vt athene.

Sed si producta politura dat antesuprema.
Nec acumina sonat brevis vltima longaq; fiat

¶ Hunc dicit q̄ si penultima syllaba per posituram. i. per positionē producatur: hec sit penultima sonet acutendo. i. proferatur accentu acuto siue vltima sit brevis. vt amaueram, siue longa. vt amabilis.

Nostra nam penitus has normas approbat vsus.

¶ Penitus vt ppter accentū circūflexum quo modernī nō vtunt.q.s.ꝛ he regule de accētib⁹ antiquor⁹ apud modernos nō penitus approbātur.

Barbara concisa vox vlus et ecclesis ista

Quasllant interdum facit hoc distantia vocum.

¶ Hic autor assignat quedā impedimenta que interdū quasi tollunt regulas de accētibus antiquarū ⁊ modernor⁹. Et dicit q vox.i. dictio barbara. vt emaus. vel concisa.i. syncopata. vt celicolū p celicolarū vsus loquēdi. vt helena media producta: licet corripi debeat vel grauari. et ecclesis clerica. Ecclesis est que attrahit accētū de vna syllaba in aliam vt dictū est supra. quasi tollant interdū ista que diximus. et subdit causā facit hoc distantia vocum.i. hoc fit propter conuenientiā vocabulor⁹.

Pausat tripliciter lector distinctio plena

Mag⁹ fit: ⁊ media fit subdistinctio terna.

¶ Hic autor determinat de accentu prout est particulariter in oratione. Et dicit sic. Lector id est ille qui legit. pausat.i. accentum facit tripliciter. Quasi dicat q eres sunt pause in modo legendi. scilicet distinctio plena. media distinctio. et subdistinctio.

Si fuerit penultima fiat constructio quando

Pausat: tunc media poterit distinctio dici

Si sit perfecta constructio: sed tamen addi

Conuenit vt plene sententia possit haberi.

Si lector pauset: tibi subdistinctio fiet.

Completo sensu fiet distinctio plena

Hec est periodus mutato nomine dicta

¶ Hunc declarat autor illas tres pausas supradictas. Et dicit. Si constructio fiat suspensiua q̄n lector pausat. tibi ille talis pausa dicitur media distinctio. et debet sic figurari: et debet vox sustineri donec perfectio constructionis inueniatur. Deinde dicit q si cōstructio sit perfecta: tamen q aliquid addi conueniat: vt sententia possit haberi plene. Si lector tunc pausat: illa talis pausa debet dici subdistinctio. ⁊ figuratur sic. Preterea dicit q completo versu vel sensu.i. cōpleta sententia: tunc sit pausa que etiam alio nome dr periodus. Et hoc est quod dicit. Hec est periodus mutato nomine dicta. Et talis pausa debet sic figurari. Dictarū pausarum patent exempla in hac periodo. Si quid agas: ecce media distinctio que alio nome dr coma prudenter agas/ ecce subdistinctio que alio nome dr colon, ⁊ respice finem: ecce plena distinctio que alio nome dr periodus.

Est metrum media distinctio: finis habetur

Versus periodus/ est subdistinctio punctus

Capitulum duodecimum.

¶ Aute autor docet notare nomina dicerū paularū. Et dicit ꝙ media distinctio dicitur esse metrū. & intellige sm grecos. Finis versus. i. constructionis totius habetur periodus. Et dicitur periodus a peri qđ est circum & odā cantus: quasi circuli cantus. quia sicut in circulo est perfectio rotunditatis: ita finis periodus habet locū in fine perfectarū constructionum. Subdistinctio. Illo modo dicitur punctus figuratus taliter.

Pro puncto sepe metras/sed non retrouerte
Sultentans paules/sed bis metrare ferules

¶ Dicit autor q vna dicterū dictionū seu paularū sepe ponitur pro alia. Dicit enī ꝙ pūcto sepe metras. i. sepe metrū seu medis distinctiōe ponitur sepe ꝙ puncto. i. ꝙ subdistinctio. non retrouerte. i. non reconuerso. Et hoc dicit quia minoris est supplere vices maioris. & non econuerso. Media enī distinctio est stat in constructione suspensiua: minor est ꝙ subdistinctio que fit in oratione perfecta. patet exemplū in psalmista. Manus habent & nō palpabūt pedes habent & nō ambulabūt: nō clamabūt in gutture suo. Nota q in olbus scripturis sūt tres distinctiōes seu paule haberi. Sed si vtant dictis scripturis sm precepta ipsarū paularū: tunc frustra etiā in actu. Igitur in legēdis epistolis & euāgeliis necessarie sunt.

¶ Sequitur capitulū duodecimū de figuris grammaticalibus.

Pluribus est membris distincta figura loquele
Hec est schema tropus methaplasmus ruricus earum.
Quālibet in species propias distinguere debes

¶ In isto vicesimo capitulo autor intendit determinare de figuris locutionis. Et primo diuidit eas in generali. secundo in speciali. secunda ibi. Quālibet in species. Ad primam partem sic dicit. Figura loquele. i. figura locutionis est distincta. i. diuisa pluribus membris. Quasi dicat q figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens. Hec scilicet membra figure locutiōis sunt schema tropus et methaplasmus. Deinde subdiuidit figuram locutionis dicens. Rursus debes distinguere quamlibet earum in propias species. vt patebit in sequentibus.

Sunt plures alie scripto vel voce figure
Hec sunt exempla pleonasmus acyrologia
Et cacosyntheton & ecliptis tautologia
Amphibologia tapinosis macrologia
Perissologia cacephaton aleotheca

¶ Nota q triplex est figura: scz dictionis/locutionis/& cōstructionis. De figuris constructionis hic principaliter nō intendit. sed de figuris dictionis

et locutionis. Et est sciendum q figura dictionis fit in dictione. vt audiit pro audiuit. Figura locutionis fit in modo loquēdi. vt fistula perflauit buccas. i. bucce perflauerunt fistulam. Figura constructionis fit in modo construendi. vt ego et tu legimus. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de regimine vocum. ibi scilicet. Hic iubet ordo libri. Et est sciendum q ille figure dicuntur vicia amena. et habent excusari per tropum. de quo dicetur ibi. Malei etopi 22.

Sed nequit his soloe vel barbarus alloqui

Sunt etenim vitia nulla ratione redempta

¶ Nunc ille considerauit barbarismū et soloecismū cū excusatione. dos natus vero non. Quasi dicat q soloe. i. soloecismus vel barbarus. i. barbarismus nequit alloqui predictis figuris seu vitiis amenis eo q sunt vitia nulla ratione redempta. Et hoc autem dicit vt caueamus nobis ab ipsis. Hic methaplasmus excusat barbarismū. et schema soloecismum.

Barbarus est vocis corruptio facta latine. Barbarismus.

Hoc vitium facimus dicendo domina dominus

¶ Barbarismus fit quasi mos barbarus. Et dicunt oēs barbari qui non sunt greci vel latini. Quasi dicat q barbarismus est corruptio vocis latine facta. Barbari enī venientes romam corrūpebant proprietates vocis latine. Ideo dicebāt latini. Isti cōmittunt barbarismū. i. hoc vitiū facit dicēdo. Domina dominus. cū media pducta. que potius est corripienda.

Si tamen eloquiis cōmisces verba latinis

Barbara doctores hanc dicunt barbaralexin.

¶ Quasi dicat q si latini vtantur verbis barbarorum in sermōnibus suis: illud tale vitium dicunt barbaralexin. i. ratio barbarorum sicut hic. Et mos ma mos sua dulcis et aures soma. Donatus tamen dicit. Barbarismus fit in lingua latinaret barbaralexin in peregrina.

Est soloecismus incongrua copula vocum Soloecismus.

Vt si dicatur vir bellica sponsa pudicus.

¶ Soloecismus dicitur quasi neq soloecismentum. Soloe enim est quedam ciuitas. Et venientes inde cōmittebant vitium. Nam declarat quid sit soloecismus dicens. Soloecismus est incongrua copula vocum. Quasi dicat q soloecismus est vitium in contextu partium orationis contra regulas artis grammatice factum. vt si dicatur vir bellica sponsa pudica. deberemus enim dicere. vir bellicus sponsa pudica. Inter soloecismū et barbarismum hoc interest. quia soloecismus habet voces discrepantes inter se. vt vir bellica sponsa pudicus. Barbarismus vero fit in singulis verbis scriptis vel pronunciatis.

Barbaris & soloe tibi sunt penitus fugiende

¶ Dicit q barbaris. i. barbarismus. et soloe. i. soloecismus sūt penitus fugiendi tibi. i. non debent vsitari.

Acyrologia.

IMpropꝛie posita vox formaꝫ acyrologiam:
Si dicas requiem timeo/vel spero laborem.

¶ Hic auto: determinat de decē figuris seu vitiis annexis. Sed querit quis annectant. Pro quo notat q in qualibet ofone sunt tria cōsideranda. scz dictiones. originatio dictionū. et sentētia resultans ex ordinatiōe dictionū adinuicē. Vitia igit que peccāt in dictiōe sunt annexa barbarismo t sunt tria. scz Acyrologia. Ecclypsis. et Amphibologia. Sed que peccāt in ordinatiōe dictionū adinuicē sūt annexa soloecismo. t sunt illa tria. Lacepha tō. Cacozeleucō. Tautologus. Posteriora vitia vel figure que peccāt contra sententiā sunt annexa speciebus tropi. Et sunt quattuor. scz Tāto logia. Pleonasmus. Perissologia. t Macrologia. Quid dices de alotheo ta. Dico nō est vnū vitiū. sed implicat multa. Quinto determinat de acyrologia vicesimo. Acyrologia a ꝺi ab a quod est sine t logos sermo t cyros manus. inde acyrologia. i. sermo sine manu. qualitercūq; dicatur. Alle autor pticulariter procedit in declaratiōe vnius decimi scz duodecim vitiorū annexorum barbarismo t soloecismo que superius enumerauit. Et dicit. Vox. i. dictio impropꝛie posita formaꝫ acyrologiā. Si dicas requiē timeo vel spero laborē. ponit impropꝛie timeo. i. spero. t si spero ponitur ꝓ timeo.

Cacephaton.

Dictio turpe sonans cacephaton arrigit aures
Detur in exemplum/vel tu cum compare ludis

¶ Cacephaton est obscura enūciatio vel in cōposita dictōe in vno verbo. vt numerū in manib? equat. vt in Terētio. Arrige aures pāphile.

Atqꝫ superuacue dicti debet pleonasmus
Additio vocis: vt sic est oꝛe locuta

¶ Pleonasmus est superuacue vocis additio ad plenam significationē. vt sic est oꝛe locuta. Ecce si oꝛe superuacue addatur. quia satis intelligebatur per illam dictionem locuta.

Tautologia.

Signat idem verbis diuersis tautologia.
Exultans redeo rursus gaudensqꝫ reuertoꝛ

¶ Tautologia est eiusdem verbi repetitio vitiosa. vt in exemplo autoris. Exultans redeo rursus. gaudensqꝫ reuertor. Nam iste clausule idem importantes licet per diuersa verba.

Ecclypsis.

Dicitur vnius verbi defectus ecclypsis
Quod poni debet vt fiat constructio plena.
Per rerum pꝛeribus ne bonum parere pꝛecantis

¶ Ecclypsis est quā defectus necessarie dictiōis que poni deberet vt cōstructio fiat plena. i. pfecta. vt pꝛe in ista. hec secū deficit loquebat. precibus ne bonū parere precantis. deficit enī ille. Et ꝺi ab e quā est extra t depo depis qꝫ idē est qꝫ furor furaris. quia qꝫ liberalēmus furamur.

Zapinolis.

Cum per verba rei magne submittio fiet.

Tunc tapinosis erit/si dicatur mare gurges.

¶ Tapinosis est humilitas verbi rei magne. Construe. Tapinosis erit tūc p̄ ista humillo rei magne fiet p̄ ista hec ſcs humilia. vt ſi dicat mare gurges. Gurges est ebullitio aque fluuio. mare vero est olim tapar aquar.

Et male confusa cacozyntheton est vocitanda. Cacozyntheton.

Congeries vocum rite mouet pzelia contra

Discipulos cedit virgis cum terga magister

¶ Cacozyntheton est vitiosa dictionū compositio. Construe. Congeries dictionū est compositio cum. i. dictionum male confusa id est male ordinata. est vitianda cacozyntheton. Deinde ponit exemplum. Cedit cum virgis discipulos terga. vt. Ibi enim dictiones confuse ordinantur. quod pēs reducende ipse ad debitum ordinem.

Pertilogia dicenda superflua vocum Pertilogia.

Addicio sine vi rerum que significantur.

Qua poterant ibant/sed non qua non potuerunt.

¶ Pertilogia est superflua vel superflua additio vocū. i. dictionū sine vi rerū. vt in exēplo autoris. ibāt qua poterāt/sed nō ibant qua nō potuerūt. Multa enim sunt hic superflua que nō habet vim rerū. Dicit sed nūo q̄ nō ibāt nisi p̄ loca p̄ que poterāt. superflue est hoc addere.

Cum res cum prendit varias sententia longa. Macrologia.

Macrologia datur/prologis hoc sepe videmus.

¶ In precedentibus metris autor dicit q̄ cum sententia longa comprehendit res varias. i. non necessarias tunc macrologia committitur. vt in hoc exemplo. Legati non impetrata pace. retro vnde venerant domum reuerti sunt. Ideo dicit hoc sepe videmus in prologis. quia multa continentur in prologis que non sunt necessaria.

Amphibologia constructio non manifestans. Amphibologia.

Ventum perfeste/puto te socium superare.

Hoc fit multottiens quia non determino plene.

Affectum mentis delectu prepedientes

Siue duplex sensus et verbis pollit haberi.

¶ Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictionis que fit p̄ actiſ casum. vt ſi quis dicat. puto te socīū superare. Aut per cōmune verbum vt criminatur catho. Aut per distinctionē. vt vidi statuam ahenam hastā tenentem. Fit etiam per onoma. vt ſi quis aciem dicat et non addat oculoꝝ. vel exercitus. vel ferri. Fit preterea pluribus aliis modis quos recenſere oēs ne nimis fit non oportet. Onoma sunt ea quorum vocis sunt significata. vt acies ē lira acus fatum canis ē similia.

Confundit casus numeros genus aleotheta Aleotheca.

¶ Aleotheta est generale vitiū. Ideo non cōpetunt ei predicta duodecim. Et habet fieri p̄ casus. vt vbi quā stamo vestra est. Per numeros. vt quo mihi etiam vicerat. Per genera. vt piemihe sub ipa.

methaplasmus ertulās barbaril mum hȝ ferespecies. xvi.

Addendo sepe fiet methaplasmus/ et eius
Prothesis est species/ epenthesis & paragoge.
Subtrahis interdum species tunc eius habenda.
Auferesis vel syncopa sunt vel apocopa finis.

¶ Methaplasmus est p̄ssiuatio quedā recti sciuntis sermonis in alterā speciē ordinatus necessitatis siue causa. Subtrahit ei rēdi. i. aliquā methaplasmus fit subtractiōe ille vel syllabe. Et hec est species sūt auferesis syncopa & apocopa. Dico de vitio annexa. Sequit de figuris et calumbus dicta vitijs annexa. Et primo de figuris erasmus? barbarismū. Secundo solecismum. Tertio vitio annexa. scdm ſi. Due species. tertia ſi. Multa tropi. Dicit ergo ſic. Methaplasmus fiet sepe addendo scylitterā vel syllabā. & hec eius species sūt. prothesis epenthesis & paragoge.

differentia figurarum.

Auferesis tollit capitti/ sed prothesis addit.
Syncopa de medio tollit quod epenthesis auget.
Hoc fini quod tollit apocopa dat paragoge

¶ Hunc declarat species methaplasmi supradictas. Et dicit p̄ auferesis tollit. i. aufert ille vel syllabā de principio dictōis. vt miser p̄ miserie. sed prothesis addit ille vel syllabā de principio dictōis. vt guato p̄ nato. de cuius p̄sulle. Syncopa de medio talis. vt audacter. Cui cōtraria est epenthesis. vt induperator p̄ imperator. Apocopa tollit finē vt achilli p̄ achillis. Cui contraria est paragoge. vt soluter pro solui.

Syllola

Et longa breuis debet tibi syllola dici.

¶ Quasi dicat q̄ sylloba committitur si littera longa naturaliter corripitur. vt in cathone. Non eodem cursu rē.

Ertalis

Ertalis esse solet si produces breuiandam

¶ Ertalis fit quādo syllaba naturaliter brevis producitur. vt in Ouidio. Titam de deritis in vndis.

Cesura.

Bis binas species habet ertalis/ quas vocamus
Cesuras/ facies pentimemerin tibi terni.
Syllabā p̄ma pedis: tibi produces breuiandam.

¶ Cesura ā a cedo cedis. i. diuido diuidis. quia per cesurā diuiditur aliquid ab illa precedente & vnitur ei sequente. Dicit q̄ ertalis hȝ quattuor species: et has appellamus cesuras. Ut videlicet est dā sit cesura. Cesura est immutabilis circūlio que fit in principio pedis et in fine dictionis. Et nota q̄ nunq̄ fit in primo nec in vltimo pede versus. Fit enī in principio tertij pedis qñ enī syllaba brevis producitur. vt in Ouidio. Mittit hygmenestra de tot modis fratrib⁹ vnū. Et ista talis cesura vocat pentimemeris.

e hoc est quod dicit. Poterit penetinemerim ꝛc.

Semi vel ante ꝓtit/ꝓducetur; secundi. — semipēti

Prima pedis/vt in hoc poteris cognoscere verbū. — antepēti

¶ Quasi dicat q̄ semipentimemeris vel antepentimemeris fit producto prima syllaba scil. pedis q̄ naturaliter brevis erat. vt poteris cognoscere in hoc verbo. In hanc clone dicimus. quinta pedis ꝛc in ꝛc.

Quarti prima pedis epentimemerim tibi fozmat. — epētime

Producendo brevem: versus hoc denotat iste — merum.

¶ Id est epentimemeris fit brevem producendo. vt in principio quarti pedis versus iste denotat hoc. videlz producendo brevem versus hoc.

Post eptimemerim dat quinti syllaba prima
Curtam producens sinat versus habet iste.

¶ Quasi dicat q̄ epitimemeris fit brevem producendo in principio quinti pedis. sicut iste versus habet. i. manifestat vel continet. Curtam producendo sicut versus habet iste.

Littera celsure species si subiiciatur — alia spes
Cum vocali vox cuius littera prima — cies celsu
Vocalis nec in his ideo collisio fiet — re.
O vtinam populum hunc saluet gratia christi.

¶ Postris principalibus speciebus exactis. Littera species celsure est si dicto cuius penultima littera est vocalis subiiciatur hec littere m vel vocali quasi dicat q̄ si aliqua dictio finitur in m vel in vocalem: et sequens incipiat a vocali. nec in his dictionibus. ideo fiat collisio. si non abiiciatur aliqua dictarum litterarum. Exemplū ponit ibi in littera. O vtinam populum hunc saluet ꝛc. Cum dicit vti. ecce illa dictio o finitur in vocalem: et sequens scz vtinam incipit a vocali. Cū vero dicit populum hunc. ecce li populum finitur in m et sequens scz hunc incipit a vocali. et neutra ipsarum abiicitur: immo remanet in versu et patet. O vtinam populum hunc ꝛc.

Syllaba diuiditur: tunc dierelis vocitatur. — dierelis

Aulay in medio libabant pocula bacchi.

¶ Dicit auto: q̄ vna syllaba diuidit in duas. tūc dierelis vocitat. i. nolatur sic illa figura exēplū ꝓt in littera. Aulay in medio ꝛc. aulay O aule.

Si iungam plures dic sineresim tibi factam. — Sinere
Hec etiam species dicatur epinalympha — sis.
Fierat eripidem ceruam vir & eneus esto

¶ Quasi dicat q̄ sineresis fit si plures voces in vnā conglutinentur q̄ alio nole si: epinalympha. De hoc patent exempla in littera. Fierat eripedē pro aeripedem. i. velocem. vir eneus pro aeneus. i. durus vel crudelis.

Capitulum duodecimum.

Hec autem figura est contraria dicreti de qua dictum est.

ecthlipsis syncopa.

Ecthlipsis aufert in pentimeris syncopa vocalem.

Tu populum eluse deus saluasti a morte redemptor.

¶ Syncopa in pha est cū vocales duę inter se concurrunt. e earum altera subtrahitur, & remanet ponit autor. Tu populum eluse &c. e hoc est ob ecthlipsis saluasti a morte redemptor. a hoc est syncopa. Ecthlipsis est consonantis cum vocalibus aspere concurrentium quedam pura collisio. vt in virgilio. Amovis multum ille & terris iactatus & alto. In quibus tollitur hec cum sua vocali. Et etiam ille vocalis abiicitur.

Vnus sunt ille pri cunctis est fugiendę

¶ Dicit q hec figure ecthlipsis & synalimpha sunt vitę et fugiende. i. esse tande pri omnibus alijs.

Synceresis.

Synceresis literarum solet vtraq; sepe vocari.

¶ Dicit q vtraq; predictarū quatuor figurarū solet vocari. sinthesis. synceresis. Et dicitur a syn quod est con. & ceresis iunctio vel iuncta dictum. quasi con iunctio vel coniunctum litterarum.

Non solum voces sed tempora sepe vidimus.

Elidi metrist velut hic vale inquit iola.

¶ Dicit q non solum voces seu littere eliduntur. hoc est abiiciuntur in metris: sed etiam tempora vt hic. vale inquit iola. Etenim illa syllaba le est de longa dictio tempora debet habere certa. sed non habet nisi vnum cum dicitur elidi aut. Ista figura dicitur boetia.

antithesis.

Dicitur antithesis si littera ponitur vna.

Ponere cum debes aliam: sic diximus olli

¶ Antithesis est littere pro ra positio. vt ea dicimus olli. p illi. posita ra & pro i. Et hoc fit equa maiora sonoritatis magis enim sonat o q i.

Metathesim.

Metathesim facies si transponas elementum

Vt dicas teuere cum debes dicere tenere

¶ Metathesim fit transpositio littere aut alterius elementi nulla tamen littera aut dictione subtracta. vt si dicas teuere cum debes dicere tenere. et est proprium nomen viri. Nominativo hic teucer. genitivo huius teucri.

A te vitari debent species methaplasmi

Sed pertinemeri solūmodo nos decet vti.

¶ Hic dat cautelam quātū ad vsum quarūdam figurarū. Et dicit q species metaplasmi de quibus dictum est supra debent vitari a te. Sed solum modo nos decet vti pertinemeri de qua dictum est.

syncopa

Syncopa cum fiet veterum vestigia seruet.

¶ Hic dicit q si volumus vti syncopa debemus seruare vestigia veterū hoc est committere dictam figuram in dictionibus in quibus veteres con

miserunt vel in similibus ⁊ non in alijs.

De species tibi schema prolepsim zeuma sylepsim — schema-
Et hypozeuxis anadiplosis epanalensis — tis epa-
Et epizeuxis ⁊ ana phora paranomon — lātis ſo-
Et cectonomaton addis ⁊ omoteleuton — loeleſis
Et paranomasia polyptoton addis hyzmos — mū ſe-
Jungis homoptotō his: pariterq; polyptotō addis. — ptēderi
Ultima dialeton vel alintheton est hoc tanda. — lūt ſpēs.

¶ Superius dictum est de figuris metaplasmi exculsnelbas barbarismi Nunc dicēdum est de figuris schematis excolentibus solecismū. Schema non distinguitur cum sit equivocum scz in schema lexeos. ⁊ in schema dianoeos. Primum pertinet ad grammaticos. reliquum ad oratores. figure schematis sunt tres. vyll. que enumerantur in littera.

Prelumit que sunt suprema locanda prolepsis. — plepſis
Terno ducentos hinc natos hincq; nepotes

¶ Noviamo. Prolepsis est preposito rerū ordinarum. Virgilius enim reges ingens mons latinos. Procedum patris. Dic in speciali determinat de figuris quas numerat. Et primo de prolepsi. Sed est sciendum q; duplex est prolepsis. scz constructionis ⁊ locutionis. Hic intendit de prolepsi locutionis. Et dicit q; Prolepsis preluxit. i. primo fuit ea que sunt locanda scz prima. i. ultimate ordinata. Hoc pz in exēplo auctoris. Terno ducentos.

Zeuma fit in verbo si plurima claudentis uno — zeuma.
Hymnū christe tibi laus ⁊ gloria detur

¶ Zeuma similiter est duplex. scilicet constructionis ⁊ locutionis. zeuma locutionis fit quando plurima suppositā vni verbo attribuuntur. vt hymnus. Christe tibi. tibi laus. tibi gloria det. Vocatur zeuma. eo. vnius verbi conditio diversis clausulis aptetur coniuncta.

Claudas dissimiles ligat una hec sylepsis. — ſylepſis.
In te christe salus in te sunt omnia nostra

¶ Sylepsis est discendis clausulatim per [illegible] conalimata conceptio. vt patet in littera. In te xpe salus ⁊c. Et dicitur zeumate. quia in zeumate est coniunctio aperte quantum ad pronunciationem. sed in sylepsi non. Et habet fieri pluribus modis, vt patebit statim.

Cum collectivo iunctum plurale sylepsis — Primo
Assignant aliqui plebs illa parant equitare. — modo.
Sed eo magis est propria constructio plebs parat ire.

¶ Dicit q; aliqui assignāt sylepsim esse plurale verbi iungi cum suis collectivo. vt illa plebs parant equitare. Deinde probat de novo talem coniu-

Ratio

structionem dicens. Sed magis est propria constructio plebs parat tre.

secundo modo. Est ẽ sylepsis vbi pro multis ponitur vnus
Vt cum dicens adest rex multo milite cinctus

¶ Dicit ẽ sylepsis etiam est vbi vnus ponitur pro multis. cũ dicis adest rex multo milite cinctus. miles milite pro multis militibus ponitur.

hipozeuxis. Reddit hipozeuxis persone plurima verba.
Vnī nos mundet nos ornet gratia christi.

¶ Hipozeuxis fit quando plura verba vni persone attribuuntur. vt patet in exemplo autoris. Hoc mundet nos ornet gratia xpi. Ecce illa verba mundet et ornet attribuuntur illi nominatiuo gratia.

anadiplosis. Fiet anadiplosis verbi geminatio quando
Principium clausule fit idem cum fine prioris
Nūnis illorum caret alterꝰ & alter abundat.

¶ Anadiplosis fiet quando eadem dictio que est in fine prioris clausule reperitur in principio sequentis. vt patet in exemplo autoris. Nūnis illorum caret alter vt. Construc. Geminatio verbi. i. dictionis. fiet anadiplosis quando principium clausule fit idem cum fine prioris. scz clausule.

Anaphora. Clausulis principium dat anaphora pluribus vnū
Christus mundauit christus nos purificauit

¶ Anaphora est repetitio eiusdem verbi per principia plurium clausularum. vt patet in littera. Christus mundauit christus nos purificauit. & ibi. Laudate dominum de celis laudate eum in excelsis.

epinalepsis. Principio finem facit epinalensis eundem
Nobis grata prius non sunt modo congrua nobis

¶ Epinalensis est cũ principium clausule idẽ est cũ fine. vt patet in ista. Nobis grata prius nō sunt modo cōgrua nobis. Ecce illi nobis ponit in principio & in fine clausule. & virgilius. Multa tibi ante alia regalia sunt hectore multa.

epizeuxis. Vnius est epizeuxis [illegible] verbi
Significans [illegible] petit vlteo digna

¶ Est epizeuxis cum verbi cogeminatio in eodem versu sine aliqua dilatione. vt patet in littera. Veme[illegible] vlteo digna. Ecce illi me congeminatur sine dilatione. Et in ysaia. Consolamini consolamini populi mei.

Paranomasia. Voces pene pares que sunt diuersa notantes
Sunt paranomasiam: non curat vera sed era

¶ Paranomasia fit quotiensciq; de nota aliud elicit nomẽ fere simile. & vocem sed dissimile significatione. vt sit nō curat vera sed era. Pene simile sunt in voce diuersa in significatione. Vera & ꝙ paranomasia alia nota ut annominatio vel adnominatio. alia nota dicit dictio. Et hoc est apud

vulgares qui per modum trufe vnum verbum elicunt ab alio.

Principium simile voce iuncte relinquentes
Dant paranomeon: hinc vitat virgo virilem.
¶ Et fit cū in eisdē syllabis plures dictiones inchoant. vt pcz in textu.

Paranomeon.

Iunctura simili; voces multe sociate.
Dant schesionomaton: vmbone repellitur vmbo.
Pes pede cumprimitur: ensisq; retunditur ense
¶ Schesionomaton est multitudo nolm ptiū vnoq; quodā ābitu copulan. vt hic vmbone repellit vmbo. pes pede cōprimit. ensisq; retudit ense.

Schesionomatō.

Clausula totalis tibi formal homoptoton vno
Casu contenta/tristes flentes lachrymantes
¶ Homoptoton est cum in similes casus verba diuersa exeūt. vt flentes tristes lachrymantes. hec figura dicitur alio nole similiter cadente.

Homoptoton.

Cum plures voces sub fine tenentur eodem
Omoteleuton trithyme carmina consona subdis.
Atq; lesbina simul & caudaria iunges
¶ Omoteleuton erit cū plures voces seu dictiones tenent sub eodē fine. & sīl terminant. Huic figure subdunt carmina ptona in medio & in fine caudaria scz tritymi. in qb⁹ attendit ptonātia finalīū syllabarum. vt ibi. Bi sirio vebita nō sibi credita soluere curat. Iudicial simoniat ballacq; curat.

Omoteleuton.

Per varios casus distincta poliptoton exprit
Clausula/littoribus contraria littora/fluctus
Fluctibus esse precor: populos populis inimicos
¶ Poliptoton est multitudo eorūdem nolm variatur casuū distinctio. vt precor littora esse contraria littoribus. fluctus cōtrarios fluctibus &.

Poliptoton.

Longa tenens seriem constructio fiet hyzinos
Principio celum terram camposq; patentes
Lucentemq; globum lune/titaniacq; astra
Spiritus intus alit.
¶ In precedentibus meris dicit q hyzinos est series oratonis tenorem suū vsq; ad vltimū seruans. Et ponit exemplū virgilij. Principio celum terras camposq; patentes. Lucentemq; globum lune titaniacq; astra &.

Hyzinos

Diuersas voces coniunctio plurima iungit
Sic polisintheton est/materq; patreq; neposq;
¶ Polisintheton est locutio multis nexa constructiōibus. vt patet in littera. Materq; patreq; neposq;

Polisintheton.

Dialitõ

Cum sine iunctura voces varie sociantur
Dialiton facient/rex miles plebs negat istud

¶ Dialiton siue asindheton est figura superiori contraria. Fit enim quando varie dictiones sine iunctura inuicem sociantur. vt patet hic. Rex miles plebs negat istud.

Tropi ꝛtulantis vitia annexa sūt. xiii. species.

Multa tropi specis metaphora metonymia.
Antonomasia catacrelis vel metalepsis
Onomatopeia vel epitheton ac omozeuxis.
Synecdoche vel periphrasis simul allegozia
Addis hyperbaton istis ✠ hyperbole sit sociata

¶ Dicit de figuris exculantib⁹ barbarismū ꝛ soloecismū. sequit de figuris exculantibus vitia annexa: quequidē ptinent sub tropo. Et est tropus dictio trāslata a ꝓpria significatiōe ad nō ꝓpriā sm similitudinē ornatus necessitati siue causa. Cui⁹ species sūt tredeci quas auctor numerat in ista.

Metaphoza.

Cum res est alij similis pzo nomine nomen.
Ponitur vt sit homo simplex cum dicitur agnus
Debet methaphoza dici translatio talis.

¶ Hic auctor declarat primam speciē tropi que ē metaphora. Et est metaphora quando verba transferuntur p similitudinem. Verbi gra. Est alquis homo simplex ꝛ dicā illū holem esse agnū p similitudinē. qr agnus dicitur esse simplex. ꝓpter eius innocentiam. Metaphora fit multis modis quos nō curo specificare cū satis pateant querētibus in auctoribus.

Catha-crelis.

Fit catacrelis vbi sub nomine res alieno
Signatur/sic pisce carens piscina vocatur.

¶ Catacresis est vsurpatio nois alieni. vt piscina est locus piscib⁹. nihilo minus interdū sumitur ꝓ loco piscibus carēte dū tamē sit aquosus.

Metalepsis.

Pzo precedēte sequens positum faciet metalepsim
Vt cum significas tot annos per tot artistas

¶ Metalepsis est dictio gradatim pergens ad id quod ostēdit. vt cum significas tot annos per tot artistas. In quodlibet enim anno producuntur artiste. ꝛ ideo per tot artistas tot annos significamus.

Meto-nymia.

Plures esse modos repertinus metonymie.
Cum pzo contento quod continet aut vice versa
Ponitur/vt factoꝛ pro facto/vel retrouerte.

¶ Metonymia est veluti quedā denolatio. Et fit multis modis: videlz qñ illud qđ continet ponit ꝓ cōtento. vt hic. Nunc pateres libate tout. Aut ecōuerso. vt hic. Krateras magnas statuit ꝛ vina coronat. Aut qñ factor

ponitur pro facto. vt Bine cerere ⁊ bacho friget venus. Aut econuerso vt vina precamur. Fit enim metonymia quando efficiens per effectum ponimus. vt hic. Pigrum frigus. aut econuerso. vt hic. Jungit equos auro genitorq; spumantisq; addis ora fremi.

Antonomasia solet excellentia dici
Si proprium taceas nomen ponens generale.
Sic dauid insinuas nomē dicendo prophete

¶ Antonomasia est significatio vice nominis posita. Et fit tribus modis. scz ab animo. vt magnanimusq; anchillades. a corpore. vt ipseq; arduus alta pulsat sydera. Et ab extrinsecis actionibus. vt infelix puer atq; impar congressus achilli. Antonomasia fit quando nomen commune ponitur pro proprio. vt cum dicitur prophetes. intelligimus de dauid. Et hoc fit vt excellentiam denotemus. Antonomasia.

Si iungas proprium voci rem linkficanti.
Fiet epitheton: sic dicas tristia bella.

¶ Epitheton fiet si proprium adiungatur voci. i. dictioni significanti illud proprium. vt tristia bella. bella enim significant tristia: nihilominus additur illud proprium cum dico tristia. epitheton.

Si partem sumas pro toto vel vice versa.
Synecdochen facies dicens hoc est caput albens.

¶ Synecdoche est significatio pleni intellectus cum plus minusue quam dicas. Fit enim si partem sumas pro toto. vt pubescq; tue pubescis matri. aut econuerso. vt igne fontemq; ferebant. Hupler est synecdoche. scz constructionis ⁊ locutionis. Synecdoche quando est constructionis cōtinetur sub schemate. ⁊ est species antiptosis. De synecdoche locutionis hic dicitur. synecdoche.

Onomatopeiam facies si nomina signes.
De sonitu tracta: sic sus scropha dicitur esse

¶ Onomatopeia est nomen de sonitu factum. Sic enim sus dicitur esse scropha a sonitu quem facit. Sic enim tintinabulum ⁊ taratantara. dicta sunt a sonitu ⁊c. onomatopeia

Perifrasis circūloquiū de iure vocatur.
Cum verbis vertit an timetabula sensum
Cum verbis curas attollere rem tibi gratam
Aut in te turpi verbis non turpibus vti.

¶ Perifrasis est circum locutio que fit aut ordinatione rei causa que pulchra est. aut non vituperande rei que turpis est. vt ⁊ ignis prima. nouo lumine titonī croceum linquens aurora cubile. Aut hic. ⁊ nimio luxu obtusior vsus sit genitali auro ⁊ succos oblimet inertes. Perifrasis.

Transcensus veri manifestus hyperbole fiet

 hyperbole

Astra ferit sonus arnozum clangozq; tubarum

In precedentibus metris autor dicit q hyperbole est transcensus manifestus. i. excessus veri. i. veritatis. Et fit vel causa agendi. vt niue candidi or. aut minuendi. vt testudine tardior ibat.

hyperbaton — Locum turbatus fozmabit hyperbaton ozdo.

Synthesis hanc themesis ac hysterologia subsunt

His ꝛ anastropha vult parterq; parenthesis addi.

¶ Hyperbaton est verbum ordinem turbans. cuius species sunt quinq: scilicet hysterologia vel hysterõn protheron sinthesis themesis anastropha parenthesis.

hysterõ. — Hysteron ꝛ protheron solet hysterologia dici.

ptherõ. — Hoc sit cum rectam seriem sententia mutat.

Hi ceretem tozrere parant ꝛ frangere saxo

¶ Hysteron ꝛ protheron vel hysterologia fit quando mutatur ordo sententie cum recta serie verborum. vt patet in exempo. Di cererem torrere parant ꝛ frangere saxo. Nam prius frangere seu molere debent celerem ꝛ granum: q torrere seu decoquere.

synthesis. — Synthesis est omni confusu locutio parte

Nos virtute lauat qui labem criminis ornat

¶ Synthesis est hipbaton ex oi parte confusum. vt ptz in exemplo. Nos virtute lauat ꝛ. Est enī ille q lauat labem criminis ornat nos virtute.

themasis. — Dat themasim binas in partes dictio sexta

Est boree regio: septem subiecta trioni

¶ Themasis est vnius verbi sectio vna dictione vel pluribus interiectis vt hic est boree regio septem subiecta trioni. Ecce li septem trioni est vna dictio que diuisa est.

Anastropha. — Dictio si subsit cum sit precedere digna.

Fiet anastropha/surgit mare littora contra.

¶ Anastropha est verborū ordinem posterus ordo. vt surgit mare littora cõtra. Ecce illa oppositio cõtra deberet poni suo casuali ꝛ postponit.

parẽthesis. — In causa clausam si cõmiscueris alienam.

Inde parenthesis est/princeps q; bella minantur.

Hostes militibus vrbem premunit ꝛ armis.

¶ Parenthesis est interposita oratio diuise sententie. vt patet in littera. Princeps q; bella minantur hostes militibus vrbẽ premunit ꝛ armis.

Allegoria cuiꝰ sunt. — Cum designatur aliud q; clausula signet

Allegozia datur/septem species dabis illi.

Her sunt antifrasis carientismos ænigma — species
Atq; paranomia sarcasmos ac yronicq — septem.
Antismon tandem sit predicta sectanda

¶ Allegoria est trop⁹ quo aliud significatur ⁊ dicitur. vt lauerem lauas. aerem verberas. i. tempus gdere vel inutiliter expendere. Huius species sunt septem quas auctor numerat in ifa. ⁊ subsequenter declarat.

Antifrasis sermo signans contraria dicta — Antifrasis.
Sic lucum dicis/quia raro luce nitescit.

¶ Antifrasis est vnius verbi yronia. vt bellum quasi minime bellum. in cuius quasi minime lucens. vel raro lucescit. parca eo q minime parcit.

Est carientismos cum prolers duro relatu — Carientismos.
Gratius hinc amon nomen traxisse putamus.

¶ Carientismos est quo duro relatu gratius proferuntur. vt cum interrogantibus si quis quesierit. respondetur bona fortuna. ex quo intelligitur neminem nos quesisse.

Obscuris sermo quasi mirandus sit enigma — Enigma.
Patrem progenies occidit matris in aluo
Quam mater genuit genetrix filia matrem

¶ Enigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum. vt patrem progenies occidit matris in aluo. et de beato thoma intelligitur Nam ipse erat pater animarum. progenies vero humana occidit eū predicantem in aluo matris. scz ecclesie. quam mater genuit. Per matrem significatur aquam in glaciem crescere. et ex eadem effluere.

Si preponatur prouerbia publica dices — Paranomia.
Esse paranomiam/lupus est sermone sub isto.

¶ Paranomia est accommodatum rebus temporibusq; prouerbium. vt lupus est sermone sub isto. Erant enim aliqui de aliquo fabulantes. ⁊ ecce veniet quidam odiosus eis. vt sermo retrahatur. alter eorum dicet hoc p uerbium. Lupus erat in fabula. qō etiam est a rusticis vsitatum.

Sarcasmos solet hostilis dentio dici. — Sarcasmos.
Auxiliante modo dicendi significata.

¶ Sarcasmos est plena odio atq; hostilis dentio auxiliante modō dicendi significata. i. q talis dentio fiat cum modo. vt hic. En agros et quā bello troiane petisti. Hesperiam metire iacēs. Sarcasmos est illa figura; quā committimus mordendo aliquem in sermonem.

Per voces dictis contraria dant ironiam. — Septa. Ironia.

¶ Ironia est sermo p contrariū ostendens qō cōmittitur. vt hic. I nunc et meritis lectū reuerere parentis. Et dicitur ab yron qō est elevare; qz in

sermone ytonico eleuamus vultum et gestum.

Septies Urbane ludens verbis non concitus ira.
ãtilmos Antilmo facies/hyrcos mulgere labozas.

¶ Antilmos est figura multiplicis ⁊ numerose virtutis. Antilmos enim vocatur quicquid inflica simplicitate carẽt. et faceta satis vbenitate ex positũ est. vt patet hic. Hyrcos mulgere labozas. qꝫ tamẽ valet quantũ nihil facio. Ecce pulchrũ exemplũ antilmos. Baulus et menius fuerunt due poete pauli scientes/ ⁊ multum odiebãt virgilium. Virgilius enim de hoc perpendens vbene voluit eos deludere ⁊ composuit istã duo carmina. Qui bauium non odit amet tua carmina mevi. Becꝫ idem iungat vulpes ⁊ mulgeat hyrcos. Quasi dicat ꝙ vtriusꝫ carmina villa erant et tantũ facit qui sequitur ea quantũ qui iungit vulpes: ⁊ mulget hyrcos.

Omos Est homozeutis quando rem significabis
zeutis. Ex alia cui rem pollis conferre pzozem.
Que fit nota magis per eam que notioz extat.
Tres species icon paradigma paraboja subsunt

¶ Omozeutis est vnius voce rei per similitudinẽ eius que magis est nota demonstratio. huius species sunt tres. videlicet icon parabola et paradigma. Et dicitur ab omos quod est simile et zeutis iunctio: quasi similis iunctio. Subsequenter declarat easdem species.

Icon. In simili genere qui comparat/efficit icon
parabo. Her solet ex vsu quandoꝫ parabola dici.
la. Sed dici poterit de iure parabola/si quis.
Inter dissimiles res compara/vtputa semen.
Est euangelium quod nutrit bona terra
Et petra suscepit quod spine detinuerunt

¶ Icon est personarum inter se vel earum que personis accidunt comparatio. vt os humerosꝫ deo simile. Interpretatur icon imago. Et nota in exemplo predicto fit comparatio eneę ad deum impulchritudine. Hec figura ex vsu dici solet parabola de iure. i. propie est rerum genere dissimilium comparatio. vt puta semen ⁊c. hoc exemplum. Similitudo exempli patet sic. Verbum dei preceptum in corde boni viri nutrit hoc est fructificat. et in corde mali viri non. Sed hoc per similitudinẽ clarius ostenditur. Semen comparatur euangelio siue verbo domini. bona terra comparatur bono cordi. petra comparatur malo cordi.

Paras Hic paradigma facit: qui primũ comparat/⁊ post.
digma. Assignat simile: domini sunt semina verba.
Spine diuitie/mens arida petra vocatur

¶ Paradigma est enarratio hoxantis vel deridētis. Et sic quando primo fit comparatio: et postea per similitudinē illa talis comparatio declaratur. vt patet in litteris. Nam facta est mentio de semine de spinis et de petra. Et postea illi termini declarantur hoc modo. Semina sūt verba dñi. Spine sunt diuitie. Petra est mens aridi. Per modum hoxantis fit paradigma. vt hic: Anteno⁹ potuit medijs elapsus achiuis. Illyricos penetrare sinus ꝛc. Per modum deridentis. vt An non sic Frigus penetrat lacedemonie pallor: tedamq; helenam troianas vertit ad vrbes.

Alterius vox vna tenens vim prepositiue
Vt supra pro de fit prothe|leos paralange

Prothe|leos.

Paralā|ge.

¶ Executo figillatim de figuris sm ordinem donati in barbarismo. Hic prosequitur de quibusdam figuris que possūt retorqueri diuersimodi ad predicetas. possunt enim sm diuersos respectus poni sub methaplasmo schemate vel tropo. Dicit ergo q protheleos paralange est prepositōnis pro aliena prepositiōe positio. vt super p de. vt in Virgilio. Multa super priamo. i. ibi. Benedicta tu in mulieribus. in pro inter.

Cum plus significas dices minus her tibi fiet.
Liptota fit sub ea firmando negatio dina

Liptota

¶ Liptota est amplioris significationis oratio. vt cum dicitur nonum q̄ legi. id est multotiens legi. Et habet fieri per negationem magis affirmando sententiam. vt non mediocriter conturbatur animus meus. id est valde conturbatur.

Describendo locum tropographiam facimus.

Tropo|graphia

¶ Tropographia est loci descriptio. vt in Ouidio. Est sinus aduncos modice falcatus in vrnas. Et dicitur a tropos quod est terra et graphos scriptura.

Cronographia solet certum describere tempus.

Crono|graphia

¶ Cronographia est temporis descriptio. vt in Ouidio. Nanq; sub aurora iam domitante lucerna. Tempore quo cerni somnia vera solent ꝛc. Et dicitur a cronos tempus et graphos scriptura.

Si dicatur agens patiens res vel vice versa.
Siue modo simili tibi sit constructio facta
Fiet hypallagium: perflauit fistula buccas

Hypal|lagium.

¶ Hypallage est ordo sententie cum verbis mutatis. Fit enim quando agens ponitur pro patiente. vel econuerso. vt patet in litteris. Perflauit fistula buccas. id est bucce perflauerunt fistulam. Et dicitur hyperal mutatio et logos sermo.

Personāq; nouam formans dat prosopopeiam

Pro|sopo|peia.

¶ Prosopopeia est noue persone fictio. Fit enim quando res animata et rationalis loquitur ad inanimatam. vel econuerso. vel quando rationale loquitur ad irrationale. vel econuerso.

Apostro pha. Absenti sermo directus apostropha fiet.
Sic loquor absenti scripto dum mitto salutem

¶ Apostropha est sermonis a personis ad personam directio. Et fit vt si factus fuerit sermo de aliquo in tertia persona. postea dirigat ad eandē in secunda persona. huius exempla multa reperies in auctoribus.

Endiadis. Est ad iectiuum substantiuo relolutum
Aut econuerso: sic endiadim tibi fomo.
Armatūq; virū deligno per arma virumq;
Armatoq; viro decet arma virūq; notare

¶ Endiadis est adiectiui in substantiuū vel substantiui in adiectiuum gemutatio sine resolutio, vt in virgilio. Arma virūq; cano. & in illa. Armatūq; virum &c. Et fit duobus modis: scz coniunctim & diuisim. Coniunctim fit quando adiectiuū & substantiuū ponuntur in littera. vt armatum virū. Diuisim qñ solum adiectiuū ponitur vel solum substantiuum.

Ecbasis Extra materiam describens vana vagatur
Autor: at hanc plures ecbasim dixere figuram.

¶ Ecbasis est quedam euagatio materie: vel est digressio quedā a principali materia. Sed nota q; hec figura nihil valet nisi reuertatur ad propositum. quod si fiat pulchra est.

Emphasis. Emphasis efficitur si sirum proprietatem
Significans ponis vbi debet mobile poni
Sic loquor expresse dicens danus est scelus ipsum

¶ Emphasis est expressiua locutio. Et fit quando ponitur aliquid subiectum & sibi aliqua proprietas. vt danus est scelus ipsum. i. ipse danus est sceleratus & non alius ita sicut ipse.

Ephlegesis. Est ephlegesis exponens dicta prioza.

¶ Ephlegesis est succincta expositio precedentiū. vt hic. Legerat huius amor: titulū nomenq; libelli. Et hoc fit ad exprimendā senectā inertem.

Euphonia. Cum recitis quod turpe sonat dic euphoniamq;
Circuit hec & reliquie dant religioq;

¶ Euphonia est bona sonoritas in dictione considerata. vt in hac dictione circuit & non circuit. reliquie et non reliquie. religo & non religio. meridies & non medidies.

Lepos. Dicitur esse lepos sermo directus ad vnum
Utens plurali velut hic nostis bene presul

¶ Lepos interpretatur vrbanitas loquendi. Et est lepos ad vnam personam pluralis numeri sermonis directio. vt patet in littera. Nostis bene presul. i. presulatus. Hec figura inuenta est causa honoris.

Pro numero numerum pro casu ponere casum — Antipto
Te facit antiptosis intec ie plurima tangens — sis vel ā
Septus audiui tepus pro tempore poni. — tithesis.
Ludere ludebant ad ludendum vocabunt
Inoz prophetiis mutantur tempora sexris.

¶ Antiptosis est accidentis pro accidente positio. Et fit quando ponitur casus pro casu. vt vbem quam statuo vestra est. Numerus pro numero inquantum resultat impropprietas inconstructibilium. vt turba ruunt. vel aliter. vt multo milite. i. multis militibus. Tempus pro tempore. vnde Virgilius. Exaudiri gemitus pro exaudiebatur. Et in prophetis ponitur pro eritum perfectum pro futuro. vt in Daniele. Fuit hymo a siticis regionibus. i. aderit. Et hoc fit causa maioris certitudinis.

Uerba per antiteton respondent victima primis. — antitetō
Sunt daniel noe iob rector castusqz maritus

¶ Antiteton prout hic sumitur est subsequentium ad precedentia retributio. vt cum singula singulis correspondent. vt patet in littera. Sunt daniel rō. Castus reducitur ad li daniel. rector ad noe. maritus ad iob.

Responsens ad ea tibi que sunt adiicienda. — Antipo-
Des antipophoram/cum nil obiiciatur — phora.

¶ Antipophora est tacite obiectioni prelata responsio. & hoc sonat in littera. Exemplum habetur in Davido. ibi sex. Omnia nanqz tuo seniori te que rere misso. Retuleras nota nostris. at sile mihi.

Sensus appositos notat anticlesis eodem. — āticlesis
Uerbo non obsto/sed toto posse resisto

¶ Anticlesis est oppositio continue sententie id oratione contraria. vt patet in littera. Non obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti quod est contra & clasis sententia.

Cum verbis vertit antimetabola sensum — antimeta-
Non vt edas vivis/sed edas vt viuere possis — bola.

¶ Antimethabola est in oratione continuatio sermonis sententia permutata. vt patet in littera. Non vt edas vivis: sed edas vt viuere possis.

Incipimus quicq̄ fari quandoqz/sed illud.
Ultroq; desinimus incipimusqz tacendo — apostio
Uult aposiopasis dici defectio talis. — pasis.

¶ Aposiopasis in coloribus rhetorice dr precisio. Aposiopasis est sententie per orationem interpretatio. & fit qñ incipimus fari quicq̄ & vltro. i. voluntarie desinimus illud quoqz quod cepimus illud tacendo. vt in hoc exemplo. Therentij. Egone illam: que me: que illum rō. & hic. Nunquid ego.

recolo que tu. sed dicere nolo.

eupho nisinus. Est euphonissimus pro verbo ponere verbum
Exultat domini laudem mea lingua superni.

¶ Euphonismus est positio verbi pro verbo. vt i psalterio. Exultauit lingua mea iusticiam tuam. i. cum exultatione de cantauit. Hoc etiam patet in littera. Exultet dominū laudem mea lingua.

synepte sis. Continguens verbi mutat sinepteſis ecce
Unica facta fuit mulier: que sunt modo plures
Ista sed in nostrum mutatio non venit vsum.

¶ Synepteſis est accidentis permutatio in oratione diuersa. Et fit duobus modis. Primo modo quando fit permutatio numerorum. vt patet in littera. Unica facta fuit mulier. 2. & continetur sub sylepsi. Secundo modo quando fit permutatio personarum. vt hic. Si est salus. & super populum tuum benedictio tua. Et hec species reducitur ad apostropham. Nolens hec figura nobis non licet. Ideo dicit. Ista sed in nostrum.

Dicuntur bine species synepteſis esse
Scilicet hec et ea qua personam varianus.
Nobis parce deus nostros lauet ille reatus.

¶ Quasi dicat q synepteſis duobus modis. vt dictum ante. Species synepteſis dicuntur esse bine. s. hec supple de qua dictum est in precedentibus versibus. & ea qua. i. q quā varianus. i. mutamus. Presentā vt pro tibi. Nobis parce deus nostros. lauet ille reatus. Ecce primo i secūda persona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tertia cum dicimus lauet.

Oliopo menon. Uult oliopomenon ex dictis plura notare.
Noto sermone: sic plura licet memorare.
Urit amor paridem nuptam rapit armat atridem.
Ultio pugnatur fit machina troia crematur

¶ Oliopomenon est sub paucis verbis multorum comprehensio. vt patet in textu autoris in quo per duos versiculos historia troiana continetur Et dicitur ab olion quod est totum & polo polis et mene defectus quasi totius facti cum effectu.

omophe sis. Exponens erit omophesis non nota per eque
Uel magis ignota: alchitrop dicelle cauillam.
Que tenet alidadam cum valdagoza sociatam

¶ Omophesis est expositio ignoti q magis vel eque notum. vt cū dicit fit homo. videat antropos. Idē est in exēplo ille. Polo cuius euidentia nota q in astrelabio sunt quedam tabule ad modū ligni. vel lapidis disposite: quarū vna dicit aldada: & alia valdagoza que adinuicem cōiuncte sunt

mediante cetilla que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia.
Epimenonqz notat hec si repetitio fiat.
Ut quod dicetur sic certius esse probetur.
Expectando david expectans sic geminauit.

¶ Epimenon est eiusdem dictionis repetitio immediata. vt in psalmo. Expectans expectaui dñm. Hec figura multū reperitur sacra pagina. Ideo dicit. Theologia geminat tibi sepe dicta prius. Et hoc sic vtid quod dicitur sic probetur esse certius. Deinde ponit exemplum dauid prohete dicens. Expectando dauid expectans sic geminauit.

Si que sunt hominis assignentur deitate — Antropolbatos
Antropolbatos est sic sepe dei legis iram

¶ Antropolbatos est cum humane proprietates assignantur in esse deo sic. Tu sepe dei legis iram. vt in psalmista. Domine ne in furore tuo arguas me neqz in ira tua corripias me. Irasci enī t furere ad homines spectant et non ad deum.

Si sunt res aliqué concordi federe nexe — Omopation.
Id quod inest vni reliquam dices operari
Sic linguā cordi concordem dic meditari
Ac omopation istam dic esse figuram

¶ Omopation vel homopassion est attributio vnius partis alteri. vt in nuit littera. Construe igitur sic. Si alique res sunt nexe. id est coniuncte concordi federe. tu dices aliquam. id est alteram earum operari. id est inest vni ipsarum rerum. Deinde exemplificat dicens. Sic linguam cordi concordem dic meditari. Lingua enim et cor sunt res coniuncte concordi federe. nam lingua proferre habet cor vero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue vel econuerso: committo figuram predictam. vt dicendo. Lingua meditatur et cor loquitur.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum.
Pluraqz signaui que non debes imitari

¶ Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata. hinc est q auctor finiturus positum t concludens docet modum intelligendi ea que dixit. Et quia triplex est grammatica: scilicet preceptiua permissiua t prohibitiua. Ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse. et permissiuam permisisse. t prohibitiuam. prohibuisse. ¶ Cōstrue sic. Nil reor assertum. id est confirmatum in isto opere quod non queat esse tenēdum. Vel sic. Nil reor esse tenendum quod non queat esse assertum. id est confirmatum per autores seu per aliquos autorum.

Capitulū duodecimū de figuris.

Doctrinale dei virtute iuuante peregi.
Grates reddo tibi genitor deus/et tibi christe
Nate dei deus/atq; tibi deus altus alme
Quas tres personas in idem credo deitatis.

¶ Quia non est opus rectum nisi deus non est finis et initium. Hinc autor cognoscens regratiatur deo patri deo filio et deo spiritui sancto. A quo incipit: per quem mediante: et in quo opus suum debite consummauit. ¶ Construe ergo sic. Ego peregi. i. expleui doctrinale. scilicet q̄ in principio huius operis dixi me parare scribere. virtute dei. id est virtute que deus est iuuante. hoc est causante. Est enim deus causa omnibonor per se. Vnde. O genitor deus ego reddo tibi grates. id est gratias. Et o christe nate dei. deus appositiue. tibi reddo grates. Atq; pio r̄ altus alme. id ē spūssancte deus. ego reddo tibi grates. Quas tres ꝑsonas. scilicet patris et filij r̄ spiritussancti ego credo in idem deitatis. id est in vnam deitatem diuinitatis. Ac si diceret. quas tres personas credo esse vnicum deum. licet alia persona sit patris. alia persona filij. et alia persona spiritussancti. Quicquidem vnus deus sit in seculorum secula benedictus. Amen.

¶ Liber doctrinalis Alexandri
Richardus Pynson vigi-
lanter correcto finem
felicem imprimere
iubet. Anno
dñi. M.
cccc.
xliij.

A.119